

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα</u>	<u>Σελίδα</u>
	I <i>Ανακοινώσεις</i>	
	
	II <i>Προπαρασκευαστικές πράξεις</i>	
	Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή	
	Σύνοδος του Νοεμβρίου 1996	
97/C 66/01	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη, εξ ονόματος της Κοινότητας, της Σύμβασης Συνεργασίας για την προστασία και τη Διαρκή Χρήση του Δούναβη»	1
97/C 66/02	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τρίτη τροποποίηση της οδηγίας 88/344/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους»	3
97/C 66/03	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 92/14/ΕΟΚ για τον περιορισμό της χρησιμοποίησης των αεροπλάνων που υπάγονται στο Παράρτημα 16 της Σύμβασης για τη Διεθνή Πολιτική Αεροπορία, Τόμος I, 2ο μέρος, Κεφάλαιο 2, 2η έκδοση (1988)»	4
97/C 66/04	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πώληση καταναλωτικών ειδών και τις εγγυήσεις»	5

EL

Τιμή: 19,50 Ecu

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
97/C 66/05	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής για τις Εμπορικές επικοινωνίες στην εσωτερική αγορά» . . .	11
97/C 66/06	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η ανταγωνιστικότητα της υπεργολαβίας στη βιομηχανία κλωστούφαντουργικών προϊόντων και ειδών ενδύσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης»	18
97/C 66/07	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 1992 για τη θέσπιση κοινών κανόνων στις διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία»	23
97/C 66/08	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο» . . .	27
97/C 66/09	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένου καθεστώτος ασφαλείας για τα αλιευτικά σκάφη μήκους 24 και άνω μέτρων»	31
97/C 66/10	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών σχετικά για τα άτομα με ειδικές ανάγκες — μια νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες», και — το «Σχέδιο ψηφίσματος του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνέρχονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες»	35
97/C 66/11	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Δεύτερη έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα ενέργειας» και — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την κατάργηση σειράς νομοθετικών κοινοτικών κειμένων στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής»	38
97/C 66/12	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τον καθορισμό των αρχών που διέπουν την οργάνωση κτηνιατρικών ελέγχων των προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Κοινότητα», και — την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 71/118/ΕΟΚ, 72/462/ΕΟΚ, 85/73/ΕΟΚ, 91/67/ΕΟΚ, 91/492/ΕΟΚ, 91/493/ΕΟΚ, 92/45/ΕΟΚ και 92/118/ΕΟΚ σχετικά με την οργάνωση κτηνιατρικών ελέγχων σε προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Κοινότητα»	42
97/C 66/13	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη δημιουργία ευρωπαϊκής υπηρεσίας κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής επιθεώρησης»	43

97/C 66/14	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 92/118/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1992 για τον καθορισμό των όρων υγειονομικού ελέγχου καθώς και των υγειονομικών όρων που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές στην Κοινότητα προϊόντων που δεν υπόκεινται, όσον αφορά τους προαναφερόμενους όρους, στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις που αναφέρονται στο κεφάλαιο Ι του παραρτήματος Α της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ και, όσον αφορά τους παθογόνους παράγοντες, της οδηγίας 90/425/ ΕΟΚ»	46
97/C 66/15	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης 93/383/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993 όσον αφορά τα εργαστήρια αναφοράς για τον έλεγχο των θαλάσσιων βιοτοξινών»	47
97/C 66/16	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά»	48
97/C 66/17	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το μέλλον της κοινωνικής προστασίας: πλαίσιο συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο»	58
97/C 66/18	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών “Η Κοινωνία των πληροφοριών: Από την Κέρκυρα στο Δουβλίνο — Μελλοντικές πολιτικές προτεραιότητες”» και — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τις “Επιπτώσεις της κοινωνίας των πληροφοριών στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Ετοιμάζοντας τα επόμενα βήματα”»	70
97/C 66/19	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση» και — την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών»	76
97/C 66/20	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Συνέπειες της εισαγωγής των νέων τεχνολογιών στην κατάσταση της απασχόλησης»	78
97/C 66/21	Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για: — την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος ταυτοποίησης και καταχώρησης των βοοειδών», και — την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας»	84

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τη σύναψη, εξ ονόματος της Κοινότητας, της Σύμβασης Συνεργασίας για την προστασία και τη Διαρκή Χρήση του Δούναβη»

(97/C 66/01)

Στις 2 Αυγούστου 1996, και σύμφωνα με το άρθρο 130 Σ της Συνθήκης για την ίδρυση των ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τιμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και προστασίας των καταναλωτών, στο οποίο είχε ανατεθεί η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 1996 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Strasser.

Κατά τη 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996) η ΟΚΕ υιοθέτησε με 94 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Σαν συνέχεια της ΔΑΣΕ για το περιβάλλον (1989) οι χώρες που βρέχονται από το Δούναβη συμφώνησαν να αντικαταστήσουν τη «Διακήρυξη του Δούναβη» του 1985 με ένα περισσότερο αποτελεσματικό και δεσμευτικό μέτρο και να διευρύνουν το ρυθμιστικό πεδίο της διακήρυξης. Η Αυστρία είχε την ανάλογη συμμετοχή στην πρωτοβουλία αυτή υλοποιώντας πολλές από τις προπαρασκευαστικές εργασίες για τις διαπραγματεύσεις που διεξήχθησαν στο πλαίσιο της σύμβασης για την προστασία του Δούναβη (που άρχισαν το 1992 και ολοκληρώθηκαν το 1994). Στη σύμβαση συμμετέχουν σήμερα 12 κράτη (αλλά και η ΕΕ) εκ των οποίων 6 την έχουν ήδη κυρώσει.

1.2. Η σύμβαση για την προστασία του Δούναβη μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί σημαντική περαιτέρω εξέλιξη των διεθνών κανόνων για το περιβάλλον, καταρτίστηκε αμέσως μετά τη σύναψη της σύμβασης της Οικονομικής Επιτροπής (του ΟΗΕ) για την Ευρώπη με αντικείμενο την προστασία των διεθνών ποταμών και πολλά σημαντικά σημεία της είναι προσανατολισμένα στις διατάξεις αυτής. Αναποκρίνεται επίσης στις απαντήσεις, όπως εκείνες που περιλαμβάνονται στα σημεία 5.4 και 6.3 της γνωμοδότησης της ΟΚΕ για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Κοινόβουλο — Η πολιτική υδάτων της ΕΕ»⁽¹⁾.

1.3. Στη σύμβαση προβλέπονται λεπτομερείς κανόνες για την προστασία των υδάτων του Δούναβη με βάση τις σύγχρονες απαιτήσεις. Οι κανόνες αυτοί πρέπει να υλοποιηθούν, αφενός, από τα συμβαλλόμενα μέρη και αφετέρου, με βάση τα πρότυπα της διεθνούς συνεργασίας που υφίσταται στην περίπτωση άλλων ευρωπαϊκών ποτάμιων συστημάτων (π.χ. στην περίπτωση του Ρήνου και του Ελβα), από μια «Διεθνή Επιτροπή για την προστασία του Δούναβη», ή αντίστοιχα και με την Συμφωνία μεταξύ Ισπανίας και Πορτογαλίας για το Ντούερο.

1.4. Οι κυριότερες ρυθμίσεις που περιλαμβάνονται στη σύμβαση για την προστασία του Δούναβη είναι:

- Η αποφυγή, η καταπολέμηση και ο περιορισμός της διασποράς ρύπανσης.
- Η εκτέλεση προγραμμάτων επίβλεψης της ποιότητας των υδάτων που διασχίζουν περισσότερες από μια χώρες.
- Ο προσανατολισμός στα πρότυπα της διαρκούς χρησιμοποίησης των υδάτων ή, αντιστοίχως, μιας φιλοπεριβαλλοντικής εξέλιξης όσον αφορά ιδιαίτερος την ποιότητα ζωής, τη διατήρηση των φυσικών πόρων, την προστασία των οικοσυστημάτων και την αποφυγή της ρύπανσης του περιβάλλοντος.
- Η συνεργασία στο χώρο της Ε&Α αποτελεσματικών μεθόδων για την αποφυγή, την καταπολέμηση και τον περιορισμό της διασποράς ρύπανσης.

(1) Έγγρ. CES 1069/96 της 25. 9. 1996.

- Η διμερής και η πολυμερής συνεργασία με βάση τις αρχές της ισοτιμίας και της αμοιβαιότητας, κυρίως με τη σύσταση κοινών οργάνων, χωρίς να θίγονται οι υφιστάμενες στον ίδιο χώρο συμφωνίες ή συμβάσεις.
- Η υποχρεωτική ενημέρωση του κοινού σχετικά με την ποιότητα των διεθνών υδάτων.

Άλλα σημεία της σύμβασης αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών που διασχίζει ο Δούναβης και την υποχρέωση που αναλαμβάνει κάθε ένα από αυτά να ειδοποιεί χωρίς καθυστέρηση τα άλλα σε κάθε περίπτωση εκτάκτου ανάγκης (δημιουργία συστημάτων προειδοποίησης και συναγερμού). Αναμένεται ότι οι όροι της σύμβασης θα ασκήσουν εναρμονιστικές επιδράσεις και στη μελλοντική νομοθεσία των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης που διασχίζει ο Δούναβης όσον αφορά τη προστασία των υδάτων με βάση τις σύγχρονες ανάγκες.

1.5. Μετά την υπογραφή της σύμβασης, τον Ιούνιο του 1994, έχει σημειωθεί σημαντική πρόοδος όσον αφορά την προσωρινή εφαρμογή της, η οποία στηρίχθηκε σε μια υπουργική δήλωση, κυρίως μάλιστα όσον αφορά τις διοικητικές και οργανωτικές προπαρασκευαστικές εργασίες. Η Διεθνής Επιτροπή έχει ήδη θεσπίσει διαδικαστικούς κανόνες με βάση το καθεστώς που προβλέπεται στη σύμβαση.

2. Παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι επιβάλλεται να τεθεί σύντομα σε ισχύ η σύμβαση για την προστασία του Δούναβη και προτείνει, συνεπώς, την άμεση κύρωσή της από την ΕΕ. Η σύμβαση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία από άποψη εξωτερικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής πολιτικής. Πρόκειται για μια ενέργεια που θα συμβά-

λει σημαντικά στην προσπάθεια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και στην προστασία των φυσικών και των οικολογικών πόρων στην περιοχή του Δούναβη.

3. Συμπληρωματικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η συνεχιζόμενη επιδείνωση της ποιότητας των υδάτων στις εκβολές του Δούναβη συνιστά ένα ιδιαίτερα σοβαρό πρόβλημα που οφείλεται κατά ένα σημαντικό μέρος στο γεγονός ότι, σε πολλές περιπτώσεις, τα υδάτινα απόβλητα εισρέουν ακαθάριστα στο Δούναβη. Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν μονάδες καθαρισμού. Στην προσπάθεια αυτή μπορεί να συμβάλει σημαντικά το Διεθνές Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα για το Δούναβη, του 1991.

3.2. Με τη βοήθεια της ΕΕ, καταρτίστηκε το 1994 ένα «Στρατηγικό Πρόγραμμα Δράσης» με στόχο την ενθάρρυνση της εφαρμογής της σύμβασης για το Δούναβη. Μια αξιολογη αποστολή για την χρηματοδότηση απαραίτητων μέτρων έχει, παράλληλα με το πρόγραμμα EU-Phare, η Global Environment Facility (GEF), η Διεθνής Τράπεζα και η Ευρωπαϊκή Τράπεζα ανοικοδόμησης και ανάπτυξης.

3.3. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι, για την ουσιαστική μείωση της ρύπανσης του Δούναβη, πρέπει να ενισχυθούν τα υφιστάμενα μέσα ενίσχυσης, ή να συμπληρωθούν με νέα ώστε να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση συγκεκριμένων εγκαταστάσεων για τον καθαρισμό των υδάτων. Μια αντίστοιχη πρόσθετη συμμετοχή της ΕΕ θα ήταν ευκαία. Παρατηρείται ότι 6 παράρτητα κράτη του Δούναβη προσπαθούν να ενταχθούν στην ΕΕ.

3.4. Η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο όπως το Διεθνές Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα ενσωματωθεί όσο το δυνατό ταχύτερα στη σύμβαση για την προστασία του Δούναβη.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τρίτη τροποποίηση της οδηγίας 88/344/ΕΟΚ για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών που αφορούν τους διαλύτες εκχύλισης οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην παρασκευή των τροφίμων και των συστατικών τους»

(97/C 66/02)

Στις 17 Οκτωβρίου 1996, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 1996. Εισηγητής ήταν ο κ. Gardner και συνεισηγητές ο κ. Colombo και η κ. Davison.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 97 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Προτείνεται οι τεχνικές πτυχές των εγκεκριμένων διαλυτών (χρήσεις και υπολείμματα) να μπορούν να τροποποιούνται μέσω διαδικασίας επιτροπής. Αυτές οι τεχνικές πτυχές περιορίζονται στην χρήση, τους όρους χρήσης, και τα ανώτατα επίπεδα υπολειμμάτων.

1.2. Προτείνεται η διαγραφή δύο διαλυτών που περιλαμβάνονται στην οδηγία 88/344/ΕΟΚ, διότι η βιομηχανία δεν διαβίβασε σχετικά τοξικολογικά δεδομένα στην Επιστημονική Επιτροπή Τροφίμων.

1.3. Τα υπολείμματα του εξανίου στα λίπη και στα έλαια που οφείλονται λόγω της χρήσης αυτού του διαλύτη μειώνονται από 5 mg/kg σε 1 mg/kg, διότι οι σημερινές τεχνικές πρόοδοι καθιστούν δυνατή τον προσδιορισμό του εξανίου σε αυτό το χαμηλό επίπεδο.

1.4. Προτείνεται η προσθήκη ενός νέου διαλύτη που ενέκρινε η Επιστημονική Επιτροπή Τροφίμων για το εκχύλισμα αρωματικών ουσιών. Τα υπολείμματα του 1,1,1,2-τετραφθοροαιθανίου σε αρωματικές ουσίες που εξαγονται από φυτά και μπαχαρικά είναι εξαιρετικά περιορισμένα. Ο διαλύτης θα χρησιμοποιηθεί με μια μέθοδο θερμοκρασίας περιβάλλοντος χώρου και, κατ'αυτό τον τρόπο, θα προστατευθούν οι ευαίσθητες αρωματικές ουσίες. Αυτή η χημική ένωση έχει μακρά ιστορία χρησιμοποίησης ως προωστικό αέριο στους εισπνευστήρες για το άσθμα.

2. Γενικές παρατηρήσεις

Η ΟΚΕ εγκρίνει την πρόταση.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

3. Λεπτομερείς παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 1, σημείο 1

3.1.1. Αυτό θα επιτρέψει τεχνικές μόνο τροποποιήσεις, μέσω της διαδικασίας επιτροπής, αντί να εκδίδεται νέα οδηγία του Συμβουλίου για κάθε μία από τις τροποποιήσεις. Η σημερινή διαδικασία τροποποίησης μέσω μιας οδηγίας του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου είναι εξαιρετικά χρονοβόρα και δημιουργεί όλο και περισσότερες δυσκολίες. Η διαδικασία επιτροπής καθιστά δυνατές την έγκαιρη εφαρμογή τεχνικών αλλαγών και εκτιμήσεις εκ μέρους της Επιστημονικής Επιτροπής Τροφίμων.

3.1.2. Από την άλλη πλευρά, η διαδικασία επιτροπής δεν επιτρέπει μια επαρκή συμμετοχή των πολιτών. Σε τελική ανάλυση, η ΟΚΕ αποδέχεται τη διαδικασία επιτροπής που προτείνει η Επιτροπή, αλλά επιμένει ότι απαιτείται προηγούμενη διαβούλευση με τους διάφορους κοινωνικο-οικονομικούς εταίρους (καταναλωτές, παραγωγοί, εργαζόμενοι και γεωργοί) που εκπροσωπούνται στην Επιστημονική Επιτροπή Τροφίμων.

3.1.3. Πρέπει να τονισθεί ότι η σχετική τροποποίηση σχετίζεται μόνο με τεχνικές αλλαγές.

4. Άρθρο 1, σημείο 2

Οι διαγραφές και οι προσθήκες είναι σύμφωνες με τα πορίσματα της Επιστημονικής Επιτροπής Τροφίμων και τις σημερινές ανάγκες των χρηστών.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου σχετικά με την τροποποίηση της οδηγίας 92/14/ΕΟΚ για τον περιορισμό της χρησιμοποίησης των αεροπλάνων που υπάγονται στο Παράρτημα 16 της Σύμβασης για τη Διεθνή Πολιτική Αεροπορία, Τόμος I, 2ο μέρος, Κεφάλαιο 2, 2η έκδοση (1988)»⁽¹⁾

(97/C 66/03)

Στις 17 Οκτωβρίου 1996 και σύμφωνα με το άρθρο ..., το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης στο οποίο είχε ανατεθεί η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 1996 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Boisserée.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίασης της 27ης Νοεμβρίου 1996) η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 101 ψήφους υπέρ, 4 ψήφους κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η μείωση του θορύβου που προκαλούν τα αεροπλάνα αποτελεί από χρόνια μέρος των περιβαλλοντικών προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η προσπάθεια αυτή εντάσσεται στα πλαίσια της προστασίας του πληθυσμού στις περιοχές που επηρεάζονται από την ύπαρξη διαδρόμων προσγείωσης και απογείωσης και πρέπει να επιτρέψει την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση καθώς και την επέκταση των αερολιμένων που στις περισσότερες περιπτώσεις βρίσκονται στην περιφέρεια κατοικημένων περιοχών. Η Κοινότητα άρχισε ήδη από το 1980 να προβαίνει στην έκδοση νομικών πράξεων, σε συνεργασία με το Διεθνή Οργανισμό Πολιτικής Αεροπορίας (ICAO), με στόχο τη σταδιακή μείωση των θορύβων που προκαλούν τα αεροπλάνα. Η προσπάθεια αυτή μπορεί ουσιαστικά να υλοποιηθεί μόνο με τη χρησιμοποίηση σύγχρονων και περισσότερο θόρυβων αεροπλάνων.

1.2. Η εξεταζόμενη πρόταση οδηγίας αφορά τα υποηχητικά αεριωθούμενα αεροπλάνα της πολιτικής αεροπορίας (για τα υπερηχητικά και για τα ελικοφόρα αεροπλάνα ισχύουν ειδικές διατάξεις). Η πρόταση στηρίζεται στην οδηγία 92/14/ΕΟΚ της 2ας Μαρτίου 1992⁽²⁾. Η οδηγία αυτή περιλαμβάνει την απαγόρευση της χρησιμοποίησης στην επικράτεια της Κοινότητας αεροπλάνων τα οποία δεν ανταποκρίνονται σε ορισμένα διεθνή πρότυπα προστασίας από το θόρυβο. Στην οδηγία περιλαμβάνονται εξαιρέσεις από την απαγόρευση αυτή, οι οποίες ισχύουν μόνο μέχρι το 2002 και που αφορούν στην πράξη όλα τα παλαιάς κατασκευής αεροπλάνα που βρίσκονται στην κατοχή αεροπορικών εταιρειών στις αναπτυσσόμενες χώρες.

1.3. Με την εξεταζόμενη πρόταση οδηγίας συγκεκριμενοποιούνται, τροποποιούνται και συμπληρώνονται οι διατάξεις που αφορούν τις εξαιρέσεις από την απαγόρευση της χρησιμοποίησης ορισμένων αεροπλάνων στην επικράτεια της Κοινότητας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση οδηγίας.

2.1.1. Όπως η οδηγία του 1992, η σημερινή πρόταση αποτελεί συμβιβασμό μεταξύ, αφενός, των συμφερόντων του πλη-

θυσμού και των αερολιμένων και, αφετέρου, των αεροπορικών εταιρειών οι οποίες είναι υποχρεωμένες να χρησιμοποιούν παλαιότερα αεροσκάφη αναλόγως με το αναπτυξιακό στάδιο στο οποίο βρίσκεται η χώρα τους. Η πρόταση ενισχύει σαφώς την τάση που υπάρχει να παύσει σταδιακά η χρήση αυτών των αεροσκαφών προκειμένου να επιτευχθεί μείωση της ηχορύπανσης ήδη έως το 2002.

2.1.2. Η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να προσθέσει στην καταρχήν θετική γνώμη της ορισμένες παρατηρήσεις που αφορούν τις επιμέρους διατάξεις της πρότασης, στο βαθμό που αυτές δεν έχουν αποκλειστικά συντακτική διευκρινιστική σημασία.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Άρθρο 1, παράγραφος 2 της πρότασης

Το άρθρο αυτό, με το οποίο αποσκοπείται ο περιορισμός της χρησιμοποίησης αεροπλάνων που παράγουν υπερβολικό θόρυβο πριν από το έτος 2005, χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη ευελιξία σε σχέση με το κείμενο της οδηγίας που ίσχυε μέχρι σήμερα και συνιστά μια ρυθμισή η οποία είναι καλύτερα προσαρμοσμένη στις τοπικές συνθήκες που επικρατούν στους αερολιμένες.

Κατά συνέπεια, η πρόταση αυτή εγκρίνεται.

3.2. Άρθρο 1, παράγραφος 6

Η νέα διατύπωση του άρθρου 7 της οδηγίας 1992 έχει ως στόχο τη διασαφήνιση και την απλοποίηση της κατάστασης. Η ΟΚΕ υποθέτει ότι η μέχρι τούδε αμμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά τη χορήγηση αδειών δεν θα οδηγήσει στην πράξη στη δυνατότητα εκμετάλλευσης αεροπλάνων τα οποία εμπίπτουν στο πεδίο ισχύος της οδηγίας.

3.3. Άρθρο 1, παράγραφος 7

Το άρθρο αυτό, αποσκοπεί στο συντονισμό των μελλοντικών τροποποιήσεων που θα επέλθουν στους κανόνες για το θόρυβο. Η ΟΚΕ υποθέτει ότι κατ'αυτό τον τρόπο η συμμετοχή της στη νομοθετική διαδικασία δεν θα μείνει χωρίς αντικείμενο.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 309 της 18. 10. 1996, σ. 9.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. L 76 της 23. 3. 1991, σ. 21· ΕΕ αριθ. C 339 της 31. 12. 1991, σ. 89.

3.4. Άρθρο 1, παράγραφος 8

Ουσιαστικό μέρος της πρότασης οδηγίας είναι η νέα έκδοση των καταλόγων αεροπλάνων για τα οποία μπορεί να υπάρξουν εξαιρέσεις. Η τροποποίηση των καταλόγων αυτών κατέστη απαραίτητη επειδή αυτή που ίσχυε μέχρι σήμερα (παράρτημα της οδηγίας 1992) δεν ανταποκρίνονταν στην πραγματικότητα, είτε επειδή τα αεροσκάφη είχαν εν τω μεταξύ αποσυρθεί από την κυκλοφορία, είτε επειδή οι αεροπορικές εταιρείες δεν είχαν δηλώσει το 1992 τα αεροσκάφη τους για να συμπεριληφθούν στους καταλόγους, αν και αυτό θα έπρεπε να έχει συμβεί σύμφωνα με τον εννοιολογικό ορισμό της οδηγίας. Σε γενικές γραμμές, η ΟΚΕ θεωρεί ότι ο γενικός κατάλογος δεν οδηγεί σε αύξηση των εξαιρέσεων.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πώληση καταναλωτικών ειδών και τις εγγυήσεις»⁽¹⁾

(97/C 66/04)

Την 1η Οκτωβρίου 1996, και σύμφωνα με το άρθρο 100 Α της Συνθήκης της ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα περιβάλλοντος, δημόσιας υγείας και κατανάλωσης, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 8 Νοεμβρίου 1996 με βάση την εισηγητική έκθεση του εισηγητή, κ. Eitl και του συνεισηγητή, κ. Φώλια.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 27 Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 106 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Με την πρόταση οδηγίας της Επιτροπής επιδιώκεται μια ελάχιστη εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με τη νόμιμη εγγύηση. Ακόμη, προβλέπονται οι βασικές διατάξεις για την εμπορική εγγύηση. Ωστόσο, η πρόταση δεν περιλαμβάνει καμία εναρμόνιση των νομικών διατάξεων για την εμπορική εγγύηση ή την εξυπηρέτηση μετά την πώληση.

1.2. Οι προσπάθειες αντιμετώπισης των προβλημάτων των καταναλωτών στον τομέα των εγγυήσεων και της εξυπηρέτησης μετά την πώληση, μέσω μιας πρωτοβουλίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο, άρχισαν πριν από δύο δεκαετίες και απετέλεσαν

αντικείμενο πολλών ψηφισμάτων του Συμβουλίου και προγραμμάτων δράσης της Επιτροπής⁽²⁾. Με την υποβολή από την Επιτροπή του Πράσινου Βιβλίου για τις εγγυήσεις επί των καταναλωτικών αγαθών και την εξυπηρέτηση μετά την πώληση⁽³⁾, τέθηκε σε κίνηση μια ευρεία διαδικασία διαβούλευσης σχετικά με τις δυνατές και επιθυμητές δράσεις σε κοινοτικό επίπεδο.

⁽²⁾ — Ψήφισμα του Συμβουλίου της 14 Απριλίου 1975, ΕΕ αριθ. C 92 της 25. 4. 1975, σ. 1 και ψήφισμα του Συμβουλίου της 19. 5. 1985, ΕΕ αριθ. C 133 της 3. 6. 1981.

— Μελλοντικές προτεραιότητες για την ανάπτυξη της πολιτικής καταναλωτών, ΕΕ αριθ. C 186 της 23. 7. 1992

— Τριετές σχέδιο δράσης στον τομέα της πολιτικής καταναλωτών (1990-1992), έγγρ. COM(90) 98 τελικό, (1993-1995), έγγρ. COM(93) 378 τελικό, Προτεραιότητες της πολιτικής προστασίας των καταναλωτών (1996-1998), έγγρ. COM(95) 519 τελικό.

⁽³⁾ Έγγρ. COM(93) 509 τελικό.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 307 της 16. 10. 1996, σ. 8.

1.3. Η ΟΚΕ, στη γνωμοδότησή της για το Πράσινο Βιβλίο⁽¹⁾, θεώρησε θετικό βήμα την εναρμόνιση των νομοθετικών διατάξεων για τις εγγυήσεις επί των καταναλωτικών αγαθών και την εξυπηρέτηση μετά την πώληση αλλά, παράλληλα, επισήμανε τις σχετικές δυσχέρειες. Κατ'αρχάς, η ΟΚΕ τάχθηκε υπέρ μιας σταδιακής ελάχιστης εναρμόνισης στον τομέα της νόμιμης εγγύησης, απέρριψε όμως την πλήρη και δεσμευτική εναρμόνιση της εμπορικής εγγύησης.

1.4. Η παρούσα πρόταση οδηγίας είναι σαφώς λιγότερο εκτεταμένη από ό,τι αναμένετο, λαμβανομένης υπόψη της μακράς προετοιμασίας. Συγκεκριμένα, το ζήτημα της άμεσης ευθύνης του κατασκευαστή για αξιώσεις που πηγαίνουν εκ της νόμιμης ευθύνης, το ζήτημα της ρητής αποδοχής της ευθύνης ακόμη και σε περίπτωση ελλιπούς συντήρησης και, τέλος, το συνολικό ζήτημα της εξυπηρέτησης μετά την πώληση, τα οποία εξετάστηκαν στις εσωτερικές προπαρασκευαστικές εργασίες της Επιτροπής δεν συμπεριλήφθηκαν, τελικά, στην πρόταση οδηγίας.

1.5. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το στόχο που θέτει η παρούσα πρόταση οδηγίας, δηλ. να εξασφαλίσει ένα όριο δικαιωμάτων για τον καταναλωτή που θα αγοράσει ένα ελαττωματικό προϊόν στην εσωτερική αγορά. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή⁽²⁾ ότι έχει ιδιαίτερη σημασία μια ταχεία πρόοδος στον τομέα της εγγύησης των καταναλωτικών αγαθών και ότι τούτο αποτελεί σημαντική συμβολή στην ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς από την πλευρά του καταναλωτή.

1.6. Παράλληλα, η ΟΚΕ τονίζει τη σημασία της ποιοτικής πτυχής, η οποία έχει στενή σχέση με όλες τις ρυθμίσεις της νόμιμης και εμπορικής εγγύησης. Σαφείς ρυθμίσεις που ανταποκρίνονται στις επιθυμίες του καταναλωτή και λαμβάνουν υπόψη τα υψηλά ευρωπαϊκά πρότυπα ποιότητας, συμβάλλουν στην ενίσχυση του γενικού ύψους της ποιότητας.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Ο ευρωπαίος καταναλωτής θα θεωρήσει ότι η εσωτερική αγορά πράγματι λειτουργεί μόνον όταν είναι βέβαιος ότι, σε περίπτωση αγοράς ελαττωματικού προϊόντος σε άλλο κράτος μέλος, θα απολαύει παρόμοιας προστασίας με εκείνη στον τόπο κατοικίας του. Από την προαναφερθείσα έκθεση της Επιτροπής προκύπτει ότι, λόγω της παρούσας νομικής κατάστασης, πολλοί καταναλωτές δεν πραγματοποιούν αγορές σε άλλο κράτος μέλος, διότι πιστεύουν ότι θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες σε περίπτωση αλλαγής ή επισκευής. Συνεπώς, όχι μόνο οι καταναλωτές δεν επωφελούνται από τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς αλλά και οι προμηθευτές δεν μπορούν να εκμεταλλευθούν όλες τις δυνατότητες που τους παρέχει η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών.

2.2. Προκειμένου να εξαλειφθεί αυτή η ανωμαλία, η οποία αποτελεί αντικείμενο κριτικής εκ μέρους των καταναλωτών, απαιτείται εναρμόνιση των σχετικών διατάξεων μέσω μιας οδηγίας που θα βασίζεται στο άρθρο 100 Α. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ότι, αν και οι διατάξεις ιδιωτικού δικαίου των κρατών μελών παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες, ωστόσο, οι επιμέρους αντιλήψεις είναι εντελώς διαφορετικές. Συνεπώς, δεν έχει νόημα μια πλήρης εναρμόνιση της νόμιμης και της εμπορικής εγγύησης ούτε, για την επίτευξη του στόχου, είναι απαραίτητο, να εξασφαλισθούν στον καταναλωτή ορισμένα ελάχιστα δικαιώματα. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η εναρμόνιση πρέπει να περιοριστεί στο κεντρικό θέμα της νόμιμης εγγύησης κυρίως διότι αυτή μπορεί να συμπεριληφθεί, είτε στο διεθνές ιδιωτικό δίκαιο, είτε σε μη δεσμευτικά μέσα όπως συστάσεις ή κώδικες δεοντολογίας (εθελούσιοι).

2.3. Η ΟΚΕ ανέμενε ότι η Επιτροπή, με βάση τις πολυάριθμες μεταρρυθμιστικές προσπάθειες των κατ'ιδίαν κρατών μελών, θα συμπεριελάμβανε καινοτόμες ρυθμίσεις στην πρόταση οδηγίας. Στην αιτιολογική έκθεση της πρότασης οδηγίας η Επιτροπή αναφέρει σαφώς τις καινοτομίες των κρατών μελών (π.χ. Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα, Φινλανδία) στον τομέα της ανώτατης διάρκειας συντήρησης ή της διάρκειας ζωής, της εξυπηρέτησης μετά την πώληση και της ευθύνης του κατασκευαστή. Η ΟΚΕ τονίζει ότι οι διατάξεις για την ανώτατη διάρκεια συντήρησης, τη διάρκεια ζωής και τη διατήρηση αποθεμάτων ανταλλακτικών μπορούν να αποτελέσουν ένα σαφές δείγμα όσον αφορά την έννοια της διάρκειας και της διαχείρισης των πόρων, γεγονός που μπορεί να είναι σημαντικό για το στόχο της Επιτροπής όσον αφορά τη διάρκεια μιας κατανάλωσης φιλικής προς το περιβάλλον⁽³⁾.

2.4. Οι κανόνες περί της νόμιμης και της εμπορικής εγγύησης πρέπει να εξυπηρετούν και την επενδυτική ασφάλεια του καταναλωτή. Τα καταναλωτικά αγαθά, ιδίως εκείνα που προβλέπονται για πολυετή χρήση, αποτελούν επένδυση, της οποίας η αποδοτικότητα για την ενδιαφερόμενη καταναλωτική μονάδα συχνά μπορεί να εξακριβωθεί ύστερα από ένα έτος. Το ίδιο μπορεί να θεωρήσουν και πολλοί κατασκευαστές και να χρησιμοποιήσουν το επιχειρήμα για διαφημιστικούς λόγους ενώ πρόκειται για τη διάρκεια ζωής του προϊόντος ή τη μέση αντοχή. Ωστόσο, μετά τη λήξη της περιόδου εγγύησης, διαφαίνεται ότι η διάρκεια ζωής που παρουσιάζεται στη διαφήμιση δεν ανταποκρίνεται με την πραγματικότητα και, για το θέμα αυτό, η παρούσα πρόταση οδηγίας δεν προβλέπει καμία λύση. Συνεπώς, η ΟΚΕ συστήνει να επανεξετασθεί σύμφωνα με τη νέα αυτή βάση η έννοια της ανώτατης διάρκειας συντήρησης.

2.5. Ακόμη και όταν δεν υφίσταται καμία συμβατική σχέση μεταξύ κατασκευαστή και καταναλωτή, η εμπιστοσύνη του καταναλωτή προς το σήμα του κατασκευαστή αποτελεί συχνά αποφασιστικό κίνητρο αγοράς. Ωστόσο, η πρόταση οδηγίας δεν εξασφαλίζει στον καταναλωτή καμία αξίωση κατά του

(1) Βλ. ΕΕ αριθ. C 295 της 22. 10. 1994.

(2) Προτεραιότητες της πολιτικής προστασίας των καταναλωτών (1996-1998), έγγρ. COM(95) 519 τελικό.

(3) Προτεραιότητες της πολιτικής προστασίας των καταναλωτών (1996-1998), σημείο 7 των δράσεων προτεραιότητας.

κατασκευαστή. Η ΟΚΕ δεν παραγνωρίζει τα προβλήματα που θα προέκυπταν από τη δυνατότητα άμεσης αξίωσης του καταναλωτή κατά του κατασκευαστή, ιδίως στην περίπτωση εκλογής των ένδικων μέσων. Ωστόσο, το παράδειγμα ορισμένων κρατών μελών όπου έχουν δοκιμασθεί οι αντίστοιχες ρυθμίσεις δείχνει ότι το εν λόγω πρόβλημα μπορεί να επιλυθεί στην πράξη. Κατά συνέπεια, προτείνεται να χορηγηθεί στον καταναλωτή το δικαίωμα, σε περίπτωση ελαττώματος το οποίο οφείλεται στον κατασκευαστή, να απευθύνεται άμεσα στον κατασκευαστή ή στον τοπικό αντιπρόεδρό του. Τούτο, είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν ο καταναλωτής δεν μπορεί να έχει εύκολη πρόσβαση στον έμπορο, π.χ. στις περιπτώσεις διασυνοριακών αγορών.

2.6. Η ΟΚΕ υπογραμμίζει ότι τα ζητήματα της νόμιμης και της εμπορικής εγγύησης και της εξυπηρέτησης μετά την πώληση δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως μεμονωμένα προβλήματα των καταναλωτών αλλά να συμπεριληφθούν στην αλυσίδα της διανομής από τον κατασκευαστή προς το χονδρικό και το λιανικό εμπόριο. Συνεπώς, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις σχέσεις στο εσωτερικό της αλυσίδας πωλήσεων και, συγκεκριμένα, στη συχνά μη ικανοποιητική συμβατικά ή στην πραγματική κατάσταση των κατ'ιδίαν εμπόρων έναντι των διανομέων. Η δυνατότητα προσφυγής του τελευταίου πωλητή έναντι εκείνου που στο εσωτερικό της αλυσίδας διανομής ευθύνεται για το ελάττωμα, έχει κατά κανόνα αποφασιστικές συνέπειες στην προθυμία του τελευταίου πωλητή να εξευρεί ικανοποιητική λύση για τον καταναλωτή.

2.7. Η πρόταση οδηγίας, αφορά αποκλειστικά την πώληση καταναλωτικών ειδών, αλλά όχι τα ζητήματα της νόμιμης και εμπορικής εγγύησης σε σχέση με την εξυπηρέτηση μετά την πώληση.

3. Νόμιμη εγγύηση

3.1. Η Επιτροπή, με την πρόταση οδηγίας, τάσσεται υπέρ μιας ελάχιστης εναρμόνισης, η οποία αφορά μόνο ορισμένους βασικούς τομείς της νόμιμης εγγύησης και, συγκεκριμένα την έννοια του ελαττώματος, τη διάρκεια της εγγύησης και τα ένδικα μέσα. Η ρύθμιση δεν αφορά περαιτέρω συμβατικές πτυχές, ούτε την πλήρη εναρμόνιση των εξεταζόμενων τομέων.

3.2. Η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για το Πράσινο Βιβλίο, τάχθηκε υπέρ μιας σταδιακής εναρμόνισης, η οποία βασίζεται σε μια ελάχιστη κοινοτική βάση. Ιδιαίτερα, τάχθηκε κατά της κατάργησης ή της χαλάρωσης ορισμένων μειονομένων διατάξεων. Συνεπώς, κρίνεται ικανοποιητική η προσέγγιση της Επιτροπής, η οποία δεν προτείνει την πλήρη εναρμόνιση αλλά ορισμένες ελάχιστες διατάξεις.

3.3. Ωστόσο, η έντονη αυστηρότητα της οδηγίας και ο περιορισμός σε λίγα κύρια ζητήματα, ενέχουν τον κίνδυνο, στην πράξη, σημαντικές πτυχές τόσο για τον καταναλωτή όσο και για τις επιχειρήσεις να παραμείνουν ασαφείς, ή ακόμη, στα ζητήματα αυτά, η έλλειψη ελάχιστης εναρμόνισης να εκληφθεί από τον καταναλωτή εκ νέου ως φραγμός στις διασυνοριακές

αγορές. Τούτο αφορά συγκεκριμένα ζητήματα σχετικά με τη φύση της διάρκειας εγγύησης και το χρονικό διάστημα εντός του οποίου μπορεί να ασκηθεί αγωγή, ή το ζήτημα των νομικών επιπτώσεων εάν τα ένδικα μέσα που επιλέγει ο καταναλωτής δεν οδηγήσουν στην εξάλειψη του ελαττώματος. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό από την οδηγία αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να μπορέσει ο καταναλωτής να αποκτήσει καλύτερη πρόσβαση στη δικαιοσύνη.

3.4. ακόμη, πρέπει να σχολιασθούν θετικά οι έντονες προσπάθειες της Επιτροπής για σαφείς εννοιολογικούς προσδιορισμούς και την εξάλειψη ορισμένων ασαφειών, οι οποίες είχαν αποτελέσει αντικείμενο κριτικών στη γνωμοδότηση για το Πράσινο Βιβλίο. Οι ορισμοί των εννοιών απορρέουν από μια ρεαλιστική και πλήρη κατανόηση που συγκλίνει με τις προσδοκίες του καταναλωτή. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι ως καταναλωτές πρέπει να εκλαμβάνονται όχι μόνο τα φυσικά αλλά και τα νομικά πρόσωπα, στο βαθμό που αυτά δεν ενεργούν στο πλαίσιο των οικονομικών ή επαγγελματικών ασχολήσεών τους, προκειμένου να αποφεύγεται η άνιση μεταχείριση έναντι της προστασίας που διασφαλίζεται με την οδηγία.

3.5. Οι θέσεις σχετικά με την έννοια του ελαττώματος αποτέλεσαν αντικείμενο αντιδικίας κατά τη διάρκεια των διαβουλεύσεων για το Πράσινο Βιβλίο. Από την πλευρά των καταναλωτών, έγινε αποδεκτή η μάλλον υποκειμενική άποψη ότι η «συμφωνία με τις νόμιμες προσδοκίες του καταναλωτή» πρέπει να αποτελέσει ουσιαστικό κριτήριο. Ωστόσο, από την πλευρά των πωλητών εκφράστηκαν πολυάριθμες αντιρρήσεις. Η εν λόγω πρόταση οδηγίας λαμβάνει υπόψη σε μεγάλο βαθμό τις αντιρρήσεις των πωλητών. Τα κριτήρια που περιλαμβάνονται στο άρθρο 2, παρ. 2 και αφορούν την εκτίμηση της συμφωνίας ενός καταναλωτικού αγαθού με τη σύμβαση, δεν αντικατοπτρίζουν πλέον σαφώς τις νόμιμες προσδοκίες του καταναλωτή.

3.6. Το άρθρο 2 παρ. 2 περιλαμβάνει ως κριτήρια για την εκτίμηση της συμμόρφωσης με τη σύμβαση παροχής των καταναλωτικών αγαθών μόνο, πρώτον, τη συμφωνία με την περιγραφή του πωλητή (ή με τη δοκιμή ή το δείγμα) και, δεύτερον, την καταλληλότητα για τη συνήθη χρήση ή για τους σκοπούς που έγιναν γνωστοί στον πωλητή. Ακόμη, απαιτείται ένα μόνο περαιτέρω κριτήριο, το οποίο ορίζεται στο εδάφιο 4 του ίδιου άρθρου όπου αναφέρεται ότι η «ποιότητα και απόδοση των καταναλωτικών αγαθών είναι ικανοποιητικές αφού ληφθούν υπόψη η φύση τους και το ποσό που καταβλήθηκε και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών δημοσίων δηλώσεων του πωλητή ή του κατασκευαστή ή του εκπροσώπου του».

3.7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η εκτέλεση της σύμβασης δεν είναι ικανοποιητική εάν ένα καταναλωτικό αγαθό κρίνεται «ικανοποιητικό» με βάση τους ανωτέρω παράγοντες, ιδίως εάν δεν αποκλείεται σαφώς η ύπαρξη τουλάχιστον ενός μη σημαντικού ελαττώματος. Ωστόσο, η εκτέλεση της σύμβασης τότε μόνο θεωρείται γενικά ικανοποιητική όταν ένα καταναλωτικό αγαθό παραδίδεται χωρίς κανένα ελάττωμα και όταν διευκρινίζεται στον καταναλωτή ότι εξασφαλίζεται μείωση της τιμής σε περίπτωση πώλησης ελαττωματικού αγαθού.

3.8. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι, όσον αφορά τη συμμόρφωση ενός καταναλωτικού προϊόντος με τη σύμβαση παροχής, η καταβληθείσα τιμή αποτελεί αποφασιστικό κριτήριο μόνο με τον τρόπο που εννοεί το άρθρο 2, παρ. 2, εδάφιο δ), εάν προκύπτει από τη συνήθη περιγραφή του προϊόντος ότι πρόκειται για χαμηλότερη ποιότητα (όπως επισημαίνεται στα προϊόντα «δευτέρας ποιότητας»). Όταν ένα προϊόν, παρά την κατά τα άλλα ίδια περιγραφή, προσφέρεται σε χαμηλότερη τιμή, τούτο δεν σημαίνει με κανένα τρόπο ότι επειδή το προϊόν είναι φθηνότερο, η ποιότητα θα είναι χαμηλότερη. Με μια συνεπή εφαρμογή της πρότασης οδηγίας, θα επιτευχθεί το εξής αποτέλεσμα: εάν δύο πωλητές διαθέτουν το ίδιο προϊόν, εκείνος που προσφέρει χαμηλότερη τιμή θα δεσμεύεται σε μικρότερο βαθμό βάσει της νόμιμης υποχρέωσης εγγύησης από ό,τι εκείνον που ζητεί υψηλότερη τιμή. Στις διασυνοριακές αγορές συγκεκριμένα, οι οποίες συχνά πραγματοποιούνται λόγω σημαντικής διαφοράς στην τιμή, η πρόταση της Επιτροπής, θα είναι αντίθετη προς τον στόχο του πλήρους ανοίγματος της εσωτερικής αγοράς για τους καταναλωτές.

3.9. Η υποχρέωση όπως για τα καταναλωτικά αγαθά — ελλείψει αποκλίνουσας ρητής συμφωνίας ή διόρθωσης σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 2, δεύτερη περίπτωση — τηρείται η συμφωνία και με τις δημόσιες δηλώσεις του κατασκευαστή (για παράδειγμα στη διαφήμιση ή την επισήμανση), αντιστοιχεί στις σαφείς προδοκίες του καταναλωτή να μην υφίστανται στην πράξη, διαφορές στην πληροφόρηση που παρέχει ο έμπορος και ο κατασκευαστής. Επιπλέον θεωρείται ότι μια τέτοια ρύθμιση θα συμβάλλει και στη διαφάνεια στις εμπορικές συναλλαγές, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό θα αποφευχθεί η επίρριψη ευθυνών από τη μία στην άλλη πλευρά και, εις βάρος τελικά του καταναλωτή. Ωστόσο, η ΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να γίνει σαφές ότι σύμφωνα με το Άρθρο 3, παρ. 2, η αναφερθείσα δημόσια δήλωση του κατασκευαστή ή των εκπροσώπων του θα πρέπει να θεωρείται ενημέρωση για τις ιδιότητες του προϊόντος και όχι γενική διαφημιστική δήλωση.

3.10. Η ορισθείσα διετής διάρκεια ισχύος της νόμιμης εγγύησης αντιστοιχεί στην προθεσμία που ορίζεται από τις εμπορικές διατάξεις του ΟΗΕ και αποτελεί προσπάθεια επίτευξης μιας συναινετικής λύσης μεταξύ των διαφορετικών προθεσμιών που ισχύουν στα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι πρόκειται για περιορισμένη εναρμόνιση, η προθεσμία αυτή μπορεί να γίνει αποδεκτή και από την πλευρά του καταναλωτή. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραγνωρισθεί ότι η προβλεπόμενη διετής προθεσμία επεκτείνει σημαντικά τις ισχύουσες ρυθμίσεις σχετικά με τις προθεσμίες σε ορισμένα κράτη μέλη. Δεδομένου ότι η προθεσμία αυτή εφαρμόζεται σε όλο το φάσμα προϊόντων, η ΟΚΕ θεωρεί ευκαίω να προβλεφθεί ορισμένη ελαστικότητα όσον αφορά τις συμβατικές συμφωνίες (βλ. σχετικά σημείο 5.1).

3.10.1. Η εν λόγω διετής προθεσμία δεν σημαίνει — όπως έχει παρανοηθεί συχνά — ότι το καταναλωτικό αγαθό θα πρέπει καθόλη τη διάρκεια της προθεσμίας να μην παρουσιάσει καμία βλάβη. Ωστόσο, θα πρέπει να δοθεί η δυνατότητα ώστε να μπορεί να εγερθεί προθεσμία και σε περίπτωση μεταβίβασης κυριότητας, για ένα ελάττωμα που υπάρχει κατά την παράδοση αλλά εντοπίζεται αργότερα εντός δύο ετών από την παράδοση. Με την εν λόγω ρύθμιση καταργείται και η — σύμφωνα με

την άποψη του καταναλωτή — προβληματική διάκριση από τους πωλητές σε περιπτώσεις διασυνοριακών αγορών. Διότι επί του παρόντος στις διασυνοριακές συναλλαγές μεταξύ δύο πωλητών ισχύει, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του ΟΗΕ για το εμπόριο, διετής προθεσμία για τη νόμιμη εγγύηση, ο καταναλωτής σύμφωνα με το ισχύον εθνικό δίκαιο συχνά δικαιούται προθεσμία μόλις έξι ή δώδεκα μηνών.

3.10.2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαπιστώνει ότι η διετής προθεσμία που ορίζει το άρθρο 3, παρ. 1, εντός της οποίας ακόμη και σε περίπτωση μεταβίβασης κυριότητας, η προβολή αξίωσης για ένα ελάττωμα που υπάρχει κατά την παράδοση αλλά εντοπίζεται αργότερα, δεν αποτελεί πρόκριμα για την προθεσμία της εμπορικής εγγύησης. Σε αντίθεση με τη νόμιμη εγγύηση, οι εμπορικές εγγυήσεις περιλαμβάνουν κατά κανόνα όλα τα ελαττώματα που εμφανίζονται εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος μετά την απόκτηση, ανεξάρτητα από το εάν τα ελαττώματα αυτά υφίσταντο από τη στιγμή της παράδοσης. Μια εμπορική εγγύηση με την οποία διασφαλίζεται η απουσία ελαττώματος εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος π.χ. ενός έτους, είναι σύμφωνα με το άρθρο 5, παρ. 1 της πρότασης οδηγίας δυνατή στο βαθμό που ο εγγυητής είναι πρόθυμος να εκπληρώσει τις ουσιαστικά λιγότερο σημαντικές υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νόμιμη εγγύηση.

3.11. Η εν λόγω προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία παράδοσης του προϊόντος. Σύμφωνα με την πρόταση οδηγίας, δεν είναι δυνατή η αναβολή της έναρξης της προθεσμίας ακόμη και σε περίπτωση ελαττώματος, το οποίο υπάρχει ήδη κατά την παράδοση αλλά μπορεί να γίνει αντιληπτό αργότερα. Όμως, τα καταναλωτικά αγαθά εμφανίζουν πρακτικά προβλήματα, για τα οποία έχουν ορισθεί ορισμένες ελάχιστες απαιτήσεις όσον αφορά τη διάρκεια ζωής, οι οποίες στη συνέχεια, λόγω ελαττωματικής κατασκευής, δεν μπορούν να τηρηθούν.

3.12. Στην ΟΚΕ εκφράζονται διάφορες απόψεις όσον αφορά τον κανόνα του τεκμηρίου που ορίζεται από το άρθρο 3, παρ. 3 και προβλέπει με συγκεκριμένο τρόπο την κατανομή του βάρους της απόδειξης κατ'αναλογία με την εγγύτητα της απόδειξης. Ακόμη και εάν ένας τέτοιος κανόνας δεν υφίσταται στις εθνικές νομοθεσίες, φαίνεται από την πράξη ότι οι επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται για μια μακροπρόθεσμη σχέση με τους πελάτες τους, εφαρμόζουν αυτοβούλως την εν λόγω αρχή. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί ότι ο κανόνας του τεκμηρίου δεν εφαρμόζεται εάν αφορά «ελάττωμα», το οποίο δεν προέρχεται από κανονική χρήση του καταναλωτικού αγαθού ή δεν σχετίζεται με τη φύση του αντικειμένου. Δεδομένου ότι η νόμιμη εγγύηση δεν αφορά αποκλειστικά ελάττωμα το οποίο υφίστατο κατά τη στιγμή της παράδοσης, μπορεί να μην ισχύει ο κανόνας του τεκμηρίου, στην περίπτωση που η «ελαττωματική» κατάσταση του προϊόντος δεν προκύπτει από τη συνήθη χρήση. Ωστόσο, δεν μπορεί να παραγνωρισθεί το γεγονός ότι με τον κανόνα αυτό ο πωλητής κατά τη διάρκεια των έξι πρώτων μηνών από την παράδοση, μπορεί να βρεθεί σε αδυναμία αποδείξεως. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα μπορούσε να εξετασθεί εάν ο κανόνας του τεκμηρίου μπορεί να εφαρμοσθεί μόνο στις περιπτώσεις όπου μάλλον ο επιχειρηματίας παρά ο καταναλωτής χρειασθεί να αποδείξει την ύπαρξη ή μη του ελαττώματος.

3.13. Το ζήτημα της δυνατότητας επιλογής του καταναλωτή μεταξύ των διαφόρων ένδικων μέσων, αποτέλεσε αντικείμενο διαμάχης κατά τις διαβουλεύσεις για το Πράσινο Βιβλίο. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει, κατ'αρχήν, ότι ο καταναλωτής θα πρέπει να μπορεί να ασκεί όσο το δυνατόν πιο σύντομα και αποτελεσματικά, το δικαίωμά του για την παροχή που προβλέπεται από τη σύμβαση. Για το σκοπό αυτό φαίνεται σκόπιμο — στο βαθμό που από την άποψη του εμπόρου δικαιολογείται οικονομικά — να παρασχεθεί στον καταναλωτή το δικαίωμα επιλογής μεταξύ πολλών ένδικων μέσων. Κατ'εξαίρεση, όταν πρόκειται για ένα ειδικό χαρακτηριστικό του προς πώληση προϊόντος ή ακόμη και για ειδική μορφή πώλησης, στην οποία έχει προσφύγει ο καταναλωτής, θεωρείται σκόπιμο να επιτραπούν τελικά οι συμβατικές συμφωνίες τόσο προς όφελος του καταναλωτή όσο και για διάφορους οικονομικούς λόγους. Η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει τη δυνατότητα αυτή.

3.14. Η ΟΚΕ κατανοεί ωστόσο ότι η άμεση λύση της σύμβασης σε περίπτωση ενός απλού ασήμαντου ελαττώματος, σε μεμονωμένη περίπτωση, μπορεί να αποτελέσει αδικαιολόγητη επιβάρυνση για τον έμπορο. Εάν όμως η πρόταση οδηγίας δίνει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να εξαιρούν τη χρήση ορισμένων ένδικων μέσων σε περιπτώσεις ασήμαντου ελαττώματος, τότε θα προκληθεί νέα νομική ανασφάλεια τόσο για τον καταναλωτή όσο και τον πωλητή. Συνεπώς, η ΟΚΕ συνιστά να διασαφηνιστούν στην ίδια την οδηγία τα ζητήματα του παραδεκτού όλων των ένδικων μέσων, ακόμη και για ασήμαντα ελαττώματα. Θα μπορούσε να εξετασθεί το ενδεχόμενο να επιτρέψει η οδηγία πράγματι όλα τα ένδικα μέσα — όπως προβλέπεται στο άρθρο 3, παρ.4, πρώτο εδάφιο —, διότι η συμβατική προβολή αξιώσεως αν και χαρακτηρίζεται παραδεκτή, σε περίπτωση ασήμαντου ελαττώματος, αποκλείει τη λύση της σύμβασης.

3.15. Η πρόταση οδηγίας διακρίνει μεταξύ του δικαιώματος της επισκευής και εκείνου της αντικατάστασης. Όσον αφορά τα καταναλωτικά αγαθά που κατασκευάζονται σε βιομηχανική μαζική παραγωγή, ο καταναλωτής ενδέχεται να προτιμά την αντικατάσταση από την επισκευή (αντικατάσταση του ελαττωματικού προϊόντος από ένα μη ελαττωματικό). Στο βαθμό που είτε παρέχεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα αποκλεισμού συγκεκριμένων ένδικων μέσων (όπως προβλέπει το άρθρο 3, παρ. 4, τελευταίο εδάφιο), είτε επικρατεί η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται η συμβατική μεταβολή, θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να είναι δυνατό να αποκλείεται η αντικατάσταση υπέρ της επισκευής μόνο όταν τούτη δεν οδηγεί σε μείωση της αξίας του προϊόντος.

3.16. Η πρόταση οδηγίας δεν περιλαμβάνει καμία απάντηση στο ερώτημα τι ακριβώς θα συμβεί εάν δεν ικανοποιηθεί η αξίωση ενός καταναλωτή. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό εάν ο καταναλωτής προβάλει αξίωση αντικατάστασης αλλά η τελευταία δεν γίνει δεκτή από τον πωλητή. Στην περίπτωση αυτή, ο καταναλωτής θα πρέπει, ύστερα από ανεπιτυχή αίτηση αντικατάστασης, να διαθέτει το δικαίωμα αναστολής της λύσης της σύμβασης αγοραπωλησίας, ακόμη και εάν, εντωμεταξύ, έχει παρέλθει ένα έτος από την παράδοση.

3.17. Ακόμη και εάν αποτύχει η προσπάθεια επισκευής από την επιχείρηση, θα πρέπει ο καταναλωτής να διατηρεί το δικαίωμα παράτασης της σύμβασης, ανεξάρτητα από το εάν, εντωμεταξύ, έχει παρέλθει η προθεσμία που ορίζει το άρθρο 3, παρ. 4, δεύτερο εδάφιο.

3.18. Ακόμη, η πρόταση οδηγίας δεν δίνει απάντηση στο ερώτημα εάν, σε περίπτωση επισκευής ή αντικατάστασης, η διάρκεια της νόμιμης εγγύησης αρχίζει να τρέχει εκ νέου. Βεβαίως, δεν πρόκειται απλώς για την επισκευή από την επιχείρηση του ελαττωματικού εμπορεύματος για όσο διάστημα ισχύει η εγγύηση, αλλά για το γεγονός εάν ο καταναλωτής μετά τη λήξη της εγγύησης θα έχει στη διάθεσή του ένα προϊόν σε κατάσταση λειτουργίας. Εάν χρειαστεί να επισκευαστεί μια βλάβη, τότε θα πρέπει η περίοδος εγγύησης — όσον αφορά την εν λόγω βλάβη —, να αρχίζει εκ νέου. Κατά την άποψη της ΟΚΕ πρέπει επίσης να διασαφηνιστεί ότι ο χρόνος της επισκευής δεν θα συμπεριλαμβάνεται στην περίοδο εγγύησης και ότι η επισκευή αποτελεί τμήμα των συμβατικών υποχρεώσεων, για τις οποίες ισχύουν ειδικές συμβατικές ρυθμίσεις, π.χ. οι διατάξεις των κατ'ιδίαν κρατών μελών σχετικά με την νόμιμη εγγύηση στις παροχές υπηρεσιών.

3.19. Μια προβληματική πτυχή της νόμιμης εγγύησης, που δεν ρυθμίζεται από την πρόταση οδηγίας, αφορά τον τόπο υλοποίησης των υποχρεώσεων περί νόμιμης εγγύησης. Τούτο είναι ιδιαίτερα σημαντικό όταν δεν είναι δυνατή η απρόσκοπτη μεταφορά των εμπορευμάτων διότι π.χ. είναι εντοχιμισμένα. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι θα βοηθούσε πολύ στην πράξη εάν η οδηγία διασαφηνίσει το πολύπλοκο αυτό πρόβλημα.

3.20. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη ρύθμιση του άρθρου 3, παρ. 5, η οποία αφορά την ανάληψη της ευθύνης, — αναγωγή στον τελευταίο πωλητή ή τον προμηθευτή — και η οποία διασφαλίζει κυρίως τη νομική κατάσταση όσον αφορά τις ΜΜΕ. Ωστόσο, η διατύπωση δημιουργεί ασάφειες ως προς δύο σημεία: αφενός, δεν προσδιορίζεται ο «υπεύθυνος» και, αφετέρου, δεν προβλέπεται μέχρι ποιο βαθμό τα κατ'ιδίαν κράτη μέλη θα μπορούν να θεσπίζουν περιοριστικές διατάξεις στο εν λόγω δικαίωμα αναγωγής. Η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της άποψης να μην μπορεί να πραγματοποιηθεί κανένας περιορισμός του δικαιώματος αναγωγής, ούτε μέσω διατάξεων των κατ'ιδίαν κρατών μελών, ούτε μέσω συμβατικών συμφωνιών. Ο δεσμευτικός χαρακτήρας των διατάξεων, όπως ορίζεται στο άρθρο 6, παρ. 1 και 2, προς όφελος του καταναλωτή, πρέπει επίσης να καλύπτει και τον τελευταίο πωλητή κατά την άσκηση του δικαιώματος του σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 5.

3.21. Από την άποψη των καταναλωτών, ιδιαίτερα προβληματική είναι η υποχρέωση καταγγελίας που ορίζει το άρθρο 4, κυρίως διότι η προθεσμία του ενός μηνός, εντός του οποίου πρέπει να υποβληθεί, δεν αρχίζει όταν ο καταναλωτής διαπιστώσει την έλλειψη συμμόρφωσης αλλά από τη στιγμή που είχε διαπιστώσει τη βλάβη.

3.22. Η υποχρέωση καταγγελίας υπάρχει ήδη στις ρυθμίσεις του ΟΗΕ για το εμπόριο· αναγνωρίζει ωστόσο (άρθρο 38

των ρυθμίσεων του ΟΗΕ για το εμπόριο) την υποχρέωση εξέτασης — σύμφωνα με τα συναλλαγματικά έθιμα — του πωλητή (οι ρυθμίσεις του ΟΗΕ για το εμπόριο αναφέρονται πάντοτε στον πωλητή!). Μια τέτοια υποχρέωση εξέτασης δεν υφίσταται ωστόσο στην πώληση καταναλωτικών αγαθών σε ορισμένα κράτη μέλη και, κατά την άποψη της ΟΚΕ, δεν πρέπει να εισαχθεί υποχρεωτικά, ούτε καν εμμέσως. Θα ήταν εξαιρετικά περιεργο να υποχρεώνεται ο καταναλωτής να προβαίνει σε άμεση και πλήρη εξέταση όλων των αποκτηθέντων εμπορευμάτων, διότι σε πολυάριθμες περιπτώσεις τούτο δεν είναι δυνατόν.

3.23. Συνεπώς, η υποχρέωση καταγγελίας για τον καταναλωτή έχει νόημα μόνον για εκείνο το χρονικό διάστημα που υφίσταται προθεσμία τεκμηρίωσης με αναστροφή του βάρους της αποδείξεως, και συνεπώς, στην παρούσα πρόταση οδηγίας, κατά τους έξι πρώτους μήνες μετά την παράδοση. Ωστόσο, μετά τη λήξη της προθεσμίας, η υποχρέωση καταγγελίας δεν ισχύει. Ο καταναλωτής, ο οποίος αμελεί να προβεί στην καταγγελία, εξασθενεί τη δική του νομική θέση και εμπίπτει σε αυτόν να αποδείξει τόσο την ύπαρξη ελαττώματος όσο και ότι, στην περίπτωση αυτή, το ελάττωμα υφίστατο ήδη κατά την παράδοση. Η εν λόγω προσπάθεια απόδειξης καθίσταται ολοένα και πιο δύσκολη όσο μεγαλώνει το χρονικό διάστημα από τη στιγμή της παράδοσης. Όμως, σε κάθε περίπτωση, η παράλειψη της καταγγελίας μπορεί να οδηγήσει σε περιορισμό της έκτασής της με βάση την νόμιμη εγγύηση, μόνον εάν έχει επιπτώσεις στη βλάβη (για παράδειγμα, εάν σημειωθεί περαιτέρω εξέλιξη και επιδείνωση της βλάβης, η οποία θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί εάν η καταγγελία είχε γίνει εγκαίρως).

4. Εμπορική εγγύηση

4.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στη γνωμοδότησή της για το Λευκό Βιβλίο τάσσεται ρητώς κατά της

πλήρους εναρμόνισης της εμπορικής εγγύησης και συνιστά την επεξεργασία ενός κώδικα δεοντολογίας για τον τομέα αυτό.

4.2. Επί του παρόντος, και η Επιτροπή δεν προτίθεται να προβεί σε λεπτομερή εναρμόνιση της εμπορικής εγγύησης και, στην πρόταση οδηγίας, περιορίζεται σε δύο πτυχές: αφενός, στην υποχρέωση να είναι η εμπορική εγγύηση ευνοϊκότερη από τη νόμιμη εγγύηση και, αφετέρου, να περιλαμβάνει βασικούς τεταγμένους τύπους (οι οποίοι παγιώνουν κατ'ουσία την υφιστάμενη καλή εμπορική πρακτική).

4.3. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τον τρόπο προσέγγισης της Επιτροπής. Η αρχή της «ευνοϊκής θέσης» που αναφέρεται στο άρθρο 5, παρ. 1 χρησιμοποιεί τόσο για την προστασία του καταναλωτή από παραπλάνηση όσο και για την σαφήνεια των εμπορικών συναλλαγών. Η υποχρέωση ενός ορισμένου ελάχιστου περιεχομένου, συγκεκριμένα της νόμιμης εγγύησης, μετατρέπει σε μεγάλο βαθμό την εμπορική εγγύηση σε μέσο ανταγωνισμού και όχι απλώς σε διαφημιστικό πλεονέκτημα. Εξάλλου, η διατύπωση του άρθρου 5, παρ. 1 προκαλεί αμφιβολίες για το εάν ο κατασκευαστής, στην δήλωση εγγύησης, πρέπει να αναφέρει σαφώς ότι αναλαμβάνει όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη νόμιμη εγγύηση, όπως τούτο αφήνει να εννοηθεί η ανάλυση. Η ΟΚΕ συνιστά να πραγματοποιηθούν οι σχετικές διασαφηνήσεις.

5. Δεσμευτικός χαρακτήρας των διατάξεων

Όσον αφορά το περιεχόμενο του σημείου 3.10, θα πρέπει το άρθρο 6, παρ. 1 της πρότασης οδηγίας να συμπεριλάβει τα κάτωθι:

«Από αυτά εξαιρούνται οι συμφωνίες σχετικά με την προθεσμία για την εγγύηση, εάν ενόψει του ιδιαίτερου χαρακτήρα του προς πώληση αγαθού, θεωρείται σκόπιμος ο περιορισμός της εγγύησης σε ένα έτος.»

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής για τις Εμπορικές επικοινωνίες στην εσωτερική αγορά»

(97/C 66/05)

Στις 13 Μαΐου 1996 και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το «Πράσινο Βιβλίο για τις εμπορικές επικοινωνίες στην εσωτερική αγορά».

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Νοεμβρίου 1996 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Simpson.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το Πράσινο Βιβλίο για τις εμπορικές επικοινωνίες είναι το αποτέλεσμα της γενικής μελέτης που πραγματοποίησε η Επιτροπή το 1992 με αντικείμενο τα εμπόδια ή τις στρεβλώσεις της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς που επηρεάζουν τις εμπορικές επικοινωνίες. Στο βιβλίο αυτό περιλαμβάνονται προτάσεις της Επιτροπής με τις οποίες επιδιώκεται η βελτίωση της θέσης της ΟΚΕ και διερευνώνται οι επί του θέματος απόψεις αυτής και άλλων ενδιαφερομένων πλευρών.

1.2. Οι προτάσεις, που παρατίθενται και εξετάζονται στη συνέχεια του κειμένου, αποσκοπούν στην κωδικοποίηση, τη διασαφήνιση και την απλούστευση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς όσον αφορά τις νομοθετικές διατάξεις για τις εμπορικές επικοινωνίες. Ανώτερος στόχος είναι η καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και όχι η τροποποίηση της νομικής βάσης που καθιερώθηκε με τη Συνθήκη και ιδιαιτέρως με τα άρθρα 30 και 59. Κατά τον ίδιο τρόπο, οι προτάσεις δεν επηρεάζουν το πεδίο εφαρμογής των εξαιρέσεων που αναγνωρίζονται σε κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 56 της Συνθήκης.

1.3. Η Επιτροπή αναγνωρίζει, επίσης, ότι είναι απαραίτητο να μελετηθούν οι σχέσεις των προτάσεων με άλλες κοινοτικές πολιτικές και δράσεις. Στο κείμενο της περιγράφει μια προσέγγιση που θα της επιτρέψει να αξιολογήσει τα προβλήματα συμβατότητας της κοινοτικής νομοθεσίας και των ρυθμιστικών διατάξεων που ισχύουν στα κράτη μέλη. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα δημιουργηθεί ένας μηχανισμός με βάση τον οποίο θα μπορούν στο μέλλον να εξετάζονται όλες οι νομοθετικές ή κανονιστικές αλλαγές που μελετούνται από κάθε κράτος μέλος.

1.4. Υπάρχουν ενδείξεις ότι διευρύνεται η δυνητική ζήτηση εμπορικών επικοινωνιών οι οποίες ενδιαφέρουν διάφορα κράτη μέλη. Η διαφήμιση και η προώθηση εμπορικών σημάτων είναι δύο από τους δυνητικούς τομείς ενδιαφέροντος. Οι εθνικοί περιορισμοί ή οι διαφορές μεταξύ των εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων ενδέχεται να προκαλέσουν εντάσεις εφόσον θεωρηθεί ότι παρεμποδίζουν χωρίς λόγο τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Σε περίπτωση που αδρανήσει η Επιτροπή,

θα πρέπει να αναμένεται ότι θα δεχθεί ένα διαρκώς αυξανόμενο αριθμό καταγγελιών, στις περιπτώσεις που διατυπώνονται κατηγορίες για αδικαιολόγητους περιορισμούς της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, και ότι θα αυξηθεί ο αριθμός των προσφυγών στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

1.5. Η πρωτοβουλία της Επιτροπής ενισχύεται από το γεγονός ότι η σημερινή κατάσταση δεν είναι ικανοποιητική αλλά αβέβαιη και αναποδοτική. Ορισμένοι ενάγοντες αποφεύγουν την προσφυγή στο ΔΕΚ ενώ, σε περίπτωση που φτάσουν στο σημείο αυτό, οι διαδικασίες είναι χρονοβόρες. Επίσης, κατ' αυτόν τον τρόπο επιτρέπεται στο ΔΕΚ να καθορίζει την ασκούμενη πολιτική σύμφωνα με προηγούμενες αποφάσεις που αφορούν μεμονωμένες περιπτώσεις. Η ύπαρξη διοικητικών μηχανισμών που επιτρέπουν στην Επιτροπή να εφαρμόζει μια συστηματική και ισορροπημένη μέθοδο αξιολόγησης, θα επέτρεπε την ταχύτερη και αποτελεσματικότερη επίλυση ορισμένων προβλημάτων. Παράλληλα δε, οι μηχανισμοί αυτοί θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ως βοήθημα από το ΔΕΚ για την έκδοση αποφάσεων επί των υποθέσεων που παραπέμπονται σ' αυτό.

1.6. Η έννοια «εμπορικές επικοινωνίες» ορίζεται από την Επιτροπή ως «κάθε μορφή επικοινωνίας που αποσκοπεί στην προώθηση είτε προϊόντων και υπηρεσιών, είτε της εικόνας μιας εταιρείας ή ενός οργανισμού προς τον τελικό καταναλωτή ή/και τους διανομείς».

1.7. Ο όρος καλύπτει όλες τις μορφές διαφήμισης, άμεσου μάρκετινγκ, χορηγίας, προώθησης των πωλήσεων και ανάπτυξης δημοσίων σχέσεων για την προώθηση προϊόντων και υπηρεσιών. Στο πεδίο εφαρμογής του περιλαμβάνονται όλοι οι φορείς, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών του δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των φιλανθρωπικών και πολιτικών οργανώσεων. Οι εφαρμογές του καλύπτουν έντυπα και οπτικοακουστικά υλικά, συμπεριλαμβανομένης της

διαρκώς ευρύτερης χρήσης καλωδιακών διασυνδέσεων, τηλεπικοινωνιών και δορυφόρων για τη διευκόλυνση της ροής πληροφοριών, το μάρκετινγκ και τις πωλήσεις εξ αποστάσεως.

1.8. Κατά την αξιολόγηση της πρότασης της Επιτροπής πρέπει να αναγνωριστεί ότι, στα πλαίσια της εσωτερικής αγοράς, αυτό που πρέπει να εξεταστεί και να εξασφαλισθεί είναι η συμφωνία των εθνικών κανόνων με τη Συνθήκη και όχι το αντίθετο. Η αρχή της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών έχει καθιερωθεί ήδη.

Σε περίπτωση που περιοριστεί η ελευθερία αυτή, τα βασικά κριτήρια που μπορούν να κωδικοποιηθούν σύμφωνα με τις αρχές και τη νομολογία που αφορούν το «γενικό συμφέρον» είναι τα ακόλουθα:

- ο περιορισμός δεν πρέπει να εισάγει διακρίσεις μεταξύ των παρόχων από διάφορα κράτη μέλη·
- ο περιορισμός πρέπει να αιτιολογείται με βάση το «κοινό συμφέρον»·
- ο περιορισμός πρέπει να είναι ανάλογος με τον αιτιολογημένο στόχο.

Η Επιτροπή δήλωσε ότι οι καταγγελίες που της υποβάλλονται δεν αφορούν συνήθως κατηγορίες για δυσμενείς διακρίσεις λόγω της εθνικότητας ενός οργανισμού παροχής υπηρεσιών.

1.9. Η αιτιολόγηση του «γενικού συμφέροντος» μπορεί να προσλάβει διάφορες μορφές και να στηριχθεί — εκτός άλλων — σε πολιτιστικούς ή γλωσσικούς παράγοντες, στην προστασία των ανηλίκων και των καταναλωτών, σε ηθικές επιταγές κ.λπ. Ωστόσο, αυτές οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την αιτιολόγηση των εθνικών κανόνων ελέγχονται σε τελευταία ανάλυση από το ΔΕΚ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν χρησιμοποιούνται με στόχο την άσκηση απαράδεκτων έμμεσων διακρίσεων.

1.10. Παρόλο που είναι εύκολο να συνοψιστούν οι βασικές αρχές της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς όσον αφορά τις εμπορικές επικοινωνίες — δεδομένου ότι η ερμηνεία τους είναι απαραίτητη σε περίπτωση που πρέπει να ληφθούν σχετικές αποφάσεις — η εφαρμογή τους είναι δύσκολη και, σε ορισμένες περιπτώσεις, αμφιλεγόμενη.

1.11. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι η απλούστερη αρχή στην οποία μπορεί να στηριχθεί η ασκούμενη πολιτική είναι να επιτρέπονται και τα άλλα κράτη μέλη τα πρότυπα και τις μεθόδους εμπορικών επικοινωνιών που επιτρέπει η χώρα προέλευσης, υπό τον όρο ότι δεν αντίκεινται στη Συνθήκη. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι υπάρχουν πολλές δικαιολογημένες διαφορές μεταξύ των στόχων των εθνικών ρυθμιστικών αρχών. Η αρχή της πλήρους αμοιβαίας αναγνώρισης δεν είναι συμβατή με τις διαφορές που είναι αποδεκτές στην εσωτερική αγορά.

1.12. Κατ' αντιδιαστολή, θα μπορούσε να λεχθεί ότι, στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών, τα κράτη μέλη πρέπει να είναι ελεύθερα να ρυθμίζουν τα πράγματα σύμφωνα με τα ισχύοντα εθνικά πρότυπα, επειδή μεταξύ τους υπάρχουν πάρα πολλές πολιτιστικές, γλωσσικές και κοινωνικές διαφορές. Η απόλυτη απουσία λειτουργικών παρεμβάσεων θα επέτρεπε εμμέσως την εισαγωγή διακρίσεων και, σε ορισμένες περιπτώσεις, θα ήταν αντίθετη προς τη Συνθήκη. Ενόψει αυτών των δύο αντίθετων θέσεων, η πολιτική πρέπει να επιδιώκει την ανεύρεση της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ των διατάξεων της Συνθήκης και της επιτρεπόμενης προστασίας του «γενικού συμφέροντος» από τα κράτη μέλη.

2. Οι προτάσεις της Επιτροπής

2.1. Η Επιτροπή κάλεσε τις ενδιαφερόμενες πλευρές να σχολιάσουν δύο προτάσεις που καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα. Οι προτάσεις αυτές είναι το αποτέλεσμα της λεπτομερούς εξέτασης των θέσεων κάθε κράτους μέλους, οι οποίες συνοψίζονται στο Πράσινο Βιβλίο και υποστηρίζονται σε ένα έγγραφο εργασίας της Επιτροπής⁽¹⁾.

2.2. Η ΟΚΕ επικροτεί τη δημοσίευση του Πράσινου Βιβλίου, την οποία θεωρεί ως χρήσιμη μέθοδο για την οριοθέτηση των προβλημάτων, διατύπωση παρατηρήσεων από τις ενδιαφερόμενες οργανώσεις και θεσμικά όργανα και τη διεξαγωγή συζήτησης με αντικείμενο την πιθανή βελτίωση της λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς.

2.3. Στην παρούσα γνωμοδότηση δεν επαναλαμβάνονται τα στοιχεία της εξέτασης. Πρόκειται για διαφορές που αφορούν τον τρόπο που ορίζεται από τα κράτη μέλη η έννοια της «παραπλανητικής διαφήμισης», τη νομοθεσία για την επιτρεπόμενη συγκριτική διαφήμιση, τη διαφήμιση τιμών, τις εκπτώσεις και το ντάμπινγκ, τη διαφήμιση με το τηλέφωνο ή το ταχυδρομείο ή με τεχνικές για την προώθηση των πωλήσεων, τους περιορισμούς που ισχύουν για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης (ιδιαίτερος την τηλεοπτική διαφήμιση και τις τηλεαγορές), για τις χορηγίες, για τα προϊόντα (προϊόντα καπνού, παιδικά παιχνίδια, φαρμακευτικά προϊόντα κ.λπ.), την αισθητική, την ευπρέπεια, την επαγγελματική δεοντολογία, τη γλώσσα και την πολιτική.

2.4. Οι προτάσεις που περιλαμβάνονται στο Πράσινο Βιβλίο δε συνιστούν νομικά μέσα αλλά «εργαλεία» για τη διευκόλυνση της Επιτροπής στην έκδοση αποφάσεων σε περίπτωση δυνητικής παράβασης, ή υποβολής ρυθμιστικών προτάσεων. Η σχετική νομική βάση προσφέρεται, βεβαίως, από τη Συνθήκη. Η νομική βάση για την περίπτωση παραβάσεων είναι το άρθρο 169. Όπως εξηγείται στο πρώτο μέρος του Πράσινου Βιβλίου, στην περίπτωση κοινοτικών προτάσεων, λόγω του ότι οι ρυθμίσεις που ισχύουν για τις εμπορικές επικοινωνίες αφορούν την επίτευξη διαφόρων στόχων, τα μέτρα μπορούν

(1) XV/9579/96 Έγγραφο εργασίας: Οι εμπορικές επικοινωνίες στην εσωτερική αγορά.

να στηριχθούν σε διάφορες νομικές βάσεις (άρθρα 100α και 57(2) για την εσωτερική αγορά και άρθρο 129 για την προστασία της υγείας και των καταναλωτών) αναλόγως με τους στόχους που επιδιώκονται.

3. Οι λειτουργικές επιπτώσεις

3.1. Στην πρώτη πρόταση παρέχεται ένα μεθοδολογικό περιγράμμα που θα μπορεί να χρησιμοποιείται προκειμένου να αξιολογηθεί η καταλληλότητα και η αναλογικότητα των εθνικών νομοθετικών ή ρυθμιστικών μέτρων που επηρεάζουν τις εμπορικές επικοινωνίες.

3.2. Στη δεύτερη πρόταση συνιστάται (α) η βελτίωση του συντονισμού και της ενημέρωσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αφενός, με τη δημιουργία ενός συστήματος γνωστοποίησης στην Επιτροπή των υφιστάμενων και των προτεινόμενων εθνικών ρυθμιστικών μέτρων που επηρεάζουν τις εμπορικές επικοινωνίες και, αφετέρου, τη σύσταση μιας αντιπροσωπευτικής επιτροπής με τη συμμετοχή εκπροσώπων από τα κράτη μέλη, η οποία θα αναλάβει συμβουλευτικά καθήκοντα έναντι της Επιτροπής.

3.3. Μέθοδος

3.3.1. Η πρώτη πρόταση για την ανάπτυξη μιας μεθόδου για την καθιέρωση μιας περισσότερο ομοιόμορφης διαδικασίας αξιολόγησης οποιωνδήποτε περιοριστικών μέτρων λαμβάνονται από τα κράτη μέλη και επηρεάζουν τις εμπορικές επικοινωνίες, αποσκοπεί στο συνδυασμό της υφιστάμενης και της εξελισσόμενης νομολογίας με μια συμφωνία για τη λεπτομερή ανάλυση των επιπτώσεων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Στην ουσία, τα περιοριστικά μέτρα που προτείνονται από τα κράτη μέλη πρέπει να καθιστούν εφικτή την επίτευξη των αντίστοιχων στόχων και δεν πρέπει να υπερβαίνουν το ελάχιστο όριο που είναι απαραίτητο για το σκοπό αυτό. Η επίτευξη συμφωνίας σχετικά με μια συγκεκριμένη μέθοδο θα βοηθούσε την Επιτροπή και τα κράτη μέλη κατά τη χάραξη ενός πλαισίου για την υποβολή νομοθετικών προτάσεων ή την καθιέρωση νέων ρυθμιστικών περιορισμών.

3.3.2. Η μέθοδος θα εφαρμόζεται σε δύο στάδια. Κατά το πρώτο από αυτά, θα παρουσιάζεται μια αντικειμενική συνολική εικόνα των επιπτώσεων που ενδέχεται να έχει ένα μέτρο με βάση πέντε βασικά κριτήρια αξιολόγησης που περιλαμβάνονται σε πέντε βασικά ερωτήματα. Κατά το δεύτερο στάδιο, τα αποτελέσματα της αξιολόγησης θα χρησιμοποιούνται για την έκδοση της απόφασης που απαιτείται όσον αφορά την αναλογικότητα και/ή τη συνεκτικότητα του μέτρου.

3.3.3. Τα πέντε βασικά κριτήρια αξιολόγησης είναι τα εξής:

A. Ποια είναι η «αλυσιδωτή αντίδραση» που μπορεί να προκαλέσει το μέτρο (συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων για τους χρήστες, τους προμηθευτές, τους φορείς και τους τελικούς καταναλωτές);

B. Ποιοι είναι οι στόχοι του μέτρου;

Γ. Συνδέεται το μέτρο με το στόχο;

Δ. Επηρεάζει το μέτρο την επίτευξη άλλων στόχων;

E. Πόσο αποτελεσματικό είναι το μέτρο (πράγμα το οποίο δημιουργεί ερωτηματικά ως προς τα λιγότερο περιοριστικά μέτρα);

3.3.4. Εφόσον τα βασικά χαρακτηριστικά του μέτρου καταστούν γνωστά, τα εν λόγω πέντε κριτήρια θα πρέπει να επιτρέπουν να αξιολογηθεί η αναλογικότητα και η συμβατότητα του μέτρου σε σχέση με τα εθνικά μέτρα και τις ρυθμιστικές παρεμβάσεις της Κοινότητας.

3.3.5. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι η καθιέρωση μιας παρόμοιας μεθοδολογίας επιτρέπει μια γενική και ενιαία αξιολόγηση των μέτρων και οδηγεί στον περιορισμό των αμφιβολιών και της αβεβαιότητας που θα υπήρχαν σε διαφορετική περίπτωση. Η μεθοδολογία αυτή εξυπηρετεί μια σειρά από στόχους: Πρώτον, θα αυξηθεί η δυνατότητα αμοιβαίας κατανόησης των κρατών μελών και της Επιτροπής όσον αφορά τα κίνητρα των ενεργειών τους, καθώς και η πιθανότητα συμφωνίας επί των πλεονεκτημάτων που έχουν οι αποφάσεις που προτείνονται από τις κυβερνήσεις ή την Επιτροπή. Δεύτερον, η μεθοδολογία ενδέχεται να βοηθήσει το ΔΕΚ να αποφασίζει επί υποθέσεων που παρατέμνονται σ' αυτό.

3.3.6. Είναι εννόητο ότι θα υπάρξουν ανησυχίες ότι η καθιέρωση μιας παρόμοιας μεθοδολογίας δεν θα είναι «ουδέτερη από άποψη πολιτικής». Ορισμένες ομάδες και ενώσεις ενδιαφέρονται να μάθουν αν θα ληφθούν επαρκώς υπόψη οι εθνικοί κανόνες που έχουν θεσπιστεί με στόχο την προστασία των καταναλωτών και την πρόληψη του αθέμιτου ανταγωνισμού. Άλλοι αμφισβητούν τη θέση ότι κατ' αυτόν τον τρόπο θα αυξηθούν οι ευκαιρίες των πολυεθνικών επιχειρήσεων στην αγορά και ανησυχούν για το ενδεχόμενο να δώσει η Επιτροπή μεγαλύτερη προτεραιότητα σε θέματα που αφορούν την ενιαία αγορά.

3.3.7. Τα ερωτήματα αυτά είναι απολύτως φυσικά. Η μείωση της υπάρχουσας προστασίας του καταναλωτή στα διάφορα κράτη της Κοινότητας θα ήταν απαράδεκτη. Επίσης, κάθε αθέμιτο πλεονέκτημα υπέρ των πολυεθνικών επιχειρήσεων θα αποτελούσε αφορμή επικρίσεως των προτάσεων. Η ΟΚΕ δέχεται, ωστόσο, ότι η μέθοδος ενδέχεται να προσφέρει την προοπτική του συνδυασμού μιας αυξημένης προστασίας του καταναλωτή με τη δυνατότητα εναρμόνισης των πρακτικών που χρησιμοποιούνται στις εμπορικές επικοινωνίες, έστω απλώς και μόνο με την παροχή συγκριτικών και συγκρίσιμων πληροφοριών στην αρμόδια για τα βασικά πρότυπα αρχή κάθε κράτους μέλους. Έχει εκφραστεί η ανησυχία ότι ορισμένοι μεγάλοι εμπορικοί οργανισμοί ενδέχεται να κερδίσουν μεγαλύτερο μερίδιο στην αγορά και ότι το γεγονός αυτό ενδέχεται να οδηγήσει σε καταχρήσεις. Ωστόσο, στις περιπτώσεις που αυτή η κατάσταση αφορά περισσότερα του ενός κράτη μέλη,

η Επιτροπή έχει ήδη καθήκον να ασκήσει προσφυγή κατά οποιασδήποτε κατάχρησης δεσπόζουσας θέσης. Στο εσωτερικό του κάθε κράτους μέλους, αυτήν την αρμοδιότητα την έχουν οι εθνικές αρχές οι αρμόδιες για τον ανταγωνισμό.

3.3.8. Η ΟΚΕ εξέτασε με προσοχή τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχει για τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές η πρόταση της Επιτροπής για την περαιτέρω προώθηση της εσωτερικής αγοράς στις εμπορικές επικοινωνίες. Από την άποψη αυτή φαίνεται να είναι σημαντικά δύο σημεία:

- i) οι επιπτώσεις που έχει για τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις η ανολοκλήρωτη εσωτερική αγορά που υπάρχει σήμερα·
- ii) οι πιθανές οικονομικές επιπτώσεις των προτάσεων της Επιτροπής.

3.3.9. Το γεγονός ότι η εσωτερική αγορά δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμη έχει δυσμενείς επιπτώσεις για τις υπηρεσίες εμπορικής επικοινωνίας σε διασυνοριακό επίπεδο. Ενώ έχει καθιερωθεί η ενιαία αγορά για τα εμπορεύματα και για πολλές υπηρεσίες, η διαφοροποίηση των αγορών στα κράτη μέλη όσον αφορά την ελευθερία να παράσχουν κοινή υποστήριξη σε ένα εμπορικό σήμα, τη γενική διαφήμιση ή τις ιδέες που συνδέονται με χορηγίες, περιορίζεται από τις εκατέρωθεν διαφορές των εθνικών κανόνων. Το ζήτημα δεν είναι να καταργηθούν όλες οι εθνικές ρυθμίσεις ούτε να εναρμονισθούν πλήρως, αλλά να εξετασθεί η υπόθεση ότι παρόμοιες ρυθμίσεις μπορούν να αιτιολογηθούν με βάση τη Συνθήκη. Η παροχή μιας αντικειμενικής μεθόδου για την επίτευξη του στόχου αυτού δεν πρέπει να εκληφθεί ως μεροληπτική ενοική μεταχείριση ορισμένων επιχειρήσεων. Αντιθέτως μάλιστα, κατ' αυτόν τον τρόπο θα καταργηθούν όλες οι μεροληπτικές μεταχειρίσεις που παρεμποδίζουν σήμερα τις διασυνοριακές συναλλαγές στο χώρο των εμπορικών επικοινωνιών.

3.3.10. Το δεύτερο ζήτημα αφορά τα οφέλη που ενδέχεται να προκύψουν για όλους τους καταναλωτές, είτε ως άτομα είτε ως επιχειρήσεις, και την οικονομία γενικότερα με το άνοιγμα της εν λόγω αγοράς. Παρόλο που τα οφέλη θα είναι γενικώς περιορισμένα, οποιαδήποτε αλλαγή προς την κατεύθυνση που υποδεικνύεται από την Επιτροπή είναι πιθανό να οδηγήσει στη δημιουργία οικονομιών κλίμακος και να ενθαρρύνει την εξειδίκευση.

3.3.11. Βεβαίως, από τον ίδιο ισχυρισμό μπορεί να εξαχθεί και το συμπέρασμα ότι, σε περίπτωση που οι τοπικές αγορές είναι περιορισμένες, πολλές επιχειρήσεις παροχής εμπορικών επικοινωνιών θα βρεθούν αντιμέτωπες με μια περισσότερο ανταγωνιστική αγορά. Ωστόσο, ενώ αυτό θα θεωρηθεί από ορισμένους ως αθέμιτος ανταγωνισμός, στην πραγματικότητα η αύξηση της έντασης του ανταγωνισμού μετά τη μείωση της παροχής μιας ορισμένης προστάσιας δεν είναι απαραίτητως αθέμιτη. Σε περίπτωση που ίσχυε αυτή η λογική, θα μπορούσε να τεθεί υπό αμφισβήτηση το όλο εγχείρημα της εσωτερικής αγοράς. Εξ ονόματος των καταναλωτών και όσων χρησιμοποιούν τις εμπορικές επικοινωνίες για να μεταφέρουν κάποιο μήνυμα, πρέπει να αναγνωριστεί ότι ο σημερινός κατακερμα-

τισμός της αγοράς είναι πιθανό να αυξήσει το κόστος ανά μονάδα πωλήσεων ή, όπως θα μπορούσε να πει ένας ειδικός στον τομέα των επικοινωνιών, το «κόστος ανά χίλια» συμβόλαια.

3.4. Συντονισμός και ενημέρωση

3.4.1. Η δεύτερη πρόταση αφορά τη δημιουργία των μέσων για τη βελτίωση της ροής πληροφοριών και του συντονισμού των δράσεων και των πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ. Η μέθοδος που προτείνεται συνεπάγεται την ίδρυση μιας συμβουλευτικής επιτροπής ευρωπαϊκής κλίμακας που θα λειτουργεί ως χώρος ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με πρόσφατες και νέες εξελίξεις στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών. Παράλληλα, προτείνεται η δημιουργία ενός γραφείου επαφής για την ενημέρωση σχετικά με τις πολιτικές που αφορούν τον κλάδο.

3.4.2. Εφαρμόζοντας τη συμπεφωνημένη μεθοδολογία, η Επιτροπή θα έχει στους κόλπους της συμβουλευτικής επιτροπής τη δυνατότητα να εξηγήει τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις διαφορές των εθνικών νομοθεσιών. Τα κράτη μέλη θα μπορούν να εξετάζουν τα προβλήματα που προκύπτουν από τις διαφορές των ρυθμίσεών τους. Η συμβουλευτική επιτροπή θα μπορούσε να εκφέρει γνώμη για το θέμα της αμοιβαίας αναγνώρισης. Η Επιτροπή θα αποφασίζει στη συνέχεια βάσει αυτής αν θα προβεί ή όχι σε επίσημη κοινοτική πρωτοβουλία, τελικά μέσω του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου. Η Επιτροπή θα έχει πάντως τη δυνατότητα να συζητήσει το θέμα με εκπροσώπους των κρατών μελών, πριν κινηθεί τις διαδικασίες επί παραβάσει. Θα υπάρχει επίσης δυνατότητα διεξαγωγής ανώνυμων συζητήσεων στο πλαίσιο της προδικαστικής εξεταστικής διαδικασίας. Οι ενέργειες αυτές θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε μείωση της εμπιστοσύνης στις διαδικασίες επί παραβάσει που προβλέπονται στη Συνθήκη.

3.4.3. Ένα ακόμη πλεονέκτημα που ενδέχεται να προκύψει αφορά τις πιθανές προσπάθειες των κρατών μελών για την εναρμόνιση ή τη μείωση των διαφορών των δράσεων που αναλαμβάνουν. Ένα κράτος μέλος που θα έχει συμμετάσχει στην αξιολόγηση της αναλογικότητας των δράσεων ενός άλλου κράτους μέλους θα λαμβάνει υπόψη τη γνώση αυτή όταν μελετά οποιοδήποτε αλλαγές στην επικράτειά του.

3.4.4. Ένας άλλος παράγοντας που ενδέχεται να ενισχύσει τη σύγκλιση των τοπικών ρυθμίσεων που ισχύουν για τις εμπορικές επικοινωνίες είναι η προοπτική να καταστούν οι διασυνοριακές δραστηριότητες περισσότερο ευέλικτες από τις τοπικές σε περίπτωση που ένα κράτος μέλος υποχρεωθεί, για παράδειγμα, να αποδεχθεί διαφημιστικές ενέργειες από περιοχές εκτός της επικράτειάς του (λόγω αποφάσεων της Κοινότητας σχετικά με την αναλογικότητα των δράσεων που επιτρέπουν τη διενέργεια διασυνοριακών συναλλαγών υπό

προϋποθέσεις που είναι ασύμφωρες για τους τοπικούς οργανισμούς. Η συντονισμένη διεξαγωγή διαβουλεύσεων από τα κράτη μέλη με την προτεινόμενη επιτροπή θα βοηθήσει την αποφυγή παρόμοιων ανωμαλιών (βλ. επίσης σημείο 4.3).

3.4.5. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την πρόταση συντονισμού, συνεργασίας και ανταλλαγής πληροφοριών που περιλαμβάνεται στην ιδέα της ίδρυσης της συμβουλευτικής επιτροπής. Εάν το πείραμα αυτό αποβεί επιτυχές, θα ενισχυθούν οι προσπάθειες για τη δημιουργία μιας αποδεκτής βάσης για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς εμπορικών επικοινωνιών. Σε αντίθετη περίπτωση, η ΟΚΕ προβλέπει ότι η Επιτροπή ίσως υποχρεωθεί να εξετάσει το ενδεχόμενο ανάληψης νομοθετικής δράσης. Όσον αφορά το σημείο αυτό, είναι αναγνωρισμένο ότι υπάρχουν θεωρητικά προβλήματα λόγω των ορίων της Συνθήκης και των δραματικών αλλαγών των δυνατοτήτων που υφίστανται στο χώρο των εμπορικών επικοινωνιών, ιδιαίτερως με την εξέλιξη της τεχνολογίας.

3.4.6. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την υπόδειξη ότι κάθε κράτος μέλος πρέπει να ενημερώνει την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με τις προτάσεις που αφορούν αλλαγές της νομοθεσίας ή τη θέσπιση νέων ρυθμίσεων στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών. Η Επιτροπή πρέπει να αναλάβει την υποχρέωση να διανέμει τα σχέδια πρότασης ενός κράτους μέλους, τα οποία θα εξετάζονται, στη συνέχεια, από τη συμβουλευτική επιτροπή. Η διαδικασία αυτή είναι συμβατή με την πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής για την κατάρτιση οδηγίας σχετικά με την γνωστοποίηση εκ μέρους των κρατών μελών όλων των μελλοντικών τους σχεδίων που αφορούν κανόνες και ρυθμίσεις για τις υπηρεσίες που παρέχονται στα πλαίσια της κοινωνίας των πληροφοριών⁽¹⁾.

3.4.7. Στο Πράσινο Βιβλίο δεν περιγράφεται λεπτομερώς ο τρόπος λειτουργίας και η σύνθεση της συμβουλευτικής επιτροπής. Η Επιτροπή πρότεινε τη συμμετοχή δύο μελών από κάθε κράτος μέλος. Στην περίπτωση αυτή τίθεται ακόμη μία φορά το ζήτημα πώς μπορεί να διατηρηθεί ο αντιπροσωπευτικός χαρακτήρας της επιτροπής και συγχρόνως να έχει αυτή έναν αριθμό μελών που να μην εμποδίζει την ευέλικτη λειτουργία της. Ενώ οι λειτουργικές λεπτομέρειες μπορούν να ρυθμιστούν σε μεταγενέστερο στάδιο, η ΟΚΕ πιστεύει ότι μια συμβουλευτική επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν δύο εκπρόσωποι από κάθε κράτος μέλος και η οποία θα λειτουργεί παράλληλα με την Επιτροπή, δεν πρόκειται να είναι και τόσο αποτελεσματική σε περίπτωση που δεν διασφαλιστεί η συνεκτικότητα και η συνέχεια της λειτουργίας της με την παρουσία «μιονίμων» εκπροσώπων των κρατών μελών.

3.4.8. Η λειτουργία της επιτροπής πρέπει να είναι διαφανής. Οι ενδιαφερόμενες ομάδες καταναλωτών, οι εμπορικοί σύνδεσμοι, οι οργανισμοί παροχής υπηρεσιών και άλλες ομάδες συμφερόντων πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να εξασφαλίζουν τις απόψεις τους στην επιτροπή και, αξιοποιώντας τη διαφάνεια των συζητήσεων, να εξασφαλίζουν ότι οι θέσεις τους έχουν εξεταστεί με τον δέοντα τρόπο και έχουν ληφθεί υπόψη.

4. Αναλυτικές παρατηρήσεις

4.1. Ο ορισμός των εμπορικών επικοινωνιών που προτείνεται από την Επιτροπή είναι επαρκώς περιεκτικός. Ωστόσο, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι οι εμπορικές επικοινωνίες ενδέχεται ενίοτε να σχετίζονται με τις δραστηριότητες μη εμπορικών οργανισμών. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει, ειδικότερα, ότι πολλές φιλανθρωπικές ενώσεις, ή μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί, κάνουν εκτενή χρήση των εμπορικών επικοινωνιών, πράγμα που παρουσιάζει όλο και μεγαλύτερη πιθανότητα να επηρεάσει τις δραστηριότητές τους ανά την Ευρωπαϊκή Ένωση. Οι οργανώσεις αυτές κατά πάσα πιθανότητα θα περιληφθούν στις γενικές διατάξεις που θα παρουσιάσει η Επιτροπή.

4.2. Όσο διευρύνεται το φάσμα των εμπορικών επικοινωνιών με την επέκταση της δορυφορικής και της καλωδιακής τηλεόρασης, των επικοινωνιών μέσω του Internet, των πωλήσεων εξ αποστάσεως και των συναλλαγών ανοιχτής γραμμής, τόσο περιορίζεται η δυνατότητα των κρατών να αποκλείουν ή να θέτουν φραγμούς σε ορισμένες δραστηριότητες εμπορικών επικοινωνιών. Τα προβλήματα της ρυθμιστικής παρέμβασης των κρατών μελών σε συγκρίσιμους τομείς αναγνωρίζονται και στην οδηγία «Τηλέοραση Χωρίς Σύνορα». Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στο γεγονός ότι οι εκπομπές γίνονται κατά κανόνα αποδεκτές αν ανταποκρίνονται στους κανόνες της χώρας στην οποία ελέγχεται το περιεχόμενό τους ή όπου ευρίσκονται οι πομποί. Κατά παρόμοιο τρόπο, οι διαδικασίες εφαρμογής είναι προσανατολισμένες στη χώρα προέλευσης μιας εκπομπής. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι οι εξελίξεις αυτές θα υποχρεώσουν τα κράτη μέλη να συντονίσουν τα ρυθμιστικά καθεστώτα που ισχύουν σ' αυτά και επιδοκιμάζει την πρόταση που περιλαμβάνεται στο Πράσινο Βιβλίο σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω τεχνολογικές εξελίξεις θα πρέπει να εξεταστούν χωρίς χρονοτριβή από την προτεινόμενη συμβουλευτική επιτροπή.

4.3. Μια σημαντική πτυχή κάθε μέτρου που αποσκοπεί στη ρύθμιση των εμπορικών επικοινωνιών σε ένα κράτος μέλος ή στην Κοινότητα αφορά την εκτίμηση των «αλυσιδωτών αντιδράσεων» που ενδέχεται να προκαλέσει. Στο έγγραφο εργασίας της Επιτροπής (οπ. π. Τμήμα Ε) εξετάζονται οι πιθανές αντιδράσεις που θα υπάρξουν στην αγορά διαφόρων αγαθών και υπηρεσιών ως ανταπόκριση σε τυχόν ρυθμιστικούς περιορισμούς. Από αναλυτική άποψη, η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνει τις εμπειρίες των μελών της ΟΚΕ στον τομέα της παραγωγής και της διάθεσης αγαθών και υπηρεσιών καθώς και τα συμπεράσματα εκείνων που μελέτησαν τις υφιστάμενες προοπτικές από την πλευρά των καταναλωτών. Κατά συνέπεια, για κάθε ρυθμιστικό μέτρο πρέπει να εξετάζονται τουλάχιστον δύο διαφορετικοί παράγοντες: Πρώτον, αν δικαιολογείται το μέτρο όσον αφορά το «κοινό συμφέρον» (όπως περιγράφεται στο σημείο 1.8). Δεύτερον, αν πρόκειται το μέτρο να προκαλέσει «αλυσιδωτή αντίδραση» η οποία ενδέχεται να έχει ανεπιθύμητες συνέπειες, να υπονομεύσει την αποτελεσματικότητά του ή

(1) IP/96/695.

να επιφέρει περαιτέρω στρεβλώσεις στον τομέα της παροχής υπηρεσιών για την προώθηση των πωλήσεων. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι η εξέταση των αλυσιδωτών αντιδράσεων που ενδέχεται να προκληθούν αποτελεί σημαντικό μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης που περιγράφεται στο σημείο 3.3.3.

4.4. Η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι η ανεπάρκεια των ρυθμίσεων που ισχύουν σήμερα για τις εμπορικές επικοινωνίες μπορεί να διαπιστωθεί από το γεγονός ότι, σε περίπτωση που οι περιορισμοί που ισχύουν σε ένα κράτος μέλος θεωρηθούν δυσανάλογοι σε σχέση με το συγκεκριμένο στόχο που επιδιώκεται, η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ενδέχεται να επιτρέψει εξωτερικές εμπορικές επικοινωνίες οι οποίες «προσβάλλουν» τις εθνικές διατάξεις. Σε περίπτωση που η κοινοτική νομοθεσία επιτρέψει την αύξηση της σημασίας των περιπτώσεων αυτών, θα δημιουργηθεί προηγούμενο έναντι των εθνικών δράσεων και υπάρχει περίπτωση να προκληθούν ανησυχίες στα κράτη μέλη και να απαιτηθούν αλλαγές των εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων. Από την άλλη πλευρά, αυτό μπορεί να υποχρεώσει την Επιτροπή να αναζητήσει μια περισσότερο ευέλικτη ρύθμιση των πραγμάτων. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχει το ενδεχόμενο να ληφθούν δυσάρεστες αποφάσεις λόγω της αρχής της «αναλογικότητας». Ωστόσο, τα πλεονεκτήματα της αναπτυσσόμενης εσωτερικής αγοράς υπερισχύουν του επιχειρήματος ότι οι νομικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη είναι ακατάλληλες για την προώθηση του «κοινού συμφέροντος» στα κράτη μέλη.

4.5. Όσον αφορά τη συζήτηση που διεξάγεται με αντικείμενο το πεδίο εφαρμογής και την καταλληλότητα των δράσεων της Επιτροπής, η ΟΚΕ προβλέπει ότι ενδέχεται να υπάρξει μία διάσταση μεταξύ των γενικών αρχών της εσωτερικής αγοράς, που προσδιορίζονται από τις γενικές διατάξεις της Συνθήκης, και των συγκεκριμένων επιπτώσεων του άρθρου 129α (3) το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να επιβάλλουν αυστηρότερα μέτρα για την προστασία των καταναλωτών από αυτά που απαιτούνται με βάση την κοινοτική νομοθεσία. Ωστόσο, «Τα μέτρα αυτά πρέπει να συμβιβάζονται με την παρούσα Συνθήκη». Κατά συνέπεια, το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 129α ενδέχεται να είναι περισσότερο περιορισμένο από όσο πιστεύεται σε ορισμένες περιπτώσεις.

4.6. Μία από τις πιθανές επιπλοκές του ανοίγματος της εσωτερικής αγοράς για τις εμπορικές επικοινωνίες αφορά τις στρεβλώσεις που επιφέρουν οι διαφορές των φορολογικών συντελεστών στα κράτη μέλη. Ενώ οι διαφορές αυτές ενδέχεται να οδηγήσουν σε υποδείξεις για την αποθάρρυνση των «εισαγόμενων» υπηρεσιών, η λογική απάντηση που πρέπει να δοθεί στην Κοινότητα είναι ότι θα πρέπει να προωθηθεί η περαιτέρω εναρμόνιση της έμμεσης φορολογίας και ότι, όσον αφορά τις

πηγές εκτός της Κοινότητας, πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες ώστε οι εισαγωγές να υπόκεινται στην κατάλληλη φορολογία. Με την ανάπτυξη των νέων μεθόδων πώλησης εξ αποστάσεως, αυτό είναι ευκολότερο να προταθεί παρά να εφαρμοστεί.

4.7. Στις διαβουλεύσεις που διεξήχθησαν για την προετοιμασία του σχεδίου γνωμοδότησης, ασκήθηκε κριτική για το γεγονός ότι, ενώ η Επιτροπή ανέλαβε μία χρήσιμη πρωτοβουλία με την κατάρτιση και τη δημοσίευση του Πράσινου Βιβλίου, κρίνεται ότι ίσως δεν διεκπεραιώνει με αποτελεσματικό τρόπο ορισμένες υποθέσεις που έχουν ήδη παραπεμφθεί σε αυτήν, με αποτέλεσμα να μην μπορούν να αξιολογηθούν από το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων όσον αφορά τους στόχους και την αναλογικότητα. Η ΟΚΕ θα θεωρούσε δυσάρεστο το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί η εξέλιξη των ιδεών που περιλαμβάνονται στο Πράσινο Βιβλίο ως λόγος για την καθυστέρηση των δράσεων που πρέπει απαραίτητως να αναληφθούν σε σχέση με σημαντικές προσφυγές που έχουν ήδη κατατεθεί.

4.8. Στο Πράσινο Βιβλίο δεν γίνεται καμία αναφορά σε εξαιρέσεις σύμφωνα με ένα ελάχιστο όριο. Αυτό δεν φαίνεται να είναι απαραίτητο στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών.

4.9. Ένα από τα χαρακτηριστικά σημεία του Πράσινου Βιβλίου είναι η απόφαση της Επιτροπής να συγκεντρώσει το σύνολο των αρμοδιοτήτων που αφορούν τον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι είναι απαραίτητο να υπάρξει στην Επιτροπή μία κοινή προσέγγιση αυτών των πολύπλοκων θεμάτων και συνιστά να ορισθεί μία ΓΔ η οποία θα διαδραματίζει «ρόλο πρωταγωνιστή» στα πλαίσια της Επιτροπής. Το πλεονέκτημα της ρύθμισης αυτής είναι ότι, για παράδειγμα, θέματα που αφορούν την προστασία των καταναλωτών θα μπορούν να εξετάζονται σε ένα Όργανο που διαθέτει πλήρη εικόνα πολλών κλάδων και προϊόντων που ενδέχεται να επηρεασθούν. Η συμβολή άλλων ΓΔ μπορεί επίσης να είναι σημαντική. Ωστόσο, ανεξάρτητα από τη διοικητική ρύθμιση του θέματος, αυτό που έχει σημασία είναι η αποτελεσματική συμμετοχή όλων των αρμόδιων ΓΔ. Μια εξέλιξη η οποία ενδέχεται να μην έχει αναγνωριστεί όπως θα έπρεπε στο Πράσινο Βιβλίο αφορά τη δυνατότητα που έχει η Επιτροπή να επηρεάζει την αγορά εμπορικών επικοινωνιών με τη διεξαγωγή διεθνών διαπραγματεύσεων. Το ενδεχόμενο μιας πραγματικά «ανοικτής» Ενιαίας Αγοράς προσφέρει ένα πειστικό επιχείρημα υπέρ της ευκολότερης πρόσβασης στις διεθνείς αγορές.

5. Συμπεράσματα και συστάσεις

5.1. Η ΟΚΕ επικροτεί τη δημοσίευση του Πράσινου Βιβλίου για τις εμπορικές επικοινωνίες. Με το Βιβλίο αυτό εφιστάται η προσοχή σε μία σειρά από δύσκολα και πολύπλοκα θέματα και υποβάλλονται εποικοδομητικές προτάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας της ενιαίας αγοράς.

5.2. Πρέπει να ανευρεθεί μία ισορροπία μεταξύ α) των απαιτήσεων της Συνθήκης για το άνοιγμα μίας εσωτερικής

αγοράς για την παροχή αγαθών και υπηρεσιών και β) την προστασία του κοινού συμφέροντος όπως αναφέρεται στη Συνθήκη και παρατηρείται σε πολλές και διάφορες μορφές ρυθμιστικών δράσεων που αναλαμβάνονται από τα κράτη μέλη. Η ισορροπία αυτή πρέπει να επιτευχθεί εντός ενός πλαισίου το οποίο να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο διαφανές και αντικειμενικό.

5.3. Η πρώτη πρόταση για την ανάπτυξη μίας μεθοδολογίας με στόχο μία διαδικασία για πιο ομοιόμορφη αξιολόγηση της αναλογικότητας οποιουδήποτε περιοριστικού μέτρου λαμβάνεται από τα κράτη μέλη στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών, αποσκοπεί στο συνδυασμό της υφιστάμενης και της αναπτυσσόμενης νομολογίας με μία συμφωνία για τη λεπτομερή ανάλυση των επιπτώσεων σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι η καθιέρωση μίας παρόμοιας μεθοδολογίας επιτρέπει μία γενική και ενιαία αξιολόγηση των μέτρων και οδηγεί στον περιορισμό των αμφιβολιών και της αβεβαιότητας που θα υπήρχαν σε διαφορετική περίπτωση.

5.4. Οποιαδήποτε μείωση της υπάρχουσας προστασίας του καταναλωτή στα διάφορα κράτη της Κοινότητας θα ήταν απαράδεκτη. Επίσης, κάθε αθέμιτο πλεονέκτημα υπέρ των πολυεθνικών επιχειρήσεων θα αποτελούσε αφορμή επικρίσεων των προτάσεων. Η ΟΚΕ δέχεται, ωστόσο, ότι η μεθοδολογία ενδέχεται να προσφέρει την προοπτική του συνδυασμού μίας αυξημένης προστασίας του καταναλωτή με τη δυνατότητα εναρμόνισης των πρακτικών που χρησιμοποιούνται στις εμπορικές επικοινωνίες. Επομένως, θα συντελούσε επίσης στην καθιέρωση πιο ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων που δημιουργούν και παρέχουν εμπορικές επικοινωνίες.

5.5. Η δεύτερη πρόταση αφορά τη δημιουργία των μέσων για τη βελτίωση της ροής πληροφοριών και του συντονισμού των δράσεων και των πολιτικών σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η μέθοδος που προτείνεται περιλαμβάνει την ίδρυση μίας συμβουλευτικής επιτροπής ευρωπαϊκού χαρακτήρα που θα λειτουργεί ως μέσο ανταλλαγής πληροφοριών σχετικά με πρόσφατες και νέες εξελίξεις στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών. Παράλληλα, υπάρχει πρόθεση να δημιουργηθεί στους κόλπους της Επιτροπής ένα γραφείο επαφής για την παροχή πληροφοριών. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει τις προτάσεις αυτές. Επιπροσθέτως, η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να διασφαλίσει ότι κάθε Ενημερωτικό Γραφείο της στα κράτη μέλη είναι κατάλληλα πληροφορημένο και εξοπλισμένο, ώστε να λειτουργεί ως γραφείο επαφής μέσω του οποίου οι οργανώσεις που ζητούν βοήθεια σε σχέση με τα ανωτέρω θέματα θα μπορούν να παίρνουν πληροφορίες και, εάν συντρέχει περίπτωση, να αποκτούν πρόσβαση στο κεντρικό γραφείο επαφής στην Επιτροπή. Οι κυβερνήσεις των κρατών μελών θα μπορούσαν επίσης να μελετήσουν το ενδεχόμενο παράλληλων ρυθμίσεων για θέματα που εμπίπτουν στην αρμοδιότητα των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

5.6. Εκφράστηκαν ανησυχίες ότι μία συμβουλευτική επιτροπή στην οποία θα συμμετέχουν δύο εκπρόσωποι από κάθε κράτος μέλος, παράλληλα με τους εκπροσώπους της Επιτρο-

πής, δεν πρόκειται να είναι και τόσο αποτελεσματική σε περίπτωση που δεν διασφαλισθεί η συνεκτικότητα και η συνέχεια της λειτουργίας της με την παρουσία «μονίμων» εκπροσώπων των κρατών μελών σ' αυτήν. Με δεδομένο τον περιορισμό αυτό, η λειτουργία της επιτροπής πρέπει να είναι διαφανής. Οι ενδιαφερόμενες ομάδες καταναλωτών, οι εμπορικοί σύνδεσμοι, οι οργανισμοί παροχής υπηρεσιών και άλλες ομάδες συμφερόντων πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να γνωστοποιούν τις απόψεις τους στην επιτροπή και, αξιοποιώντας τη διαφάνεια των συζητήσεων, να εξασφαλίζουν ότι οι θέσεις τους έχουν εξεταστεί με τον δέοντα τρόπο και έχουν ληφθεί υπόψη.

5.7. Σε περίπτωση που η λειτουργία της επιτροπής αυτής και οι συναφείς δράσεις στεφθούν με επιτυχία, θα ενισχυθούν οι προσπάθειες για τη δημιουργία μίας αποδεκτής βάσης για την ανάπτυξη της εσωτερικής αγοράς εμπορικών επικοινωνιών. Διαφορετικά, η Επιτροπή ενδέχεται να υποχρεωθεί να εξετάσει το ενδεχόμενο ανάληψης συμπληρωματικής νομοθετικής δράσης.

5.8. Ιδιαίτερος, η ΟΚΕ

- 1) επικροτεί την υπόδειξη ότι κάθε κράτος μέλος πρέπει να ενημερώνει την Επιτροπή και τα άλλα κράτη μέλη σχετικά με προτάσεις που αφορούν αλλαγές της νομοθεσίας ή τη θέσπιση νέων ρυθμίσεων στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών
- 2) αναγνωρίζει ότι οι πρόσφατες εξελίξεις στο χώρο της πληροφορικής και των νέων τεχνολογιών εκπομπής θα υποχρεώσουν τα κράτη μέλη να συντονίσουν τα ρυθμιστικά καθεστώτα που ισχύουν σ' αυτά, και επιδοκιμάζει την πρόταση που περιλαμβάνεται στο Πράσινο Βιβλίο σύμφωνα με την οποία η επίδραση των εν λόγω τεχνολογικών εξελίξεων θα εξετάζεται εγκαίρως από την προτεινόμενη συμβουλευτική επιτροπή
- 3) θεωρεί ότι η εξέταση των αλυσιδωτών αντιδράσεων που ενδέχεται να προκληθούν αποτελεί σημαντικό μέρος της διαδικασίας αξιολόγησης (όπως αυτή περιγράφεται στο σημείο 3.3.3).

5.9. Η ΟΚΕ θα θεωρούσε ανεπιθύμητο το ενδεχόμενο να χρησιμοποιηθεί η ανάπτυξη των ιδεών που εκφράζονται στο Πράσινο Βιβλίο ως λόγος για την καθυστέρηση της δράσης που επιβάλλεται να αναληφθεί σε σχέση με σημαντικές προσφυγές που έχουν ήδη κατατεθεί.

5.10. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αναθέσει σε ΓΔ που θα επιλέξει ηγετικά καθήκοντα στον τομέα των εμπορικών επικοινωνιών. Με την αλλαγή αυτή εξασφαλίζεται η ενιαία και συνεπής προσέγγιση αυτού του πολύπλοκου θέματος.

5.11. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι, σε ορισμένα κράτη μέλη, υπάρχει περίπτωση να ληφθούν δυσάρεστες αποφάσεις που θα είναι αποτέλεσμα της διαδικασίας για την αξιολόγηση της

«αναλογικότητας». Ωστόσο, τα πλεονεκτήματα της ανάπτυξης της εσωτερικής αγοράς υπερισχύουν του επιχειρήματος ότι οι νομικές διατάξεις που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη δεν είναι κατάλληλες για την προάσπιση του «κοινού συμφέροντος» στα κράτη μέλη. Στα πλαίσια της συζήτησης σχετικά με το πεδίο

εφαρμογής και την καταλληλότητα των δράσεων της Επιτροπής, η ΟΚΕ προβλέπει το ενδεχόμενο να υπάρξει μια διάσταση μεταξύ των γενικών αρχών που διέπουν την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις της Συνθήκης, και των ειδικών επιπτώσεων του άρθρου 129α (3).

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών «Η ανταγωνιστικότητα της υπεργολαβίας στη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ενδύσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

(97/C 66/06)

Στις 30 Μαΐου 1996, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω ανακοίνωση.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Νοεμβρίου 1996 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Malosse.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 105 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία εντάσσεται στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης υπέρ της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας (COM(94) 319 τελικό), καταρτίστηκε κατόπιν αιτήσεως του Συμβουλίου των Υπουργών Βιομηχανίας της 28ης Μαρτίου 1996. Το εν λόγω αίτημα αιτιολογείται πλήρως τόσο διότι η βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ενδύσεως αποτελεί έναν από τους κυριότερους βιομηχανικούς κλάδους της Ευρώπης, από την άποψη του αριθμού των εργαζομένων που απασχολούνται σε αυτήν, όσο και διότι η ανταγωνιστικότητα του εν λόγω τομέα παρουσιάζει ανησυχητική μείωση. Υπολογίζεται ότι επί του παρόντος, σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο της βιομηχανίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ενδύσεως (OETH), κατά την περίοδο 1988-1995, καταργήθηκαν περισσότερες από 800 000 θέσεις απασχόλησης, στον τομέα αυτό στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.2. Οι υπεργολαβικές δραστηριότητες στον εν λόγω βιομηχανικό κλάδο διαδραματίζουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε αυτές, διότι αφορούν κατά κύριο λόγο τις ΜΜΕ και τις βιοτεχνικές επιχειρήσεις, οι δραστηριότητες των οποίων έχουν ιδιαίτερα σημαντικές επιπτώσεις στην απασχόληση. Η

Επιτροπή εκτιμά ότι οι υπεργολαβικές δραστηριότητες στον εν λόγω τομέα απασχολούν 650 000 άτομα, αριθμός στον οποίο θα πρέπει να προτεθούν 150 000 περίπου εργαζόμενοι οι οποίοι δεν έχουν δηλωθεί επισήμως. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι προαναφερθέντες αριθμοί είναι σημαντικά κατώτεροι του πραγματικού αριθμού των απασχολούμενων.

1.3. Η υπεργολαβία έχει ζωτική σημασία για τον εν λόγω τομέα, διότι προσδίδει σε αυτόν την αναγκαία ευελιξία. Θα πρέπει επίσης να επισημανθούν οι διαφορές που παρουσιάζει η υπεργολαβία στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων — τομέας στον οποίο οι υπεργολαβικές δραστηριότητες είναι δυνατόν να αφορούν την υψηλή τεχνολογία — σε σχέση με την υπεργολαβία στον τομέα των ειδών ενδύσεως που αφορά κυρίως την εργασία κατ'αποκοπή, η οποία αποτελεί κατά παράδοση δραστηριότητα εντάσεως εργασίας. Θα πρέπει επίσης να επισημανθεί ότι οι υπεργολαβικές δραστηριότητες στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ενδύσεως, είναι συχνά γεωγραφικά εντοπισμένες στις ορεινές περιοχές ή σε αγροτικές περιοχές και αστικά κέντρα που διέρχονται κρίση. Η προοδευτική κατάργησή τους θα είχε ως αποτέλεσμα να επιταθούν τα προβλήματα χωροταξίας και οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

1.4. Σε μία περίοδο κατά την οποία κύριο χαρακτηριστικό του εν λόγω τομέα είναι τα φαινόμενα μετεγκατάστασης και διεθνοποίησης που παρατηρούνται, είναι σημαντικό να υπογραμμισθεί η σημασία της υπεργολαβίας για τη διατήρηση ενός ολοκληρωμένου και οργανωμένου κλάδου στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που περιλαμβάνει τόσο τη μεταποίηση του προϊόντος, δηλαδή την επεξεργασία των πρώτων υλών (φυσικές, όπως το βαμβάκι, το μαλλί, ο λίνος), τη νηματοποίηση, την ύφανση, τη λεύκανση καθώς και την επεξεργασία των χημικών ινών (συνθετικών ή τεχνητών), όσο και τον τομέα της μηχανικής υφαντουργίας και της κατασκευής των ειδών ένδυσης, κλάδος που επίσης παρουσιάζει σημαντική πολυμορφία, δεδομένου ότι περιλαμβάνει τη μόδα, την υψηλή ραπτική, τις μεγάλες επιχειρήσεις και βιοτεχνίες κατασκευής ετοιμών ενδυμάτων και τέλος τη διανομή.

1.5. Παρατηρείται στο σύνολο του τομέα μία διαρκώς ενισχυόμενη τάση επίδειξης «αλληλεγγύης» μεταξύ των διαφόρων παραγόντων του κλάδου, συμπεριλαμβανομένων και των επιχειρήσεων εξειδικευμένης διανομής, οι οποίοι θεωρούν ότι υφίσταται ένα απαράβαστο όριο ως προς τα φαινόμενα μετεγκατάστασης και διεθνοποίησης και ότι στην περίπτωση που παύσει να υφίσταται μία από τις δραστηριότητες του κλάδου στην Ευρώπη, θα δημιουργηθούν προβλήματα για το σύνολο του τομέα.

1.6. Το 80% των ατόμων που απασχολούνται στον τομέα της υπεργολαβίας των ειδών ένδυσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι γυναίκες, με αποτέλεσμα η κρίση που διέρχεται ο τομέας να έχει ιδιαίτερα σοβαρές κοινωνικές επιπτώσεις σε αυτή την κατηγορία του πληθυσμού.

1.7. Στο πλαίσιο αυτό η συμβολή της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, μπορεί να βοηθήσει σημαντικά την Επιτροπή, το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών καθώς και την Ομάδα «ανταγωνιστικότητα» που συγκρότησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά τη διάρκεια του Φόρουμ «Κλωστοϋφαντουργικά προϊόντα/Είδη ένδυσης», που πραγματοποιήθηκε στις 19 Ιουνίου 1996, ως προς τη διασαφήνιση ορισμένων ζητημάτων. Πράγματι, σήμερα η επιβίωση του εν λόγω τομέα δραστηριότητας στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ζήτημα ζωτικής σημασίας, λόγω των σημαντικών κοινωνικών και βιομηχανικών επιπτώσεων που έχει και για τον λόγο αυτό η επίλυσή του αποτελεί σημαντικό κοινωνικό στόχο.

2. Ανάλυση των προτάσεων της Επιτροπής

2.1. Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης

2.1.1. Η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που παρουσίασε η Επιτροπή συμφωνεί σε μεγάλο βαθμό με την άποψη που έχουν διαμορφώσει τα μέλη της ΟΚΕ: διεθνοποίηση της παραγωγής και φαινόμενα μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων, ενίσχυση του ειδικού βάρους των μεγάλων εταιρειών διανομής, επιπτώσεις της αυτοματοποίησης, παράνομη εργασία.

2.1.2. Εντούτοις η ΟΚΕ εκτιμά ότι η εν λόγω ανάλυση θα πρέπει να συμπληρωθεί με ορισμένα επιπλέον στοιχεία όπως:

α) Η έντονη αλληλεξάρτηση της υπεργολαβίας και του συνόλου του τομέα. Θα πρέπει να υπάρξει συνολική στρατηγική για ολόκληρο τον τομέα.

β) Η διάκριση που θα πρέπει να γίνει μεταξύ της υπεργολαβίας στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων, που είναι αποδοτική και αποτελεί δραστηριότητα έντασης κεφαλαίου, και της υπεργολαβίας στον τομέα των ειδών ένδυσης, η οποία αποτελεί δραστηριότητα έντασης εργασίας και παρουσιάζει σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με την τεχνολογική πρόοδο.

γ) Οι δυσκολίες που συναντούν γενικά τα προϊόντα του εν λόγω τομέα για να εισχωρήσουν στις αγορές τρίτων χωρών, ενώ οι ευρωπαϊκές αγορές είναι σε μεγάλο βαθμό ανοικτές.

δ) Μία πλέον εμπειριστατωμένη ανάλυση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν αποκλειστικά οι ΜΜΕ λόγω του μεγέθους τους (παραδείγματος χάρη η πρόσβαση στην κατάρτιση και στην ενημέρωση).

ε) Ανάλυση των εξελίξεων στον τομέα της διαδικασίας παθητικής ή ενεργού τελειοποίησης στον εν λόγω τομέα και των συμπερασμάτων που μπορούν να εξαχθούν.

2.2. Οι στρατηγικές λειτουργίας της υπεργολαβίας

2.2.1. Για την αντιμετώπιση των εν λόγω προβλημάτων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προτείνει τέσσερις λογικές επιχειρησιακές στρατηγικές: τη λογική «άμεσης ανταπόκρισης και ευελιξίας», τη λογική «εξειδικευμένης γνώσης και τεχνογνωσίας», τη «λογική υπηρεσιών» και τη «λογική κόστους».

2.2.2. Η ΟΚΕ δεν διαφωνεί με τις λογικές αυτές. Κρίνει όμως ότι θα πρέπει να συμπληρωθούν και θεωρεί ότι η «λογική κόστους» — ιδιαίτερα για μία υπεργολαβική δραστηριότητα — αποτελεί έναν από τους απαράβατους νόμους της οικονομικής ζωής, χωρίς εντούτοις να αποτελεί και το μοναδικό σημείο αναφοράς. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι οι υπεργολάβοι θα πρέπει να καταβάλλουν κάθε προσπάθεια προκειμένου να εφαρμόσουν στην πράξη τις τέσσερις αυτές λογικές, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει να υιοθετηθεί μία πραγματικά ευρωπαϊκή στρατηγική που να διασφαλίζει την ύπαρξη των κατάλληλων συνθηκών για την επίτευξή τους.

2.2.3. Όσον αφορά τη «λογική κόστους», η ΟΚΕ εκτιμά ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να προβεί στην ουσιαστική εξέταση του θέματος προκειμένου να διασφαλισθεί η ανταγωνιστικότητα των δραστηριοτήτων έντασης εργασίας. Αποτελεί γεγονός ότι, σήμερα, στα περισσότερα κράτη μέλη, η φορολογία και οι κοινωνικές εισφορές επιβαρύνουν κατά κύριο λόγο την εργασία, με αρνητικές επιπτώσεις στην απασχόληση και τις επιχειρήσεις, ενώ ευνοεί την προσφυγή στην παράνομη εργασία, συχνά σε απαράδεκτες συνθήκες εργασίας. Αντιθέτως, η λήψη φορολογικών μέτρων που ενθαρρύνουν την πραγματοποίηση επενδύσεων εκ μέρους των επιχειρήσεων στους τομείς της κατάρτισης και της εκπαίδευσης, ιδιαίτερα όσον αφορά τις γυναίκες, θα είχε ως αποτέλεσμα τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και τον περιορισμό των περιπτώσεων μετεγκατάστασης. Στο ευρωπαϊκό επίπεδο, στους ενδιαφερόμενους τομείς και στις ΜΜΕ η λήψη μέτρων σχετικά με την ελαστικότητα και την επαναδιευθέτηση του χρόνου εργασίας, ιδιαίτερα όσον αφορά τον υπολογισμό του χρόνου εργασίας, θα συμβάλει σημαντικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

2.3. Παράγοντες βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας

2.3.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει, δικαιολογημένα, στην ανακοίνωσή της, την ανάγκη ανάπτυξης της καινοτομίας, της ενημέρωσης, της κατάρτισης ή της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων, κρίνοντας ότι οι εν λόγω παράγοντες μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

2.3.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να δοθεί ιδιαίτερη σημασία στα ακόλουθα θέματα:

- α) στην βελτίωση των επαγγελματικών ικανοτήτων των εργαζομένων στον τομέα, των υπευθύνων των επιχειρήσεων, των βιοτεχνών και των ανεξαρτήτων, μέσω της βελτίωσης της πρόσβασής τους στις δραστηριότητες κατάρτισης και ενημέρωσης·
- β) τη βελτίωση της πρόσβασης στη τεχνολογική πρόοδο και στα σύγχρονα μέσα επικοινωνιών, ιδιαίτερα όσον αφορά την τηλεργασία, που επιτρέπει τη διατήρηση της κατ'οίκον απασχόλησης ή της απασχόλησης σε μικρές μονάδες που εγκαθίστανται σε περιοχές που παρουσιάζουν δυσκολίες πρόσβασης·
- γ) τη διαφοροποίηση των δραστηριοτήτων που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της προστιθέμενης αξίας της παραγωγής, συμπεριλαμβανομένης και της κατασκευής τελικών προϊόντων, παραδείγματος χάρι μέσω της παραχώρησης βιομηχανικών δικαιωμάτων δικαιόχρησης (franchise), που καθιστά δυνατή την απόκτηση των δικαιωμάτων στο «σχέδιο» και στην «επωνυμία», που επιτρέπουν τη διάθεση στην αγορά των ετοιμών ενδυμάτων·
- δ) την ανάληψη «κλαδικών» δράσεων, εθελοντικού χαρακτήρα και σε πνεύμα συνεργασίας, με τη συμμετοχή μικρού και μεσαίου μεγέθους εταιρειών διανομής, συμπεριλαμβανομένης και της υιοθέτησης μίας πολιτικής τιμών, προκειμένου να καταστούν οι εν λόγω επιχειρήσεις ανταγωνιστικές έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων διανομής·
- ε) την προώθηση του ποιοτικού ελέγχου και την προσφυγή σε συμβουλευτικές υπηρεσίες που σε συνδυασμό με την τεχνογνωσία του εργατικού δυναμικού, είναι δυνατόν να δώσουν στους ευρωπαίους υπεργολάβους τη δυνατότητα να προσφέρουν σημαντικά πλεονεκτήματα κόστους-οφέλους, σε σχέση με τους ανταγωνιστές τους των αναπτυσσομένων χωρών, στις οποίες τα εν λόγω κριτήρια είναι λιγότερο αυστηρά·
- στ) την ενίσχυση της εταιρικής σχέσης μεταξύ των υπεργολάβων, με σκοπό να ενθαρρυνθούν οι συγχωνεύσεις και οι ανταλλαγές τεχνογνωσίας και προϊόντων. Στις εν λόγω εταιρικές σχέσεις θα πρέπει να προβλεφθεί και η συμμετοχή των διαιεσολαβητών και των υπεύθυνων αγορών, οι οποίοι σε ορισμένα κράτη μέλη διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα της αξιολόγησης της εργασίας των υπεργολάβων εκ μέρους των παραγγελιοδοτών, όπως επίσης τη χρήση των υπηρεσιών υπεργολαβίας·
- ζ) την ενθάρρυνση των παραγγελιοδοτών προκειμένου να συνάπτουν πλέον ισόρροπες σχέσεις με τους υπεργολάβους, που να βασίζονται στην αρχή της εταιρικής σχέσης. Οι εν λόγω σχέσεις θα πρέπει να ενταχθούν σε ένα πλαίσιο

αναφοράς, με στόχο την καλύτερη εξισορρόπηση των συμφερόντων των εταιριών και την ανάληψη δεσμεύσεων σχετικά με τις προθεσμίες πληρωμής, τη διάρκεια των συμβάσεων, τη συμμετοχή στην κατάρτιση ανδρών και γυναικών και τη μεταφορά τεχνογνωσίας, ως αντιστάθισμα στην ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους των υπεργολάβων σχετικά με την ποιότητα και την τήρηση των προθεσμιών παράδοσης. Το εν λόγω πλαίσιο αναφοράς μπορεί να βασίζεται τόσο σε υφιστάμενες εθνικές νομοθετικές διατάξεις ή σε διατάξεις που θα θεσπισθούν, όσο και, κατά προτίμηση, στην εθελούσια ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους των επαγγελματιών του κλάδου·

- η) το μεγαλύτερο άνοιγμα των αγορών των τρίτων χωρών στα ευρωπαϊκά προϊόντα, γεγονός που θέτει το ζήτημα της συνοχής της εξωτερικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με την στρατηγική της για την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι αγορές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι γενικά περισσότερο ανοικτές στις εξωτερικές συναλλαγές από ότι οι αγορές των κυριότερων εταιριών της, η ΟΚΕ θεωρεί ότι αποτελεί νόμιμο δικαίωμα της ΕΕ, να θέσει, κατά προτεραιότητα, ως αναγκαία προϋπόθεση για το άνοιγμα των αγορών της, το προηγούμενο άνοιγμα των αγορών των τρίτων χωρών, κατά τη διάρκεια των μελλοντικών εμπορικών διαπραγματεύσεων. Η ΟΚΕ ζητεί την πραγματική εφαρμογή των μηχανισμών παρακολούθησης των εμπορικών συμφωνιών, τη βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους μηχανισμούς εμπορικής προστασίας, με δυνατότητα αυτόματης επιβολής κυρώσεων στους παραβάτες·
- θ) την επίδειξη μεγαλύτερης προσοχής στο πολυμερές πλαίσιο του ΠΟΕ ως προς την καταπολέμηση της απάτης, των πρακτικών ντάμπινγκ, της αντιγραφής, της εισαγωγής προϊόντων τα οποία κατασκευάστηκαν υπό συνθήκες που αντίκεινται στις κοινωνικές και ηθικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στα πρότυπα της ΔΟΕ, όπως παραδείγματος χάρι η καταναγκαστική εργασία των φυλακισμένων, η εκμετάλλευση των παιδιών, η έλλειψη συνδικαλιστικών ελευθεριών ή η μη τήρηση των στοιχειωδών κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος, καταστάσεις που αποτελούν πραγματικές πληγές τόσο για τον τομέα στο σύνολό του όσο και για την υπεργολαβία ειδικότερα·
- ι) την καταπολέμηση της παράνομης εργασίας, μέσω αύξησης της αξίας των θέσεων εργασίας και των επαγγελματικών προσόντων.

2.4. Δράσεις προαγωγής της ανταγωνιστικότητας

2.4.1. Στο πρώτο μέρος η Επιτροπή προβαίνει στην παρουσίαση των μέσων που διαθέτει (Διαρθρωτικά Ταμεία, προγράμματα κατάρτισης) και τα οποία δεν αφορούν ειδικά τον τομέα. Η ΟΚΕ διαπιστώνει, γενικά, ότι τα εν λόγω μέσα χαρακτηρίζονται από την έλλειψη διαφάνειας, ενώ είναι ιδιαίτερα δύσκολη η πρόσβαση των ΜΜΕ σε αυτά. Εκφράζει ιδιαίτερα τη λύπη της για το γεγονός ότι τα κοινοτικά μέσα για την εκπαίδευση, η οποία αποτελεί καθοριστικής σημασίας παράγοντα για την ανταγωνιστικότητα, είναι τόσο δύσκολο να τεθούν σε εφαρμογή. Προβαίνει επίσης στη διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν είναι σε θέση, στο πλαίσιο των εν λόγω χρηματοδοτήσεων, να προσδιορίσει με ακρίβεια τα ποσά που

διατίθενται για την ενίσχυση του τομέα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ενδύσεως.

2.4.2. Όσον αφορά το πρόγραμμα δράσης υπέρ των ΜΜΕ, το οποίο διαχειρίζεται η Γενική Διεύθυνση XXIII, η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι θα μπορούσε να αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμο, για την ικανοποίηση των αναγκών που επισημάνθηκαν προηγουμένως, κυρίως όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των ΜΜΕ στο πλαίσιο της ενιαίας αγοράς. Εντούτοις, η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της, ως προς την ενδεχόμενη μείωση των, ήδη περιορισμένων, πιστώσεων που προβλέπεται να διατεθούν για την υλοποίηση του εν λόγω προγράμματος 1997-1999 (180 εκατομμύρια Ecu). Η ΟΚΕ θεωρεί ενδιαφέρον το σχέδιο, που περιλαμβάνεται στο δεύτερο ολοκληρωμένο πρόγραμμα, για την θέσπιση πρότυπου μέσου χρηματοδότησης μικτών επιχειρήσεων μεταξύ των ευρωπαϊκών ΜΜΕ. Ζητεί να δοθεί άμεση προτεραιότητα στη σύσταση παρόμοιων επιχειρήσεων στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης, κατά την εφαρμογή της εν λόγω πρότυπης δράσης.

2.4.3. Στο δεύτερο μέρος η Επιτροπή, προβαίνει στην παρουσίαση των ειδικών μέσων για την υπεργολαβία στον τομέα των κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και των ειδών ένδυσης. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει το ενδιαφέρον που παρουσιάζουν τα προβλεπόμενα μέσα, ιδιαίτερα όσον αφορά την προώθηση (εκθέσεις και άλλες ανάλογες εκδηλώσεις), την εκπαίδευση και τη συνεργασία μεταξύ των παραγγελιοδοτών και των υπεργολάβων. Δεδομένου ότι οι προβλεπόμενοι, για την επίτευξη των προαναφερθέντων στόχων, πόροι είναι ιδιαίτερα περιορισμένοι (150 000 Ecu είναι ο προϋπολογισμός για το 1996 + 32 000 Ecu για έξοδα συνεδριάσεων), και έχοντας επίσης συνείδηση της ανάγκης εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας στον εν λόγω τομέα, η ΟΚΕ ζητεί από την Επιτροπή την παρουσίαση σαφέστερου προγράμματος που να περιλαμβάνει:

- α) χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του προγράμματος διάρκειας τριών ή τεσσάρων ετών
- β) διασαφηνίσεις ως προς τον τρόπο χρηματοδότησης των εν λόγω δράσεων (συμπεριλαμβανομένης της ενδεχόμενης συμμετοχής των κρατών μελών καθώς και των επαγγελματιών)
- γ) καινοτόμα συμπληρωματικά μέτρα, που να μπορούν ενδεχομένως να χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο των ήδη υφιστάμενων προγραμμάτων, όπως παραδείγματος χάρη, η ευρωπαϊκή διασύνδεση των τεχνικών κέντρων διάδοσης των καινοτομιών, η ανάληψη συλλογικών δράσεων σε πολλά υποσχόμενες αγορές όπως η Ιαπωνία, οι ΗΠΑ ή οι χώρες του Κόλπου.
- δ) μέτρα υποστήριξης της συνεργασίας μεταξύ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, όπως παραδείγματος χάρη η θέσπιση προτύπων προγραμμάτων με στόχο τη δημιουργία κοινών διαρθρώσεων στον τομέα της δημιουργίας ετοιμών ενδυμάτων και της διανομής προκειμένου να αυξηθεί η παραγόμενη προστιθέμενη αξία.

3. Ψηφίσματα και συμπεράσματα

Η ΟΚΕ

3.1. Έχοντας υπόψη τη σημασία που έχει η διατήρηση ενός αποδοτικού τομέα κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που παράγει πλούτο και δημιουργεί θέσεις απασχόλησης.

3.2. Έχοντας υπόψη τον ρόλο που διαδραματίζει η κοινοτική υπεργολαβία, δεδομένου ότι αποτελεί φορέα ευελιξίας και ζωτικής σημασίας δραστηριότητα του κλάδου, και τέλος εναλλακτική λύση για την αντιμετώπιση του φαινομένου μετεγκατάστασης των επιχειρήσεων στο εξωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.3. Αναγνωρίζοντας την πρωταρχική σημασία της υπεργολαβίας κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ενδύσεως για τη διατήρηση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού πολλών χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω του ρόλου που διαδραματίζει στον τομέα της χωροταξίας και τις δεκάδες χιλιάδες μικρές, ατομικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις που περιλαμβάνει.

3.4. Έχοντας υπόψη τα σημαντικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η ευρωπαϊκή βιομηχανία, όπως η ποιότητα του εργατικού δυναμικού της, η δημιουργικότητα, η καινοτομία, οι τεχνολογικές επιδόσεις της, η φήμη που συνοδεύει τα ευρωπαϊκά είδη ένδυσης.

3.5. Έχοντας πλήρη συνείδηση των αρνητικών γι'αυτούς υφιστάμενων ανισορροπιών, στη σχέση παραγγελιοδοτών και υπεργολάβων

3.6. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει τον βασικό χαρακτήρα της ανακοίνωσης της Επιτροπής για την ανταγωνιστικότητα της υπεργολαβίας στη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης.

3.7. Εντούτοις η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την έλλειψη φιλοδοξιών της εν λόγω ανακοίνωσης, η οποία δεν αναφέρει ότι ως λογική συνέπεια των διαπιστώσεων στις οποίες προβαίνει.

3.7.1. Θα πρέπει να υπάρξει προβληματισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών σχετικά με την ανάγκη περιορισμού των κοινωνικών και φορολογικών επιβαρύνσεων της εργασίας.

3.7.2. Θα πρέπει να αναθεωρηθούν οι στόχοι της εξωτερικής εμπορικής πολιτικής προκειμένου να καταστεί το άνοιγμα των αγορών των τρίτων χωρών στόχος άμεσης προτεραιότητας και αναγκαία προϋπόθεση για κάθε νέο άνοιγμα των αγορών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.7.3. Θα πρέπει να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή ως προς την αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων που διέπουν το διεθνές εμπόριο, όπως προβλέπουν ο ΠΟΕ και η ΔΟΕ, κανόνες που απαγορεύουν την εφαρμογή πρακτικών ντίμπτινγκ, την αντιγραφή, την εκμετάλλευση παιδιών και φυλακισμένων και επιβάλλουν την ύπαρξη συνδικαλιστικών ελευθεριών και την τήρηση των κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος· η εφαρμογή των εν λόγω κανόνων θα πρέπει να ελέγχεται αποτελεσματικά και να προβλέπεται η επιβολή κυρώσεων.

3.7.4. Θα πρέπει να εφαρμοσθούν οι κοινοτικές διαδικασίες εμπορικής προστασίας, με την θέσπιση απλοποιημένων διαδικασιών πρόσβασης για τις ΜΜΕ και ενός συστήματος αυτόματης επιβολής κυρώσεων για τους παραβάτες.

3.7.5. Θα πρέπει να αναζητηθούν νέες ισορροπίες όσον αφορά τις υπεργολαβικές σχέσεις, που να ευνοούν τις ΜΜΕ έναντι των παραγγελιοδοτών.

3.7.6. Να ενθαρρυνθεί η συνεργασία μεταξύ των ΜΜΕ, που θα πρέπει να συμπεριλάβει το λιανικό εμπόριο, με στόχο την οργάνωση των κύριων φορέων της ευρωπαϊκής μόδας, προκειμένου να μπορέσουν, μέσω μίας πολιτικής ποιότητας και ανταγωνιστικών τιμών, να ανταγωνισθούν τα εισαγόμενα προϊόντα και να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων διανομής.

3.7.7. Να υποβληθεί πρόγραμμα δράσης που να βασίζεται σε συγκεκριμένους αριθμούς και να συνοδεύεται από πολυετές χρονοδιάγραμμα και πρότυπα σχέδια, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο, για τη βελτίωση των επαγγελματικών ικανοτήτων, την επίτευξη των διαδικασιών εισαγωγής νέων τεχνολογιών, ιδιαίτερα στον τομέα της πληροφορίας και τη διευκόλυνση της συνεργασίας μεταξύ των ΜΜΕ, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών επιχειρήσεων, διευκόλυνση που αφορά επίσης τις σχέσεις των παραγγελιοδοτών με τους υπεργολάβους.

3.7.8. Να ζητήσει από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης να δώσει συγκεκριμένη μορφή στην προτεραιότητα που δίδεται στις ΜΜΕ, διαθέτοντας τα αναγκαία μέσα, για την υλοποίηση των ειδικών προγραμμάτων που τις αφορούν προκειμένου να επιτευχθούν ουσιαστικά αποτελέσματα και να μην καταλήξουν τα εν λόγω προγράμματα να έχουν μόνο συμβολικό χαρακτήρα.

3.7.9. Να δοθεί ουσιαστική προτεραιότητα στις ΜΜΕ, στο πλαίσιο της λειτουργίας των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών μέσων και ιδιαίτερα του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, μέσω της αποκεντρωμένης διαχείρισης σε επίπεδο επαγγελματικών οργανώσεων ή εμπορικών επιμελητηρίων, που βρίσκονται πλησιέστερα στις επιχειρήσεις και γνωρίζουν τις ανάγκες τους, κυρίως μέσω της διαδικασίας της συνολικής επιχορήγησης.

3.7.10. Να θεσπισθεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ένα ουσιαστικό χρηματοδοτικό μέσο, όπως προτείνεται στο δεύτερο ολοκληρωμένο πρόγραμμα, για την ενθάρρυνση της σύναψης εταιρικών σχέσεων μεταξύ ΜΜΕ στο εσωτερικό της ΕΕ, λαμβανομένου υπόψη ότι παρόμοια μέσα ήδη υφίστανται όσον αφορά τη σύναψη εταιρικών σχέσεων με τρίτες χώρες (ECIP, JOP).

3.8. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την ιδέα της σύστασης Ομάδας Υπεργολαβίας για τη βιομηχανία κλωστοϋφαντουργικών προϊόντων και ειδών ένδυσης, με τη συμμετοχή εκπροσώπων της εν λόγω βιομηχανίας, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, και των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Η ΟΚΕ θα συμβάλει στο έργο της εν λόγω ομάδας, στο πλαίσιο της λειτουργίας της ως διαρκούς παρατηρητηρίου της ευρωπαϊκής εσωτερικής αγοράς. Ένας από τους στόχους της εν λόγω Ομάδας θα μπορούσε να είναι η καλύτερη οργάνωση των συμβάσεων που συνάπτονται στο εσωτερικό του κλάδου. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει να υπάρξει διευρύνση της σύνθεσης της εν λόγω επιτροπής, ανάλογα με το εξεταζόμενο θέμα, ώστε να καταστεί δυνατή η συμμετοχή εκπροσώπων των ενδιαφερομένων μερών, όπως των επιχειρήσεων διανομής ή των οργανώσεων των καταναλωτών.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την «Έκθεση σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 του Συμβουλίου της 16ης Μαρτίου 1992 για τη θέσπιση κοινών κανόνων στις διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία»

(97/C 66/07)

Στις 13 Ιουνίου 1996 και σύμφωνα με το άρθρο 75 της Συνθήκης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ως προς την παραπάνω έκθεση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Νοεμβρίου 1996 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Ghigonis.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 103 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Έκθεση της Επιτροπής

Το άρθρο 20 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92⁽¹⁾ προβλέπει ότι η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Συμβούλιο, πριν την 1η Ιουλίου 1995, σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού. Η εν λόγω έκθεση περιέχει παρατηρήσεις ως προς τα είδη γραμμών και πραγματεύεται τα προβλήματα ερμηνείας των διαφόρων διατάξεων. Το ίδιο άρθρο προβλέπει ότι, πριν την 1η Ιανουαρίου 1996, πρέπει να υποβληθεί νέα πρόταση κανονισμού στο Συμβούλιο σχετικά με την απλοποίηση των διαδικασιών, στην οποία να συμπεριλαμβάνεται — ανάλογα με τα συμπεράσματα της έκθεσης — και η κατάργηση των αδειών. Τόσο η έκθεση, όσο και η νέα πρόταση εκδόθηκαν στις 10 Μαΐου 1996.

2. Κύρια στοιχεία της νέας πρότασης κανονισμού

2.1. Στόχος είναι η απλοποίηση και διασαφήνιση των υπηρεσιών και των διοικητικών διαδικασιών, η βελτιστοποίηση της διαχείρισης των δραστηριοτήτων του τομέα των μεταφορών και η αξιοποίηση του συνόλου των οχημάτων, η παροχή νέων ευκαιριών στους μεταφορείς και η δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

2.2. Καταργείται η κατηγορία των γραμμών κλειστής διαδρομής και των λοιπών έκτακτων γραμμών.

2.3. Ελευθερώνονται όλες οι έκτακτες γραμμές, οι ειδικές τακτικές γραμμές, καθώς και όλες οι μεταφορές για ίδιο λογαριασμό.

2.4. Διευκολύνεται η δρομολόγηση συμπληρωματικών οχημάτων στις τακτικές διεθνείς γραμμές.

2.5. Εισάγεται νέος ορισμός των «μεθοριακών αστικών μεταφορών». Ο τύπος αυτός μεταφορών δεν θεωρείται πλέον ειδική τακτική γραμμή, αλλά ειδική περίπτωση των τακτικών γραμμών.

2.6. Βελτιώνεται η διατύπωση του ορισμού των έκτακτων γραμμών μεταφοράς.

2.7. Εισάγεται «κοινοτική άδεια οχημάτων μεταφοράς επιβατών» η οποία θα πρέπει να αντικαταστήσει τα διάφορα πρότυπα αδειών που έχουν θεσπίσει τα κράτη μέλη για την εκτέλεση διεθνών μεταφορών.

2.8. Τροποποιείται η διαδικασία εφαρμογής και χορήγησης αδειών σε ό,τι αφορά τις πληροφορίες που θα πρέπει να παρέχουν οι υποψήφιοι, τις διαβουλεύσεις μεταξύ των κρατών μελών και τους λόγους απόρριψης μιάς αίτησης. Ο ανταγωνισμός με τις σιδηροδρομικές γραμμές δεν αποτελεί πλέον λόγο απόρριψης μιάς αίτησης για την χορήγηση αδειάς στις διεθνείς τακτικές γραμμές.

2.9. Παρατείνονται ορισμένες προθεσμίες που αφορούν τις διαβουλεύσεις μεταξύ των κρατών μελών και την παρέμβαση της Επιτροπής σε περίπτωση διαφορών.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ έλαβε γνώση με μεγάλο ενδιαφέρον της έκθεσης της Επιτροπής για την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92, καθώς και της νέας πρότασης τροποποίησής του. Επικροτεί τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί προκειμένου να διασαφηνισθούν και απλοποιηθούν οι ισχύοντες κανόνες.

3.2. Η ΟΚΕ ενδιαφέρεται ιδιαίτερα για την δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης στον τομέα της βιομηχανίας των μεταφορών και την υποστηρίζει. Φρονεί ωστόσο ότι ο υπέρμετρος ανταγωνισμός που οφείλεται στην ελευθέρωση είναι πιθανό να οδηγήσει σε μείωση των τιμών, χρεωκοπίες και, κατά συνέπεια, σε υψηλό ποσοστό ανεργίας.

3.3. Η ΟΚΕ έχει επίσης επίγνωση των ευκαιριών που η αύξηση των ταξιδιών με πούλμαν και λεωφορεία θα μπορούσε να δημιουργήσει για τις βιομηχανίες που έχουν σχέση με τις μεταφορές.

(1) ΕΕ αριθ. L 74 της 20. 3. 1992, σ. 1· Γνωμοδότηση ΟΚΕ — ΕΕ αριθ. C 356 της 31. 12. 1987, σ. 62.

3.4. Επίσης, η ελευθέρωση των μεταφορών με πούλμαν και λεωφορεία θα έχει θετικές επιπτώσεις στην κινητικότητα των πολιτών της Ένωσης και στην ελεύθερη επιλογή του μεταφορικού μέσου.

4. Παρατηρήσεις για τις νομικές διατάξεις

4.1. Ο νέος ορισμός των μεθοριακών αστικών μεταφορών κρίνεται ως σημαντική αναθεώρηση. Αποδίδει καλύτερα τον πραγματικό χαρακτήρα του είδους αυτού μεταφορών που αποτελεί μάλλον ειδική περίπτωση τακτικών γραμμών οι οποίες είναι ανοικτές σε όλους τους ταξιδιώτες, παρά περίπτωση ειδικών τακτικών γραμμών.

4.1.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίηση της για τη διατήρηση των όρων πρόσβασης στην αγορά όσον αφορά τις μεθοριακές αστικές μεταφορές.

4.2. Η ΟΚΕ φρονεί ότι η κατάργηση της κατηγορίας των γραμμών κλειστής διαδρομής αποτελεί απλούστευση η οποία θα είναι ωφέλιμη για τις διάφορες γραμμές μεταφοράς. Η κατάργηση αυτή θα αυξήσει τη διαφάνεια και θα διευκολύνει το σημαντικό έργο των ελεγκτών. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ωστόσο ότι η απόφαση να καταργηθεί η κατηγορία αυτή στηρίζεται ευρέως στην περιορισμένη ζήτηση των αδειών των γραμμών κλειστής διαδρομής χωρίς παροχή καταλύματος, καθώς και στις ομοιότητες μεταξύ αυτού του είδους των υπηρεσιών με τις τακτικές γραμμές. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η Επιτροπή πριν λάβει την οριστική της απόφαση, θα μπορούσε να είχε λάβει επίσης υπόψη την κατάσταση των γραμμών κλειστής διαδρομής με παροχή καταλύματος.

4.3. Ο νέος ορισμός των έκτακτων γραμμών αποτελεί σημαντική βελτίωση. Η ΟΚΕ παρατηρεί ωστόσο ότι αναφέρονται δύο είδη έκτακτων γραμμών — οι γραμμές που θα ελευθερωθούν και οι γραμμές για τις οποίες θα απαιτείται άδεια — και φρονεί ότι πρέπει να διευκρινισθεί η διαφορά μεταξύ των καθεστώτων πρόσβασης στην αγορά καθεμίας από τις δύο αυτές κατηγορίες.

4.4. Δεδομένου ότι «μεταφορές για ίδιο λογαριασμό» δεν είναι μόνον οι μεταφορές που εκτελούνται «για μη εμπορικούς σκοπούς» και ότι κατά συνέπεια ο ορισμός δεν θα καλύπτει όλες τις σχετικές γραμμές και δεδομένου ότι μόνον οι μεταφορές που θα εκτελούνται «για μη εμπορικούς σκοπούς» θα διέπονται από τις διατάξεις της παρούσας πρότασης, η ΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο να διατηρηθεί ένα καθεστώς χορήγησης αδειών για τις μεταφορές για ίδιο λογαριασμό που δεν καλύπτονται από τον ορισμό της πρότασης προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο του αθέμιτου ανταγωνισμού με τους μεταφορείς που εργάζονται για λογαριασμό άλλων.

4.5. Στο πλαίσιο της εναρμόνισης και απλοποίησης των εγγράφων ελέγχου, της μείωσης του αριθμού τους μέσα στο όχημα και της διευκόλυνσης των ελέγχων εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει την ιδέα της κοινοτικής αδειάς.

4.5.1. Δεδομένου ότι η κοινοτική άδεια θα απαιτείται μόνον για τους μεταφορείς που επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση

στην διεθνή αγορά και ότι οι νέες διατάξεις δεν αναφέρονται ρητώς στο θέμα αυτό, η ΟΚΕ φρονεί ότι το σημείο αυτό θα μπορούσε να διευκρινισθεί.

4.5.2. Προκειμένου να ρυθμισθεί η κατάσταση των μεταφορέων που διαθέτουν ήδη την άδεια να πραγματοποιούν διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία βάσει του ισχύοντος κανονισμού και προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση προς το νέο σύστημα κοινοτικής αδειάς, η ΟΚΕ προτείνει να λάβουν τα κράτη μέλη μεταβατικά μέτρα σε συνεργασία με την Επιτροπή.

4.6. Στο πλαίσιο της έκθεσης για την εφαρμογή του ισχύοντος κανονισμού, η ΟΚΕ σημειώνει τα προβλήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή και ερμηνεία της διαδικασίας χορήγησης αδειάς, ιδιαίτερα δε όσα σχετίζονται με τους όρους «διαχειρίστρια επιχείρηση» μιάς «κοινοπραξίας επιχειρήσεων». Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι το γεγονός ότι η διαχειρίστρια επιχείρηση αποτελεί τον κάτοχο της αδειάς, δεν σημαίνει ότι διαθέτει επιπλέον δικαιώματα ή προνόμια σε σχέση με τους άλλους δικαιούχους της αδειάς σε καθεστώς κοινοπραξίας. Επίσης, οι υποχρεώσεις της δεν ορίζονται ούτε οροθετούνται. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι ο όρος «διαχειρίστρια επιχείρηση» θα μπορούσε να απαλειφθεί, παρά το γεγονός ότι προσδιορίζει σαφώς τον κάτοχο του πρωτοτύπου της αδειάς.

4.7. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι έχουν προβλεφθεί νέες διατάξεις για την δρομολόγηση συμπληρωματικών οχημάτων στις τακτικές γραμμές με στόχο να καταργηθεί η επιβεβλημένη ανανέωση της αδειάς και να αντικατασταθεί από την υποχρέωση της κατοχής τριών εγγράφων ελέγχου που πρέπει να βρίσκονται εντός του οχήματος και τα οποία θα καταδεικνύουν ότι πρόκειται για συμπληρωματικό όχημα σε τακτικές γραμμές. Εντούτοις, φρονεί ότι πρέπει να πραγματοποιείται ορισμένος έλεγχος και κατά τη δρομολόγηση των συμπληρωματικών οχημάτων και προτείνει σχετική τροποποίηση της πρότασης.

4.8. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι η «διαδικασία χορήγησης αδειάς» τροποποιήθηκε ουσιαστικά και ότι πλέον δίδεται μεγαλύτερη έμφαση στις δυνατότητες χορήγησης αδειάς παρά στους λόγους απόρριψης μιάς αίτησης. Στο πλαίσιο αυτό, επιδοκιμάζεται το γεγονός ότι ο ανταγωνισμός με τις σιδηροδρομικές μεταφορές δεν θεωρείται πλέον λόγος απόρριψης μιάς αίτησης για την χορήγηση αδειάς στις διεθνείς τακτικές γραμμές. Παρά τη βελτίωση αυτή η ΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικότατο να συνεχισθεί η εναρμόνιση των όρων ανταγωνισμού μεταξύ των διαφόρων τύπων μεταφορών, στους τομείς που υφίστανται άνηση μεταχείριση.

4.9. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η καταργήθηκε η δυνατότητα να πραγματοποιούνται τοπικές εκδρομές στο πλαίσιο των διεθνών έκτακτων γραμμών, διότι πρόκειται για δρομολόγια μέσα στην ίδια την χώρα. Η αλλαγή αυτή θα έχει αναμφισβήτητα αρνητικές επιπτώσεις στους μεταφορείς. Πράγματι, ως προς ορισμένους τομείς, οι μεταφορείς θα υπόκεινται για τα εν λόγω δρομολόγια στις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διαδικασίες που διέπουν τις ενδομεταφορές κάθε κράτους

μέλους. Οι διατάξεις ωστόσο αυτές δεν έχουν απαραίτητα εναρμονισθεί και ενδέχεται να γίνουν αιτία να τεθούν επιπλέον γραφειοκρατικά εμπόδια στους μεταφορείς. Προκειμένου να διευκολυνθούν οι διαδικασίες, η ΟΚΕ φρονεί ότι είναι σημαντικό να περιορισθούν όσο το δυνατόν περισσότερο τα γραφειοκρατικά αυτά εμπόδια. Προτείνει να διατηρηθεί η δυνατότητα να πραγματοποιούνται τοπικές εκδρομές στο πλαίσιο των διεθνών έκτακτων γραμμών, μόνο στην περίπτωση που αποτελούν φυσική συνέπεια παρόμοιων υπηρεσιών.

4.10. Δεδομένου ότι είναι σημαντικό να τηρούνται οι κοινοτικοί και εθνικοί κανόνες στον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία — ιδιαίτερα οι κανόνες για τη χρονική διάρκεια της οδήγησης και ανάπαυ-

σης και οι κανόνες για τον τεχνικό έλεγχο των οχημάτων — τόσο για την ασφάλεια των ταξιδιωτών και του οχήματος όσο και για να διασφαλισθούν δίκαιοι όροι ανταγωνισμού και να αποφευχθεί η δημιουργία παράνομων γραμμών, η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις ρυθμίσεις οι οποίες αφορούν τους ελέγχους που προσετέθησαν στην νέα πρόταση.

4.11. Η ΟΚΕ έχει ιδιαίτερη επίγνωση της σπουδαιότητας της ασφάλειας των ταξιδιωτών με πούλμαν, ιδίως κατά τα διεθνή ταξίδια μεγάλων αποστάσεων. Φρονεί ότι για την ασφάλεια αυτή θα πρέπει να δίδονται τα δυνατόν καλύτερα εχέγγυα και καλεί την Επιτροπή να λάβει τα ανωτέρω υπόψη της όταν θα προσαρμόσει την παρούσα πρόταση καθώς και κατά την προετοιμασία των μελλοντικών πρωτοβουλιών στον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών για επιβάτες.

5. Τροπολογίες

Κείμενο της πρότασης

Άρθρο 4 — Σημείο 1

1. Οι έκτακτες γραμμές που ορίζονται στο άρθρο 2, σημείο 3.1, απαλλάσσονται κάθε αδειάς.

Άρθρο 6 — Σημείο 1

1. Στην παράγραφο 1, δεύτερο εδάφιο, διαγράφεται το ακόλουθο κείμενο: «ή γραμμή κλειστής διαδρομής χωρίς παροχή καλύματος»

Άρθρο 6 — παράγραφος 5

5. Εισάγεται νέα παράγραφος 6:

«6. Σε περίπτωση δρομολόγησης συμπληρωματικών οχημάτων για υφιστάμενες τακτικές γραμμές, πρέπει να υπάρχει επί του οχήματος αντίγραφο της σύμβασης, ή αντίστοιχο έγγραφο, μεταξύ του εκμεταλλευόμενου την τακτική γραμμή και του μεταφορέα ο οποίος θέτει στη διάθεση του πρώτου τα συμπληρωματικά οχήματα καθώς και αντίγραφο της άδειας για την τακτική γραμμή.

Ο μεταφορέας που διαθέτει τα συμπληρωματικά οχήματα πρέπει να είναι κάτοχος της κοινοτικής άδειας που προβλέπεται στο άρθρο 3α. Θεωρημένο αντίγραφο της κοινοτικής άδειας πρέπει να βρίσκεται επί του συμπληρωματικού οχήματος.»

Κείμενο που προτείνει η ΟΚΕ

Άρθρο 3 — Προσθήκη νέου σημείου 1

1. Οι διεθνείς μεταφορές με πούλμαν και λεωφορεία εκτελούνται με την κάλυψη κοινοτικής άδειας.

Άρθρο 4 — Σημείο 1

1. Οι έκτακτες γραμμές που ορίζονται στο άρθρο 2, σημείο 3.1, πρώτο εδάφιο, απαλλάσσονται κάθε αδειάς.

Άρθρο 6 — Σημείο 1

1. Η παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Σε περίπτωση κοινοπραξίας επιχειρήσεων για την εκμετάλλευση τακτικής γραμμής, η άδεια εκδίδεται στο όνομα όλων των επιχειρήσεων. Η άδεια χορηγείται στην επιχείρηση που υπέβαλε την αίτηση για την έκδοσή της και θεωρημένο αντίγραφο της στις άλλες επιχειρήσεις. Στην άδεια αναγράφεται η επωνυμία όλων των εκμεταλλευόμενων επιχειρήσεων.»

Άρθρο 6 — παράγραφος 5

5. Εισάγεται νέα παράγραφος 6:

«6. Σε περίπτωση δρομολόγησης συμπληρωματικών οχημάτων για υφιστάμενες τακτικές γραμμές, πρέπει να υπάρχει επί του οχήματος αντίγραφο της σύμβασης, ή αντίστοιχο έγγραφο, μεταξύ του εκμεταλλευόμενου την τακτική γραμμή και του μεταφορέα ο οποίος θέτει στη διάθεση του πρώτου τα συμπληρωματικά οχήματα καθώς και αντίγραφο της άδειας για την τακτική γραμμή.

Ο μεταφορέας που διαθέτει τα συμπληρωματικά οχήματα πρέπει να είναι κάτοχος της κοινοτικής άδειας που προβλέπεται στο άρθρο 3α. Θεωρημένο αντίγραφο της κοινοτικής άδειας πρέπει να βρίσκεται επί του συμπληρωματικού οχήματος.»

Ο μεταφορέας που δρομολογεί συμπληρωματικά οχήματα πρέπει να γνωστοποιήσει στην αρχή που εκδίδει τις άδειες, κάθε αλλαγή του αριθμού των εν υπηρεσία οχημάτων.»

Κείμενο της πρότασης	Κείμενο που προτείνει η ΟΚΕ
<p style="text-align: center;"><i>Άρθρο 12</i></p> <p>Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 καταργείται</p>	<p style="text-align: center;"><i>Άρθρο 12</i></p> <p>Το άρθρο 12 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 καταργείται:</p> <p>Ένας μεταφορέας μπορεί να εκτελεί μεταφορές επιβατών σε έκτακτες γραμμές (τοπικές εκδρομές) σε κράτος μέλος διαφορετικό από εκείνο στο οποίο είναι εγκατεστημένος στα πλαίσια διεθνούς έκτακτης γραμμής.</p> <p>Οι μεταφορές αυτές αφορούν μόνον επιβάτες μη κατοίκους, οι οποίοι έχουν μεταφερθεί προηγουμένως από τον ίδιο μεταφορέα μέσω μιας έκτακτης διεθνούς γραμμής που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, πρέπει δε να εκτελούνται με το ίδιο όχημα ή όχημα του ίδιου μεταφορέα ή της ίδιας ομάδας μεταφορέων.</p>
<p style="text-align: center;"><i>Άρθρο 13</i></p> <p>Στο άρθρο 13 η παράγραφος 2 καταργείται</p>	<p style="text-align: center;"><i>Άρθρο 13</i></p> <p>Καταργείται</p> <p>Νέο άρθρο (να παρεμβληθεί μεταξύ των άρθρων 14 και 15)</p> <p>Το άρθρο 17 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92 τροποποιείται ως εξής:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν πριν την 1η Ιουνίου 1997 και σε συνεργασία με την Επιτροπή τα απαιτούμενα μέτρα μέσω των οποίων θα διασφαλίζεται ότι οι μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία που εκτελούν διεθνείς μεταφορές επιβατών με πούλμαν και λεωφορεία, των οποίων η άδεια έχει εκδοθεί πριν τις 31 Δεκεμβρίου 1996, βάσει του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 684/92, άρθρο 3, θα πληρούν από 1ης Ιανουαρίου 1999 και τους όρους που αφορούν την κοινοτική άδεια.2. Να παρατεθεί το ισχύον κείμενο του άρθρου 17.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος
της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο»

(97/C 66/08)

Στις 30 Μαΐου 1996, και σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3 του ΕΚ, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση σχετικά με την «Εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής⁽¹⁾ στις συνδυασμένες μεταφορές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο».

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 11 Νοεμβρίου 1996, με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Kielman.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 105 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Αιτιολόγηση της γνωμοδότησης

1.1. Η εκπόνηση γνωμοδότησης πρωτοβουλίας εκ μέρους του τμήματος μεταφορών και επικοινωνιών επ' ευκαιρία της Τρίτης Πανευρωπαϊκής Διάσκεψης για τις Μεταφορές (Ελσίνκι, 1997) αιτιολογήθηκε από συμβούλους της ΟΚΕ⁽²⁾ κατά τον ακόλουθο τρόπο:

1.2. «Κατά την προετοιμασία της Δεύτερης Πανευρωπαϊκής Διάσκεψης για τις Μεταφορές (Κρήτη, Μάρτιος 1994), η ΟΚΕ (μεσω του τμήματος μεταφορών και επικοινωνιών) συμμετέσχε συνεχώς στις εργασίες της ομάδας προσανατολισμού που είχε συσταθεί επί τούτου και αποτελείτο από εκπροσώπους διαφόρων οργανώσεων υπό την ηγεσία της Επιτροπής και του ΕΚ.»

1.3. «Στα πλαίσια της προετοιμασίας της Τρίτης Πανευρωπαϊκής Διάσκεψης για τις Μεταφορές (Ελσίνκι, 1997), αποφασίστηκε να δοθούν στην ομάδα προσανατολισμού περισσότερες δυνατότητες να καθορίσει το περιεχόμενο των συζητήσεων που πρόκειται να διεξαχθούν. Στη διάσκεψη αυτή, το επίκεντρο των συζητήσεων θα αποτελεί "η ευφυής χρήση των διευρωπαϊκών δικτύων" και ιδιαίτερος η μελλοντική σημασία των συστημάτων τηλεματικής. Πρόθεση της ΟΚΕ είναι να διαδραματίσει κατά την περίοδο της προετοιμασίας ρόλο εισηγητή για το θέμα "Εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές".»

1.3.1. Στη γνωμοδότησή της, η ΟΚΕ περιορίζεται αποκλειστικώς στις μεταφορές εμπορευμάτων χωρίς να εξετάζει τις εναέριας μεταφορές.

1.4. «Στη συνέχεια των εργασιών που έχει εκτελέσει το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών στον τομέα της τηλεματικής, τα σημεία εστίασης της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας θα είναι οι συνδυασμένες μεταφορές και η πανευρωπαϊκή συνεργασία.»

(1) Η έννοια τηλεματική μπορεί να οριστεί ως ψηφιακή ανταλλαγή και επεξεργασία πληροφοριών μεταξύ διαφόρων, διασκορπισμένων και εκατέρωθεν προσπελάσιμων δικτύων ηλεκτρονικών υπολογιστών που σε ευρωπαϊκό επίπεδο υπερβαίνουν, συνήθως, τα εθνικά σύνορα.

(2) K. Eulen και Bleser.

1.5. «Η ΟΚΕ μπορεί να συμβάλει με συγκεκριμένο τρόπο στη Διάσκεψη του Ελσίνκι προσφέροντας μια εμπειριστατωμένη ανάλυση της σημερινής κατάστασης, των προβλημάτων και των προοπτικών που υπάρχουν σχετικά με την εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο.»

1.6. Λαμβανομένων υπόψη των συζητήσεων που διεξάγονται στους κόλπους της διευθύνουσας επιτροπής, κρίνεται εφικτό να αναλάβει η ΟΚΕ ρόλο εισηγητή για το θέμα «Εφαρμογή συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές σε πανευρωπαϊκό επίπεδο» κατά το στάδιο της προετοιμασίας της Τρίτης Πανευρωπαϊκής Διάσκεψης για τις Μεταφορές, που θα πραγματοποιηθεί στο Ελσίνκι, το 1997.

2. Εισαγωγή

2.1. Η περαιτέρω ανάπτυξη των συνδυασμένων μεταφορών είναι απαραίτητη. Στη γνωμοδότηση που εκπόνησε σχετικά με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1100/89, της 24ης Νοεμβρίου 1992, η ΟΚΕ επεσήμανε τους παράγοντες που καθιστούν απαραίτητη τη βελτίωση των συνδυασμένων μεταφορών⁽³⁾:

— στο οδικό δίκτυο της ΕΕ έχει (ή πρόκειται να) δημιουργηθεί αδιαχώρητο,

— η αναμενόμενη ανάπτυξη των μεταφορών δεν μπορεί να καλυφθεί αποκλειστικά από τις οδικές μεταφορές,

— εφόσον βελτιωθεί η διεθνής συνεργασία στον κλάδο, οι σιδηρόδρομοι μπορούν να μεταφέρουν μεγαλύτερες ποσότητες εμπορευμάτων,

— στις εσωτερικές πλωτές μεταφορές υπάρχει επαρκής δυναμικότητα για περαιτέρω διεύρυνση του κλάδου,

— σημαντική μπορεί να είναι και η συμβολή της ναυσιπλοΐας (και ιδιαίτερος της ακτοπλοΐας) στις συνδυασμένες μεταφορές.

(3) ΕΕ αριθ. C 19 της 25. 1. 1993, (εισηγητής: ο κ. Tukker) .

— οι σιδηροδρομικές και οι πλωτές μεταφορές επιβαρύνουν λιγότερο το περιβάλλον απ'ό,τι οι οδικές μεταφορές.

Προκειμένου να υπάρξει μια πανευρωπαϊκή προσέγγιση του προβλήματος των μεταφορών, εν γένει, και των συνδυασμένων μεταφορών, ιδιαίτερος, στις σχετικές προσπάθειες — εκτός από τα κράτη μέλη της ΕΕ — πρέπει να συμμετάσχουν εμπρόκτως και οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης.

2.2. Στη γνωμοδότηση της 25ης Οκτωβρίου 1995 σχετικά με την εφαρμογή της τηλεματικής στον τομέα των μεταφορών στην Ευρώπη⁽¹⁾, η ΟΚΕ παρατηρεί τα εξής: Η αύξηση των μεταφορών μπορεί να αντιμετωπιστεί με μια μικρότερη αύξηση του αριθμού των διαδρομών (πράγμα που σημαίνει ότι οι μεταφορές θα συγκεντρωθούν σε ορισμένα όρια) υπό την προϋπόθεση ότι θα βελτιωθούν η παραγωγικότητα, οι υποδομές και η χρήση των μέσων μεταφοράς. Επίσης, η εφαρμογή της τηλεματικής στις μεταφορές μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην αποδοτική χρήση των υποδομών και των μέσων μεταφοράς καθώς και στη βελτίωση της ασφάλειας, που συνιστά βασικό παράγοντα της ποιότητας των μεταφορών.

2.3. Στη γνωμοδότηση της 25ης Οκτωβρίου 1995, σχετικά με τα μέτρα στήριξης στους τομείς των οδικών, σιδηροδρομικών και εσωτερικών πλωτών μεταφορών — λόγω της σημασίας που έχουν η βελτίωση και η επέκταση των συνδυασμένων μεταφορών — η ΟΚΕ συνεφώνησε με την πρόταση του Συμβουλίου για την παράταση της ισχύος του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70 έως την 31η Δεκεμβρίου 1997⁽²⁾.

2.4. Στη γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της 22ας Νοεμβρίου 1995 σχετικά με το νομοθετικό πρόγραμμα της Επιτροπής στον τομέα των μεταφορών/πρόγραμμα δράσης για την κοινή πολιτική μεταφορών για την περίοδο 1995-2000⁽³⁾, η ΟΚΕ επεσήμανε την καθοριστική σημασία των συνδυασμένων μεταφορών και της διαλειτουργικότητας για την ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων.

3. Γενικές παρατηρήσεις/αναπτυξιακές τάσεις

3.1. Γενικές παρατηρήσεις

3.1.1. Ο κλάδος των μεταφορών εμπορευμάτων χαρακτηρίζεται από τη συμμετοχή μεγάλου αριθμού παραγόντων, που προβαίνουν σε διάφορες ενέργειες με διάφορους τρόπους και μέσα. Οι ροές πληροφοριών είναι ιδιαίτερα περίπλοκες. Για κάθε μέσο (οδικές μεταφορές, σιδηροδρομοί, εσωτερική ναυσιπλοΐα, ακτοπλοΐα και μεταφορές ανοικτής θαλάσσης) έχουν δημιουργηθεί ειδικά συστήματα πληροφοριών και επικοινωνιών. Τα διάφορα συστήματα δεν είναι συνδεδεμένα ή ολοκληρωμένα παρά μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις. Ο κλάδος της τηλεματικής μπορεί να χαρακτηριστεί ως μια έντονα προσανατολισμένη προς την τεχνολογία αγορά στην οποία κυριαρχεί η πλευρά της προσφοράς. Για το λόγο αυτό είναι πολύ δύσκολο να επηρεαστούν οι εξελίξεις. Προκειμένου να διαμορφωθεί ορισμένη γνώμη επί του θέματος αυτού, διεξάγεται κάθε χρόνο ένα συνέδριο για τις μεταφορές και την τηλεματική, όπως συνέβη για τελευταία φορά στο Νοέμβριο του 1995, στη Γιοκοχάμα της Ιαπωνίας.

3.1.2. Στην περίπτωση των συνδυασμένων μεταφορών, η πολυπλοκότητα των πληροφοριών υπερβαίνει το μέσο όρο. Παράλληλα, ο αριθμός των παραγόντων αυξάνει ενώ χρειάζεται να εκτελεστούν πρόσθετες πράξεις. Έτσι αυξάνουν σημαντικά τόσο ο όγκος των πληροφοριών, όσο και οι απαιτήσεις σχετικά με την αξιοπιστία αυτών.

3.1.3. Η εφαρμογή της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές μπορεί να θεωρηθεί από διάφορες πλευρές, όπως εκείνες των πληροφοριών, των τηλεπικοινωνιών, των παραγόντων, των μέσων μεταφοράς, των φορέων παροχής υπηρεσιών, των χρηστών, των δημόσιων αρχών κ.λπ. Κατά συνέπεια, η ανάγκη προσανατολισμού και συντονισμού είναι μεγάλη. Από την άποψη αυτή μπορούν να διακριθούν τρία επίπεδα⁽⁴⁾:

- 1) τα συστήματα οχημάτων και μονάδων φόρτωσης·
- 2) τα συστήματα υποδομών·
- 3) τα συστήματα οργάνωσης και χειρισμού των μεταφορών.

3.1.4. Όσον αφορά τα συστήματα τηλεματικής στις μεταφορές μπορούν να διακριθούν οι ακόλουθες κατηγορίες χρηστών:

- οι επιχειρήσεις οδικών μεταφορών,
- οι σιδηροδρομικοί οργανισμοί,
- οι επιχειρήσεις εσωτερικών πλωτών μεταφορών,
- οι οργανισμοί εκμετάλλευσης συνδυασμένων μεταφορών,
- οι φορτωτές,
- οι μεταφορείς,
- οι χειριστές φορτίων/εργάτες φόρτωσης,
- οι εφοπλιστές,
- οι τελωνειακές αρχές,
- οι λιμενικές αρχές,
- οι φορείς εκμετάλλευσης τερματικών σταθμών,
- οι δημόσιες αρχές (τοπικές/περιφερειακές/εθνικές/υπερεθνικές),
- οι τράπεζες/ασφαλιστικές εταιρείες.

3.2. Αναπτυξιακές τάσεις

3.2.1. Οι εξελίξεις που παρατηρούνται στο χώρο των εφαρμογών της πληροφορικής στις μεταφορές παρουσιάζουν τις ακόλουθες τάσεις:

- διασύνδεση συστημάτων·
- αυξανόμενη ολοκλήρωση των συστημάτων·
- αυξανόμενη χρήση των συστημάτων δυναμικής επεξεργασίας πληροφοριών·
- αύξηση της χρήσης και των δυνατοτήτων εφαρμογής συστημάτων πληροφορικής παγκοσμίου εμβέλειας (Internet)

(1) ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 32 (την εισήγηση της γνωμοδότησης είχε αναλάβει κατ' αρχάς ο κ. Denkhaus για να συνεχίσει μετά το θάνατο αυτού ο κ. Kielman).

(2) ΕΕ αριθ. C 39 της 12. 2. 1996, σ. 100 (εισηγητής: ο κ. Kielman).

(3) ΕΕ αριθ. C 39 της 12. 2. 1996, σ. 43 (εισηγητής ο κ. Wright).

(4) Πηγή: Διεθνής Ομοσπονδία Μεταφορέων: A transport resolution in the pipeline? Τηλεματική και οδικές μεταφορές, 1/1995.

- τυποποίηση των ειδήσεων (EDI-FACT).
- αύξηση του αριθμού και του βαθμού ολοκλήρωσης οργανο-διοικητικών αλυσίδων και βελτίωση της διαχείρισης αυτών.
- αύξηση της συνεργασίας μεταξύ φορτωτών και μεταφορέων και, κατά συνέπεια, αύξηση των αναγκών λήψης πληροφοριών.
- διεθνοποίηση των μεταφορών.

Πρόκειται για σοβαρά θέματα που πρέπει να τύχουν, σε μεταγενέστερη φάση, περαιτέρω επεξεργασίας.

4. Προβλήματα που αφορούν τις εφαρμογές της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές

4.1. Η χρήση των συνδυασμένων μεταφορών έχει τους περιορισμούς της λόγω των αποστάσεων που πρέπει να διανύονται προκειμένου να είναι κερδοφόρες οι οδικές-σιδηροδρομικές και οι οδικές-εσωτερικές πλωτές μεταφορές. Το όριο αυτό είναι σπανίως κατώτερο των 150 χιλιομέτρων⁽¹⁾. Οι συνδυασμένες μεταφορές απαιτούν συγκριτικά μεγάλες επενδύσεις σε μονάδες φόρτωσης και εγκαταστάσεις μεταφόρτωσης. Η τυποποίηση των μονάδων φόρτωσης παραμένει ανεπαρκής. Το εμπορευματοκιβώτιο του ΔΟΤ είναι απολύτως κατάλληλο ως μονάδα φόρτωσης για τις θαλάσσιες μεταφορές, αυτό όμως δεν ισχύει οπωσδήποτε στην περίπτωση των χερσαίων μεταφορών όπου γίνεται χρήση τυποποιημένων παλετών.

Η δυναμικότητα του σιδηροδρομικού δικτύου δεν επαρκεί σε ορισμένες περιπτώσεις ιδιαίτερος στην περίπτωση που ένα σημαντικό μέρος αυτής απαιτείται για τις μεταφορές προσωπών. Σε διάφορες χώρες της Ευρώπης χρησιμοποιείται για το σιδηροδρομικό δίκτυο ένας μεγάλος αριθμός διαφορετικών συστημάτων ηλεκτροδότησης και ασφάλειας, ενώ σε ορισμένες χώρες το πλάτος των γραμμών είναι διαφορετικό. Σ' αυτά πρέπει να προστεθεί ότι σε ορισμένες χώρες, κυρίως στη Νότια Ευρώπη, το περιτύπωμα φόρτωσης είναι περιορισμένο. Ωστόσο, η εμφάνιση παρόμοιων προβλημάτων είναι περιορισμένη σε περισσότερα σημαντικά σιδηροδρομικά δίκτυα συνδυασμένων μεταφορών. Επιπλέον, η αύξηση των γραμμών για συρμούς υψηλής ταχύτητας μπορεί μακροπρόθεσμα να οδηγήσει, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε απελευθέρωση εξοπλισμού για τη μεταφορά εμπορευμάτων, ενώ η εφαρμογή νέων τεχνολογιών και συστημάτων (όπως για παράδειγμα οι μηχανές πολλαπλών συστημάτων, οι αμαξοστοιχίες τύπου σαϊτας, κ.α.) θα διευκολύνει τις διασυνοριακές συνδυασμένες μεταφορές. Παρόμοιες εξελίξεις μπορούν να προωθήσουν τη δυναμική εξέλιξη των συνδυασμένων μεταφορών.

Το δίκτυο εσωτερικών πλωτών και παράκτιων μεταφορών διαφέρει ανά χώρα και καλύπτει μόνο ένα μέρος των μεταφορών. Παράλληλα, ορισμένοι τομείς της εσωτερικής ναυσιπλοΐας δεν έχουν ελευθερωθεί ακόμη (π.χ. τα συστήματα εκ περιτροπής).

4.2. Σε μελέτες που έχουν διεξαχθεί προσφάτως επισημαίνονται ορισμένα προβλήματα στα οποία προσκρούει η εφαρ-

μογή της τηλεματικής στις μεταφορές. Οι επιχειρήσεις (μεταφορείς, φορτωτές, εκμεταλλευτές τεματικών σταθμών) αντιμετωπίζουν τα ακόλουθα προβλήματα:

- κόστος εφαρμογής.
- ανεπαρκής συμβατότητα των συστημάτων.
- μη τυποποίηση.
- περιορισμένη αξιοπιστία των πληροφοριών.
- ανεπαρκής ευχέρεια χρήσεως.
- περιορισμένη ευελιξία.
- οι τράπεζες δεδομένων δεν προσφέρουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης επειδή τα στοιχεία που αφορούν τις πραγματικές εμπορευματικές ροές δεν είναι πάντοτε ακριβή.

Τα προβλήματα αυτά εμφανίζονται εντονότερα στις συνδυασμένες μεταφορές σε σχέση με μεμονωμένες επιχειρήσεις, αλυσίδες επιχειρήσεων ή μεταφορείς που χρησιμοποιούν αυτόνομα συστήματα. Για το λόγο αυτό, ο κλάδος των συνδυασμένων μεταφορών έχει ακόμη περισσότερη ανάγκη τυποποιημένα και συμβατά συστήματα το κόστος των οποίων δεν θα υπερβαίνει τα όρια του προσιτού.

5. Ελπιδοφόρες εξελίξεις για τις εφαρμογές της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές

5.1. Οι εξελίξεις που ευνοούν την εφαρμογή της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές μπορούν να συνοψισθούν ως εξής:

- 1) η ανάπτυξη συστημάτων συνεργασίας και στρατηγικού σχεδιασμού.
- 2) η ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης και εντοπισμού.
- 3) ο συνδυασμός με συστήματα διαχείρισης της κυκλοφορίας.
- 4) η διεύρυνση των συστημάτων διαχείρισης ενός είδους μέσων μεταφοράς.

5.2. Όσον αφορά τα συστήματα συνεργασίας και στρατηγικού σχεδιασμού, μπορεί να υποθεθεί ότι οι συνδυασμένες μεταφορές εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την παροχή πληροφοριών. Σε περίπτωση που οι εντολές (συνήθως φορτωτές) μπορούν να γνωρίζουν τις υφιστάμενες δυνατότητες κάνοντας χρήση στρατηγικών συστημάτων πληροφόρησης, πρέπει να αναμένεται ότι ο κλάδος των συνδυασμένων μεταφορών θα παρουσιάσει σημαντική ανάπτυξη. Η εξέλιξη αυτή θα ενισχυθεί και με την ανάπτυξη συνδυασμένων συστημάτων κράτησης και καταχώρισης. Στην περίπτωση των συνδυασμένων μεταφορών, οι φορτωτές συνεργάζονται κατά κανόνα με τις διάφορες μεταφορικές επιχειρήσεις αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει η τηλεματική.

5.3. Όσον αφορά τα συστήματα παρακολούθησης και εντοπισμού, αυτό που ενδιαφέρει είναι ότι οι σημαντικότερες δυνατότητες εφαρμογής της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές σχετίζονται με τα συστήματα εντοπισμού και παρα-

⁽¹⁾ Βλέπε έκθεση ΝΕΑ «The Transport of goods by road and its environment in the Europe of tomorrow», Μάρτιος 1992.

κολούθημα των μονάδων φόρτωσης. Τα συστήματα αυτά μπορούν να θεωρηθούν ως λειτουργικά συστήματα διαχείρισης στόλου. Ο εντοπισμός και η παρακολούθηση μπορούν να πραγματοποιούνται από σταθερά σημεία (π.χ. τερματικούς σταθμούς) ή μέσω κινητών συστημάτων επικοινωνίας.

5.4. Οι συνδυασμένες μεταφορές αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα του συνολικού συστήματος μεταφορών. Για το λόγο αυτό, πρέπει να λαμβάνονται επαρκώς υπόψη κατά την ανάπτυξη συστημάτων διαχείρισης της κυκλοφορίας. Έτσι, κατά την ανάπτυξη δυναμικών συστημάτων πληροφόρησης στον κλάδο των μεταφορών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα διάφορα μέσα που χρησιμοποιούνται στις συνδυασμένες μεταφορές.

Οι μεταφορές εμπορευμάτων και επιβατών αποτελούν σαφώς αντικείμενο αλληλεπίδρασης και στην πράξη ανταγωνίζονται για περιορισμένους πόρους. Συνεπώς, τηλεματικά συστήματα που αναπτύσσονται για κάθε τύπο μεταφοράς πρέπει να είναι σε θέση να μεταβιβάζουν, λαμβάνουν και χειρίζονται πληροφορίες που έχουν σχέση με τον άλλο (τύπο).

5.5. Όσον αφορά τη διεύρυνση των συστημάτων διαχείρισης ενός είδους μέσω μεταφορών, πρέπει να σημειωθεί ότι σήμερα έχει αναπτυχθεί μεγάλος αριθμός συστημάτων για κάθε μέσο μεταφοράς. Όταν οι δυνατότητες των συστημάτων αυτών υπερβαίνουν τα όρια ενός συγκεκριμένου κλάδου, οι συνδυασμένες μεταφορές μπορούν να επωφεληθούν σημαντικά από την εφαρμογή τους. Έτσι, με την ανάπτυξη συστημάτων σχεδιασμού και καταγραφής των διαδρομών μπορεί να αυξηθεί σημαντικά η αποτελεσματικότητα των συνδυασμένων μεταφορών.

6. Ο ρόλος των δημόσιων αρχών στην προαγωγή της εφαρμογής συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές

6.1. Οι στόχοι που μπορεί να επιτευχθούν με την εφαρμογή της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές

Οι προσπάθειες που καταβάλλονται από τις εθνικές και διεθνείς αρχές για την εφαρμογή της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές αποσκοπούν στα ακόλουθα:

- καλύτερη δυνατή διαχείριση δικτύων: κεντρικών αρτηριών, σιδηροδρομικού δικτύου και εσωτερικών πλωτών οδών·
- βελτίωση της αποτελεσματικότητας των μεταφορών με τη μείωση του αριθμού χιλιομέτρων ανά διαδρομή, τη βελτίωση του σχεδιασμού και της διεκπεραίωσης εντολών και την αύξηση του βαθμού φόρτωσης, κ.λπ.·
- περιορισμό της κυκλοφοριακής συμφόρησης·
- εξοικονόμηση ενέργειας, περιορισμό των θορύβων και των εκπομπών βλαβερών ουσιών·
- αύξηση της (κυκλοφοριακής) ασφάλειας·
- προσφορά και ελευθέρωση τηλεπικοινωνιακών υποδομών.

Τα σχετικά μέτρα που λαμβάνουν οι δημόσιες αρχές επικεντρώνονται στους ακόλουθους τομείς:

- διαχείριση των οδικών, σιδηροδρομικών, θαλάσσιων και εσωτερικών πλωτών μεταφορών,
- υποδομή τηλεματικής,

— αλυσιδωτή διαχείριση,

— διαχείριση των στόλων που χρησιμοποιούνται στις οδικές, τις σιδηροδρομικές, τις θαλάσσιες και τις εσωτερικές πλωτές μεταφορές,

— δημόσιες προμήθειες.

Οι δαπάνες για τις νέες εφαρμογές και την εξέλιξη της τηλεματικής είναι ιδιαίτερες υψηλές, κυρίως στο αρχικό στάδιο. Οι δυνατότητες του κλάδου των συνδυασμένων μεταφορών να χρηματοδοτεί αυτόνομα μεγάλα προγράμματα στον τομέα αυτό είναι περιορισμένες. Το Δημόσιο πρέπει να υποστηρίξει αυτές τις νέες εξελίξεις μέσω συγκεκριμένων προγραμμάτων Ε&Α.

6.2. Τρέχουσες δράσεις της ΕΕ που έχουν ως στόχο την προαγωγή της εφαρμογής συστημάτων τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές

Στην ΕΕ εκτελούνται σήμερα τα ακόλουθα προγράμματα και δράσεις που έχουν ως στόχο ή αφορούν άμεσα την τηλεματική και τις συνδυασμένες μεταφορές:

Υπό την αιγίδα της ΓΔ VII:

- το τέταρτο ερευνητικό πρόγραμμα πλαίσιο για τις μεταφορές·
- η ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων·
- η ομάδα δράσης για τις συνδυασμένες μεταφορές·
- η ομάδα δράσης για τους σιδηροδρόμους και τα σιδηροδρομικά συστήματα του μέλλοντος.

Υπό την αιγίδα της ΓΔ XIII:

- το τέταρτο πρόγραμμα πλαίσιο τηλεματικής για τις μεταφορές·
- ανάπτυξη των διευρωπαϊκών τηλεπικοινωνιακών δικτύων.

Υπό την αιγίδα των ΓΔ VII και XIII:

- η ομάδα υψηλού επιπέδου για την εφαρμογή της τηλεματικής στις μεταφορές.

Παράλληλα, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο έχουν αναληφθεί πολλές επί μέρους πρωτοβουλίες για την προαγωγή των συνδυασμένων μεταφορών και της τηλεματικής.

7. Συστάσεις

7.1. Οι τηλεματικές εφαρμογές χρειάζεται να αντιμετωπίσουν τις γνήσιες ανάγκες όλων των παραγόντων στη μεταφορά φορτίων. Η τεχνολογία δεν είναι αυτοσκοπός.

7.2. Η εφαρμογή της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές δε πρέπει να οδηγήσει σε παραγνώριση των κοινωνικών επιπτώσεων τη τεχνολογικής ανάπτυξης, δεδομένου ότι η εξέλιξη αυτή μπορεί να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις συνθήκες και την οργάνωση της εργασίας. Οι νέες τεχνολογίες απαιτούν άλλα είδη και επίπεδα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

7.3. Παράλληλα, η εφαρμογή της τηλεματικής στις συνδυασμένες μεταφορές πρέπει:

- να αποσκοπεί στη χρήση του συνολικού κλάδου των συνδυασμένων μεταφορών·
- να αποτελεί συνάρτηση των κατηγοριών εμπορευμάτων και των οργανοδιοικητικών συστημάτων των επιχειρήσεων που αναθέτουν τη μεταφορά εμπορευμάτων·
- να στηρίζεται όσο το δυνατό περισσότερο σε διαθέσιμες και γενικώς αποδεκτές τεχνικές·
- να στηρίζεται σε μια τομεακή προσέγγιση από τη βάση·
- να έχει όσο το δυνατό περισσότερο διακλαδικό χαρακτήρα·
- να επιτρέπει και στις μικρές επιχειρήσεις να εφαρμόζουν τα σχετικά συστήματα·
- να στηρίζεται σε μια προσέγγιση με επίκεντρο την οργάνωση και το άτομο και κατά δεύτερο λόγο την τεχνολογία·
- πρέπει να συνοδεύεται από την ενδεδειγμένη μέριμνα για τη μετάδοση γνώσεων·
- να σχετίζεται στενά με την πορεία της εξέλιξης των διευρωπαϊκών δικτύων·
- να πραγματοποιηθεί σε συντονισμό με τα προγράμματα, τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες που εκτελούνται σε ευρωπαϊκό, σε εθνικό και σε περιφερειακό επίπεδο.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τη θέσπιση εναρμονισμένου καθεστώτος ασφαλείας για τα αλιευτικά σκάφη μήκους 24 και άνω μέτρων»⁽¹⁾

(97/C 66/09)

Στις 8 Οκτωβρίου 1996, το Συμβούλιο αποφάσισε, δυνάμει του σημείου 2 του άρθρου 84 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 11 Νοεμβρίου 1996 (εισηγητής: ο κ. Chagas).

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 105 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Η Διεθνής Σύμβαση για την Ασφάλεια της Ανθρώπινης Ζωής στη Θάλασσα του 1974 (SOLAS), δεν περιελάμβανε στο πεδίο εφαρμογής της τα αλιευτικά σκάφη. Για τούτο καταβλήθηκε προσπάθεια να θεσπισθεί μία σύμβαση με την οποία, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων των σκαφών αυτών, θα καθορίζονται οι κανόνες κατασκευής των νέων σκαφών, καθώς και τα χαρακτηριστικά τα οποία θα πρέπει να έχουν οι εξοπλισμοί όσον αφορά την ασφάλεια των αλιευτικών σκαφών.

Προς το σκοπό αυτό υπεγράφη, το 1977, η Διεθνής Σύμβαση για την Ασφάλεια των Αλιευτικών Σκαφών, γνωστή ως Σύμβαση του Torremolinos του 1977.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 292 της 4. 10. 1996, σ. 29.

1.2. Εντούτοις, λόγω του ανεπαρκούς αριθμού κυρώσεων εκ μέρους των κρατών, η Σύμβαση του 1977 δεν τέθηκε ποτέ σε ισχύ.

Προκειμένου να καιμφθούν ορισμένες αντιρροήσεις των κρατών με τους μεγαλύτερους αλιευτικούς στόλους καθώς και για να ενταχθούν στη Σύμβαση του 1977 ορισμένες τροποποιήσεις που ήδη εισήχθησαν στη Σύμβαση SOLAS, ο Διεθνής Ναυτιλιακός Οργανισμός (ΟΜΙ) προέβη σε αναθεώρηση της πρώτης, που ολοκληρώθηκε το 1993 με το αποκαλούμενο Πρωτόκολλο του Torremolinos.

1.3. Με αυτό θεσπίστηκε η υποχρεωτική εφαρμογή των κυριότερων κεφαλαίων της αναθεωρημένης Σύμβασης αποκλειστικά στα σκάφη μήκους 45 και άνω μέτρων (που προηγουμένως προβλέπονταν για σκάφη 24 και άνω μέτρων).

1.4. Εν τω μεταξύ, το Συμβούλιο υιοθέτησε την Οδηγία 93/103/ΕΚ⁽¹⁾, με κατώτατες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία στα αλιευτικά σκάφη, εφαρμοστέα στα νέα σκάφη μήκους 15 και άνω μέτρων και στα υφιστάμενα σκάφη μήκους 18 και άνω μέτρων, με βάση τη Σύμβαση του 1977.

Εντούτοις, η αναθεώρηση της Σύμβασης αυτής, που επικυρώθηκε με το Πρωτόκολλο, προκάλεσε καθυστέρηση της εφαρμογής της Οδηγίας και μείωση των συνεπειών της. Πράγματι, με τον περιορισμό σε σκάφη μήκους 45 και άνω μέτρων της υποχρέωσης εφαρμογής των προδιαγραφών του, το Πρωτόκολλο περιορίσε το σύνολο των καλυπτόμενων σκαφών, εφόσον το 85 % των σκαφών άνω των 100 τόννων έχουν μήκος που κυμαίνεται από τα 24 μέχρι τα 45 μέτρα. Παρά ταύτα, ούτε το Πρωτόκολλο δεν έχει ακόμη τον αριθμό κυρώσεων που θα επιτρέψουν να τεθεί σε ισχύ.

2. Η πρόταση της Επιτροπής

2.1. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το Πρωτόκολλο του Τορνεολίνος, βάσει του σημείου 5 του άρθρου 3, δίνει τη δυνατότητα θέσπισης, σε περιφερειακό επίπεδο, διατάξεων που να εξασφαλίζουν ένα ενιαίο και συνεκτικό καθεστώς ασφαλείας για όλα τα σκάφη που ασκούν αλιευτική δραστηριότητα στην ίδια περιοχή ή περιφέρεια, η Επιτροπή παρουσιάζει μία πρόταση με την οποία, οι διατάξεις που προβλέπονται από το Πρωτόκολλο για τα σκάφη μήκους 45 και άνω μέτρων, επεκτείνονται, κατά το δυνατόν, και στα σκάφη μήκους από 25 έως 45 μέτρων.

2.2. Σύμφωνα με την Επιτροπή, στόχος της παρούσας πρότασης, η οποία θα πρέπει να εκληφθεί ως ένα πρώτο βήμα για τη βελτίωση της ασφαλείας, είναι η θέσπιση ενός συνόλου εναρμονισμένων κανόνων ασφαλείας για τα αλιευτικά σκάφη που φέρουν τη σημαία ενός κράτους μέλους και τα αλιευτικά σκάφη τρίτων χωρών που ασκούν δραστηριότητα στα εσωτερικά ή τα χωρικά ύδατα των κρατών μελών ή που εκφορτώνουν τα αλιεύματά τους σε λιμένες των κρατών μελών.

2.3. Η πρόταση αυτή είναι επίσης δυνατόν να επεκταθεί στον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο και έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη Νορβηγία και την Ισλανδία.

2.4. Όσον αφορά τις οικονομικές συνέπειες που θα έχει η εφαρμογή των προδιαγραφών ασφαλείας για τα υφιστάμενα αλιευτικά σκάφη, η Επιτροπή προτείνει να εφαρμοσθούν γι' αυτά μόνον τα μέτρα για υφιστάμενα σκάφη που προβλέπονταν ήδη από το Πρωτόκολλο.

Τα μέτρα αυτά αναφέρονται στα μέσα ραδιοεπικοινωνιών διάσωσης, στους αποκριτές ραντάρ, στις διαδικασίες έκτακτης ανάγκης, δοκιμές συγκέντρωσης και ασκήσεις, στις ραδιοεπικοινωνίες και τον εξοπλισμό ναυσιπλοΐας του σκάφους.

2.5. Τέλος, με την πρόταση καθορίζονται οι διαδικασίες που πρέπει να υιοθετηθούν για την έκδοση πιστοποιητικών συμμόρφωσης από αναγνωρισμένους οργανισμούς, προκειμένου να διασφαλίζεται η επίτευξη του επιδιωκόμενου επιπέδου ασφαλείας.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Ο αλιευτικός τομέας, σε όλες του τις πτυχές, είναι ένας πολύ ευαίσθητος τομέας ο οποίος αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα επιβίωσης και έχει αποτελέσει το αντικείμενο ποικίλων γνωμοδοτήσεων της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής⁽²⁾. Η θέσπιση νέων απαιτήσεων όσον αφορά την κατασκευή, τους εξοπλισμούς ασφαλείας και τους χειρισμούς επί του σκάφους πρέπει, συνεπώς, να προκύψει κατόπιν ενδεδειγμένης στάθμισης και κατά τρόπο που να μην αυξάνει τις δυσκολίες επιβίωσης του τομέα αλλά, ταυτόχρονα, να διασφαλίζει τις κατώτατες συνθήκες ασφαλείας που να προστατεύουν την ανθρώπινη ζωή, τα σκάφη αλλά και το περιβάλλον. Υπό την έννοια αυτή και λαμβάνοντας υπόψη τις ανωτέρω παρατηρήσεις, η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής η οποία θα συμβάλει στη βελτίωση των προτύπων ασφαλείας που υπάρχουν σήμερα στην αλιευτική δραστηριότητα.

3.2. Σύμφωνα με όσα αναγνωρίζει η ίδια η Επιτροπή, μολοντί πρόκειται για μία δραστηριότητα με αυξημένες πιθανότητες ατυχήματος, δεν υπάρχουν στατιστικά δεδομένα στο κοινοτικό επίπεδο βάσει των οποίων να μπορεί να εκτιμηθεί η πραγματική έκταση του προβλήματος.

Η ΟΚΕ φρονεί ότι θα πρέπει να ληφθούν τα ενδεδειγμένα μέτρα για να καταρτισθεί ένας αξιόπιστος πίνακας των ατυχημάτων στα αλιευτικά σκάφη και των επιπτώσεών τους, ο οποίος να περιλαμβάνει τις απώλειες ανθρώπινων ζωών, τα εργατικά ατυχήματα και τις νόσους λόγω επαγγέλματος που πλήττουν τους αλιείς.

3.3. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τη θέσπιση περιφερειακών προτύπων ασφαλείας, δυνάμει του σημείου 5 του άρθρου 3 του Πρωτοκόλλου του Τορνεολίνος, και θεωρεί ότι αυτά θα πρέπει να καλύπτουν όλη τη Μεσόγειο και όλα τα παράκτια ευρωπαϊκά κράτη. Για το σκοπό αυτόν, η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρύνει τις τρίτες εμπλεκόμενες χώρες ώστε να δεσμευτούν με τους στόχους αυτούς.

3.4. Η υποχρεωτική τήρηση από τα σκάφη τρίτων χωρών που επιθυμούν να αλιεύουν σε εσωτερικά ή χωρικά ύδατα της ΕΕ ή να εκφορτώνουν αλιεύματα σε λιμένες των κρατών μελών, των ιδίων απαιτήσεων με τα κοινοτικά σκάφη, μολοντι αξίζει τη στήριξη της ΟΚΕ θα είναι δύσκολο να ελεγχεται. Επίσης δεν διασφαλίζεται ο έλεγχος καταστάσεων κατά τις οποίες σκάφη που δεν πληρούν τις προδιαγραφές μεταβιβάζουν τα αλιεύματά τους σε σκάφη που αλιεύουν βάσει του Πρωτοκό-

(1) Οδηγία 93/103/ΕΚ του Συμβουλίου, της 23ης Νοεμβρίου 1993, σχετικά με τις κατώτατες προδιαγραφές ασφαλείας και υγείας κατά την εργασία στα αλιευτικά σκάφη (13η ειδική οδηγία κατά την έννοια του σημείου 1 του άρθρου 16 της Οδηγίας 89/391/ΕΟΚ) (ΕΕ αριθ. L 307 της 13. 12. 1993, σ. 1).

(2) Ως παράδειγμα αναφέρεται η γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ΟΚΕ για την «Διατήρηση των αλιευτικών πόρων και τα δικαιώματα αλιείας» (ΕΕ αριθ. C 39 της 12. 2. 1996, σ. 32).

λου και τα οποία μπορούν κατόπιν να εκφορτώνουν χωρίς προβλήματα στους κοινοτικούς λιμένες. Με τα σημερινά υφιστάμενα μέσα είναι δυσχερές ο έλεγχος της τήρησης των διατάξεων της οδηγίας για τα σκάφη τρίτων χωρών. Η Επιτροπή θα πρέπει να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη ώστε να ενισχύσουν αυτά τα μέσα ελέγχου, όχι μόνον στη στεριά αλλά και στη θάλασσα.

3.5. Όπως ήδη αναφέρθηκε στο σημείο 1.2, η Διεθνής Σύμβαση για την Ασφάλεια των Αλιευτικών Σκαφών του 1977 και η Σύμβαση του Torremolinos δεν τέθηκαν ποτέ σε ισχύ, ούτε καν έχουν κυρωθεί από όλα τα κράτη μέλη, παρά την ύπαρξη σχετικής Σύστασης του Συμβουλίου⁽¹⁾.

3.6. Η ΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική τη θέσπιση, όπως προτείνει η Επιτροπή, κοινών κανόνων και προτύπων ασφαλείας για τα αλιευτικά σκάφη μήκους 24 και άνω μέτρων, ως πρώτο βήμα, και στηρίζει την δεδηλωμένη πρόθεση της Επιτροπής να μελετήσει την εφαρμογή μέτρων που να συμπληρώνουν τα ήδη θεσπισθέντα για τα άλλα σκάφη, για τα υφιστάμενα σκάφη και για τα σκάφη μήκους κάτω των 24 μέτρων. Οι σχετικές μελέτες θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί πριν από την 1 Ιανουαρίου 1998 ούτως ώστε οι νέες προτάσεις που σκοπεύει να παρουσιάσει η Επιτροπή να καλύπτουν και αυτές τις κατηγορίες σκαφών.

3.7. Πράγματι, τα μέτρα που προτείνονται σήμερα αφορούν μόνον το 4 % περίπου των αλιευτικών σκαφών της ΕΕ (σκάφη μήκους 24 και άνω μέτρων) και, μάλιστα, μόνον τα εφαρμοστέα στα υφιστάμενα σκάφη.

Επίσης, καθώς υπάρχει η πρόθεση να υιοθετηθεί το Πρωτόκολλο του Torremolinos, με το οποίο μειώνονταν τα κατώτατα πρότυπα ασφαλείας που προβλεπόταν από τη Σύμβαση, δεν έχουν προβλεφθεί, για τα υφιστάμενα σκάφη, κοινοί κανόνες σχετικά με παράγοντες ιδιαίτερα σημαντικούς για την ασφάλεια των σκαφών όπως είναι οι βασικοί εξοπλισμοί πυρασφάλειας και τα μέσα και οι μηχανισμοί διάσωσης των σκαφών μήκους μεταξύ 24 και 45 μέτρων. Στην πρόταση οδηγίας θα πρέπει επίσης να ληφθούν υπόψη οι παράγοντες αυτοί.

3.8. Η Επιτροπή δηλώνει επίσης την πρόθεσή της να τροποποιήσει τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 613/91⁽²⁾, ώστε να τον επεκτείνει στα αλιευτικά σκάφη. Η τροποποίηση αυτή δεν θα σημαίνει ότι δίνεται στους πλοιοκτήτες η δυνατότητα να επιλέγουν ένα κοινοτικό νηολόγιο το οποίο, ενδεχομένως, να είναι ελαστικότερο ως προς την ερμηνεία των κριτηρίων πιστοποίησης, ώστε κατόπιν να μην έχουν προβλήματα για να γίνουν δεκτοί σε άλλο κράτος μέλος το οποίο είναι γνωστό ότι τηρεί τα απαιτούμενα πρότυπα και επίπεδα πιστοποίησης.

3.9. Τέλος, η ΟΚΕ φρονεί ότι η βελτίωση των προτύπων και των επιπέδων ασφαλείας στα αλιευτικά σκάφη συνεπάγεται οπωσδήποτε την ενδεδειγμένη κατάρτιση των εργαζομένων του τομέα. Συνεπώς, μολονότι δεν εντάσσεται στο πλαίσιο της πρότασης που παρουσίασε η Επιτροπή, η ΟΚΕ θεωρεί σκόπιμο να προτείνει στην Επιτροπή να συστήσει στα κράτη μέλη να προβούν το συντομότερο δυνατόν στην κύρωση της νέας Σύμβασης STCW-F, του 1995, με την οποία θεσπίζονται τα κατώτατα πρότυπα κατάρτισης και πιστοποίησης που απαιτούνται για τους εργαζομένους στα αλιευτικά σκάφη.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Άρθρο 1, σημείο 1

Η παρούσα πρόταση εφαρμόζεται επίσης στα σκάφη τρίτων χωρών που αλιεύουν στα εσωτερικά ή τα χωρικά ύδατα των κρατών μελών, καλύπτοντας έτσι περιοχή έως 12 μίλια. Η ΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή, δεδομένου ότι δεν είναι δυνατόν αυτό να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου, να εξασφαλίσει, βάσει διμερών συμφωνιών με τις τρίτες χώρες τα σκάφη τα οποία εμπíπτουν στο πλαίσιο της πρότασης αυτής, επέκταση της εφαρμογής της στα 200 μίλια (Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη).

4.2. Άρθρο 2, σημείο 1

Είναι σύνηθες, ιδίως σε ορισμένους στόλους τρίτων χωρών, το σκάφος που αλιεύει να μεταφορτώνει τα αλιεύματα σε άλλα σκάφη, μεγαλύτερου εκτοπίσματος, τα οποία ασκούν αποκλειστικά τη δραστηριότητα της μεταφοράς του προϊόντος. Για τούτο, στον ορισμό του «αλιευτικού σκάφους», μετά τη λέξη «επεξεργασία» θα πρέπει να προστεθεί η φράση «είτε για μεταφόρτωση και μεταφορά».

4.3. Άρθρο 3, σημείο 2

Η ΟΚΕ εκφράζει εκ νέου την ανησυχία της για το γεγονός ότι δεν επεκτείνονται στα υφιστάμενα σκάφη μήκους μεταξύ 24 και 45 μέτρων, οι προδιαγραφές σχετικά με τους βασικούς εξοπλισμούς πυρασφάλειας και τους μηχανισμούς και τα μέσα διάσωσης.

4.4. Άρθρο 3, σημείο 4

Δεν φαίνεται επαρκής η εγγύηση από μέρος της αρμόδιας αρχής του κράτους της σημαίας ότι η πιστοποίηση έχει χορηγηθεί σύμφωνα με τα κοινοτικά πρότυπα. Για να υπερβληθεί η δυσκολία αυτή η Επιτροπή θα μπορούσε να ανατρέξει, για παράδειγμα, σε προγράμματα συνεργασίας στο επίπεδο του ελέγχου και της πιστοποίησης στα κράτη αυτά, με κοινοτική παρακολούθηση και με την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να προβαίνουν σε ελέγχους δυνάμει του σημείου 1 του άρθρου 9.

(1) Στις 23 Σεπτεμβρίου του 1980, το Συμβούλιο υιοθέτησε σύσταση σχετικά με την κύρωση της Σύμβασης του Torremolinos (ΕΕ αριθ. L 259 της 2. 10. 1980, σ. 29).

(2) Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 613/91 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 1991, για τη μετανολόγηση πλοίων στο εσωτερικό της Κοινότητας (ΕΕ αριθ. L 68 της 13. 3. 1991, σ. 1).

4.5. Άρθρο 5

Είναι συχνή η χρήση εκφράσεων όπως «ισοδύναμα μέτρα» ή «που να ικανοποιούν τις αρχές». Το Πρωτόκολλο του Τορνεολίνος αποτελεί παράδειγμα αυτού. Πέραν των προβλεπόμενων διαδικασιών, είναι σημαντικό η Επιτροπή να διασφαλίσει τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των μηχανισμών ελέγχου της κοινής αλιευτικής πολιτικής και του Port State Control, καθώς και την ενδεδειγμένη κατάρτιση των ελεγκτών.

4.6. Άρθρο 6 (ισχύει και για το άρθρο 5)

Η ΟΚΕ επιθυμεί να πληροφορηθεί τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή σκοπεύει να εξασφαλίσει την ίδια διαδικασία για τα σκάφη τρίτων χωρών.

4.7. Άρθρα 7 και 8

Με την Οδηγία 94/57/ΕΚ του Συμβουλίου⁽¹⁾ θεσπίζονται κοινοί κανόνες για τους οργανισμούς στους οποίους έχει ανατεθεί η διενέργεια επιθεωρήσεων και ελέγχων πλοίων και για τις συναφείς δραστηριότητες των ναυτικών αρχών. Η ΟΚΕ, μολονότι αναγνωρίζει ότι οι οργανισμοί που εκτελούν εργασίες αξιολόγησης μπορεί να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον τομέα αυτόν, φρονεί ότι οι ναυτικές αρχές πρέπει να έχουν το βασικό ρόλο όσον αφορά την εξέταση. Υπό την έννοια αυτή, θα μπορούσε να αιτιολογηθεί η παροχή κοινοτικής στήριξης με σκοπό τη διασφάλιση ενός ενδεδειγμένου επιπέδου ελέγχου.

4.8. Άρθρο 10

Η ΟΚΕ φρονεί ότι η διαδικασία για την υιοθέτηση τροποποιήσεων θα πρέπει να είναι η οριζόμενη στα σημεία 2 και 3 του

⁽¹⁾ Οδηγία 94/57/ΕΚ του Συμβουλίου, της 22ας Νοεμβρίου 1994, σχετικά με κοινούς κανόνες και πρότυπα για τους οργανισμούς επιθεώρησης και εξέτασης πλοίων και για τις συναφείς δραστηριότητες των ναυτικών αρχών (ΕΕ αριθ. L 319 της 12. 12. 1994, σ. 20).

άρθρου 12 της οδηγίας 93/75/ΕΚ του Συμβουλίου⁽²⁾, ώστε να δοθεί έτσι δυνατότητα μεγαλύτερης συμμετοχής των κρατών μελών στη λήψη αποφάσεων.

4.9. Άρθρο 11

Η συμβουλευτική επιτροπή που θεσμοθετείται με το σημείο 1 του άρθρου 12 της προαναφερθείσας οδηγίας αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών μελών με πρόεδρο τον εκπρόσωπο της Επιτροπής. Θα πρέπει επίσης να εξασφαλισθεί η συμμετοχή, στην επιτροπή αυτή, εκπροσώπων των κοινωνικών εταίρων ή τουλάχιστον η προηγούμενη γνωμοδότησή τους.

4.10. Παράρτημα II

Οι προδιαγραφές που περιέχονται στο παράρτημα αυτό και ειδικότερα οι αναφερόμενες στα συστήματα πυρασφάλειας και τα μέσα και τους μηχανισμούς διάσωσης, θα πρέπει να εφαρμόζονται και στα υφιστάμενα σκάφη, όπως έχει προαναφερθεί στην παρούσα γνωμοδότηση.

4.10.1. Παράρτημα II, Κεφάλαιο VII, Κανονισμός 1

Πρέπει να προστεθεί ένα δεύτερο σημείο με το οποίο να ορίζεται η υποχρεωτική τήρηση ορισμένων βασικών απαιτήσεων όσον αφορά τα μέσα και τους μηχανισμούς διάσωσης, ανεξαρτήτως της ημερομηνίας κατασκευής του σκάφους.

4.11. Παράρτημα III, 1.1

4.11.1. Η ΟΚΕ φρονεί ότι η Βαλτική Θάλασσα δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί από το πεδίο εφαρμογής.

4.11.2. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι η γραμμή που περιορίζει την περιοχή εφαρμογής προς βορράν θα πρέπει να ορισθεί σε συνάρτηση με τις ιδιαιτερότητες συγκεκριμένων περιοχών (κλιμακωτή γραμμή, «stepped line») και να μην ορίζεται ως μία ομοιόμορφη γραμμή που αντιστοιχεί σε μία ορισμένη τιμή του βορείου πλάτους.

⁽²⁾ Οδηγία 93/75/ΕΚ, του Συμβουλίου, για τις ελάχιστες προδιαγραφές που απαιτούνται για τα πλοία τα οποία κατευθύνονται σε ή αποπλέουν από κοινοτικούς λιμένες μεταφέροντας επικίνδυνα ή υπογόννα εμπορεύματα (ΕΕ αριθ. L 247 της 5. 10. 1993, σ. 19).

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών σχετικά για τα άτομα με ειδικές ανάγκες — μια νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες», και
- το «Σχέδιο ψηφίσματος του Συμβουλίου και των εκπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνέρχονται στο πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες»

(97/C 66/10)

Στις 27 Νοεμβρίου 1996 και σύμφωνα με το άρθρο 23 (3) του Εσωτερικού Κανονισμού η ΟΚΕ αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για τις παραπάνω ανακοίνωση και σχέδιο.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκαν οι εργασίες της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου 1996 με βάση την (εισηγητική έκθεση της κ. Wahrolin).

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας, της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου), η ΟΚΕ υιοθέτησε με 115 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικές παρατηρήσεις

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή χάραξε μία στρατηγική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και υπέβαλε σχέδιο ψηφίσματος σχετικά με την ισότητα των ευκαιριών των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Επικροτείται ειδικότερα το γεγονός ότι η πρόταση στηρίζεται σε μία προσέγγιση που έχει ως βάση τα δικαιώματα και την άποψη ότι τα θέματα των ατόμων με ειδικές ανάγκες αφορούν τους πάντες. Η ΟΚΕ επικροτεί επίσης το στόχο της σθεναρής καταπολέμησης της εισαγωγής διακρίσεων λόγω μειονεξιών. Η πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι τομέας που έχει παραμεληθεί από πολύ καιρό, πρέπει δε τώρα να του δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα ώστε να δημιουργηθεί μια Ευρώπη για όλους. Εάν στις προσπάθειες για τη δημιουργία μιας καλύτερης ευρωπαϊκής κοινωνίας δεν συμμετέχουν όλες οι κατηγορίες, οι ευρωπαίοι πολίτες θα παύσουν να πιστεύουν ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση ενδιαφέρεται για αυτούς. Συνεπώς, η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ επικροτεί καταρχήν την πρόταση της Επιτροπής.

1.1. Ιστορικό

1.1.1. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες συγκαταλέγονται συχνά μεταξύ των πιο ευάλωτων ατόμων, άσχετα από την κοινωνία στην οποία ζουν. Μία από τις αιτίες είναι ότι δεν λαμβάνονται υπόψη οι ανάγκες τους. Μία άλλη αιτία είναι ότι η κοινωνία δεν λαμβάνει επαρκώς υπόψη τις δυνατότητες και τις ικανότητες των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Πρέπει συνεπώς να γίνονται σεβαστές οι ανάγκες και οι επιθυμίες τους. Ωστόσο, το να έχει κανείς μια μειονεξία είναι κάτι πολύ φυσικό. Οποιοσδήποτε μπορεί να ασθενήσει ή να τραυματισθεί, ή δε πιθανότητα να πληγεί κανείς από αναπηρία αυξάνεται με τα χρόνια. Με την εξέλιξη της ιατρικής, όλο και περισσότερα άτομα διαφεύγουν το θάνατο, π.χ. μετά από αυτοκινητιστικά ατυχήματα, αλλά με σοβαρές μειονεξίες. Ο αριθμός των ατόμων ηλικίας άνω των 80 ετών αυξάνεται σημαντικά σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, και, κατά συνέπεια, αυξάνεται και ο αριθμός των ατόμων με μειονεξίες. Επομένως, οι ανάγκες των

ατόμων αυτών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο κοινοκοινωνικό έργο.

1.1.2. Κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων χωρών ήταν ότι στην αρχή η πολιτική για τα άτομα με ειδικές ανάγκες επικεντρωνόταν στην παροχή μέριμνας και εκπαίδευσης σε ιδρύματα, αφενός μεν επειδή τα κράτη θεωρούσαν ότι αυτό ήταν ο καλύτερος τρόπος, αφετέρου δε για να αποκρύπτονται τα άτομα με ειδικές ανάγκες από τον γύρω κόσμο. Μετά από το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο πολλές χώρες άρχισαν να επικεντρώνουν τις προσπάθειες τους στην αποκατάσταση της υγείας των ενήλικων ατόμων με ειδικές ανάγκες και στην εκπαίδευση των παιδιών με μειονεξίες. Ταυτόχρονα συνειδητοποιήθηκε περισσότερο ότι η κατάσταση των ατόμων με ειδικές ανάγκες μπορούσε να αλλάξει. Το βασικό στοιχείο της εξέλιξης αυτής είναι ότι το επίκεντρο της πολιτικής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες μετατοπίστηκε από το άτομο στην κοινωνία, δηλαδή στην επισήμανση των μειονεξιών ορισμένων μελών της κοινωνίας. Στην εξέλιξη αυτή συνέβαλε περισσότερο το γεγονός ότι τα άτομα με ειδικές ανάγκες άρχισαν να οργανώνονται και να καταβάλουν προσπάθειες για να επηρεάσουν την κοινωνία στην οποία ζουν.

1.1.3. Οι διεθνείς δραστηριότητες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες είχαν μεγάλη σημασία. Ο ΟΗΕ ανεκήρυξε το 1981 ως έτος των ατόμων με ειδικές ανάγκες, αποτέλεσμα να καταρτισθεί ένα παγκοσμίου εμβέλειας πρόγραμμα δράσης για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Στα τέλη της δεκαετίας του '80, το διεθνές κίνημα για τα άτομα με ειδικές ανάγκες με ξέφρασε την επιθυμία να υιοθετήσει ο ΟΗΕ μία σύμβαση για τα δικαιώματα των ατόμων αυτών, δεν συνέβη όμως τίποτα, αλλά αντίθετα υιοθετήθηκε ένα έγγραφο με τίτλο «Πρότυποι κανόνες για την εξασφάλιση της συμμετοχής και της ισότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες». Το έγγραφο αυτό υποστηρίχθηκε από όλα τα κράτη μέλη του ΟΗΕ και, ως εκ τούτου, από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

1.1.4. Οι πρότυποι κανόνες του ΟΗΕ για την εξασφάλιση της συμμετοχής και της ισότητας των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί σήμερα το σημαντικότερο διεθνές έγγραφο για θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Αποτελείται από 22 κανόνες και καλύπτει γενικά όλους τους κοινωνικούς τομείς, από την εκπαίδευση μέχρι τη θέσπιση νόμων. Στόχος των κανόνων αυτών είναι να κατοχυρωθούν στα κορίτσια, τα

αγόρια, τους άνδρες και τις γυναίκες με μειονεξίες, ως πολίτες, τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους άλλους πολίτες της κοινωνίας. Τα κράτη μέλη του ΟΗΕ οφείλουν να εξαλείψουν τα εμπόδια που καθιστούν αδύνατο στα άτομα με ειδικές ανάγκες να ασκούν τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους, και τα οποία δυσχεραίνουν την πλήρη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της κοινωνίας. Οι πρότυποι κανόνες του ΟΗΕ επιβεβαιώνουν ότι τα θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες έχουν σχέση με τα ανθρωπίνια δικαιώματα.

1.1.5. Παράλληλα με τις διεθνείς δραστηριότητες για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, πολλές χώρες έχουν θεσπίσει ένα νέο είδος νομοθεσίας για τα άτομα αυτά, δηλαδή μια νομοθεσία κατά της εισαγωγής διακρίσεων. Ιδιαίτερα μεγάλη σημασία για την εξέλιξη αυτή είχε η σχετική νομοθεσία των ΗΠΑ (the Americans with Disabilities Act (ADA)). Πρόκειται για μοναδική σχετική νομοθεσία που βασίζεται στην προσέγγιση των ΗΠΑ όσον αφορά τα δικαιώματα των πολιτών. Το σημαντικότερο μήνυμα της ADA είναι ότι η αμερικανική κοινωνία δεν επιτρέπει την εισαγωγή διακρίσεων εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Αυτό ισχύει τόσο για τις άμεσες όσο και για τις έμμεσες διακρίσεις. Το παράδειγμα της νομοθεσίας των ΗΠΑ μιμήθηκε, μεταξύ άλλων, η Μεγάλη Βρετανία που ενέκρινε πέρυσι ένα νόμο κατά της εισαγωγής των διακρίσεων εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

1.1.6. Είναι θετικό το γεγονός ότι η Επιτροπή επισημαίνει πώς ό,τι είναι καλό για τα άτομα με ειδικές ανάγκες είναι επίσης καλό και για τις άλλες κατηγορίες, π.χ. ότι τα προστά κοινά μέσα επικοινωνίας είναι καλά τόσο για τους ηλικιωμένους όσο και για τις οικογένειες με μικρά παιδιά. Είναι επίσης ορθό να επισημανθεί ότι η εισαγωγή διακρίσεων εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες αποτελεί κοινωνικοοικονομική φθορά. Όταν εγκρίθηκε η ADA, ο τότε Αμερικανός Πρόεδρος, κ. George Bush, είχε δηλώσει ότι η εισαγωγή διακρίσεων εις βάρος των ατόμων με ειδικές ανάγκες κόστιζε στην αμερικανική κοινωνία 200 εκατ. δολάρια ετησίως. Μπορεί να υποθέσει κανείς ότι ανάλογα ποσά αφορούν και την Ευρώπη. Η διάθεση πόρων για την εξίσωση των όρων διαβίωσης των ατόμων με ειδικές ανάγκες με εκείνους των ατόμων που δεν έχουν μειονεξίες, δεν αποτελεί απλώς μια επένδυση για ένα μεμονωμένο άτομο, αλλά και για την κοινωνία γενικότερα.

1.2. Γενικές απόψεις για τη στρατηγική όσον αφορά τα άτομα με ειδικές ανάγκες

1.2.1. Ένα βασικό θέμα τόσο του ψηφίσματος όσο και της ανακοίνωσης είναι ότι τα θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες πρέπει να ενσωματώνονται σε όλα τα πολιτικά πλαίσια. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη αυτή. Στην ανακοίνωση αναφέρεται ότι η Επιτροπή προτίθεται να προωθήσει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων Γενικών Διευθύνσεων σε μια κοινή ομάδα εργασίας για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Θα μελετηθούν διάφορες πρωτοβουλίες, π.χ. στους τομείς της έρευνας, της εκπαίδευσης και των μεταφορών. Η ΟΚΕ θα ήθελε να επισημάνει ότι είναι άκρως σημαντικό να υλοποιηθεί η φιλοδοξία αυτή. Μια σημαντική προϋπόθεση προς το σκοπό αυτό είναι να εξετάζει η Επιτροπή λεπτομερώς τις συνέπειες που έχουν για άτομα με ειδικές ανάγκες οι προτάσεις που υποβάλλει. Αυτό ισχύει ειδικότερα για θέματα πρόσβασης. Σε όλους τους τομείς υπάρχουν πτυχές που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες, από τη μετανάστευση μέχρι το σχεδιασμό αυτόματων εκταμειωτικών μηχανημάτων τραπεζών.

1.2.2. Για να μπορέσει η Επιτροπή να υλοποιήσει αποτελεσματικά τη στρατηγική της όσον αφορά το mainstreaming, η

ΟΚΕ κρίνει ότι είναι σκόπιμο να επικουρείται η ομάδα εργασίας της Επιτροπής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες από υπαλλήλους με ουσιαστικές ειδικές γνώσεις. Πρέπει να συσταθεί μια μονάδα εσωτερικού συντονισμού. Η μονάδα αυτή θα ήταν χρήσιμο να κάνει χρήση των υπηρεσιών της ομάδας εμπειρογνομιόνων που υπάρχει σήμερα στο πρόγραμμα Helios II. Πρέπει δε να επικουρεί την ομάδα εργασίας της Επιτροπής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Είναι απαραίτητο να διατεθούν επαρκείς πόροι για το έργο αυτό. Η ΟΚΕ κρίνει ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό να δοθεί μεγάλη προτεραιότητα στο εν λόγω θέμα κατά την κατάρτιση του επόμενου προϋπολογισμού. Η ΟΚΕ εκφράζει τις ανησυχίες της για το γεγονός ότι επικρατεί σήμερα μεγάλη αβεβαιότητα ως προς το τι πρόκειται να συμβεί με τα θέματα που αφορούν τα άτομα με ειδικές ανάγκες μετά από τη λήξη της ισχύος του προγράμματος Helios II στις αρχές του 1997. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή υπόσχεται ότι «στο μέτρο που το επιτρέπει ο προϋπολογισμός» θα συμβάλει σε ορισμένες δραστηριότητες π.χ. στην έκδοση του περιοδικού για θέματα ατόμων με ειδικές ανάγκες HELIOSCOPE, πράγμα που η ΟΚΕ δεν θεωρεί επαρκές.

1.2.3. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι το θέμα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας (ΤΠΕ) έχει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Δυστυχώς, η Ευρώπη υστερεί των ΗΠΑ στον τομέα αυτό. Οι ομοσπονδιακές αρχές των ΗΠΑ θέτουν προ πολλού σημαντικά αυστηρότερες απαιτήσεις από τις ευρωπαϊκές αρχές όσον αφορά τα προϊόντα του τομέα ΤΠΕ, ώστε να είναι τα προϊόντα αυτά προστά στα άτομα με ειδικές ανάγκες. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η πρόσβαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες πρέπει να αποτελέσει τον ακρογωνιαίο λίθο για τη δημιουργία της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πληροφοριών του μέλλοντος.

1.2.4. Για να επιτευχθεί η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του «mainstreaming», απαιτούνται πόροι. Για παράδειγμα, για να μπορούν οι σπουδαστές με ειδικές ανάγκες να συμμετέχουν στα προγράμματα ανταλλαγών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στον τομέα της εκπαίδευσης, χρειάζεται να διατεθούν πόροι για τις ανάγκες των σπουδαστών αυτών. Αυτό μπορεί να αφορά, για παράδειγμα, τη δυνατότητα διάθεσης της διδακτέας ύλης στο αλφάβητο των τυφλών για τους σπουδαστές με προβλήματα όρασης. Όλοι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να έχουν σαφή επίγνωση της κατάστασης και να αναλάβουν τις ευθύνες τους. Στη γνωμοδότηση σχετικά με την πολιτιστική πολιτική για τα παιδιά, η ΟΚΕ τόνισε ότι είναι σημαντικό να έχουν τα παιδιά⁽¹⁾ με ειδικές ανάγκες πρόσβασης στις πολιτιστικές δραστηριότητες. Η ΟΚΕ επιθυμεί να ληφθεί η πολιτική αυτή υπόψη και με ανάλογο τρόπο και σε άλλους τομείς.

1.2.5. Η ΟΚΕ έχει τονίσει επανειλημμένα τη σημασία των θεμάτων που αφορούν την απασχόληση. Για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, αυτό είναι ζήτημα που έχει ιδιαίτερα μεγάλη σημασία. Συνεπώς, η ΟΚΕ θα επιθυμούσε να δοθεί μεγάλη προτεραιότητα στην απασχόληση κατά τις εργασίες με τις οποίες θα δοθεί συνέχεια στην ανακοίνωση και το ψηφίσμα. Η Επιτροπή πρέπει να εκτιμήσει το επίπεδο των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων που προορίζονται για άτομα με ειδικές ανάγκες. Εάν αποδειχθεί ότι το επίπεδο αυτό είναι χαμηλό, η ΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στα άτομα με ειδικές ανάγκες ως μειονωμένη κατηγορία. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ θα ήθελε να καλέσει όλα τα όργανα της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να καταβάλουν προσπάθειες για την πρόσληψη περισσότερων ατόμων με ειδικές ανάγκες. Η ΟΚΕ

(1) ΕΕ αριθ. C 153 της 28. 5. 1996.

επιδοκιμάζει την πρόθεση της Επιτροπής να διαδραματίσει υποδειγματικό ρόλο σε αυτόν τον τομέα.

1.2.6. Η Επιτροπή προτείνει να συσταθεί μια ειδική ομάδα υψηλού επιπέδου που να απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση αυτή και κρίνει ότι η ειδική αυτή ομάδα πρέπει να ασχολείται με θέματα που έχουν σχέση με την απασχόληση και να υποβάλει προτάσεις για τον τρόπο βελτίωσης της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζόμενων ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς επίσης και να εξετάζει και να αξιολογεί τα αποτελέσματα. Η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να διεξαχθούν οι εργασίες αυτές λαμβάνοντας υπόψη την αρχή της επικουρικότητας.

1.2.7. Η ΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει τη σημασία που έχουν η ομάδα εργασίας της Επιτροπής για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και η ειδική ομάδα υψηλού για το συνεχή διάλογο με το Ευρωπαϊκό Φόρουμ των ατόμων με ειδικές ανάγκες⁽¹⁾.

1.3. Γενικές παρατηρήσεις για το ψήφισμα και τις κατευθυντήριες γραμμές

1.3.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ως ιδιαίτερα θετικό το γεγονός ότι η Επιτροπή προβαίνει στην πρότασή της σε ένα συσχετισμό προς τους πρότυπους κανόνες του ΟΗΕ.

1.3.2. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, έχει ιδιαίτερη σημασία να αφορούν όλους τους πολίτες της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων και των ατόμων με ειδικές ανάγκες, η ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς κατά τα αυξημένα δικαιώματα των καταναλωτών.

1.3.3. Η ΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να αρχίσουν το συντομότερο δυνατό τις εργασίες για την υποβολή σχεδίων με σκοπό την υλοποίηση των στόχων του ψηφίσματος και πρότυπων κανόνων του ΟΗΕ. Η κατάσταση των ατόμων με υλικές ανάγκες θα αλλάξει μόνο όταν υποβληθούν και αξιοποιηθούν συγκεκριμένα σχέδια.

2. Ειδικές παρατηρήσεις για το ψήφισμα και τις κατευθυντήριες γραμμές

2.1. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι υπάρχουν ορισμένες δευτερεύουσες σημασίας ασάφειες στο ψήφισμα και τις κατευθυντήριες γραμμές.

2.2. Η ΟΚΕ κρίνει ότι το ακόλουθο εδάφιο του ψηφίσματος (σημείο 12): «Επιβεβαιώνουν εκ νέου τις αρχές και τις αξίες στις οποίες βασίζονται οι πρότυποι κανόνες του ΟΗΕ σχετικά με την εξίσωση των ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες» πρέπει να αντικατασταθεί από τα εξής «Επιβεβαιώνουν εκ νέου τη δέσμευσή τους έναντι των πρότυπων κανόνων του

ΟΗΕ». Η ΟΚΕ θεωρεί ότι το ψήφισμα πρέπει να ενισχύει όσο το δυνατόν περισσότερο τους πρότυπους κανόνες, πράγμα που πρέπει να προκύπτει σαφώς από το κείμενο του ψηφίσματος.

2.3. Στο σημείο 12 του ψηφίσματος αναφέρεται ότι οι πρότυποι κανόνες του ΟΗΕ συνεπάγονται «την υπεράσπιση της αρχής της ισότητας των ευκαιριών στην ανάπτυξη συνεκτικών πολιτικών στον τομέα των ειδικών αναγκών». Ωστόσο, το κείμενο αυτό δεν είναι πανομοιότυπο με εκείνο που περιλαμβάνεται στους πρότυπους κανόνες. Συνεπώς, η ΟΚΕ θα ήθελε να προτείνει να αντικατασταθεί το εδάφιο αυτό από τα εξής: «την εξασφάλιση για τα κορίτσια, τα αγόρια, τους άνδρες και τις γυναίκες με ειδικές ανάγκες, ως πολίτες, των ίδιων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που έχουν οι άλλοι πολίτες της κοινωνίας».

2.4. Στο ψήφισμα δίδεται ο ορισμός της έννοιας «Άτομο με ειδικές ανάγκες». Η ΟΚΕ κρίνει ωστόσο ότι ο ορισμός αυτός είναι περιττός και θεωρεί αντίθετα ότι στο ψήφισμα πρέπει να επικροτείται ανεπιφύλακτα ο ορισμός που περιέχεται στους πρότυπους κανόνες του ΟΗΕ. Υπάρχει άλλωστε σοβαρός κίνδυνος να προκύψει σύγχυση ως το ποιος ορισμός πρέπει να χρησιμοποιείται. Ο ορισμός που χρησιμοποιείται στους πρότυπους κανόνες είναι ο εξής:

«Ο όρος "μειονεξία" αφορά πολλές και ποικίλες μειονεξίες διάφορων ομάδων του πληθυσμού σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι άνθρωποι μπορούν να έχουν μειονεξίες εξαιτίας σωματικών ή διανοητικών βλαβών ή ασθενειών, βλαβών ή ασθενών της όρασης ή της ακοής, λήψης φαρμάκων ή διανοητικών νόσων. Οι εν λόγω βλάβες, καταστάσεις ή ασθένειες μπορεί να έχουν μόνιμο ή προσωρινό χαρακτήρα. Ως "μειονεξία" θεωρείται η απώλεια ή περιορισμός των δυνατοτήτων συμμετοχής στην κοινωνική ζωή με τον τρόπο που το πράττουν οι άλλοι. Ο όρος "μειονεξία" περιγράφει την διαπαφή μεταξύ περιβάλλοντος και ατόμων με ειδικές ανάγκες. Στόχος είναι να επισυρθεί η προσοχή στις ελλείψεις του περιβάλλοντος και στους διάφορους τομείς της κοινωνίας, π.χ. ελλείψεις στους τομείς της πληροφόρησης, της κοινωνίας και της εκπαίδευσης που εμποδίζουν την ισότιμη συμμετοχή των ατόμων με ειδικές ανάγκες.»

2.5. Στις κατευθυντήριες γραμμές τονίζεται η σημασία της ένταξης των ατόμων με ειδικές ανάγκες στο σύστημα εκπαίδευσης. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη αυτή, αλλά θα ήθελε να τονίσει ότι υπάρχουν κατηγορίες ατόμων με ειδικές ανάγκες, π.χ. οι εκ γενετής κωφοί, για τις οποίες σε πολλές περιπτώσεις είναι πιο αποτελεσματική η ειδική διδασκαλία.

Είναι, επίσης, σημαντικό να μην συγχέεται η ένταξη με τη σχολική φοίτηση. Δεν αρκεί απλώς να περιλαμβάνονται τα άτομα με ειδικές ανάγκες στο κανονικό σχολικό σύστημα. Για να επιτευχθεί η ένταξή τους, δηλαδή η πλήρης συμμετοχή τους στο περιβάλλον που βρίσκονται, απαιτούνται ειδικά μέτρα, π.χ. η προσαρμογή των αιθουσών διδασκαλίας, τεχνικά βοηθητικά μέσα, βοηθητική διδασκαλία, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, κ.λπ.

3. Συμπέρασμα

Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής και τη θεωρεί ως σημαντικό στοιχείο για το ρόλο των ατόμων με

(1) Στο πρόγραμμα Helios II προβλέπεται ένα ειδικό Φόρουμ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Το Φόρουμ αυτό θα πάψει να λειτουργεί κατά τη λήξη του προγράμματος στα τέλη του έτους. Για το λόγο αυτό, συστάθηκε, με την υποστήριξη της Επιτροπής, ένα ανεξάρτητο Φόρουμ για τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Το εν λόγω Φόρουμ παύσει από 15 επιμέρους οργανώσεις, μία από κάθε κράτος μέλος, καθώς επίσης και από 15 ευρωπαϊκές οργανώσεις ατόμων με ειδικές ανάγκες.

ειδικές ανάγκες στην κοινωνία. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να αποτελέσει το ψήφισμα στοιχείο ενίσχυσης των πρότυπων κανόνων του ΟΗΕ και όχι ανταγωνιστικό έγγραφο. Ωστόσο, καθοριστική σημασία για την υλοποίηση του στόχου αυτού έχει η λήψη μέτρων και το να δοθεί προτεραιότητα στους

πόρους. Συνεπώς, η ΟΚΕ κρίνει ότι είναι σημαντικό να δείξουν τα κράτη μέλη μεγάλη σοβαρότητα για το ψήφισμα και να εργαστούν δραστήρια για την υλοποίηση των στόχων που ορίζονται στους πρότυπους κανόνες του ΟΗΕ και στο ψήφισμα.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Δεύτερη έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα ενέργειας» και
- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την κατάργηση σειράς νομοθετικών κοινοτικών κειμένων στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής»⁽¹⁾

(97/C 66/11)

Στις 22 Οκτωβρίου 1996, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις παραπάνω έκθεση και ανακοίνωση.

Το τμήμα ενέργειας, πυρηνικών θεμάτων και έρευνας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 12 Νοεμβρίου 1996 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. von der Decken.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειάς της της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 106 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Το υπό εξέταση έγγραφο αποτελεί το δεύτερο σκέλος της προσπάθειας αναθεώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας στον τομέα της ενέργειας, την οποία είχε ξεκινήσει η Επιτροπή το 1995 (έγγο. COM(95) 391 τελικό της 26ης Ιουλίου 1995). Η προσπάθεια αυτή έχει στόχο την ελάφρυνση και την απλούστευση της νομοθεσίας που ισχύει σε αυτόν τον τομέα και, εάν υπάρχει ανάγκη, την προσαρμογή της στα σημερινά δεδομένα.

1.2. Η πρώτη εξέταση, στην οποία είχε προβεί τότε η Επιτροπή, περιοριζόταν στους τομείς της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας και του πετρελαίου και, εξάλλου, κάλυπτε μόνο ένα μέρος της σχετικής νομοθεσίας, συγκεκριμένα 17 βασικές νομοθετικές πράξεις, που είχαν υιοθετηθεί, στην πλειοψηφία τους, μεταξύ 1972 και 1976, οι 15 από το Συμβούλιο και οι 2 από την Επιτροπή.

1.3. Η εξέταση αυτή οδήγησε την Επιτροπή στην απόφαση να προτείνει την κατάργηση 10 από τις εν λόγω πράξεις, για τον κύριο λόγο ότι έχουν χάσει κάθε πρακτική αξία ή έχουν ξεπεραστεί από τις εξελίξεις της νομοθετικής διαδικασίας, ενώ από τις υπόλοιπες πράξεις, που πρόκειται να διατηρηθούν, οι 3 θα διατηρηθούν μόνο προσωρινά. Για την κατάργηση τεσσάρων από τις αναθεωρούμενες πράξεις, απαιτείται διαβούλευση με την ΟΚΕ, η οποία εξέδωσε ευνοϊκή σχετική γνωμοδότηση στις 26 Οκτωβρίου 1995⁽²⁾.

1.4. Στο ίδιο πλαίσιο της αναθεώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας, και παράλληλα με αυτή, η Επιτροπή πρότεινε την τροποποίηση και απλούστευση του κανονισμού που αφορά την κοινοποίηση στην Επιτροπή των επενδυτικών σχεδίων κοινοτικού ενδιαφέροντος στους τομείς του πετρελαίου, του

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 272 της 18. 9. 1996, σ. 10.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 103.

φυσικού αερίου και της ηλεκτρικής ενέργειας⁽¹⁾, για την οποία η ΟΚΕ εξέδωσε επίσης γνωμοδότηση στις 26 Οκτωβρίου 1995⁽²⁾. Ο νέος αυτός κανονισμός υιοθετήθηκε στις 22 Απριλίου 1996⁽³⁾.

1.5. Με τη δημοσίευση της παρούσας έκθεσης, η Επιτροπή, αφενός, συνεχίζει την εξέταση της νομοθεσίας στους δύο τομείς που καλύπτονταν και από την πρώτη της έκθεση και, αφετέρου, την επεκτείνει στους τομείς του φυσικού αερίου και του ηλεκτρισμού. Εξετάζονται, έτσι, 18 βασικές νομοθετικές πράξεις, οι οποίες είχαν υιοθετηθεί, στην πλειοψηφία τους, μεταξύ 1968 και 1980. Από αυτές, 6 αφορούν τον τομέα του πετρελαίου, 1 τον τομέα του φυσικού αερίου, 3 τον τομέα του ηλεκτρισμού και 7 τον τομέα της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας. Σε αυτές προστίθεται και μία πράξη γενικότερης εμβέλειας, η οποία αφορά την κοινοποίηση στην Επιτροπή πληροφοριών σχετικά με την κατάσταση του ενεργειακού εφοδιασμού της Κοινότητας.

1.6. Τα συμπεράσματα που εξάγει η Επιτροπή από την εξέταση της την οδηγούν να συστήσει την κατάργηση 5 μόνο από αυτές τις νομοθετικές πράξεις και τη διατήρηση των υπόλοιπων, είτε προσωρινά (των 7) είτε ύστερα από μεταγενέστερη δημοσίευση αιτιολογικής έκθεσης, που θα δικαιολογεί τη διατήρησή τους εν ισχύ (των 6). Οι προτάσεις κατάργησης των σχετικών πράξεων περιέχονται στην έκθεση που συνοδεύει την ανακοίνωση της Επιτροπής. Τυπικά, απαιτείται διαβούλευση με την ΟΚΕ μόνο για 3 από τις καταργούμενες πράξεις, ενώ για τις άλλες 2 δεν της είχε ζητηθεί γνωμοδότηση ούτε για την αρχική υιοθέτησή τους.

1.7. Με τη δημοσίευση αυτής της δεύτερης έκθεσης, η Επιτροπή θεωρεί ότι έχει ολοκληρώσει την αναθεώρηση της κοινοτικής νομοθεσίας για θέματα ενέργειας που βασίζεται στη Συνθήκη ΕΚ, τουλάχιστον στη σημερινή μορφή της. Εξαγγέλλει την πρόθεσή της να καταρτίσει και τρίτη έκθεση, αυτή τη φορά για την αναθεώρηση των νομοθετικών πράξεων που βασίζονται στις Συνθήκες ΕΚΑΧ και Ευρατόμ.

1.7.1. Για το μέλλον, η Επιτροπή εξαγγέλλει ήδη την πρόθεσή της να προβαίνει σε τακτική ανάλυση της κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα ενέργειας και να δημοσιεύει τα αποτελέσματα της ανάλυσης αυτής στην έκθεση για την ενεργειακή πολιτική, την οποία έχει δεσμευθεί να παρουσιάζει κάθε δύο έτη.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση που εξέδωσε το 1995, η ΟΚΕ επιδοκιμάζει απόλυτα την υποβολή της δεύτερης αυτής έκθεσης, η οποία υλοποιεί τη δέσμευση που ανέλαβε η Επιτροπή κατά την πρώτη προσπάθεια αναθεώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα ενέργειας. Διαπιστώνει με ικανοποίηση ότι αυτή η έκθεση, όχι μόνο καλύπτει τους τομείς που δεν είχαν εξετασθεί προηγουμένως, αλλά και συμπληρώνει την εξέταση της κοινοτικής νομοθεσίας στους δύο τομείς που καλύπτονταν και από την πρώτη έκθεση.

2.1.1. Πράγματι, αυτή η ενέργεια της Επιτροπής ανταποκρίνεται στο αίτημα που της είχε απευθύνει η ΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της, στην οποία ανέφερε, ως παραδείγματα, πολλές άλλες νομικές πράξεις που έρχονταν επίσης αναθεώρησης.

2.2. Η ΟΚΕ εκφράζει, επίσης, ιδιαίτερη ικανοποίηση για την ανταπόκριση που επέδειξε η Επιτροπή σε πολλές παρατηρήσεις και υποδείξεις της, πολλές από τις οποίες αναφέρει στην παρούσα γνωμοδότηση.

2.3. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η δημοσίευση του Λευκού Βιβλίου «Μια ενεργειακή πολιτική για την Ευρωπαϊκή Ένωση» (έγγρ. COM(95)682 τελικό) το Δεκέμβριο 1995 συνέβαλε στη διασαφήνιση του πλαισίου ενεργειακής πολιτικής, στο οποίο εντάσσεται αυτή η προσπάθεια αναθεώρησης της κοινοτικής νομοθεσίας και για την έλλειψη του οποίου είχε εκφράσει τη δυσανεξία της στη γνωμοδότησή της για την πρώτη έκθεση της Επιτροπής. Επιμένει, ωστόσο, για άλλη μια φορά στο γεγονός ότι αυτή η προσπάθεια δεν έχει όλο το νόημα που μπορεί να έχει, αν δεν συμβάλει στην αύξηση της ευστοχίας, της συνοχής και της αποτελεσματικότητας της κοινοτικής δράσης στον τομέα της ενέργειας, ιδίως σε σχέση με τους στόχους και τους προσανατολισμούς που ορίζονται στα ψηφίσματα του Συμβουλίου της 23ης Νοεμβρίου 1995⁽⁴⁾ και της 8ης Ιουλίου 1996⁽⁵⁾, υπερβαίνοντας έτσι την απλή «νομική εκκαθάριση».

2.4. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, για 6 από τις 18 αναθεωρούμενες νομικές πράξεις, η Επιτροπή δεν εξάγει κανένα οριστικό συμπέρασμα από την εξέτασή τους, αλλά παρόλα αυτά αντιμετωπίζει θετικά τη διατήρησή τους και προβλέπει τη μεταγενέστερη υποβολή αιτιολογικών εκθέσεων. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ΟΚΕ δεν μπορεί, στο παρόν στάδιο, να εκφέρει κρίση για το βάσιμο ή μη της διατήρησης των εν λόγω πράξεων.

2.4.1. Η ΟΚΕ λυπάται για το γεγονός ότι, παρά τις συστάσεις που της έχει διατυπώσει, η Επιτροπή δεν αξιοποίησε τους δώδεκα μήνες που χωρίζουν αυτές τις δύο προσπάθειες αναθεώρησης για να προβεί στην επεξεργασία των διάφορων αιτιολογικών εκθέσεων, ώστε να μπορούσε να παρουσιάσει τα συμπεράσματά τους στα ενδιαφερόμενα όργανα με την ευκαιρία της δεύτερης προσπάθειας.

2.4.2. Υπενθυμίζει ότι στην προηγούμενη γνωμοδότησή της είχε ζητήσει από την Επιτροπή να καταρτίσει έκθεση, συγκεκριμένα, για την πρακτική εφαρμογή των συστάσεων του Συμβουλίου 76/495/ΕΟΚ και 82/604/ΕΟΚ από τα κράτη μέλη.

2.4.3. Επίσης, η ΟΚΕ είχε υπογραμμίσει την ανεπάρκεια των αιτίων που είχαν οδηγήσει την Επιτροπή να προτείνει τότε τη διατήρηση της σύστασης 77/713/ΕΟΚ της 25ης Οκτωβρίου 1977 σχετικά με την ορθολογική χρήση της ενέργειας στις βιομηχανικές επιχειρήσεις⁽⁶⁾, για την οποία προβλέπει σήμερα την επεξεργασία αιτιολογικής έκθεσης, ανεπάρκεια η οποία καθιστούσε δύσκολη οποιαδήποτε εκτίμηση του βάσιμου ή μη αυτής της απόφασης διατήρησης.

2.4.4. Κατά συνέπεια, και με ικανοποίηση που η Επιτροπή συντάσσεται σήμερα με την άποψή της, η ΟΚΕ θεωρεί, αντίθετα

(1) ΕΕ αριθ. C 346 της 23. 12. 1995, σ. 10.

(2) ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 107.

(3) ΕΕ αριθ. L 102 της 25. 4. 1996, σ. 1.

(4) ΕΕ αριθ. C 327 της 7. 12. 1995, σ. 3.

(5) ΕΕ αριθ. C 224 της 1. 8. 1996, σ. 1.

(6) ΕΕ αριθ. L 295 της 18. 11. 1977, σ. 3.

από την Επιτροπή, ότι η αναθεώρηση της κοινοτικής νομοθεσίας σε θέματα ενέργειας δεν θα έχει ολοκληρωθεί πραγματικά, παρά μόνο όταν θα καταρτισθούν αυτές οι εκθέσεις και θα είναι δυνατό να κριθούν τα συμπεράσματά τους.

2.4.4.1. Έχοντας πληροφορηθεί ότι η Επιτροπή υπολογίζει να ολοκληρωθεί η επεξεργασία των εν λόγω εκθέσεων κατά τα μέσα του 1997, η ΟΚΕ ελπίζει σφόδρα να τηρηθεί αυτή η προθεσμία. Θα επιθυμούσε, ωστόσο, να είχε δεσμευθεί επακριβώς η Επιτροπή σε σχέση με αυτό το θέμα στο πλαίσιο της εξεταζόμενης έκθεσης.

2.4.5. Η ΟΚΕ διαπιστώνει, για μία ακόμη φορά, το περιορισμένο πεδίο της αναθεώρησης, στην οποία προέβη η Επιτροπή. Κι εκεί ακόμη, οι προτάσεις κατάργησης που διατυπώνει στην ουσία αποκαλύπτουν, περισσότερο από μια διαδικασία «νομικής εκκαθάρισης», επιβεβλημένη από το γεγονός οι εν λόγω πράξεις είναι πεπαλαιωμένες ή έχουν χάσει το λόγο ύπαρξής τους, ότι δεν συμβάλλουν πραγματικά στην ελάφρυνση και την απλούστευση της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας.

2.4.5.1. Γι' αυτό η ΟΚΕ επιμένει στη σημασία που πρέπει να δοθεί, επίσης, στην κωδικοποίηση της υπάρχουσας νομοθεσίας στον τομέα της ενέργειας, την οποία θεωρεί αναγκαία, και καλεί την Επιτροπή να την πραγματοποιήσει.

2.5. Με αυτήν την επιφύλαξη, η ΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις κατάργησης που περιέχονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής και, ιδιαίτερα, εκείνες για τις οποίες απαιτείται τυπικά γνωμοδότησή της.

2.5.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για το γεγονός ότι η Επιτροπή φαίνεται πεπεισμένη για την ανάγκη να καταργηθεί η απόφαση του Συμβουλίου 77/186/ΕΟΚ της 14ης Φεβρουαρίου 1977 περί των εξαγωγών αργού πετρελαίου και προϊόντων πετρελαίου από ένα κράτος μέλος σε άλλο σε περίπτωση δυσχερειών εφοδιασμού⁽¹⁾, ενώ στην πρώτη έκθεσή της είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι χρειαζόταν η προσωρινή διατήρηση αυτής της απόφασης.

2.5.1.1. Με την τωρινή της απόφαση η Επιτροπή συντάσσεται με την άποψη που είχε διατυπώσει τότε η ΟΚΕ, η οποία είχε εκφράσει βάσιμες αμφιβολίες για τη συμβατότητα της εν λόγω απόφασης με τις διατάξεις της Συνθήκης για την εσωτερική αγορά και είχε συστήσει την κατάργησή της.

2.5.2. Η ΟΚΕ παρατηρεί, επίσης, ότι η Επιτροπή προτείνει σήμερα την κατάργηση της οδηγίας 75/339/ΕΟΚ περί της υποχρέωσης των κρατών μελών να διατηρούν ένα ελάχιστο επίπεδο αποθεμάτων ορυκτών καυσίμων στους θερμοηλεκτρικούς σταθμούς⁽²⁾, ενώ στην πρώτη της έκθεση είχε κρίνει επίσης προτιμότερη την προσωρινή της διατήρηση, και αυτό εφόσον δεν έχουν υιοθετηθεί νέα μέτρα αντιμετώπισης των κρίσεων.

2.5.2.1. Η ΟΚΕ δεν μπορεί παρά να επικροτήσει αυτήν την αλλαγή προσανατολισμού, αφού και η ίδια είχε συστήσει την κατάργηση της εν λόγω οδηγίας, καθώς δεν υπάρχει καμία ένδειξη για τη χρησιμότητα της διατήρησής της.

2.5.2.2. Κατ' αυτόν τον τρόπο ενισχύεται, γενικότερα, η άποψη που είχε εκφράσει η ΟΚΕ στην προηγούμενη γνωμοδότησή της, ότι το γεγονός πως μια νομική πράξη έχει ξεπεραστεί εν μέρει μόνο από την εξέλιξη της νομοθετικής διαδικασίας ή δεν έχει αντικατασταθεί από πιο ενδεδειγμένες διατάξεις δεν αποτελεί από μόνο του επαρκές αίτιο για τη διατήρησή της εν ισχύ, έστω και προσωρινά.

2.5.2.3. Λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους ακριβώς αυτής της προσπάθειας, η ΟΚΕ επιμένει ότι η έστω και προσωρινή διατήρηση μιας νομικής πράξης δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, κατ' αρχήν, παρά μόνο από άποψη κοινοτικής προστιθέμενης αξίας.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Σχετικά με τη νομοθεσία για το πετρέλαιο και τα μέτρα αντιμετώπισης των κρίσεων

3.1.1. Η ΟΚΕ λυπάται πολύ για το γεγονός ότι, σε πολιτικό επίπεδο, δεν έχει σημειωθεί καμία εξέλιξη σε αυτό το θέμα κατά τη διάρκεια των τελευταίων δώδεκα μηνών. Σήμερα σημειώνει την επιβεβαίωση της δέσμευσης της Επιτροπής να υποβάλει στη διάρκεια του 1997 μια ανακοίνωση σχετικά με τα μέτρα αντιμετώπισης των κρίσεων και, ιδιαίτερα, με τα πετρελαϊκά αποθέματα και το συντονισμό της διαχείρισής τους.

3.1.1.1. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι πρόκειται για έναν τομέα της ενεργειακής πολιτικής, όπου επιβάλλεται, λόγω της παλαιότητας της, μια εντελώς ιδιαίτερη προσπάθεια ενημέρωσης, εξορθολογισμού και προσαρμογής της υπάρχουσας νομοθεσίας στο νέο ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο.

3.1.1.2. Υπενθυμίζει τις παρατηρήσεις που είχε διατυπώσει σχετικά στη γνωμοδότησή της για την πρώτη έκθεση της Επιτροπής και, ιδιαίτερα, τη σημαντική συμβολή στην ελάφρυνση και την απλούστευση της κοινοτικής νομοθεσίας σε αυτόν τον τομέα, η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει και την υιοθέτηση νέων μέσων αντιμετώπισης των κρίσεων. Η αποτελεσματικότητα της κοινοτικής δράσης πρέπει οπωσδήποτε, όταν έλθει η στιγμή, να φανεί ενισχυμένη.

3.1.1.3. Η ΟΚΕ ελπίζει έντονα, κατά συνέπεια, ότι αυτή η ανακοίνωση όχι μόνο θα συνοδευθεί από νέες προτάσεις, αλλά και ότι οι προτάσεις αυτές θα βαίνουν προς την κατεύθυνση των προσανατολισμών που υπενθύμισε εν συντομία ανωτέρω.

3.1.2. Όσον αφορά την οδηγία 76/491/ΕΟΚ της 4ης Μαΐου 1976 περί της κοινοτικής διαδικασίας ενημέρωσης και διαβουλεύσεως επί των τιμών του αργού πετρελαίου και των προϊόντων πετρελαίου εντός της Κοινότητας⁽³⁾, η ΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή προτίθεται να προτείνει την υιοθέτηση ενός νέου συνόλου διατάξεων, που θα οδηγήσει στην κατάργηση της ισχύουσας οδηγίας.

3.1.2.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι αυτή η πρόταση αντιφάσκει με τα συμπεράσματα της πρώτης έκθεσης, στην οποία η Επιτροπή κατέληγε ότι είναι ανάγκη να διατηρηθεί αυτή η οδηγία, μόνο με μια απλούστευση των λεπτομερειών εφαρμογής της.

(1) ΕΕ αριθ. L 61 της 5. 3. 1977, σ. 23.

(2) ΕΕ αριθ. L 153 της 13. 6. 1975, σ. 35.

(3) ΕΕ αριθ. L 140 της 28. 5. 1976, σ. 4.

3.1.2.2. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή προβάλλει ως δικαιολογία για αυτή τη νέα προσέγγιση τις «αλλαγές που έχουν συντελεσθεί στη διάρθρωση της αγοράς». Ελλείψει διευκρινίσεων σε σχέση με τη φύση αυτών των αλλαγών, για την οποία η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της, δεν μπορεί να γίνει καμία εκτίμηση σχετικά με το βάσιμο ή μη αυτού του νέου προσανατολισμού. Όπως δήλωσε και επ' ευκαιρία της υποβολής της πρώτης έκθεσης, λυπάται, πιο συγκεκριμένα, για το γεγονός ότι αυτή η κατάσταση δεν συμφωνεί με την απαίτηση για διαφάνεια, η οποία πρέπει να διέπει κάθε προσπάθεια αναθεώρησης της ισχύουσας κοινοτικής νομοθεσίας.

3.1.2.3. Παρατηρεί, εξάλλου, ότι η Επιτροπή δεν παρέχει καμία ένδειξη όσον αφορά την ημερομηνία υποβολής αυτής της νέας πρότασης οδηγίας.

3.2. Σχετικά με τη νομοθεσία σε θέματα ενεργειακής απόδοσης

3.2.1. Η ΟΚΕ εκφράζει για άλλη μια φορά τη λύπη της για την απουσία ενδείξεως όσον αφορά την ημερομηνία, κατά την οποία η Επιτροπή θα υποβάλει την πρόταση οδηγίας που πρόκειται να αντικαταστήσει την οδηγία 79/531/ΕΟΚ σχετικά με την επισήμανση της κατανάλωσης ενέργειας στους ηλεκτρικούς φούρνους⁽¹⁾.

3.2.2. Η ΟΚΕ σημειώνει επισταμένως τα αίτια που οδηγούν την Επιτροπή να συστήσει τη διατήρηση της σύστασης 76/495/ΕΟΚ της 4ης Μαΐου 1976 περί της ορθολογικής χρησιμοποίησής της κατανάλισκόμενης ενέργειας στις αστικές συγκοινωνίες⁽²⁾, πάντως μετά από υποβολή αιτιολογικής έκθεσης.

3.2.2.1. Η ΟΚΕ εφιστά σχετικά την προσοχή της Επιτροπής στις παρατηρήσεις και τις συστάσεις που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της της 30ής Μαΐου 1996 για το Πράσινο Βιβλίο της Επιτροπής με τίτλο «Το δίκτυο των πολιτών — Αξιοποίηση του δυναμικού των δημόσιων επιβατικών μεταφορών στην Ευρώπη» (έγγρ. COM(95) 601 τελικό)⁽³⁾.

3.2.3. Στη γνωμοδότησή της για την πρώτη έκθεση, η ΟΚΕ είχε υπογραμμίσει ιδιαίτερος την ανεπάρκεια των αιτίων που οδήγησαν την Επιτροπή να προτείνει τη διατήρηση της οδηγίας 78/170/ΕΟΚ της 13ης Φεβρουαρίου 1978 περί λειτουργίας των μονάδων παραγωγής θερμότητας για τη θέρμανση χώρων και την παραγωγή ζεστού νερού σε υπάρχοντα και σε νέα μη

βιομηχανικά κτίρια, καθώς και περί της μόνωσης του δικτύου διανομής ζεστού νερού οικιακής χρήσεως στα νέα μη βιομηχανικά κτίρια⁽⁴⁾.

3.2.3.1. Η ΟΚΕ θεωρούσε, συγκεκριμένα, ότι τα στοιχεία ανάλυσης που παρέχει η Επιτροπή δεν επιτρέπουν ουδόλως να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι αυτή η οδηγία διατηρεί την αναγκαιότητά της για την επίτευξη του στόχου της ορθολογικής χρήσης της ενέργειας και των ειδικότερων στόχων στους οποίους αποβλέπει, εφόσον μάλιστα και η ίδια η Επιτροπή υπογράμμισε τα νομικά κενά που είχε η οδηγία ευθύς εξ αρχής και την πολύ ανομοιογενή εφαρμογή που της έγινε, για αυτόν το λόγο, από τα κράτη μέλη.

3.2.3.2. Η ΟΚΕ λυπάται που η Επιτροπή δεν παρέχει στη σημερινή της έκθεση συμπληρωματικά ενημερωτικά στοιχεία, τέτοια που να της επιτρέψουν να εκφέρει κρίση με επαρκή γνώση των πραγμάτων.

3.2.3.3. Ζητεί, συνεπώς, από την Επιτροπή να υποβάλει ενημερωτική έκθεση και για την εφαρμογή αυτής της οδηγίας και, στο βαθμό που η διατήρησή της θα αποδειχθεί ενδεχομένως δικαιολογημένη από άποψη κοινοτικής προστιθέμενης αξίας, να υποβάλει προτάσεις που θα επιτρέψουν την ομοιόμορφη εφαρμογή της σε όλα τα κράτη μέλη και θα αυξήσουν την αποτελεσματικότητά της.

4. Συμπληρωματικές παρατηρήσεις

4.1. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να προβαίνει, κάθε δύο έτη, σε ανάλυση της υπάρχουσας νομοθεσίας σε θέματα ενέργειας.

4.2. Προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η σημασία αυτής της ενέργειας και, κυρίως, να αυξηθεί η ευστοχία της, η ΟΚΕ προτείνει κάθε νέα πρόταση να συνοδεύεται από δελτίο επιπτώσεων, όπως συμβαίνει με τις ΜΜΕ.

4.2.1. Υπενθυμίζει σχετικά ότι έχει ήδη προτείνει κάθε νομοθετική πράξη να περιλαμβάνει, σε κάθε περίπτωση όπου κρίνεται απαραίτητο, διατάξεις που να καταργούν τις ισχύουσες νομοθετικές πράξεις, τις οποίες καθιστά πεπαλαιωμένες.

4.2.2. Υιοθετώντας μια τέτοια προσέγγιση, η Επιτροπή θα συνέβαλε, όχι μόνο στην επίτευξη του στόχου του εξορθολογισμού της κοινοτικής νομοθεσίας, στον οποίο αποβλέπει η προσπάθειά της, αλλά και στην αύξηση της προβολής και της συνοχής της κοινοτικής δράσης στον τομέα της ενέργειας.

(1) ΕΕ αριθ. L 145 της 13. 6. 1979, σ. 7.

(2) ΕΕ αριθ. L 140 της 28. 5. 1996, σ. 16.

(3) ΕΕ αριθ. C 212 της 22. 7. 1996, σ. 77.

(4) ΕΕ αριθ. L 52 της 23. 2. 1978, σ. 32.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τον καθορισμό των αρχών που διέπουν την οργάνωση κτηνιατρικών ελέγχων των προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Κοινότητα», και
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση των οδηγιών 71/118/ΕΟΚ, 72/462/ΕΟΚ, 85/73/ΕΟΚ, 91/67/ΕΟΚ, 91/492/ΕΟΚ, 91/493/ΕΟΚ, 92/45/ΕΟΚ και 92/118/ΕΟΚ σχετικά με την οργάνωση κτηνιατρικών ελέγχων σε προϊόντα προελεύσεως τρίτων χωρών που εισέρχονται στην Κοινότητα»⁽¹⁾

(97/C 66/12)

Στις 14 Ιουνίου 1996, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις παραπάνω προτάσεις.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Νοεμβρίου 1996 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Scully.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 107 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 6 αποχές την εξής γνωμοδότηση.

1. Η ΟΚΕ αντιλαμβάνεται ότι η πρόταση της Επιτροπής ορίζει τις αρχές της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσον αφορά τους κτηνιατρικούς ελέγχους των προϊόντων προελεύσεως τρίτων χωρών που εισέρχονται στην κοινοτική επικράτεια και, συγκεκριμένα, ότι:

- καμία αποστολή (παρτίδα) προερχόμενη από μια τρίτη χώρα δεν μπορεί να εισέλθει στην κοινοτική επικράτεια χωρίς να υποβληθεί στους επιβεβλημένους κτηνιατρικούς ελέγχους·
- κάθε αποστολή πρέπει να υποβάλλεται σε κτηνιατρικούς ελέγχους οι οποίοι διενεργούνται από το προσωπικό της αρμόδιας αρχής υπ'ευθύνη του επίσημου κτηνίατρου, προκειμένου να διαπιστωθεί ότι πληρούν τις προδιαγραφές όσον αφορά τη δημόσια υγεία και την υγεία των ζώων·
- οι κτηνιατρικοί έλεγχοι πρέπει να πραγματοποιούνται στους εγκεκριμένους συνοριακούς σταθμούς ελέγχου, οι οποίοι βρίσκονται πλησίον του σημείου εισόδου στην επικράτεια της Κοινότητας·
- κάθε αποστολή συνοδεύεται από κτηνιατρικό πιστοποιητικό ή έγγραφο ή από άλλου είδους έγγραφο, ανάλογα με τη φύση του προϊόντος, τον προορισμό του, κ.λπ.· εάν, έπειτα από την ολοκλήρωση των ελέγχων, θεωρηθεί ότι τα προϊόντα πληρούν τα κοινοτικά πρότυπα, τότε μπορούν να διατεθούν ελεύθερα εντός της Κοινότητας.

2. Η ΟΚΕ επικροτεί μεν την πρόταση της Επιτροπής, αλλά κρίνει ότι θα ήταν σκόπιμο να διευκρινισθεί σε αυτό καθ'εαυτό το κείμενο του κανονισμού — χωρίς, δηλαδή, παραπομπή στην ειδική τελωνειακή νομοθεσία — η κατανομή αρμοδιοτήτων και η σύνδεση της δράσης των τελωνειακών αρχών με τη δραστηριότητα που αναπτύσσουν οι κτηνιατρικές αρχές. Θα πρέπει να προβλεφθεί ρητώς η υποχρέωση αμοιβαίας συνεργα-

σίας μεταξύ αυτών των δύο αρχών, ενώ η επίβλεψη των ελευθέρων ζωνών και αποθηκών, καθώς και της αποθήκευσης στο τελωνείο πρέπει να ανατεθεί κατ'αποκλειστικότητα στις αρμόδιες τελωνειακές αρχές και όχι στις κτηνιατρικές αρχές, όπως προβλέπεται από την πρόταση κανονισμού.

3. Η ΟΚΕ εκτιμά ότι:

- ο έλεγχος ταυτότητας δεν πρέπει να εκλαμβάνεται ως ανεξάρτητος έλεγχος, αλλά απαιτείται να ενσωματωθεί στον αναγκαίο έλεγχο·
- όσον αφορά τα προϊόντα που φθάνουν στην Κοινότητα, χωρίς αυτή να αποτελεί τον τελικό προορισμό τους, πρέπει να θεσπισθούν πρότυπα για τη διασφάλιση του γεγονότος ότι τα προϊόντα αυτά όντως εξέρχονται από την κοινοτική επικράτεια μετά από τη διαμετακόμιση·
- η τοποθέτηση του συνοριακού σταθμού ελέγχου σε «ζώνη που έχει υποδειχθεί ή εγκριθεί από την τελωνειακή αρχή» ενδέχεται να προκαλέσει σημαντικές λειτουργικές δυσκολίες και πρόσθετες δαπάνες για το εκάστοτε κράτος μέλος — σε περίπτωση που θα καθίστατο αναγκαίο, σύμφωνα με το πρότυπο αυτό, να διατεθούν αλλού οι δομές που υπάρχουν και λειτουργούν ήδη — λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι έχουν κιόλας αναληφθεί εκτεταμένες εργασίες προσαρμογής των υφισταμένων δομών, οι οποίες έχουν άλλωστε εγκριθεί από τα κοινοτικά όργανα·
- δεν είναι σκόπιμο οι υγειονομικές πληροφορίες σχετικά με προϊόντα τα οποία εισάγονται από τρίτες χώρες να μεταβιβάζονται μέσω του συστήματος πληροφορικής ANIMO, δεδομένου ότι το σύστημα αυτό αφορά αποκλειστικά εμπορεύματα που αποτελούν αντικείμενο ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Για την εισαγωγή εμπορευμάτων που προέρχονται από τρίτες χώρες, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει από καιρό προβλέψει τη χρήση του ομόλογου συστήματος SHIFT.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 245 της 23. 8. 1996, σ. 24.

4. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι απαιτείται αποσαφήνιση και βελτίωση της παρουσίασης των διατάξεων και δράττεται της ευκαιρίας προκειμένου να συστήσει για άλλη μια φορά να

επισπευθεί η κωδικοποίηση των υφιστάμενων προτύπων, με στόχο να καταστεί το κείμενο πιο σαφές και κατανοητό για τους χρήστες.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη δημιουργία ευρωπαϊκής υπηρεσίας κτηνιατρικής και φυτοϋγειονομικής επιθεώρησης»⁽¹⁾

(97/C 66/13)

Στις 2 Αυγούστου 1996, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υποθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Νοεμβρίου 1996 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Nilsson.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίασης της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 82 ψήφους υπέρ, 10 κατά και 14 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η πρόταση της Επιτροπής

1.1. Στην πρόταση κανονισμού η Επιτροπή προβλέπει τη δημιουργία μιας Υπηρεσίας Κτηνιατρικής και Φυτοϋγειονομικής Επιθεώρησης και Ελέγχων.

1.2. Η πρόταση συνεπάγεται την ενίσχυση και την εδραίωση του υφιστάμενου Γραφείου, την αύξηση της ανεξαρτησίας των επιθεωρητών της Υπηρεσίας, καθώς επίσης και τη δυνατότητα διενέργειας επιτόπιων ελέγχων και εκτιμήσεων στα κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες. Η Υπηρεσία αναλαμβάνει τα καθήκοντα της Επιτροπής όσον αφορά τον έλεγχο και την εποπτεία.

1.3. Η Επιτροπή προτείνει να χρηματοδοτούνται οι δραστηριότητες της Υπηρεσίας, χωρίς να επηρεάζονται άλλοι πόροι, με το 1% των τελών τα οποία, κατ'εφαρμογήν της κοινοτικής νομοθεσίας, θα πρέπει να εισπράττονται από τα κράτη μέλη για τους κτηνιατρικούς ελέγχους.

1.4. Η Υπηρεσία θα διευθύνεται, σύμφωνα με την πρόταση, από ένα διοικητικό συμβούλιο το οποίο θα απαρτίζεται από έναν εκπρόσωπο κάθε κράτους μέλους, δύο εκπροσώπους της Επιτροπής και δύο επιστήμονες που θα διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Υπεύθυνος για τις εργασίες της

Υπηρεσίας θα είναι ένας διευθυντής, του οποίου η θητεία θα είναι πενταετής.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Ο εμπειριστατωμένος και αποτελεσματικός έλεγχος στον κτηνιατρικό και φυτοϋγειονομικό τομέα από ένα εποπτικό όργανο είναι απαραίτητος για την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και την αποτελεσματική προστασία των καταναλωτών. Το όργανο αυτό πρέπει να είναι πλήρως αρμόδιο να ελέγχει κατά πόσο εφαρμόζονται σωστά οι οδηγίες της Κοινότητας και να εξακριβώνει εάν πληρούνται οι απαιτήσεις έναντι τρίτων χωρών.

2.2. Τα προβλήματα που πλήττουν μεγάλο μέρος της παραγωγής στην Ευρωπαϊκή Ένωση βοείου κρέατος δείχνουν προφανώς ότι είναι απαραίτητο να διαθέτει η Επιτροπή ένα όργανο ελέγχου και εποπτείας τόσο σε επίπεδο Κοινότητας όσο και έναντι των τρίτων χωρών. Για το θεμιτό ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά είναι αναγκαίο να τηρούν και να εφαρμόζουν όλα τα κράτη μέλη τις οδηγίες που θεσπίζει το Συμβούλιο.

2.3. Όπως έχουν τώρα τα πράγματα, οι πόροι του υφιστάμενου Γραφείου είναι ανεπαρκείς. Παρατηρήθηκαν επίσης τάσεις

(1) ΕΕ αριθ. C 239 της 17. 8. 1996, σ. 9.

και έγιναν προσπάθειες περιορισμού των αρμοδιοτήτων του και μείωσης των οικονομικών του δυνατοτήτων.

2.4. Συνεπώς, είναι σημαντικό να διαθέτει η αρχή που είναι αρμόδια για τον έλεγχο επαρκείς πόρους για να είναι οι δραστηριότητές της αποτελεσματικές.

2.5. Η πρόταση χρηματοδότησης είναι κατά βάση λανθασμένη για διάφορους λόγους, που σχολιάζονται παρακάτω.

2.6. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να περιορισθεί για να είναι δυνατή η αποτελεσματική λειτουργία του. Η ισοτιμία μεταξύ των μελών μπορεί να επιτευχθεί με την εναλλακτική άσκηση των σχετικών καθηκόντων από τα κράτη μέλη.

2.7. Η ΟΚΕ δεν έχει πεισθεί ότι είναι απαραίτητο να μετατραπεί το υφιστάμενο γραφείο σε ειδική υπηρεσία. Το συμπέρασμα αυτό δεν απορρέει ούτε και από τη συμφωνία του Συμβουλίου της 29ης Οκτωβρίου 1993. Αντίθετα, κατά την άποψη της ΟΚΕ, το γραφείο θα πρέπει να ενισχυθεί με περισσότερο, μόνιμο προσωπικό, εκτός και αν αποδειχθεί, πέραν αμφιβολίας, ότι η δημιουργία ειδικής υπηρεσίας θα αποφέρει σημαντικά οφέλη για τη δημόσια υγεία, την προστασία των καταναλωτών και τη βιομηχανία τροφίμων.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Αιτιολογία της πρότασης

3.1.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με τα επιχειρήματα της πρότασης όσον αφορά τις αρμοδιότητες και τους βασικούς τομείς εργασιών της Υπηρεσίας.

3.1.2. Αντίθετα, η ΟΚΕ θα ήθελε να τονίσει ότι η διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια δεν εξαρτάται από τον τρόπο δημιουργίας εσόδων της Υπηρεσίας, αλλά από τον τρόπο διατύπωσης των κανόνων που διέπουν τη λειτουργία της. Η εξαστημένη χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων ελέγχου των κρατών μελών θα συνεπάγεται ανασφαλή τρόπο χρηματοδότησης και θα δημιουργήσει ανισότητες μεταξύ των κρατών μελών και των ενδιαφερόμενων μερών.

3.1.3. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι μια προϋπόθεση για τη σύσταση της Υπηρεσίας είναι η πλήρης χρηματοδότησή της με πόρους του προϋπολογισμού, όπως ακριβώς συνέβη με την παρεμφερή Υπηρεσία Περιβάλλοντος.

3.1.4. Η ΟΚΕ θα ήθελε επίσης να τονίσει ότι είναι σημαντικό, τώρα που οι υπηρεσίες εγκαταστάθηκαν στην Ισλανδία, να μην δημιουργηθούν ή να αναπτυχθούν αντίστοιχες διοικητικές υπηρεσίες στην Επιτροπή στις Βρυξέλλες, πράγμα που θα συνεπάγεται περιττές διπλές εργασίες και τη δημιουργία ασαφών τομέων αρμοδιοτήτων.

3.2. Άρθρο 2, Στόχος

3.2.1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι πρέπει να διασαφηνισθεί πόσα τρόφια υπόκεινται σε έλεγχο, ώστε να περιληφθούν σε αυτά και εκείνα που αναφέρονται στο παράρτημα II της Συνθήκης.

3.2.2. Επίσης, η ΟΚΕ κρίνει ότι καθήκοντα της υπηρεσίας πρέπει να είναι η υποβολή προτάσεων στην Επιτροπή και η επισημάνση των προβλημάτων του τομέα.

3.2. Άρθρο 4, διοικητικό συμβούλιο

3.3.1. Η ΟΚΕ κρίνει ότι το διοικητικό συμβούλιο πρέπει να απαρτίζεται από εκπροσώπους των κρατών μελών, εμπειρογνώμονες και μέλη που θα υποδεικνύει η Επιτροπή, αλλά και από εκπροσώπους τόσο των καταναλωτών όσο και των παραγωγών.

3.3.2. Η ΟΚΕ κρίνει επίσης ότι οι δύο προτεινόμενοι επιστήμονες που είναι ειδικευμένοι στον τομέα της κτηνιατρικής και της φυτοϋγειονομικής πρέπει να διορίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής.

3.3.3. Για τα κτηνιατρικά θέματα εξακολουθεί να υπάρχει μία μόνιμη κτηνιατρική επιτροπή καθώς επίσης και μια για τον τομέα της φυτοϋγειονομικής προστασίας, που έχουν ευρεία και αντιπροσωπευτική σύνθεση από τα κράτη μέλη.

3.3.4. Ο αριθμός των μελών του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να περιορισθεί σε δέκα κατ'άνωτατο όριο, το ήμισυ των οποίων θα ασχολείται με φυτοϋγειονομικά θέματα και το άλλο ήμισυ με κτηνιατρικά θέματα. Τα μέλη πρέπει να υποδεικνύονται από τα κράτη μέλη, αλλά να διορίζονται από την Επιτροπή, ενώ μία συγκεκριμένη ρύθμιση εκ περιτροπής συμμετοχής εκπροσώπων των κρατών μελών θα εξασφαλίσει την εναλλαγή της εντολής μεταξύ των εν λόγω κρατών μελών.

3.3.5. Η θητεία πρέπει να είναι διετής και όχι τριετής, όπως προτείνεται. Αυτό πρέπει επίσης να ισχύει για τον πρόεδρο και τον αντιπρόεδρο.

3.3.6. Μπορεί να συζητηθεί κατά πόσο ο εσωτερικός κανονισμός του διοικητικού συμβουλίου πρέπει να θεσπιστεί με απόφαση της Επιτροπής κατόπιν προτάσεως του διοικητικού συμβουλίου.

3.3.7. Το πρόγραμμα εργασιών πρέπει να καλύπτει επίσης περίοδο δύο ετών.

3.3.8. Το σημείο 9 πρέπει να τροποποιηθεί ώστε η καταρτιζόμενη έκθεση να αποστέλλεται και στην ΟΚΕ για γνωμοδότηση. Η ΟΚΕ αποτελεί ασφαλώς ενδιαφερόμενο μέρος επειδή απαρτίζεται, μεταξύ άλλων, από εκπροσώπους τόσο των παραγωγών και των καταναλωτών όσο των ενδιαφερόμενων επαγγελματιών οργάνωσεων.

3.4. Άρθρο 5, Διευθυντής

3.4.1. Σύμφωνα με το σημείο 1, η θητεία του Διευθυντού είναι πενταετής. Ενδέχεται να είναι σημαντικό από άποψη σταθερότητας και συνέχειας να μην εξαρτάται ο διευθυντής από οποιαδήποτε τυχόν προβλήματα. Αντίθετα, είναι σημαντικό να παρέχεται η δυνατότητα και στο διοικητικό συμβούλιο να παρεμβαίνει σε περίπτωση που οι δραστηριότητες δεν αναλαμβάνονται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες.

3.5. Άρθρο 6, προϋπολογισμός

3.5.1. Συγκεκριμένος στόχος της ΟΚΕ είναι να χρηματοδοτούνται οι δραστηριότητες της Υπηρεσίας μόνο με πόρους του προϋπολογισμού. Συνεπώς, το σημείο 3 του άρθρου αυτού πρέπει να τροποποιηθεί αναλόγως.

3.5.2. Ο έλεγχος του κατά πόσο η ισχύουσα οδηγία τηρείται και εφαρμόζεται αποτελεί κοινή υπόθεση και πρέπει να χρηματοδοτείται από κοινού. Οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την εμβέλεια και την εφαρμογή των κτηνιατρικών ελέγχων είναι σήμερα μεγάλες. Επίσης, η χρηματοδότηση των δαπανών ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρά προβλήματα ελέγχου και δαπάνες τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για την Επιτροπή.

3.6. Άρθρο 17, ρήτρα επανεξέτασης

3.6.1. Δεδομένου ότι η ΟΚΕ προτείνει τροποποίηση του διοικητικού συμβουλίου και συντομότερη θητεία, είναι ενδεδειγμένο να υποβάλλονται εκθέσεις για τις δραστηριότητες της Υπηρεσίας και να διενεργούνται σχετικές εκτιμήσεις σε χρονικό διάστημα συντομότερο του προτεινόμενου των πέντε ετών. Θα ήταν ίσως σκόπιμο να καταρτίζονται οι εκθέσεις το αργότερο μετά από την παρέλευση δύο ετών, δηλαδή μετά από την πρώτη θητεία.

3.6.2. Στο άρθρο αυτό πρέπει επίσης να προστεθεί ότι επιβάλλεται να ζητείται η γνώμη της ΟΚΕ, όπως συμβαίνει με το Κοινοβούλιο, για την έκθεση που καλείται να καταρτίσει η Επιτροπή. Η ΟΚΕ έχει έναν αυτονόητο ρόλο, επειδή απαρτίζεται από διάφορα μέρη της κοινωνίας που έχουν σχέση τις δραστηριότητες της Υπηρεσίας και τα οποία μπορούν να διατυπώσουν αντικειμενικές και αξιολογικές απόψεις στον τομέα αυτό.

Βουξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ**στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής**

Η ακόλουθη τροπολογία απορρίφθηκε κατά τη συζήτηση.

Σημείο 3.3.4

Να αντικατασταθεί από τα εξής: «Κατά τη σύσταση του Διοικητικού Συμβουλίου πρέπει να τηρηθεί η αρχή ότι το ήμισυ των μελών του θα ασχολείται με τη φυτοϋγειονομική εποπτεία και το άλλο ήμισυ με κτηνιατρικά θέματα. Τα μέλη θα υποδεικνύονται από τα ΚΜ, αλλά θα διορίζονται από την Επιτροπή.»

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 31, ψήφοι κατά: 59, αποχές : 14.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 92/118/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1992 για τον καθορισμό των όρων υγειονομικού ελέγχου καθώς και των υγειονομικών όρων που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές στην Κοινότητα προϊόντων που δεν υπόκεινται, όσον αφορά τους προαναφερόμενους όρους, στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις που αναφέρονται στο κεφάλαιο I του παραρτήματος Α της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ και, όσον αφορά τους παθογόνους παράγοντες, της οδηγίας 90/425/ΕΟΚ»

(97/C 66/14)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1996 και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΟΚΕ για την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 5 Νοεμβρίου 1996, με βάση την εισηγητική έκθεση της κ. Turid Ström.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 106 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό της πρότασης της Επιτροπής

1.1. Η οδηγία 92/118/ΕΟΚ περιέχει κανόνες για τους υγειονομικούς όρους που διέπουν το εμπόριο και τις εισαγωγές στην Κοινότητα προϊόντων ζωικής προέλευσης που δεν υπόκεινται στις ειδικές κοινοτικές ρυθμίσεις, π.χ. στο παράρτημα Α1 της οδηγίας 89/662/ΕΟΚ, δηλαδή το νωπό κρέας, τα προϊόντα κρέατος, τα προϊόντα αυγών, κ.λπ.

1.2. Στην οδηγία 92/118/ΕΟΚ ορίζεται ότι το εμπόριο προϊόντων ζωικής προέλευσης πρέπει να ελευθερωθεί αλλά, λαμβάνοντας υπόψη το σοβαρό κίνδυνο μετάδοσης ασθενειών από τις οποίες μπορούν να προσβληθούν τα ζώα, πρέπει να θεθούν απαιτήσεις για ορισμένα προϊόντα ζωικής προέλευσης κατά τη διοχέτευσή τους στην αγορά.

1.3. Καθιερώνεται ένα σύστημα αναγνώρισης και ελέγχου για τις εισαγωγές από τρίτες χώρες. Ορισμένα προϊόντα, όπως και τα κατεργασμένα και μη κατεργασμένα δέρματα, οι γούνες οπληφόρων, τα κέρατα, οι οπλές, κ.λπ., πλην ορισμένων εξαιρέσεων, εισάγονται στην Ευρωπαϊκή Ένωση μόνον εάν προέρχονται από μία τρίτη χώρα που περιλαμβάνεται σε ειδικό κατάλογο και από εγκαταστάσεις που πληρούν ιδιαίτερες προδιαγραφές. Οι αρχές των εν λόγω χωρών πρέπει να παρέχουν σχετικές εγγυήσεις. Οι εν λόγω εγκαταστάσεις θα περιληφθούν σε κατάλογο της Κοινότητας.

2. Κύρια σημεία της πρότασης

2.1. Η παρούσα πρόταση τροποποίησης της οδηγίας 92/118/ΕΟΚ συνεπάγεται μια ορισμένη απλούστευση των

κανόνων εισαγωγής. Συνεπάγεται π.χ. την κατάργηση της απαίτησης για κατάρτιση ενός κοινοτικού καταλόγου των εγκαταστάσεων τρίτων χωρών όσον αφορά ορισμένα προϊόντα που δεν προορίζονται για κατανάλωση από τα ζώα ή τον άνθρωπο, τα μελισσοκομικά προϊόντα, τα κυνηγετικά τρόπαια, την κόπρη, το μαλλί και τα πτερά, καθώς και το μέλι. Αρχεί να καταχωρήσει η αρμόδια αρχή της τρίτης χώρας την εγκατάσταση παραγωγής.

2.2. Για τα υπόλοιπα προϊόντα, όπως για τον ορό, το αίμα και τα προϊόντα αίματος, τα γαλακτομικά προϊόντα που δεν προορίζονται για διατροφή, τις τροφές κατοικίδιων ζώων, τα λίπη, και το χοίρειο λίπος, προτείνεται ότι αρκεί οι εγκαταστάσεις από τις οποίες προέρχονται τα προϊόντα αυτά να περιλαμβάνονται σε κατάλογο που να έχει καταρτισθεί, σύμφωνα με ειδική διαδικασία, από τη Μόνιμη Κτηνιατρική Επιτροπή.

2.3. Προτείνεται επίσης να εξετασθούν οι υγειονομικοί όροι που πρέπει να ισχύουν για το κρέας που προέρχεται από είδη ζώων τα οποία δεν καλύπτονται από τις ειδικές απαιτήσεις, ιδίως για το κρέας ερπετών.

3. Ειδικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ δεν έχει καταρχήν καμία αντίρρηση κατά της διενέργειας απλουστεύσεων στη σαφέστατη αυτή οδηγία.

3.2. Η ΟΚΕ κρίνει ωστόσο ότι η πρόταση απλούστευσης της οδηγίας δεν πρέπει να ισχύει για τον κόπρη πουλερικών. Θα πρέπει να εξακολουθεί να υπάρχει ένας κοινοτικός κατάλογος, εφόσον υπάρχει σοβαρός κίνδυνος μετάδοσης ασθενειών (σαλμονέλλα, πανώλη πουλερικών και νόσος Newcastle) από τον κόπρη αυτό.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για την τροποποίηση της απόφασης 93/383/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1993 όσον αφορά τα εργαστήρια αναφοράς για τον έλεγχο των θαλάσσιων βιοτοξινών»

(97/C 66/15)

Στις 17 Οκτωβρίου 1996, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 43 και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την παραπάνω πρόταση.

Το τμήμα γεωργίας και αλιείας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 5 Νοεμβρίου 1996 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Staffan Nilsson.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 27 και 28 Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 102 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 1 αποχή την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Πλαίσιο

1.1. Στις οδηγίες του Συμβουλίου αριθ. 91/492/ΕΟΚ και 91/493/ΕΟΚ καθορίζονται οι υγειονομικοί κανόνες που διέπουν την παραγωγή και τη διάθεση στην αγορά, ζώντων διθύρων μαλακίων και των αλιευτικών προϊόντων. Ο κύριος στόχος ήταν, προπάντων, ο έλεγχος των θαλασσιών βιοτοξινών.

Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου 93/383/ΕΟΚ κάθε κράτος μέλος ορίζει ένα εθνικό εργαστήριο αναφοράς για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή των διατάξεων και ο συντονισμός των πραγματοποιούμενων αναλύσεων. Στο παράρτημα της απόφασης παρατίθεται κατάλογος των εργαστηρίων που έχουν ορισθεί από κάθε κράτος μέλος.

2. Προτάσεις της Επιτροπής

2.1. Το Ηνωμένο Βασίλειο ενημέρωσε την Επιτροπή ότι λόγω μεταβολής των συνθηκών θα ορίσει ένα νέο εθνικό εργαστήριο αναφοράς. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή προτείνει την σχετική τροποποίηση της απόφασης 93/383/ΕΟΚ.

2.2. Η Επιτροπή προτείνει συγχρόνως, να τροποποιηθούν τα άρθρα 5 και 6 της ως άνω απόφασης, έτσι ώστε να τροποποιείται και ο κατάλογος του παραρτήματος όταν ένα κράτος μέλος ορίζει ένα άλλο εργαστήριο.

3. Παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την τροποποίηση του παραρτήματος της απόφασης του Συμβουλίου 93/383/ΕΟΚ, σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, προκειμένου να συμπεριληφθεί το νέο εργαστήριο αναφοράς του Ηνωμένου Βασιλείου.

3.2. Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει επίσης τις τροποποιήσεις που θα δώσουν τη δυνατότητα στην Επιτροπή να τροποποιεί το προαναφερθέν παράρτημα, όταν κράτος μέλος της κοινοποιήσει την αλλαγή εργαστηρίου, χωρίς να χρειάζεται την έγκριση του Συμβουλίου. Με την πρόταση αυτή απλουστεύεται το νομοθετικό έργο της ΕΕ και η αρχή της επικουρικότητας η οποία χαρακτηρίζει τη συνεργασία.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά»

(97/C 66/16)

Στις 23 Νοεμβρίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 23 εδάφιο 3 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για τις «Σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά».

Το τρίμηνα εξωτερικών σχέσεων, εμπορικής και αναπτυξιακής πολιτικής, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 17 Οκτωβρίου 1996 (εισηγητής: ο κ. Rodríguez García-Caro).

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 89 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 7 αποχές, την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Ο Καναδάς και η Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν κοινή κληρονομιά σε πολλά επίπεδα (ιστορικό, πολιτιστικό, κ.λπ.) και διατηρούν εκ παραδόσεως καλές σχέσεις. Επίσης ο Καναδάς είναι μέλος της Ομάδας των 7 και του ΝΑΤΟ· για το λόγο αυτό διατηρούσε στρατεύματα στο ευρωπαϊκό έδαφος έως το 1994. Ο Καναδάς διαδραματίζει επίσης ενεργό ρόλο στις διάφορες αποστολές του ΟΗΕ για τη διατήρηση της ειρήνης, πρόσφατα δε στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

1.2. Στο πλαίσιο της εδραίωσης των συμφωνιών του κύκλου της Ουρουγουάης και της σύστασης της Παγκόσμιας Οργάνωσης Εμπορίου, οι υπερατλαντικές σχέσεις αναπτύχθηκαν σημαντικά το Δεκέμβριο του 1995 στη Μαδρίτη με την υιοθέτηση από την ΕΕ και τις ΗΠΑ Πολιτικής Δήλωσης και κοινού σχεδίου δράσης. Στη Διάσκεψη Κορυφής της Μαδρίτης, η οποία ακολούθησε αυτή τη διμερή συνάντηση, το Συμβούλιο εξέφρασε την ευχή και «άλλες δημοκρατίες του Ατλαντικού να ασπασθούν τους στόχους του νέου υπερατλαντικού προγράμματος».

1.3. Είναι ωστόσο ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι στον Καναδά οφείλεται η επανέναρξη του υπερατλαντικού διαλόγου λόγω της κατάρτισης, από το 1992, έκθεσης της υποεπιτροπής εξωτερικού εμπορίου της Μόνιμης Επιτροπής Εξωτερικών Υποθέσεων και Εξωτερικού Εμπορίου του Κοινοβουλίου για τις «σχέσεις του Καναδά με τη νέα Ευρώπη». Με την έκθεση αυτή γινόταν σύσταση για στενότερες οικονομικές σχέσεις με την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης μιας μορφής ελεύθερων ανταλλαγών. Εξάλλου, μετά από πολλές δηλώσεις υπέρ των ελεύθερων ανταλλαγών από τον τότε Υπουργό Διεθνούς Εμπορίου, Roy Mac Laren, ο Καναδός Πρωθυπουργός Jean Chrétien, σε ομιλία του ενώπιον της Γερουσίας της Γαλλίας, την 1η Δεκεμβρίου 1994, πρότεινε μια συμφωνία απελευθέρωσης του εμπορίου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών ΑΛΕΝΑ (Συμφωνία Ελεύθερων Ανταλλαγών της Βορείου Αμερικής). Ωστόσο η κίνηση αυτή προσέκρουσε στη διαφωνία για την αλιεία μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά η οποία σημειώθηκε την άνοιξη του 1995· διαφωνία η οποία προκάλεσε προσωρινό πάγωμα των διμερών σχέσεων.

1.4. Μετά τη διευθέτηση της κρίσης στην αλιεία, η Επιτροπή υιοθέτησε ανακοίνωση με την οποία προτείνει την περαιτέρω

ενίσχυση των σχέσεών της με τον Καναδά, προκειμένου να διασφαλιστεί καλύτερη συνεργασία σε θέματα οικονομίας, πολιτικής και ασφάλειας. Στις 25 Μαρτίου 1996, το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων καλούσε την προεδρία και την Επιτροπή να αρχίσουν συνομιλίες με την καναδική κυβέρνηση για την επεξεργασία Πολιτικής Δήλωσης ΕΕ-Καναδά και κοινού σχεδίου δράσης.

1.5. Παρά τις εντατικές και πολυάριθμες συνομιλίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Καναδάς δεν επέτυχαν συμφωνία για μια πολιτική δήλωση και ένα σχέδιο δράσης κατά την τελευταία σύνοδο κορυφής ΕΕ-Καναδά που πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη στις 27 Ιουνίου 1996. Το κύριο σημείο διαφωνίας αφορούσε την ερμηνεία της έννοιας της εξωεδαφικότητας που συνδέεται εν μέρει με το πρόβλημα της αλιείας.

2. Η πολιτική κατάσταση στον Καναδά

2.1. Ο Καναδάς είναι ένα ομόσπονδο κράτος που αποτελείται από δύο εδάφη και δέκα επαρχίες, από τις οποίες οι τρεις κυριότερες είναι το Οντάριο, το Κεμπέκ και η Βρεταννική Κολομβία. Οι επαρχίες έχουν σημαντικές αρμοδιότητες σε τομείς όπως η εκπαίδευση, η υγεία, οι φόροι και οι διάφορες ρυθμίσεις.

2.2. Ο Καναδάς είναι κοινοβουλευτική δημοκρατία (της οποίας αρχηγός κράτους παραμένει η Βασίλισσα της Αγγλίας) που διοικείται από ένα Κοινοβούλιο (που εκλέγεται για πέντε έτη) και μια Γερουσία τα μέλη της οποίας διορίζονται από τον πρωθυπουργό. Κάθε επαρχία διαθέτει κοινοβούλιο με πρωθυπουργό που προέρχεται από την πλειοψηφία του.

2.3. Από τις εκλογές του Νοεμβρίου 1993 στην εξουσία βρίσκεται ο κ. Jean Chrétien, του Φιλελεύθερου Κόμματος του Καναδά, ο οποίος επανήλθε στην εξουσία μετά από δύο θητείες του Συντηρητικού Κόμματος του Καναδά (Πρωθυπουργός: ο κ. Brian Mulroney). Η αντιπολίτευση αποτελείται από την Ομάδα του Κεμπέκ (κόμμα που υποστηρίζει την ανεξαρτησία και του οποίου τα μέλη προέρχονται μόνο από την επαρχία του Κεμπέκ) και το Κόμμα της Μεταρρύθμισης (τα μέλη του οποίου εκλέγονται κυρίως στο δυτικό τμήμα της χώρας και είναι υπέρ της μείωσης του ρόλου του κράτους).

2.4. Στον πολιτικό τομέα, το κυριότερο γεγονός του τελευταίου έτους υπήρξε το δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία του Κεμπέκ, στις 30 Οκτωβρίου 1995, κατά το οποίο υπερίσχυσε το Όχι με μία ελάχιστη διαφορά 53 000 ψήφων επί 5 περίπου εκατομμυρίων ψηφισάντων (50,6 % έναντι 49,4 %). Επισημαίνεται ότι το ποσοστό συμμετοχής στο δημοψήφισμα αυτό ήταν ιδιαίτερα υψηλό (93,5 %) και ότι περίπου το 60 % των γαλλόφωνων κατοίκων του Κεμπέκ ψήφισαν Ναι. Δεκαπέντε χρόνια μετά το δημοψήφισμα του 1980 (όταν το Όχι υπερίσχυσε κατά 60 %) και κατά τι περισσότερο από ένα έτος μετά την άνοδο στην εξουσία του Κόμματος του Κεμπέκ στο επαρχιακό επίπεδο, το αποτέλεσμα αυτό, όχι μόνο δεν δίνει τέλος στο θέμα, αλλά αφήνει την επαρχία του Κεμπέκ περισσότερο διχασμένη από ποτέ όσον αφορά το ζήτημα της ανεξαρτησίας.

2.4.1. Με το πέρας του δημοψηφίσματος αυτού, σημειώθηκαν δύο εξελίξεις. Πρώτον, ο Πρωθυπουργός, κ. Chrétien, υπέβαλε πρόταση που υιοθετήθηκε από το Κοινοβούλιο, με την οποία το Κεμπέκ αναγνωρίζεται ως ξεχωριστή κοινωνία, ενώ παρέχεται στο Κεμπέκ, το Οντάριο, τη Βρεταννική Κολομβία, τη δυτική περιφέρεια και τις παράκτιες επαρχίες το δικαίωμα αρνησιουχίας σε κάθε μελλοντική θεσμική αλλαγή και μεταβιβάζεται στις επαρχίες η δικαιοδοσία στον τομέα της κατάρτισης του εργατικού δυναμικού. Τα μέτρα αυτά επικρίθηκαν από τους οπαδούς της ανεξαρτησίας του Κεμπέκ οι οποίοι, αφενός, αμφισβητούν την εφαρμογή τους και, αφετέρου, θεωρούν ότι δεν ανταποκρίνονται επ' ουδενί στις παραδοσιακές διεκδικήσεις του Κεμπέκ.

2.4.2. Δεύτερον, το δημοψήφισμα είχε ως συνέπεια την παραίτηση του πρωθυπουργού του Κεμπέκ, κ. Jacques Parizeau, και την αντικατάστασή του από τον χαρισματικό ηγέτη της Ομάδας του Κεμπέκ, κ. Lucien Bouchard. Ο τελευταίος εξέφρασε σαφώς τη βούλησή του να οδηγήσει το Κεμπέκ στην ανεξαρτησία και να προβεί συνεπώς στη διεξαγωγή νέου δημοψηφίσματος στο μέλλον. Η κυβέρνηση του Κεμπέκ προτίθεται να ολοκληρώσει τη θητεία της (1999 το αργότερο) και να διοργανώσει, σε περίπτωση επανεπιλογής της, νέο δημοψήφισμα τους αμέσως επόμενους μήνες.

3. Η οικονομική και κοινωνική κατάσταση στον Καναδά

3.1. Με έκταση 10 εκατομμύρια περίπου τ.χλ., ο Καναδάς είναι η δεύτερη σε έκταση χώρα του κόσμου, αλλά ο πληθυσμός του, που είναι συγκεντρωμένος κατά μήκος των αμερικανικών συνόρων σε μια ευρεία ζώνη 250 περίπου χιλιομέτρων, είναι μόνο 26 εκατομμύρια. Ο Καναδάς είναι η έβδομη οικονομική δύναμη στον κόσμο (με ΑΕΠ 750 δις. καναδικά δολάρια το 1994). Είναι πλούσιος σε φυσικούς πόρους, που ποικίλλουν ανάλογα με τις περιοχές, που καθόρισαν την ανάπτυξη της οικονομίας του. Η Αλμπέρτα είναι ο κυριότερος παραγωγός πετρελαίου και φυσικού αερίου. Η εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένη στις δυτικές επαρχίες, η δασική εκμετάλλευση είναι σημαντική στην Αλμπέρτα και τη Βρεταννική Κολομβία, ενώ η γεωργία αποτελεί τη βασική δραστηριότητα στο Saskatchewan. Οι παράκτιες επαρχίες έχουν ως πόρους την αλιεία και την εκμετάλλευση του ορυκτού πλούτου. Το Οντάριο και το Κεμπέκ είναι οι δύο πλουσιότερες και οι πλέον εκβιομηχανισμένες επαρχίες της χώρας. Ειδικεύο

νται στην κατασκευή μεταποιημένων προϊόντων (στο Οντάριο παράγεται περίπου το 40 % της συνολικής εθνικής παραγωγής)· η Βρεταννική Κολομβία είναι επίσης έντονα εκβιομηχανισμένη.

3.2. Τα τελευταία έτη ο Καναδάς αντιμετώπισε οικονομική κρίση με αρνητικό ρυθμό ανάπτυξης (-1,2 % το 1992). Το 1994 ωστόσο παρουσίασε τον υψηλότερο ρυθμό ανάπτυξης των χωρών της Ομάδας των 7 (4,6 %). Το 1995, οι προσπάθειες που κατεβλήθησαν για τη μείωση του ελλείμματος, η επιβράδυνση της ανάπτυξης των Ηνωμένων Πολιτειών και οι αβεβαιότητες που προέκυψαν από το δημοψήφισμα στο Κεμπέκ άσκησαν αρνητική επίδραση στην ανάπτυξη, που ανήλθε σε ποσοστό 2 % περίπου.

3.3. Λόγω της κοινής δέσμευσης της Τράπεζας του Καναδά και της κυβέρνησης με στόχο τη σταθερότητα των τιμών, κυρίως μέσω της πολιτικής των επιτοκίων, ο πληθωρισμός παραμένει χαμηλός στον Καναδά, με ποσοστό 2,2 % το 1995.

3.4. Ένα από τα κυριότερα προβλήματα του Καναδά είναι το χρέος του και το ύψος του δημοσίου ελλείμματος. Το δημόσιο ομοσπονδιακό χρέος, ενώ το 1971 ανερχόταν σε 20 δισεκατομμύρια δολάρια (19 % του ΑΕΠ), το Μάρτιο του 1995 ξεπέρασε τα 545 δισεκατομμύρια δολάρια (73 % του ΑΕΠ) — εάν προστεθεί το χρέος των επαρχιών, το ποσό αυτό είναι ισοδύναμο του ΑΕΠ. Σήμερα το 30 % των ομοσπονδιακών δαπανών διατίθεται για την αποπληρωμή του χρέους.

3.4.1. Για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση αυτή που απειλεί το μέλλον της χώρας, η κυβέρνηση προσπάθησε να λύσει το πρόβλημα του δημοσιονομικού ελλείμματος ιδιωτικοποιώντας πολλές δημόσιες επιχειρήσεις (Air Canada, Petro Canada), μειώνοντας ή καταργώντας ορισμένα προγράμματα επιχορήγησης, περιορίζοντας τις μεταφορές κονδυλίων στα άλλα επίπεδα διακυβέρνησης και μειώνοντας τον αριθμό των κρατικών υπαλλήλων. Οι μεταρρυθμίσεις αυτές απέδωσαν ενθαρρυντικά αποτελέσματα διότι το δημοσιονομικό έλλειμμα μειώθηκε από το 5 % του ΑΕΠ το 1994-1995 στο 4,2 % το 1995-1996, καθιστώντας με τον τρόπο αυτό δυνατή την υλοποίηση του στόχου του 3 % για το φορολογικό έτος 1996-1997· απώτερος στόχος είναι βέβαια η επίτευξη της εξισορρόπησης του προϋπολογισμού.

3.5. Δεδηλωμένη προτεραιότητα της κυβέρνησης παραμένει εντούτοις η καταπολέμηση της ανεργίας. Πράγματι, σε αντίθεση με το νότιο γείτονά του, ο Καναδάς αντιμετωπίζει εδώ και αρκετά χρόνια ποσοστό ανεργίας που προσεγγίζει το 10 %· 10,4 % το 1994 και το 9,6 % το 1995. Η στρατηγική της ομοσπονδιακής κυβέρνησης στον τομέα αυτόν αποσκοπεί κυρίως στη διασφάλιση οικονομικών συνθηκών που να ευνοούν την ανάκαμψη των προσλήψεων στον ιδιωτικό τομέα, με μείωση του δημοσίου ελλείμματος και των επιτοκίων, στήριξη της καινοτομίας και των μικρών επιχειρήσεων και προώθηση της εξαπλώσεως του εξωτερικού εμπορίου του Καναδά. Ο τέταρτος στυλοβάτης της κυβερνητικής δράσης είναι η αναθεώρηση των κοινωνικών προγραμμάτων και ειδικότερα του προγράμματος ασφάλισης κατά της ανεργίας που γίνεται πρόγραμμα ασφάλισης της απασχόλησης. Κέντρο βάρους του προγράμματος αυτού είναι η επανένταξη στην απασχόληση με παράλληλη διασφάλιση βελτιωμένης στήριξης των ατόμων και των οικογενειών με πενιχρά εισοδήματα.

3.6. Ο συνδυασμός των επιπτώσεων στον πληθυσμό από τη δημοσιονομική λιτότητα, τη οικονομική αβεβαιότητα που οφείλεται στην κακή κατάσταση της απασχόλησης και την απουσία συνεννόησης και θεσμοθετημένου κοινωνικού διαλόγου εξηγεί τη σχετική κοινωνική δυσαρέσκεια στον Καναδά. Μολονότι οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η πλειοψηφία του πληθυσμού υποστηρίζει τις προσπάθειες για τη μείωση των ελλειμμάτων, η πρόταση της ομοσπονδιακής κυβέρνησης για αναθεώρηση του συστήματος ασφάλισης κατά της ανεργίας, ώστε να τεθούν περισσότερο περιορισμοί, προκάλεσε πολλές διαμαρτυρίες. Ακόμα πιο εύγλωττο είναι το κοινωνικό κίνημα που ακολούθησε την εφαρμογή της πολιτικής του νέου συντηρητικού πρωθυπουργού της επαρχίας του Οντάριο, κ. Mike Harris, η οποία συνίσταται, μεταξύ άλλων, στον περιορισμό της κοινωνικής αρωγής, των επιχορηγήσεων στην τοπική αυτοδιοίκηση και στον εξορθολογισμό του συστήματος υγείας.

3.7. Η κυβέρνηση του Κεμπέκ, αντιμετωπίζοντας τις ίδιες δημοσιονομικές δυσχέρειες και πριν να λάβει δύσκολες αποφάσεις, επέλεξε διαφορετική οδό. Άρχισε μια διαδικασία διαλόγου (που ονόμασε: Τολμάμε να επιλέγουμε μαζί) με το σύνολο των εκπροσώπων της κοινωνίας του Κεμπέκ προκειμένου να επιτευχθεί συναίνεση όσον αφορά τη φορολογική μεταρρύθμιση και την ανάκαμψη της απασχόλησης. Κατά την πρώτη διάσκεψη για το κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι του Κεμπέκ (Μάρτιος 1996), επιτεύχθηκε συμφωνία επί του στόχου της εξάλειψης του δημοσίου ελλείμματος το έτος 2000. Μία δεύτερη διάσκεψη που θα πραγματοποιηθεί το φθινόπωρο (Οκτώβριος 1996) θα έχει ως στόχο την επεξεργασία νέου κοινωνικού συμβολαίου. Στη συνέχεια, είναι πιθανόν τα όργανα που θα συσταθούν για τη διεξαγωγή του διαλόγου να αποκτήσουν μόνιμο χαρακτήρα κατά τρόπο που θα προσδιορισθεί.

3.8. Οι ομάδες οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων στον Καναδά

Οι επιχειρήσεις

3.8.1. Το καναδικό συμβούλιο των επιχειρηματιών είναι ο κύριος εκπρόσωπος των μεγάλων καναδικών επιχειρήσεων στον τομέα της κρατικής πολιτικής στον Καναδά και το εξωτερικό. Το συμβούλιο αυτό αποτελείται από τους διευθύνοντες των 150 κυριότερων καναδικών επιχειρήσεων. Αυτές αντιπροσωπεύουν όλους τους μεγάλους τομείς της οικονομίας και έχουν την ευθύνη του μεγαλύτερου μέρους των επενδύσεων, των εξαγωγών, της επαγγελματικής κατάρτισης και της έρευνας για την ανάπτυξη του καναδικού ιδιωτικού τομέα. Το συμβούλιο αυτό υπήρξε ένθερμος υποστηρικτής της συμφωνίας ελεύθερων ανταλλαγών με τις Ηνωμένες Πολιτείες και της επέκτασής της στο Μεξικό.

3.8.2. Το Εμπορικό Επιμελητήριο του Καναδά, ο Σύλλογος παραγωγών του Καναδά (με τις διάφορες αντιπροσωπείες τους στις επαρχίες) και η καναδική ομοσπονδία των ανεξάρτητων επιχειρήσεων εκπροσωπούν επίσης τους εργοδοτικούς κύκλους στον Καναδά. Εξάλλου, υπάρχουν ορισμένοι φορείς εκπροσώπησης στις επαρχίες όπως, για παράδειγμα, στο Κεμπέκ, το συμβούλιο εργοδοτών του Κεμπέκ.

Οι εργατικές ενώσεις

3.8.3. Η Οργάνωση Εργαζομένων του Καναδά (Congrès du Travail du Canada — CTC), συμπεριλαμβανομένου και του σκέλους της στο Κεμπέκ με την επωνυμία Ομοσπονδία εργατών και εργατριών του Κεμπέκ (FTQ) είναι η μεγαλύτερη εργατική ένωση στον Καναδά (η καναδική ομοσπονδία εργαζομένων (Fédération canadienne du travail) είναι η δεύτερη σε μέγεθος εργατική ένωση). Αποτελείται από πολυάριθμες ομοσπονδίες σε πολλούς τομείς της οικονομίας. Εξάλλου, η οργάνωση εργαζομένων του Καναδά διατηρεί στενότερες σχέσεις με το Νέο Δημοκρατικό Κόμμα του Καναδά και με πολλά συλλογικά κινήματα, όπως οι οργανώσεις γυναικών και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις.

3.8.4. Η CTC καταγγέλλει την επιδείνωση της κοινωνικής κατάστασης στον Καναδά και εξέφρασε έντονα την αντίθεσή της προς τη συμφωνία ελεύθερων ανταλλαγών με τις Ηνωμένες Πολιτείες και την ALENA (Συμφωνία Ελεύθερων Ανταλλαγών της Βορείου Αμερικής). Παρότι η CTC έχει παρουσία σε όλο τον Καναδά, και στο Κεμπέκ μέσω της FTQ, στην επαρχία του Κεμπέκ υπάρχει μία άλλη εργατική ένωση γενικής εμβέλειας: η Συνομοσπονδία των εθνικών εργατικών ενώσεων (Confédération des syndicats nationaux).

3.8.5. Στον Καναδά δεν υπάρχει η ίδια παράδοση κοινωνικού διαλόγου με την Ευρώπη. Οι συλλογικές διαπραγματεύσεις διεξάγονται εν γένει στο επίπεδο της επιχείρησης, με εξαίρεση ορισμένους τομείς όπως του αυτοκινήτου. Εντούτοις, για να περισωθεί ότι είναι δυνατόν, συστάθηκαν κατά τα τελευταία έτη ορισμένα τομεακά συμβούλια, που περιλαμβάνουν τρεις κοινωνικούς εταίρους.

Οι οργανώσεις γεωργών

3.8.6. Η καναδική ομοσπονδία των γεωργών (FCA) αποτελείται από επαρχιακές οργανώσεις των γεωργών και διάφορες ενώσεις εξειδικευμένων παραγωγών (σιτοπαραγωγών, πτηνοτρόφων, κτηνοτρόφων, γαλακτοκόμων, κ.λπ.). Η FCA οφείλει να δέχεται στους κόλπους της τη συνύπαρξη έντονα αντικρουόμενων συμφερόντων: από τη μία πλευρά, οι αιτοπαραγωγοί της δύσης, ανταγωνιστικοί και στραμμένοι προς τις εξαγωγές και, από την άλλη πλευρά, οι παραγωγοί αβγών, με μία πολύ προστατευμένη αγορά και ένα σύστημα διαχείρισης της προσφοράς.

Οι οργανώσεις καταναλωτών και οι άλλες ομάδες πολιτών

3.8.7. Η Ένωση καταναλωτών του Καναδά είναι η μόνη οργάνωση με παρουσία στο εθνικό επίπεδο. Μολονότι ασκεί αξιοσημείωτη επιρροή, λόγω του βαθμού ευαισθητοποίησης των καναδών καταναλωτών, η Ένωση πάσχει από έλλειψη μέσων.

3.8.8. Εκτός από το κίνημα των καταναλωτών, υπάρχουν εξάλλου πολλές άλλες ομάδες πολιτών, κυρίως στον τομέα

του περιβάλλοντος, στον οποίο οι Καναδοί είναι ιδιαίτερα δραστήριοι. Επίσης, ιδίως στο Κεμπέκ, έχει αναπτυχθεί ένας τομέας που αποκαλείται «κοινοτικός τομέας» με στόχο την αύξηση των χώρων συμμετοχής των πολιτών σε πολλούς τομείς της κοινωνικής οικονομίας (υγεία και κοινωνικές υπηρεσίες, εκπαίδευση, κατάρτιση, πολιτισμός, κ.λπ.).

4. Το εξωτερικό εμπόριο του Καναδά

4.1. Επειδή το 30 % του ΑΕΠ συνδέεται με τις εξαγωγές, ο Καναδάς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εξωτερικό και το διεθνές εμπόριο για την ανάπτυξή του. Τούτο εξηγεί μεταξύ άλλων τον ιδιαίτερα ενεργό ρόλο που έχει ανέκαθεν διαδραματίσει η χώρα στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ και σήμερα του ΠΟΕ.

4.2. Ο Καναδάς, χάρη στους πλούσιους φυσικούς πόρους του, εξάγει κυρίως σιτάρι, αργό πετρέλαιο, ξυλεία, χαρτοπολλά και μεταλλεύματα. Χάρη σε μία παλαιά συμφωνία με τις Ηνωμένες Πολιτείες για τα αυτοκίνητα (με την οποία απαλλασσόταν από δασμούς το διμερές εμπόριο αυτής της βιομηχανίας), εξάγει μεγάλη ποσότητα προϊόντων της αυτοκινητοβιομηχανίας. Εξάγει επίσης σημαντική ποσότητα τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού, αεροσκαφών και σιδηροδρομικού υλικού. Εξάλλου, ο Καναδάς εισάγει κυρίως τελικά προϊόντα, μηχανήματα και αγαθά εξοπλισμού, ηλεκτρονικά προϊόντα και καταναλωτικά αγαθά. Το 1995, χάρη στην έντονη αύξηση των εξαγωγών, που επέφερε η οικονομική ανάκαμψη στις Ηνωμένες Πολιτείες, το εμπορικό πλεόνασμα του Καναδά ανήλθε πρωτοφανώς στα 28,3 δισεκατομμύρια δολάρια.

4.3. Το εξωτερικό εμπόριο του Καναδά παρουσιάζει έντονη έλλειψη ισορροπίας επειδή διεξάγεται κατά κύριο λόγο με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Πράγματι, το 70 % των εισαγωγών του προέρχεται από τις ΗΠΑ και πλέον του 80 % των εξαγωγών του διοχετεύεται στη χώρα αυτή. Τα ποσοστά αυτά σημείωσαν αύξηση κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών διότι το 1989 τέθηκε σε ισχύ μια συμφωνία ελεύθερων ανταλλαγών με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Βασική επιδίωξη τότε του Καναδά ήταν να διασφαλισθεί τρόπος τινά έναντι της ανόδου του αμερικανικού προστατευτισμού.

4.4. Την 1η Ιανουαρίου 1994 τέθηκε σε ισχύ η Συμφωνία Ελεύθερων Ανταλλαγών της Βορείου Αμερικής (ALENA) μεταξύ Καναδά, Ηνωμένων Πολιτειών και Μεξικού. Η συμφωνία αυτή αποσκοπεί κυρίως στην κατάργηση των τελωνειακών δασμών και των περισσότερων μη δασμολογικών φραγμών για μια δεκαετία, στην απελευθέρωση της κίνησης των επενδυτικών κεφαλαίων και στη θέσπιση μηχανισμού για τη ρύθμιση των διαφορών σε θέματα αντιντάμπινγκ και αντισταθμιστικών δασμών.

4.5. Εξάλλου, ο Καναδάς, προκειμένου να παρακάμψει την ολιγοπία των Ηνωμένων Πολιτειών σχετικά με την ένταξη της Χιλής στην ALENA, άρχισε συνομιλίες στις αρχές του 1996 για τη σύναψη συμφωνίας ελεύθερων ανταλλαγών με τη χώρα αυτή. Επίσης, ως μέλος της Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC) και της Οργάνωσης των Αμερικανικών Κρατών, ο Καναδάς πρωτοστατεί στις προσπάθειες που καταβάλλονται για την απελευθέρωση του εμπορίου στο πλαίσιο των δύο αυτών σχημάτων.

5. Οι σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά είναι καλές...

5.1. Με ενέργειες του τότε πρωθυπουργού κ. Pierre-Elliott Trudeau, ο Καναδάς συνήψε το 1976 συμφωνία πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες. Η συμφωνία αυτή προέβλεπε δέσμευση των συμβαλλομένων μερών όσον αφορά την αύξηση και τη διαφοροποίηση των εμπορικών τους ανταλλαγών, την ανάπτυξη της οικονομικής συνεργασίας καθώς και την ενθάρρυνση και διευκόλυνση της δημιουργίας κοινών επιχειρήσεων.

5.1.1. Μολοντί περί τα τέλη της δεκαετίας του '70 θεωρήθηκε σημαντικός σταθμός στην ανάπτυξη των σχέσεων του Καναδά με τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, η συμφωνία αυτή δεν απέφερε τα αναμενόμενα αποτελέσματα στο εμπορικό επίπεδο και δεν εμπόδισε την πρόκληση διενέσεων. Κατέστησε όμως δυνατή την έναρξη διαρθρωμένου διαλόγου για τα οικονομικά και εμπορικά θέματα με τη μεσολάβηση της Μικτής Επιτροπής Συνεργασίας και πολλών ομάδων εργασίας (εμπόριο και επενδύσεις, τηλεπικοινωνίες και τεχνολογίες των πληροφοριών, ορυκτά και μεταλλεύματα, ξυλεία και χαρτί).

5.2. Οι εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ ΕΕ και Καναδά πραγματοποιούνται βάσει της ρήτρας του μάλλον ευνοούμενου κράτους. Ο Καναδάς βρίσκεται στην ένατη θέση των εμπορικών εταίρων της Ένωσης και η Ένωση είναι ο δεύτερος σε σπουδαιότητα εταίρος του Καναδά. Το 1994, οι καναδικές προελεύσεως εισαγωγές (εμπορεύματα και υπηρεσίες) των δεκαπέντε χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανήλθαν σε 12,1 δισεκατομμύρια Ecu και οι εξαγωγές σε 13,2 δισεκατομμύρια.

5.2.1. Τα τελευταία έτη, οι εμπορικές ανταλλαγές μεταξύ ΕΕ και Καναδά βρίσκονται σε σχετική στασιμότητα (όσον αφορά τα εμπορεύματα και όχι τις υπηρεσίες) λόγω των γενικών οικονομικών συνθηκών και βέβαια λόγω της εκτροπής εμπορίου που προκάλεσε η σύναψη προτιμησιακών συμφωνιών. Το 1994, οι εξαγωγές των 12 προς τον Καναδά αντιπροσώπευσαν το 1,75 % του συνόλου των εξαγωγών (2,23 % το 1990) και οι εισαγωγές από τον Καναδά ανήλθαν στο 1,7 % του συνόλου (2,05 % το 1990).

5.2.2. Οι κυριότερες εξαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τον Καναδά είναι μηχανήματα και εξοπλισμός μεταφορών, μεταποιημένα προϊόντα και χημικά προϊόντα. Οι κυριότερες εισαγωγές της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι πολτός ξυλείας, αεροσκάφη, αλουμίνιο, δημοσιογραφικό χαρτί και οικοδομική ξυλεία. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Γερμανία είναι τα κράτη μέλη που έχουν τις στενότερες εμπορικές σχέσεις με τον Καναδά.

5.3. Παρότι οι εμπορικές σχέσεις είναι μάλλον απογοητευτικές, οι συναλλαγές στο επίπεδο των εξωτερικών επενδύσεων είναι, αντιθέτως, περισσότερο ικανοποιητικές. Έτσι το απόθεμα των άμεσων επενδύσεων του Καναδά στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπερβαίνει τα 15 δισεκατομμύρια Ecu. Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον δεύτερο κατά σειρά αποδέκτη των

καναδικών επενδύσεων στο εξωτερικό (μετά τις Ηνωμένες Πολιτείες) με ποσοστό 20% το 1994 έναντι 12,5% το 1985. Το απόθεμα των εξωτερικών επενδύσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον Καναδά ανέρχεται σε 20 δισεκατομμύρια Ecu περίπου. Η Ένωση αποτελεί για τον Καναδά το δεύτερο σημαντικότερο εξωτερικό επενδυτή, με ποσοστό 20% περίπου επί του συνόλου.

5.4. Στο πολιτικό επίπεδο, οι σχέσεις Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά ακολουθούν το πλαίσιο της Υπερατλαντικής Δήλωσης του Νοεμβρίου του 1990. Κατά τρόπο ανάλογο προς τη δήλωση που είχε υπογραφεί λίγο νωρίτερα από την Ένωση και τις Ηνωμένες Πολιτείες, στην Υπερατλαντική αυτή Δήλωση αναφέρονται οι κοινόι στόχοι και προκλήσεις και η ανάγκη ενίσχυσης της συνεργασίας στο επιστημονικό, οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο. Με τη Δήλωση του 1990 θεσπίζονται κυρίως τακτικές επαφές επιπέδου κορυφής, κυρίως μεταξύ του ασκούντος την προεδρία του Συμβουλίου, του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Πρωθυπουργού του Καναδά. Ο μηχανισμός που δημιουργήθηκε το 1990 έχει λειτουργήσει σχετικά καλά και έχει καταστήσει δυνατή την εδραίωση μόνιμου διαλόγου τόσο στο πολιτικό επίπεδο όσο και στο επίπεδο της διοίκησης.

6. ... αλλά εντούτοις υπάρχουν ορισμένα προβλήματα

6.1. Ορισμένα προβλήματα που υπάρχουν από παλιά εξακολουθούν να διαταράσσουν την ατμόσφαιρα των διμερών σχέσεων οι οποίες χαρακτηρίζονται ενίοτε από μεγάλη ένταση.

6.2. Αναμφισβήτητα, το πρόβλημα της αλιείας είναι το πλέον γνωστό μετά την κρίση που προκλήθηκε προσφάτως, την άνοιξη του 1995, λόγω της αλίευσης του μελανού ιππόγλωσσου στα διεθνή ύδατα. Το ζήτημα αυτό υποσκάπτει τις διμερείς σχέσεις εδώ και αρκετά χρόνια. Το 1981 υπεγράφη συμφωνία μετά από τετραετείς διαπραγματεύσεις. Τον Δεκέμβριο του 1992 υπεγράφη νέα συμφωνία ώστε να εξευρεθεί ικανοποιητική λύση για τη διατήρηση, τη βέλτιστη χρήση και την ορθολογική διαχείριση των αλιευτικών πόρων στην περιοχή δικαιοδοσίας του NAFO (Οργανισμός Αλιείας Βορειοδυτικού Ατλαντικού) και τα καναδικά ύδατα.

Στο πλαίσιο αυτό, ο Καναδάς δεν επικύρωσε το Μνημόνιο Συνεννόησης, προϊόν της εν λόγω Συμφωνίας, γεγονός που βλάπτει τον αλιευτικό τομέα της Κοινότητας, κυρίως όσον αφορά:

- α) την παροχή αδειας στα αλιευτικά σκάφη της Ευρωπαϊκής Ένωσης για να εισέρχονται στους καναδικούς λιμένες και να χρησιμοποιούν τις εγκαταστάσεις τους·
- β) τη διάθεση στην Ευρωπαϊκή Ένωση των αλιευτικών πλεονασμάτων που δηλώνει ο Καναδάς στην αποκλειστική οικονομική του ζώνη, λαμβανομένου υπόψη του ενδιαφέροντος που έχει ανέκαθεν εκδηλώσει η ΕΕ, στην περίπτωση πλεονασμάτων σε ορισμένα είδη·

γ) την παροχή αδειας στα σκάφη της ΕΕ για να συμμετέχουν, με καναδικές επιχειρήσεις, σε εμπορικές συμφωνίες που συνάπτονται στο πλαίσιο αναπτυξιακών και άλλων αλιευτικών προγραμμάτων.

6.2.1. Κατά την κρίση του 1995, η Ένωση καταδίκασε τα παράνομα μέτρα που έλαβαν οι Καναδοί, και συγκεκριμένα την κατάσχεση, σε διεθνή ύδατα, ενός ισπανικού αλιευτικού σκάφους, διότι έτσι παραβιάστηκαν θεμελιώδεις και διεθνώς παραδεδομένοι κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, καθώς και τη μονομερή εφαρμογή αναστολής της αλιείας του ιππόγλωσσου στην ζώνη του NAFO. Μετά από μια περίοδο μεγάλης κρίσης, επήλθε συμφωνία στις 16 Απριλίου του ίδιου έτους.

6.2.2. Η συμφωνία του Απριλίου του 1995, που έγινε δεκτή το Δεκέμβριο και από τα άλλα δώδεκα μέλη του NAFO, επιλύει το ζήτημα της κατανομής των αλιευτικών ποσοστώσεων για το 1996 και θεσπίζει νέα μέτρα διατήρησης και ελέγχου. Εξάλλου, τον Ιούνιο του 1996, οι καναδικοί λιμένες άνοιξαν και πάλι στα αλιευτικά σκάφη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6.2.3. Μολονότι η κρίση των αρχών του 1995 αποσοβήθηκε, το ζήτημα δεν ρυθμίστηκε οριστικά. Πράγματι, ο Καναδάς αντιμετωπίζει την έντονη μείωση των αλιευτικών του πόρων, με οικονομικές επιπτώσεις για τους κατοίκους της Νέας Γης και μία κατάσταση της εσωτερικής του πολιτικής που δυσχεραίνει οιαδήποτε μακροπρόθεσμη δέσμευση. Επιπλέον, η Ισπανία, μετά την κατάσχεση του αλιευτικού της σκάφους, κατέθεσε προσφυγή κατά του Καναδά στο Διεθνές Δικαστήριο. Η αναμονή της απόφασης αυτής (προβλέπεται περί τα τέλη του 1997) καθιστά αβέβαιη την οιαδήποτε δέσμευση του Καναδά που θα μπορούσε να αποβεί εις βάρος του.

6.3. Το ζήτημα των παγίδων με δαγκάνες δημιουργεί επίσης ορισμένα προβλήματα. Ο κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 3254/91 απαγορεύει τη χρήση παγίδων με δαγκάνες στην Ευρωπαϊκή Ένωση από 1ης Ιανουαρίου 1995. Από την ημερομηνία αυτή, απαγορεύει επίσης την εισαγωγή γουνοδεριμάτων και παραγώγων προϊόντων που προέρχονται από χώρες όπου δεν απαγορεύεται η χρήση παγίδων με δαγκάνες ή όπου χρησιμοποιούνται τεχνικές παγίδευσης που δεν ανταποκρίνονται στα διεθνή κριτήρια προστασίας των ζώων.

6.3.1. Το 1995, δόθηκε στον Καναδά αναστολή για την εφαρμογή του κανονισμού αυτού. Πράγματι, ο Καναδάς αντιτίθεται στην εφαρμογή του με το επιχείρημα ότι οι αυτόχθονες πληθυσμοί του και ιδίως οι Inuits, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από το εμπόριο γουνοδεριμάτων. Το ζήτημα τίθεται εκ νέου ελλείψει ενός διεθνούς κανόνα που να έχει ορίσει ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης ή απτών αποτελεσμάτων από την ομάδα μελέτης που συνέστησαν η Ευρωπαϊκή Ένωση, ο Καναδάς, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσία. Στη γνωμοδότησή της για την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου με την οποία προτείνεται αναβολή για ένα ακόμη έτος της εφαρμογής του Κανονισμού του 1991, η ΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για

το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν επιμένει αρκετά στον καθορισμό διαδικασιών ελέγχου που να διασφαλίζουν την παγίδευση χωρίς σκληρότητα. Εξάλλου, η ΟΚΕ ζητεί:

- να καταρτισθεί δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα διαπραγματεύσεων με τις τρίτες χώρες·
- να μεριμνήσει η Επιτροπή για το ζήτημα της τεχνικής βοήθειας στους πληθυσμούς που χρησιμοποιούν παραδοσιακές μεθόδους κυνηγιού, προκειμένου να δεχθούν οι πληθυσμοί αυτοί να αναπτύξουν μη βάνανυσες μεθόδους παγίδευσης·
- να ενταχθεί στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων μία ρήτρα διαφάνειας, δηλαδή μία δήλωση που να αναφέρει τις μεθόδους παγίδευσης και θανάτωσης καθώς και τον τόπο, η οποία να συνοδεύει τα εισαγόμενα προϊόντα·
- γενικότερα, η Επιτροπή να αναλάβει να τροποποιήσει τις υφιστάμενες συμφωνίες με τις τρίτες χώρες και να διαπραγματευθεί τις μελλοντικές συμφωνίες προκειμένου να ενταχθεί μία ρήτρα κοινής δέσμευσης και συνεργασίας για την προστασία του περιβάλλοντος.

6.4. Ορισμένες νομικές διαφορές στο γεωργικό τομέα, όσον αφορά κυρίως το σίτο, το αποστεωμένο βοδινό και τα ζυμαρικά, επιλύθηκαν στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων που αποσκοπούσαν στην αντιστάθμιση των αρνητικών συνεπειών που υπέστη ο Καναδάς λόγω της διεύρυνσης της Ένωσης (Άρθρο 24.6 των κανόνων του ΠΟΕ).

6.5. Υφίστανται άλλα προβλήματα, όπως λόγω χάση η παρουσία νηματώδους στο ξύλο πεύκης, οι αποψιλωτικές υλοτομήσεις στον καναδικό δρυμό που γίνονται αφορμή για διαμαρτυρίες της Ευρώπης ή ακόμη οι ονομασίες προελεύσεως οίνων και αλκοολούχων ποτών και οι εμπορικές πρακτικές των επαρχιακών οργάνωσης πωλήσεως αλκοολούχων προϊόντων.

7. Προσπάθεια για νέα ώθηση στις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά

7.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής σχετικά με τον Καναδά. Κατά την άποψή της, μία ολοκληρωμένη και ισορροπημένη υπερατλαντική σχέση δεν μπορεί να νοηθεί χωρίς την πλήρη συμμετοχή του Καναδά.

7.2. Η ΟΚΕ θεωρεί αναγκαία την αναγνώριση της ιδιαιτερότητας του Καναδά, ο οποίος βρίσκεται τρόπον τινά στο μεταίχμιο αυτών που ορισμένοι αποκαλούν αμερικανικά και ευρωπαϊκά πρότυπα. Εξάλλου, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή θεωρεί επίσης απαραίτητο να ληφθεί υπόψη στις διμερείς σχέσεις η εσωτερική ποικιλομορφία του Καναδά και, κυρίως, η συνύπαρξη δύο κοινοτήτων, της αγγλόφωνης και της γαλλόφωνης.

7.3. Η ΟΚΕ ασπάζεται την άποψη της Επιτροπής και του Συμβουλίου σύμφωνα με την οποία η αναλογία των ζητημάτων αιχμής στη σχέση Ευρωπαϊκής Ένωσης — Ηνωμένων Πολιτειών αφενός και στη σχέση Ευρωπαϊκής Ένωσης — Καναδά αφετέρου, οδηγεί στην υιοθέτηση της αυτής διαδικασίας ως προς την προσέγγιση των δύο θεμάτων. Τούτο σημαίνει ότι

δεν απαιτείται νέο θεσμικό πλαίσιο. Αναγνωρίζει εντούτοις, όπως η Επιτροπή, ότι η προσέγγιση θα πρέπει να προσαρμοσθεί με βάση την κλίμακα και την ιδιαιτερότητα των σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά. Ωστόσο, η ΟΚΕ η οποία έχει εκφράσει τη λύπη της διότι τα περισσότερα αμφισβητούμενα ζητήματα δεν ελήφθησαν υπόψη κατά την κατάρτιση του προγράμματος δράσεως Ευρωπαϊκής Ένωσης — Ηνωμένων Πολιτειών, πιστεύει ότι το πρόγραμμα δράσης με τον Καναδά δεν θα έπρεπε να αγνοήσει τις διμερείς διαφορές.

7.4. Η ΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν ολοκληρώθηκαν οι συνομιλίες σχετικά με τον καθορισμό ενός σχεδίου δράσης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Καναδά κατά τη σύνοδο κορυφής της Ρώμης. Η ΟΚΕ ζητεί από την Προεδρία του Συμβουλίου και την Επιτροπή την επανέναρξη, το συντομότερο δυνατόν, των συνομιλιών με τον Καναδά σχετικά με το σχέδιο δράσης, προκειμένου να μην πέσουν στο κενό οι προσπάθειες που ξεκίνησαν στις αρχές του καλοκαιριού. Η ΟΚΕ συνιστά να τηρηθεί σταθερή στάση όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο ερμηνεύει ο Καναδάς την έννοια της εξωεδαφικότητας. Η διαφοροποιημένη ερμηνεία της έννοιας αυτής από τον Καναδά, ανάλογα με το εάν αναφέρεται στα αποτελέσματα του νόμου Helms-Button ή στη διενέργεια έρευνας σε ξένο σκάφος στα διεθνή ύδατα είναι πράγματι απαράδεκτη για προφανείς λόγους αρχής.

7.5. Εντούτοις, παρότι θα πρέπει να τηρηθεί σταθερή στάση όσον αφορά την τήρηση των αρχών και των διεθνών κανόνων, θα πρέπει να αποφευχθεί η εξάρτηση της συμφωνίας για το σχέδιο δράσης από το ζήτημα της οριστικής ρύθμισης της διαφοράς στο θέμα της αλιείας. Επίσης, η ΟΚΕ φρονεί ότι η έλλειψη σχεδίου δράσης δεν θα πρέπει να παρακωλύσει τη συνέχιση των τρεχουσών διαπραγματεύσεων επί ορισμένων θεμάτων ούτε την έναρξη συνομιλιών επί ορισμένων άλλων θεμάτων.

7.6. Με βάση την ανακοίνωση της Επιτροπής, το σχέδιο δράσης που συζητείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Καναδά περιλαμβάνει τέσσερα κύρια μέρη: εξωτερική πολιτική και ασφάλεια, διεθνή προβλήματα, εμπόριο, συνεργασία και επενδύσεις και ένα μέρος που αφορά την εμβάθυνση και τη διεύρυνση του διαλόγου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Καναδά.

8. Εξωτερική πολιτική και ασφάλεια

8.1. Όπως παρατηρείται στην ανακοίνωση της Επιτροπής:

«ο ολόένα σημαντικότερος ρόλος που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην υφήλιο και η θέση που κατέχει ο Καναδάς στο διεθνές προσκήνιο, καθώς και οι κοινές αξίες τις οποίες ασπάζονται, συνηγορούν υπέρ της ενίσχυσης του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ Καναδά και Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένους τομείς της εξωτερικής πολιτικής.»

Αναφέρονται ορισμένοι πιθανοί τομείς στενότερης συνεργασίας, όπως η ευρω-ατλαντική ασφάλεια, τα δικαιώματα του ανθρώπου στα ΝΑΚ και η μεταρρύθμιση και ενίσχυση της οργάνωσης των Ηνωμένων Εθνών.

8.2. Προβλέπεται επίσης στενότερη συνεργασία σε ό,τι αφορά τους ανθρωπιστικούς στόχους. Σημειωτέον, επ' αυτού, ότι τα μέτρα για τη μείωση του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού επηρέασαν ιδιαίτερα, δυστυχώς, τα καναδικά προγράμματα κρατικής ενίσχυσης της ανάπτυξης, εφόσον το ποσόν τους μειώθηκε από 3 δισεκατομμύρια δολάρια σε 2,2 δισεκατομμύρια δολάρια κατά την τελευταία τριετία. Εντούτοις, η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Καναδάς εκφράζουν σε μεγάλο βαθμό τις ίδιες ανησυχίες στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας και συνεισφέρουν κατά σαφώς ισοδύναμο ποσοστό του ακαθάριστου εθνικού προϊόντος τους (0,4 %) στην ενίσχυση της ανάπτυξης. Η ΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να αναπτύξει τη συνεργασία με τον Καναδά στους σημαντικούς αυτούς τομείς. Η σύσταση συντονιστικής δομής και οι ανταλλαγές προσωπικού μεταξύ της Επιτροπής και του καναδικού οργανισμού διεθνούς ανάπτυξης θα μπορούσαν επίσης να διευκολύνουν το συντονισμό των ενεργειών.

8.3. Η ΟΚΕ έχει κατ'επανάληψη εκφράσει την ανησυχία που της εμπνέει η επιδείνωση της φτώχειας στην Αφρική και η απομόνωση της ηπείρου αυτής. Ο Καναδάς συμμερίζεται την ανησυχία αυτή δεδομένου ότι η Αφρική (με 44 %) είναι ο βασικός προορισμός της καναδικής κρατικής ενίσχυσης της ανάπτυξης, και θα μπορούσαν να σχεδιασθούν κοινές ενέργειες στον τομέα αυτόν.

9. Υπερεθνικά προβλήματα

9.1. Δικαιοσύνη και εσωτερικές υποθέσεις

9.1.1. Η ανακοίνωση της Επιτροπής αναφέρει ότι μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ειδικότερα του Τίτλου της VI για τη συνεργασία στους τομείς της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων, πολλές τρίτες χώρες και κυρίως ο Καναδάς εκδήλωσαν ενδιαφέρον για ενεργό συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Ένωση στους τομείς αυτούς. Μεταξύ των θεμάτων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν το αντικείμενο συνεργασίας αναφέρονται τα σχετικά με τη μετανάστευση και το δικαίωμα ασύλου, τα προβλήματα του οργανωμένου διεθνούς εγκλήματος, της διακίνησης ναρκωτικών και της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, της καταπολέμησης της τρομοκρατίας καθώς και της διακίνησης παράνομων μεταναστών.

9.1.2. Η ΟΚΕ συμμερίζεται απόλυτα τις ανησυχίες αυτές. Εντούτοις, εκφράζει την πεποίθηση ότι δεν θα μπορέσει να πραγματοποιηθεί μία αποτελεσματική υπερατλαντική συνεργασία, που είναι εξάλλου απαραίτητη για την αντιμετώπιση αυτών των διεθνών προκλήσεων, όσο δεν ενισχύεται η δυνατότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παρουσιάζει ενιαία θέση για τα ζητήματα αυτά. Η πτυχή αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο των θεμάτων που είναι σκόπιμο να μελετηθούν κατά τη Διακυβερνητική Διάσκεψη.

9.2. Το περιβάλλον

Η ΟΚΕ διάκειται υπέρ της στενότερης συνεργασίας με τον Καναδά στον τομέα της πολιτικής για το περιβάλλον, τομέα στον οποίο διαθέτει αξιοσημείωτη εμπειρία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Καναδάς θα μπορούσαν, με κοινή δράση, να

προωθήσουν τις διεθνείς συμφωνίες στον τομέα του περιβάλλοντος. Ως παράδειγμα αναφέρεται η συναφής προσέγγιση του Καναδά και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αντίθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες, στον τομέα της οικολογικής επισήμανσης, γεγονός στο οποίο θα μπορούσε να βασιστεί ένας ουσιαστικότερος διάλογος και η αναζήτηση κοινών λύσεων.

10. Εμπόριο, συνεργασία και επενδύσεις

10.1. Πολυμερής προσέγγιση

10.1.1. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει τη δέσμευσή της υπέρ της πολυμερούς προσέγγισης και της εδραίωσης του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Επ' αυτού, εκφράζει την ικανοποίησή της για τις εύλογες συζητήσεις που προβλέπονται με τον Καναδά για τα θέματα που δεν ολοκληρώθηκαν κατά τις διαπραγματεύσεις του γύρου της Ουρουγουάης σχετικά με τις δημόσιες αγορές, τις διαπραγματεύσεις στον τομέα των άμεσων εξωτερικών επενδύσεων και τα νέα ζητήματα της εμπορικής πολιτικής.

10.2. Υπερατλαντικό πλαίσιο

10.2.1. Μέσω των ιθυνόντων του, ο Καναδάς έχει κατ'επανάληψη προτείνει να διεξαχθούν συζητήσεις επί ενός συμφώνου ελεύθερων υπερατλαντικών ανταλλαγών ή ακόμη ενός συμφώνου ελεύθερων ανταλλαγών Ευρωπαϊκής Ένωσης — Καναδά. Η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι οι προτάσεις αυτές υπήρξαν πολύτιμες διότι προκάλεσαν τον από κοινού προβληματισμό επί του θέματος. Εντούτοις, όπως και η Επιτροπή, φρονεί ότι μια τέτοια πρωτοβουλία είναι πρόωγη, υπό την έννοια ότι ενδέχεται, αφενός να αποδειχθεί ολέθρια για την εδραίωση των κεκτημένων από τις συμφωνίες του γύρου της Ουρουγουάης και, αφετέρου, να συναντήσει σημαντικές δυσκολίες στην υλοποίησή της. Εξάλλου, δεν μπορεί να αγνοηθεί το σχετικά χαμηλό και στάσιμο επίπεδο των εμπορικών ανταλλαγών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Καναδά καθώς και ο ισχυρός προσανατολισμός της καναδικής οικονομίας προς τη Βόρειο Αμερική ο οποίος δεν είναι δυνατόν να μεταβληθεί από καμία συμφωνία, ακόμα και ελεύθερων ανταλλαγών.

10.2.2. Έχει προταθεί ο Καναδάς και η Ευρωπαϊκή Ένωση να πραγματοποιήσουν από κοινού μελέτη σχετικά με τη διευκόλυνση του εμπορίου αγαθών και υπηρεσιών και τη μείωση και δη την κατάργηση των δασμολογικών και των μη δασμολογικών φραγμών. Η ΟΚΕ απευθύνει έκκληση στην Επιτροπή να την κρατά ενήμερη για την εξέλιξη της μελέτης αυτής και των αποτελεσμάτων της και ζητεί ακόμη να μελετηθούν τα μέσα ανάπτυξης και διευκόλυνσης των επενδύσεων, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Η ΟΚΕ διερωτάται εάν η μελέτη αυτή θα διεξαχθεί εκ παραλλήλου με τη μελέτη που ανέλαβε να συντάξει επί του θέματος η Ένωση με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Η ΟΚΕ εκφράζει ωστόσο την απορία της σχετικά με την απουσία του όρου «Νέα υπερατλαντική αγορά» από τον ορισμό της πολιτικής για τον Καναδά δεδομένου ότι ο όρος αυτός αποτελεί ένα σημαντικό κεφάλαιο της αποφασισθείσας συνεργασίας με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Για μια ακόμη φορά, η ΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη για ενδελεχή προβληματισμό ως προς τη χάραξη μιας κοινής στρατηγικής έναντι των τριών κρατών μελών της Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου Βορείου Αμερικής (NAFTA).

10.3. Διμερές εμπόριο

10.3.1. Οι διμερείς εμπορικές σχέσεις μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Καναδά έχουν συχνά σηματοδοτηθεί από αντιδικίες, ορισμένες εκ των οποίων θα μπορούσαν εν δυνάμει να καταλήξουν σε σημαντικές συγκρούσεις. Καιτοι πολλά από τα προβλήματα αυτά διακανονίσθηκαν προσφάτως, παραμένει ωστόσο η δυνατότητα συγκρούσεως. Σημειωτέον ότι σημαντικός αριθμός των συγκρούσεων αυτών συνδέεται με τις αποκλίσεις των μεν από τους δε όσον αφορά τα περιβαλλοντικά ζητήματα. Τούτο ισχύει ή ίσχυε για τα νεογνά της φάκας, την αλιεία, το εμπόριο δασικών προϊόντων ή ακόμη τις παγίδες με δαγκάνες. Επ' αυτού, η ΟΚΕ ζητεί να δοθεί μεγαλύτερη σημασία στην εξεύρεση οδού για διάλογο επί των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των σχέσεών τους με το εμπόριο.

10.3.2. Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να βρει τρόπους ώστε να αποφευχθεί η εκ νέου εμφάνιση των προβλημάτων αυτών με αποτελεσματικότερη χρήση των μηχανισμών που επιτρέπουν να διαφάνουν τα προειδοποιητικά σημεία των διαφορών. Εκφράζει ωστόσο τη λύπη της για το γεγονός ότι με την πρόταση αυτή φαίνεται ότι αποσκοπείται μόνον η ενίσχυση των υφισταμένων μηχανισμών οι οποίοι κάθε άλλο παρά αποτελεσματικοί έχουν αποδειχθεί κατά το παρελθόν. Η εφαρμογή ενός συστήματος «αποτροπής των συγκρούσεων» έχει πολλάκις αποτελέσει σύσταση της ΟΚΕ στο παρελθόν. Με τη διαπίστωση, εξάλλου, ότι οι περισσότερες διμερείς διαφορές είναι προϊόν ενεργειών των κύκλων συμφερόντων στην Ευρώπη ή στον Καναδά, η ΟΚΕ προτείνει διεύρυνση του υπερατλαντικού διαλόγου προς τους κύκλους αυτούς προκειμένου να ενταχθούν σε ένα μηχανισμό πρόληψης των διαφορών.

10.4. Συνεργασία σε θέματα κανονισμών

10.4.1. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την προσέγγιση της Επιτροπής με την οποία αποσκοπείται να δοθεί προτεραιότητα στη συνεργασία σε θέματα κανονισμών προκειμένου να προωθηθούν οι ανταλλαγές.

10.4.2. Η ΟΚΕ επικροτεί τη σύναψη, το συντομότερο δυνατόν, συμφωνίας για την αμοιβαία αναγνώριση των κανόνων και της αξιολόγησης της συμμόρφωσης προς αυτούς (στην οποία υπεισέρχονται οι διαδικασίες πιστοποίησης και δοκιμών). Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει εξάλλου ότι διάκειται υπέρ της όσο το δυνατόν συχνότερης εφαρμογής των διεθνών κανόνων. Είναι σημαντική η ένταξη όλων των εμπλεκόμενων κύκλων συμφερόντων στις διαδικασίες θέσπισης κανόνων.

10.4.3. Επί του παρόντος διεξάγονται διαπραγματεύσεις προκειμένου να συναφθούν συμφωνίες στους τομείς της πολιτικής για τον ανταγωνισμό και της τελωνειακής συνεργασίας. Επίσης, η ΟΚΕ ζητεί ενισχυμένη συνεργασία προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις αγορές στον τομέα των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

10.4.4. Η ενισχυμένη αυτή συνεργασία στον τομέα των διακανονισμών θα πρέπει να είναι επίσης ευρείας εμβέλειας, θα πρέπει, δηλαδή, να περιλαμβάνει τη διαβούλευση με τους κύκλους συμφερόντων τους οποίους αφορούν αυτές οι πολιτικές διακανονισμών. Στη διαβούλευση θα πρέπει να ενταχθούν όχι μόνο οι κύκλοι εμπορικών συμφερόντων αλλά και οι εργατικές ενώσεις, οι οργανώσεις καταναλωτών και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις.

10.5. Συνεργασία σε θέματα πολιτικής για την απασχόληση και κοινωνικής πολιτικής

10.5.1. Η προώθηση των τομέων κοινού ενδιαφέροντος που συνδέονται με την πολιτική για την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική εντάσσεται στους στόχους της αναθερμάνσης των σχέσεων με τον Καναδά. Η αντιπαράθεση εμπειριών και απόψεων στους τομείς της καταπολέμησης της ανεργίας, της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, της σχέσης μεταξύ απασχόλησης και νέων τεχνολογιών, της επαγγελματικής κατάρτισης και εκπαίδευσης και της διά βίου εκπαίδευσης, της υγείας ή της προστασίας των κοινωνικών συστημάτων μπορεί να αποβεί ιδιαίτερα εποικοδομητική. Ειδικότερα, ο Καναδάς και η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζουν σήμερα προβλήματα ιδιαίτερα συναφή.

10.5.2. Στο πλαίσιο αυτό, η ΟΚΕ συνιστά να μην περιορισθεί ο διάλογος μόνον στο επίπεδο των διοικήσεων αλλά να επεκταθεί και στους κοινωνικούς εταίρους. Η ίδια η ΟΚΕ, λόγω της μεγάλης εμπειρίας της στους τομείς αυτούς, θα μπορούσε να συμμετάσχει επωφελώς στις ανταλλαγές αυτές που αποσκοπούν στην καλύτερη αμοιβαία αναγνώριση και την αναζήτηση, ει δυνατόν, κοινών λύσεων.

11. Διεύρυνση και εμβάθυνση του διαλόγου

11.1. Το τελευταίο μέρος της στρατηγικής της Επιτροπής συνίσταται στη διεύρυνση του υπερατλαντικού διαλόγου προς νέους φορείς του επιχειρηματικού κόσμου και της κοινωνίας των πολιτών καθώς και προς νέους τομείς όπως η εκπαίδευση, ο πολιτισμός και οι επιστήμες. Ευλόγως, η ΟΚΕ ασπάζεται απολύτως το στόχο αυτό. Ήδη, με τη γναμοδοτήσή της για τις σχέσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τις Ηνωμένες Πολιτείες, είχε αποφανθεί ότι:

«Μία υπερατλαντική συνεργασία μεταξύ ομάδων οικονομικών και κοινωνικών συμφερόντων που να διευρύνει τον προωθούμενο σήμερα εμπορικό διάλογο θα είχε το πλεονέκτημα της εμβάθυνσης ενός διαλόγου ο οποίος, μέχρι σήμερα, διεξάγεται, ως επί το πλείονος, από έναν σχετικά μικρό αριθμό εμπειρογνομένων των πολιτικών κύκλων και των κύκλων που μεριμνούν για την ασφάλεια.»

11.2. Προτείνεται, κατ' αυτόν τον τρόπο, η έναρξη διαλόγου μεταξύ των επιχειρήσεων, κατά το πρότυπο του διαλόγου που διεξάγεται με τις Ηνωμένες Πολιτείες. Εξάλλου, στην ημερησια διάταξη βρίσκεται επίσης η ανάπτυξη δραστηριοτήτων συνεργασίας στο πλαίσιο της προσφάτως συναφθείσης διμερούς συμφωνίας για τις επιστήμες και τις τεχνολογίες καθώς και η ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων στο πλαίσιο της κοινωνίας των πληροφοριών, κυρίως σε ό,τι αφορά τη χρήση των τεχνικών πολυμέσων στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού, γεγονός που χαροποιεί την ΟΚΕ.

11.3. Η ΟΚΕ επικροτεί εξάλλου την πρόταση σχετικά με την από κοινού εξέταση των προβλημάτων της περιφερειακής πολιτικής διότι η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο Καναδάς αντιμετωπίζουν παρεμφερείς προκλήσεις στον τομέα αυτόν.

11.4. Η ΟΚΕ συνιστά επίσης πλήρη και ολοκληρωτική χρήση των μηχανισμών συνεργασίας που παρέχει η προσφάτως συναφθείσα συμφωνία για την τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, ενώ παράλληλα διερωτάται μήπως οι συνθήκες συμμετοχής (απαιτείται προέλευση από ιδρύματα δύο διαφορετικών κρατών μελών και δύο διαφορετικών περιφερειών) που ορίζει η συμφωνία αυτή είναι υπερβολικά περιοριστικές. Η ΟΚΕ εκφράζει εξάλλου την έντονη επιθυμία να θεσπισθεί συντόμως η αμοιβαία αναγνώριση των πανεπιστημιακών σπουδών και τίτλων.

11.5. Η ΟΚΕ ζητεί διεύρυνση του διαλόγου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά προς τις ομάδες συμφερόντων και των δύο πλευρών του Ατλαντικού. Πράγματι, για να είναι πλήρης η συμμετοχή στο διμερή διάλογο, θα πρέπει να διασφαλισθεί η συμμετοχή ομάδων που εκπροσωπούν τους εργαζόμενους, τους γεωργούς, τους καταναλωτές και τις οικολογικές οργανώσεις. Θα μπορούσε να διεξαχθεί εποικοδομητικός διάλογος επί πολλών θεμάτων, όπως:

- τα προβλήματα οικονομικής και νομισματικής πολιτικής·
- η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, της κρατικής βοήθειας στην ανάπτυξη και η κατάσταση στην Αφρική·
- η σύγκριση εμπειριών και πολιτικών στον τομέα της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης, επαγγελματικής κατάρτισης, υγείας και κοινωνικών υπηρεσιών·

- η πολιτική για την προστασία του περιβάλλοντος και οι σχέσεις μεταξύ εμπορίου και περιβάλλοντος·
- η ενημέρωση και η προστασία των καταναλωτών·
- οι διαφορές στις γεωργικές πολιτικές, οι αμοιβαίες μειώσεις των επιχορηγήσεων, η συμβολή της γεωργίας στην προστασία του περιβάλλοντος·
- η σύγκριση των εμπειριών σε θέματα περιφερειακής πολιτικής·
- οι καινοτόμες πρωτοβουλίες των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων και οι τόποι και τρόποι συμμετοχής της αστικής κοινωνίας·
- οι πολιτιστικές ανταλλαγές και οι επαφές μεταξύ των νέων.

11.6. Δεδομένου του δυναμισμού της καναδικής αστικής κοινωνίας και της ευνοϊκότατης αποδοχής της ιδέας του διευρυμένου διαλόγου από τον Καναδά, η ΟΚΕ συνιστά τη διοργάνωση ετήσιας συνάντησης προκειμένου να συζητούνται ορισμένα από τα προαναφερθέντα ζητήματα. Οι τακτικές αυτές συναντήσεις θα έχουν στόχο να βελτιώσουν την αμοιβαία κατανόηση, να αποτελέσουν το μηχανισμό πρόληψης των διενέξεων και, τέλος, να εντάξουν την κοινωνία των πολιτών και συνεπώς τους λαούς στον υπερατλαντικό διάλογο που αποτελεί τις περισσότερες φορές υπόθεση των ειδικών. Η ΟΚΕ επιθυμεί να ακολουθήσει την κατεύθυνση αυτή με το κοινό σχέδιο δράσης Ευρωπαϊκής Ένωσης-Καναδά.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Η ακόλουθη τροπολογία, που συγκέντρωσε τουλάχιστον το 1/4 των ψήφων, απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημείο 7.5

Να αντικατασταθεί από το ακόλουθο κείμενο.

«Πάντως, η απαιτούμενη σταθερή στάση όσον αφορά την τήρηση των διεθνών αρχών και κανόνων, σημαίνει ότι η επίτευξη συμφωνίας για ένα σχέδιο δράσης δεν θα επηρεάσει την απόλυτη ανάγκη να ξεπεραστεί η ανώμαλη κατάσταση που παρατηρείται σήμερα λόγω της μη κύρωσης από τον Καναδά της Συμφωνίας για την Αλιεία την οποία υπέγραψε το 1992 και στην οποία περιλαμβάνεται το άνοιγμα των καναδικών λιμένων στα αλιευτικά σκάφη της Ένωσης, η σύσταση κοινών επιχειρήσεων Ευρωπαϊκής Ένωσης-Καναδά και η πρόσβαση στα πλεονάσματα αλιευμάτων. Κατ'αυτόν τον τρόπο θα επιτευχθεί σημαντική πρόοδος στην εξομάλυνση των σχέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τον Καναδά, στις οποίες οι αλιευτικές πτυχές είναι θεμελιώδους σημασίας, και θα παραμεριστεί χωρίς για τούτο να υποτιμάται επ' ουδενί, η διαφορά για την οποία βρίσκονται σε εξέλιξη η διεξαγωγή αποδείξεων στο Διεθνές Δικαστήριο, με την αμοιβαία κατανόηση.»

Αιτιολογία

Θεωρώ ότι η πρότασή μου, παρότι στην ουσία λέει το ίδιο, είναι πιο σαφής και περιεκτική.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 31, ψήφοι κατά: 50, αποχές: 19.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για το μέλλον της κοινωνικής προστασίας: πλαίσιο συζήτησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο»

(97/C 66/17)

Στις 8 Νοεμβρίου 1995, και σύμφωνα με το άρθρο 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την παραπάνω ανακοίνωση.

Το τμήμα κοινωνικών, οικογενειακών, εκπαιδευτικών και πολιτισμικών θεμάτων, στο οποίο ανατέθηκε και η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 15 Νοεμβρίου 1996 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Laur, με συνεισηγητές τον κ. Meriano και την κ. van den Burg.

Κατά τη 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 28ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 95 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η παρούσα γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το μέλλον της κοινωνικής προστασίας λαμβάνει υπόψη τον ακόλουθο διττό στόχο:

- αφενός, χρειάζεται σήμερα να επιδιωχθεί μεγαλύτερη συμβατότητα μεταξύ των κανόνων και πρακτικών των κρατών μελών στο επίπεδο της κοινωνικής προστασίας·
- αφετέρου, ο στόχος αυτός πρέπει να επιτευχθεί σύμφωνα με την πολιτιστική παιδεία κάθε κράτους μέλους επί τη βάση της επικουρικότητας. Υπό το πνεύμα αυτό, έγκαιρα στα κράτη μέλη ειδικώς να εξασφαλίσουν τη διαχείριση των δαπανών που συνδέονται με την κοινωνική προστασία.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πρωτοβουλία για την διενέργεια συζητήσεως σε ευρωπαϊκό επίπεδο σχετικά με το μέλλον της κοινωνικής προστασίας στην ανακοίνωσή της έγγρ. COM(95) 466 της 31ης Οκτωβρίου 1995. Αντικείμενο της συζητήσεως είναι ο κοινός προβληματισμός που πρέπει να διενεργηθεί από τα κοινοτικά όργανα και τα κράτη μέλη, στον οποίο προβληματισμό θα πρέπει να δοθεί «η δέουσα συνέχεια» έως το 1996.

1.2. Η εν λόγω πρωτοβουλία βασίζεται στον πρωταρχικό στόχο της κοινωνικής συνοχής και της αλληλεγγύης και αποσκοπεί στη διατήρηση ή την επίτευξη υψηλού επιπέδου κοινωνικής προστασίας, αποστολή η οποία προβλέπεται από το άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Βάσει του ρόλου και των συμφερόντων της Ενώσεως στον τομέα της ελεύθερης διακίνησης, η επιδίωξη του θεμελιώδους αυτού στόχου έγινε αφορμή για την χάραξη μιας στρατηγικής συγκλίσεως που προσδιορίστηκε σε δύο συστάσεις το 1992: τη σύσταση 92/441/ΕΟΚ της 24ης Ιουνίου 1992 και τη σύσταση 92/442/ΕΟΚ της 27ης Ιουλίου 1992. Δια μέσου των συστάσεων αυτών, τα κράτη μέλη συνεφώνησαν από κοινού ότι είναι ανάγκη να διατηρηθούν και να προσαρμόσουν και να αναπτύξουν τα συστήματα κοινωνικής ασφάλειας και όρισαν κοινούς στόχους για την επίτευξη του σκοπού τους.

1.3. Η ανακοίνωση αναφέρεται στις συγκεκριμένες αιτιολογήσεις που συνδέονται με τις πρόσφατες πολιτικές προσπάθειες και με τη νέα συζήτηση για τη δυνατότητα να καταστούν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πιο ευνοϊκά στην απασχόληση και πιο αποτελεσματικά με τη μείωση του έμμεσου

εργατικού κόστους ή με τη συνδυασμένη εφαρμογή φορολογικών συστημάτων και συστημάτων παροχής βοήθειας.

1.4. Στην ανακοίνωση σκιαγραφούνται ορισμένα από τα βασικά χαρακτηριστικά των πρόσφατων εξελίξεων καθώς και των εξελίξεων που πρέπει να αναμένονται στο μέλλον, και τονίζονται επτά συγκεκριμένα θέματα που προσφέρονται για περαιτέρω ανάλυση και κοινό προβληματισμό. Ειδικότερα το τελευταίο θέμα («η μακροπρόθεσμη θεώρηση του μέλλοντος της κοινωνικής προστασίας») μπορεί να καλύψει πολλές τάσεις και πολλά προβλήματα που απετέλεσαν αντικείμενο άλλων γνωμοδοτήσεων της ΟΚΕ, όπως π.χ. οι αλλαγές συμπεριφοράς ως προς την εργασία καθώς και ως προς τον κύκλο της ζωής και της οικογενείας. Όπως επισημαίνεται στο σημείο 2.3 της ανακοίνωσης, δεν είναι δυνατόν να αιτιολογηθούν όλες οι δημογραφικές τάσεις αποκλειστικά βάσει του φαινομένου της γήρανσης του πληθυσμού. Μνημονεύεται εξίσου και η σταδιακή μετατροπή των οικογενειακών δομών η οποία μας υποχρεώνει να μην περιοριζόμαστε πια μόνον στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ένα και μόνο μέλος συντηρεί την οικογένεια και αποτελεί μοναδική πηγή εισοδημάτων, αλλά να αντιμετωπίζουμε τους διάφορους εργαζομένους στο σύνολό τους, συμπεριλαμβανομένων και εκείνων των οποίων ο τρόπος εργασίας αντιστοιχεί σε νέες μορφές και συμπεριφορές εργασίας. Το γεγονός ότι οι εν λόγω συμπεριφορές τροποποιούνται κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ατόμου θα πρέπει επίσης να αποτελέσει αντικείμενο της δέουσας προσοχής⁽¹⁾.

2. Η κοινωνική προστασία στην Ευρώπη

2.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στη γνωμοδότησή της για την «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου περί της σύγκλισης των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας», τον Νοέμβριο του 1991, αναφέρθηκε στο ζήτημα της κοινωνικής προστασίας (καθώς και της κοινωνικής ασφάλισης), θίγοντας κατ'αρχήν το ζήτημα της αρχής της αλληλεγγύης. Στη γνωμοδότηση αναφέρεται ότι:

«Η κοινωνική ασφάλιση με την ευρύτερη έννοια θα πρέπει να εννοηθεί ως "κοινωνική κάλυψη" η οποία βασίζεται στην αλληλεγγύη και επεκτείνεται σε κάθε άτομο που έχει

(1) Βλ. γνωμοδότηση της CES για το «χρόνο εργασίας» ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996.

ανάγκη και το οποίο διαμένει νομίμως στην Κοινότητα, όταν βρεθεί σε κατάσταση ανάγκης που απαιτεί προστασία από ορισμένους κινδύνους. Αυτή η προστασία, που παρέχεται στις περιπτώσεις ασθένειας ή ατυχήματος, μητρότητας, ανεργίας, ανικανότητας προς εργασία, γήρατος και δυσκολιών οικογενειακής φύσεως, εξασφαλίζει τα κατάλληλα μέσα για τη διατήρηση επαρκούς βιοτικού επιπέδου με τρόπο ώστε να προληφθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός των πληττομένων. Οι κίνδυνοι που αναφέρθηκαν πιο πάνω αποτελούν συνεπώς το αντικείμενο της κοινωνικής προστασίας, στη διαμόρφωση της οποίας συνέβαλαν επίσης συμβάσεις και γνωμοδοτήσεις, που καταρτίστηκαν σε διεθνές και κοινοτικό επίπεδο⁽¹⁾».

Αν προστεθεί στον κατάλογο αυτό η περίπτωση της εκπαιδευτικής γονικής άδειας αυτή η περιγραφή καλύπτει συνεπώς όλες τις μορφές κοινωνικής προστασίας που συνδέουν την ασφάλιση έναντι των κινδύνων με τις ανάγκες της κοινωνικής συνοχής.

2.2. Στην ανακοίνωσή της (σημείο 1.1) η Επιτροπή ορίζει την κοινωνική προστασία «ως το σύνολο των συλλογικών συστημάτων μεταφοράς, που έχουν σχεδιαστεί για την προστασία των πολιτών έναντι των κοινωνικών κινδύνων.»

2.3. Η κοινωνική προστασία αποτελεί θεμελιώδες συστατικό στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου. Φορέας εμπιστοσύνης, συμβάλει στην κοινωνική συνοχή και στη δημιουργία μεταξύ των ευρωπαίων πολιτών ενός αισθήματος συμμετοχής στην ίδια κοινότητα.

2.4. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας σε ολόκληρη την Κοινότητα βασίζονται στην αρχή της αλληλεγγύης μεταξύ των πολιτών. Έκφραση της εν λόγω αλληλεγγύης αποτελεί η παραδοσιακή μορφή του Κράτους-Πρόνοια και οι μηχανισμοί αλληλασφάλισης.

2.5. Τα υφιστάμενα στην Ευρωπαϊκή Ένωση συστήματα κοινωνικής προστασίας παρουσιάζουν σημαντικές διαφορές. Όπως κατέδειξαν ορισμένες μελέτες⁽²⁾, οι υφιστάμενες διαφορές εντοπίζονται κυρίως στην κάλυψη των κινδύνων, στους κανόνες πρόσβασης, στη διάρθρωση των παροχών, στο επίπεδο και την προέλευση των σχετικών οικονομικών πόρων, των εταίρων που συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων και διαχείρισης των συστημάτων.

2.6. Οι υφιστάμενες διαφορές οφείλονται βεβαίως στις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν στα διάφορα κράτη μέλη που το καθένα των οποίων χρησιμοποίησε και συνδύασε με το δικό του τρόπο τα διάφορα στοιχεία των συστημάτων Beveridge ή Bismarck.

2.7. Εντούτοις, υφίστανται πολλές κοινές κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τους στόχους, τους καλυπτόμενους κινδύνους και τα κατώτερα διασφαλιζόμενα πρότυπα, όχι μόνο στο

πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά επίσης και σε διεθνές επίπεδο. Ορισμένα διεθνή κείμενα περιλαμβάνουν ρητρες κατώτερων προτύπων, που έχουν υιοθετηθεί από την πλειοψηφία των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Σύμβαση αριθ. 102 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας του 1952, επικυρώθηκε από 13 κράτη μέλη⁽³⁾ και ο Ευρωπαϊκός Κώδικας κοινωνικής ασφάλισης του Συμβουλίου της Ευρώπης, του 1964, επικυρώθηκε από τον ίδιο αριθμό χωρών⁽⁴⁾. Ο αναθεωρημένος κώδικας κοινωνικής ασφάλισης του Συμβουλίου της Ευρώπης του 1990, υπογράφηκε από 10 κράτη μέλη⁽⁵⁾.

2.8. Η έκθεση της Επιτροπής για την κοινωνική προστασία στην Ευρώπη⁽⁶⁾ επισημαίνει επίσης ότι στο πλαίσιο μίας ευρύτερης συγκριτικής προοπτικής, τα ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής προστασίας διαφέρουν από τα ανάλογα συστήματα άλλων χωρών, παραδείγματος χάρι των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ιαπωνίας, και παρουσιάζουν πολλές ομοιότητες μεταξύ τους. Η εν λόγω έκθεση παρουσιάζει μία πλήρη συνολική εικόνα.

2.9. Υφίσταται επίσης ευρεία συμφωνία σχετικά με το γεγονός ότι η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και η δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ), δεν θα πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση της κοινωνικής κατάστασης. Διάφορες δημοσκοπήσεις⁽⁷⁾ καταδεικνύουν την έντονη ανησυχία των ευρωπαίων πολιτών ως προς τις επιπτώσεις της ΟΝΕ στην κοινωνική προστασία, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

(3) Οι οκτώ κίνδυνοι που αναφέρονται στη Σύμβαση αριθ. 102 της ΔΟΕ είναι οι ακόλουθοι: Μέρος II: ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, Μέρος III: επιδόματα ασθένειας, Μέρος IV: επιδόματα ανεργίας, Μέρος V: επιδόματα γήρατος, Μέρος VI: επιδόματα σε περίπτωση ατυχήματος κατά τη διάρκεια της εργασίας, Μέρος VII: οικογενειακά επιδόματα, Μέρος VIII: επιδόματα μητρότητας, Μέρος IX: επιδόματα αναπηρίας, Μέρος X: παροχές προς τα επιζώντα μέλη. Η επικύρωση των εν λόγω μερών από τα κράτη μέλη της ΕΕ έχει ως ακολούθως: Γερμανία: Μέρη II έως X, Αυστρία: Μέρη II, IV, V, VII και VIII, Βέλγιο: Μέρη II έως X, Δανία: Μέρη II, IV, V, VI και IX, Ισπανία: Μέρη II έως IV και VI, Γαλλία: Μέρη II και IV έως IX, Ελλάδα: Μέρη II έως VI και VIII έως X, Ιρλανδία: Μέρη III, IV και X, Ιταλία: Μέρη III έως VI, Λουξεμβούργο: Μέρη II έως X, Κάτω Χώρες: Μέρη II έως X, Ηνωμένο Βασίλειο: Μέρη II έως V, VII και X, Σουηδία: Μέρη II έως IV και VI έως VIII.

(4) Οι 13 χώρες που επικύρωσαν τον Ευρωπαϊκό Κώδικα κοινωνικής ασφάλισης του 1964 είναι οι εξής: Γερμανία, Βέλγιο, Δανία, Ισπανία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία, Ηνωμένο Βασίλειο και Σουηδία.

(5) Τον αναθεωρημένο Κώδικα, ο οποίος προσαρμόστηκε στις 17 Ιουλίου 1995, έχουν μέχρι τη στιγμή αυτή υπογράψει οι ακόλουθες χώρες: Γερμανία, Βέλγιο, Φινλανδία, Γαλλία, Ελλάδα, Ιρλανδία, Ιταλία, Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Πορτογαλία και Σουηδία.

(6) Η κοινωνική προστασία στην Ευρώπη, έκθεση της Επιτροπής, 31 Οκτωβρίου 1995, 1ο κεφάλαιο.

(7) Ευρωβαρόμετρο για την κοινωνική προστασία, άνοιξη 1992.

(1) ΕΕ αριθ. C 40 της 17. 2. 1992, παράγραφοι 1.4, 1.5, 1.6.

(2) Βλ. παραδείγματος χάρι, Danny Pieters, «Εισαγωγή στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας», 1993, Βρυξέλλες, καθώς και το πρώτο κεφάλαιο της έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την κοινωνική προστασία στην Ευρώπη 1995 (έγρ. COM(95) 457 τελικό).

3. Στόχοι και μέσα κοινωνικής προστασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο

3.1. Ο στόχος της προαγωγής «υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας», αποτελεί το κύριο στοιχείο της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το άρθρο 2 της Συνθήκης δεν αφήνει κανένα περιθώριο ασάφειας ως προς αυτό.

3.2. Κατά τη σύνταξη της Συνθήκης της Ρώμης, συζητήθηκε διεξοδικά η ανάγκη εναρμόνισης της κοινωνικής προστασίας προκειμένου να αποφευχθεί το φαινόμενο να καταστεί η κοινωνική προστασία παράγοντας στρέβλωσης και ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών. Η εναρμόνιση επιβάλλει την ενοποίηση των νομοθεσιών τόσο όσον αφορά τα συστήματα όσο και τους καλυπτόμενους κινδύνους και τα κατώτερα επίπεδα απαιτούμενης κοινωνικής προστασίας, και ίσως απαιτηθεί η σύσταση κοινοτικών ταμείων εγγυήσεων ή ταμείων συνοχής. Το εν λόγω σχέδιο υπέρ της εναρμόνισης εγκαταλείφθηκε στη συνέχεια. Έτσι, οι ενέργειες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας επικεντρώθηκαν στον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης. Ο όρος «συντονισμός» υποδηλώνει την θέσπιση νομικών, τεχνικών και διοικητικών δεσμών μεταξύ των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, προκειμένου να διασφαλισθεί η ισότιμη προστασία των εργαζομένων που διακινούνται μεταξύ των κρατών μελών. Κατά συνέπεια οι μηχανισμοί συντονισμού δεν τροποποιούν τα χαρακτηριστικά των διαφόρων συστημάτων. Οι εν λόγω μηχανισμοί θεσπίθηκαν επίσημα με τους κανονισμούς (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 και αριθ. 574/72. Αναμφίβολα ο συντονισμός διαφορετικών συστημάτων αποτελεί ένα σύνθετο πρόβλημα, λόγω κυρίως του γεγονότος ότι τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης έχουν αποτελέσει, κατά τα τελευταία έτη, αντικείμενο μεταρρυθμίσεων και πολυάριθμων και βαθύτατων μεταβολών.

3.3. Στα τέλη της δεκαετίας του 1980, υιοθετήθηκε μία νέα προσέγγιση του ζητήματος σε κοινοτικό επίπεδο, μέσω των πρωτοβουλιών της Επιτροπής που αποσκοπούσαν στην σύγκλιση της κοινωνικής προστασίας. Στη σύσταση του 1992, ορίζεται ότι η στρατηγική σύγκλισης αποσκοπεί στον καθορισμό κοινών στόχων που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές των κρατών μελών προκειμένου να καταστεί δυνατή η συνύπαρξη διαφορετικών εθνικών συστημάτων και η αρμονική προοδευτική επίτευξη των θεμελιωδών στόχων της Κοινότητας⁽¹⁾. Εντούτοις δηλώνεται σαφώς⁽²⁾ ότι, λόγω των σημαντικών διαφορών μεταξύ των υφιστάμενων συστημάτων και του γεγονότος ότι τα εν λόγω συστήματα αποτελούν τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς κάθε χώρας, επαφίεται στα κράτη μέλη ο καθορισμός του περιεχομένου, του τρόπου χρηματοδότησης και της οργάνωσης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας που τα αφορούν. Η μόνη υποχρέωση που επιβάλλεται στα κράτη μέλη είναι η υποβολή εκθέσεων αξιολόγησης και η οργάνωση της ανά τακτά χρονικά διαστήματα ανταλλαγής απόψεων σχετικά με την

ανάπτυξη της πολιτικής τους⁽³⁾. Η στάση του Συμβουλίου κατά την διάρκεια των ετών που επακολούθησαν τις δύο αυτές συστάσεις ήταν περιοριστική.

3.4. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή στη γνωμοδότησή της τον Νοέμβριο 1991, είχε ήδη επισημάνει την αντίφαση που υπάρχει μεταξύ του καθορισμού κοινών στόχων, τον οποίο επιδοκίμασε, και της ανυπαρξίας πρακτικών μέσων υλοποίησής τους. Η ΟΚΕ υπογράμμισε τη σημασία της μείωσης των αποκλίσεων μεταξύ των κρατών μελών και την αναγκαιότητα «ρεαλιστικής αλλά κυρίως δυναμικής θεώρησης» της κοινωνικής προστασίας⁽⁴⁾.

3.5. Στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, τα κράτη μέλη επεδίωξαν κατά κύριο λόγο τη διαφύλαξη της εθνικής κυριαρχίας τους, επικαλούμενα τις διατάξεις του άρθρου 3β της Συνθήκης του Μάαστριχτ⁽⁵⁾ σχετικά με την αρχή της επικουρικότητας.

3.6. Η αρχή της επικουρικότητας αποκτά μεγαλύτερη σημασία στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Η Επιτροπή έχει ως αποστολή να προωθήσει τη στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 118 της συνθήκης. Για την επίτευξη του στόχου που ορίζει το άρθρο 117, ιδιαίτερη σημασία έχει η συνεργασία με τις φιλανθρωπικές οργανώσεις και ιδρύματα διότι στηρίζουν τους κοινωνικούς θεσμούς και υπηρεσίες.

3.7. Το άρθρο 3 Β αναφέρεται στις περιπτώσεις όπου επιδιωκόμενοι στόχοι μπορούν «λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο». Τίθεται το ερώτημα του τρόπου αξιολόγησης του επαρκούς χαρακτήρα και της αποτελεσματικότητας και ιδιαίτερα το ζήτημα της εφαρμογής οικονομικών και κοινωνικών κριτηρίων που απορρέουν από άλλες διατάξεις της Συνθήκης γενικότερα και από τους στόχους κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης ειδικότερα (άρθρο 2 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση)⁽⁶⁾.

3.8. Εάν προβούμε στη δοκιμαστική εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας στον τομέα της κοινωνικής προστασίας,

(3) Στο ίδιο έγγραφο, τελευταίοι παράγραφοι.

(4) Γνωμοδότηση της ΟΚΕ του Νοεμβρίου 1991, ΕΕ αριθ. C 40 της 17. 2. 1992.

(5) Άρθρο 3 Β: «Η Κοινότητα δρα μέσα στα όρια των αρμοδιοτήτων που της αναθέτει και των στόχων που της ορίζει η παρούσα Συνθήκη. Στους τομείς που δεν υπάρχουν στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Κοινότητα δρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, μόνον εάν και στο βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης είναι αδύνατον να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη και δύνανται συνεννόη, λόγω των διαστάσεων ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα σε κοινοτικό επίπεδο. Η δράση της Κοινότητας δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη των στόχων της παρούσας Συνθήκης.»

(6) Βλ. παραδείγματος χάρι το άρθρο του Brian Bercusson, «Η δυναμική του Ευρωπαϊκού Εργατικού Δικαίου μετά το Μάαστριχτ», *Industrial Law Journal*, τόμος 23, αριθ. 1, Μάρτιος 1994, σ. 14.

(1) Σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1992, περί της σύγκλισης των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας, 6η, 7η και 8η αιτιολογική σκέψη (ΕΕ αριθ. L 245 της 26ης Αυγούστου 1992).

(2) Στο ίδιο έγγραφο, 9η αιτιολογική σκέψη.

διαπιστώνουμε ότι υφίστανται δύο λόγοι που συνηγορούν υπέρ του καλύτερου συντονισμού των προσπαθειών για τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ορίζεται στη σύσταση του Συμβουλίου του 1992⁽¹⁾:

- 1) Τα μειονεκτήματα που παρουσιάζει η πολιτική συντονισμού τόσο των καθεστώτων κοινωνικής προστασίας όσο και της φορολογίας που αφορά τα εν λόγω καθεστώτα που οφείλονται στην διαφοροποίηση των υφιστάμενων συστημάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα την παρεμβολή σοβαρών εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων·
- 2) Οι επιπτώσεις του κοινωνικού και φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, που έχουν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση μιας τάσης αποδιάθρωσης ή υποβάθμισης του επιπέδου σύγκλισης της κοινωνικής προστασίας.

3.9. Η ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς και η δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης, επηρεάζουν σημαντικά τις εθνικές πολιτικές στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να έχουν ως αποτέλεσμα την εμφάνιση κοινωνικών φαινομένων φτώχειας και φορολογικής υποβάθμισης. Οι τάσεις κοινωνικού και φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών αντιβαίνουν ολόενα και περισσότερο στην αρχή της επικουρικότητας και στον στόχο της προώθησης ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας.

3.10. Υπάρχει ένα παράδοξο στον τρόπο αντίληψης της έννοιας της εθνικής κυριαρχίας και της επικουρικότητας στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, παράδοξο που προσομοιάζει με αυτό που περιέγραψε πρόσφατα η Επιτροπή στο έγγραφο προβληματισμού για τη φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση⁽²⁾: «Η έκδηλη προσπάθεια υπεράσπισης της εθνικής κυριαρχίας στον τομέα της φορολογίας οδήγησε προοδευτικά στην ουσιαστική απώλεια της φορολογικής κυριαρχίας των κρατών μελών, προς όφελος των αγορών...».

3.11. Η αναγνώριση του εν λόγω παραδόξου και η αξιολόγηση των υφιστάμενων τάσεων στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, που επηρεάζουν (έμμεσα) την εσωτερική αγορά και την πολιτική της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ONE) θα πρέπει να οδηγήσουν στην υιοθέτηση μιας πιο δραστήριας στρατηγικής για τη σύγκλιση, στην κατεύθυνση που όρισε το άρθρο 3B της Συνθήκης. Το άρθρο 2 του κοινωνικού πρωτοκόλλου προβλέπει ήδη την ψηφοφορία με ειδική πλειοψηφία στο κοινωνικό πεδίο σε ό,τι αφορά την «ένταξη των ατόμων που έχουν αποκλειστεί από την αγορά εργασίας».

3.12. Η άποψη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σε σχέση με τα προβλήματα που θέτει η Επιτροπή, όπως και το 1992, είναι ότι υφίστανται πραγματικά σημαντικά επιχειρήματα που συνηγορούν υπέρ της ανάπτυξης μιας περισσότερο

δυναμικής πολιτικής εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της σύγκλισης των συστημάτων κοινωνικής προστασίας υπό την προϋπόθεση φυσικά ότι συμμορφώνονται προς τις εθνικές πολιτιστικές παραδόσεις και πρακτικές. Η εν λόγω σύγκλιση θα πρέπει να βασισθεί στους ήδη συμπεριλαμβανόμενους στη Συνθήκη και στις παραδόσεις των κρατών μελών σε σχέση με το Κράτος-Πρόνοια, θεμελιώδεις στόχους, οι οποίοι επιβεβαιώνονται από τα διεθνή πρότυπα που έχουν γίνει αποδεκτά. Βάσει των εν λόγω στόχων θα πρέπει να υποστηριχθεί και να βελτιωθεί η κοινωνική συνοχή και να αποφευχθεί η υιοθέτηση παρωχημένων πολιτικών που αποσκοπούν στην ύπαρξη όσο το δυνατόν λιγότερο κοινών στοιχείων.

4. Το μέλλον της κοινωνικής προστασίας στην Ευρώπη

4.1. Προκειμένου να διασφαλισθεί η νομιμότητα μίας παρόμοιας συζήτησης στο πλαίσιο ενός ευρωπαϊκού θεσμικού οργάνου, θα εξετασθούν στη συνέχεια τα σημεία που περιλαμβάνονται στο σημείο 3.4 της ανακοίνωσης της Επιτροπής, ενώ οι παρατηρήσεις που θα διατυπωθούν θα είναι γενικού περιεχομένου.

4.2. Κατά συνέπεια η προσέγγιση της κοινωνικής προστασίας θα πραγματοποιηθεί βάσει των εξής διαφορετικών πτυχών: η επίδραση της κοινωνικής προστασίας στην απασχόληση, οι επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού, η οργάνωση της κοινωνικής προστασίας κατά τρόπον ώστε να προσαρμόζεται στην ενιαία αγορά, τα συστήματα υγείας και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

4.3. Α — Προσαρμογή της κοινωνικής προστασίας στην κατάσταση που επικρατεί στον τομέα της απασχόλησης

4.3.1. Η απασχόληση αποτελεί το ζήτημα στο οποίο επικεντρώνεται η συζήτηση σχετικά με την κοινωνική προστασία και οι εξελίξεις στον εν λόγω τομέα θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση της κατάστασης της απασχόλησης.

4.3.2. Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει ότι οι αρνητικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού θα μπορούσαν να αντισταθμισθούν από την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης που θα είχε ως αποτέλεσμα τη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας.

4.3.3. Λόγω της αύξησης της διάρκειας ζωής ο χρόνος καταβολής των παροχών επιμηκύνεται, χωρίς να αντισταθμίζεται η σχετική αυτή αύξηση από την αντίστοιχη εξέλιξη των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, στο βαθμό που σε ορισμένα κράτη μέλη τουλάχιστον οι συνταξιούχοι δεν καταβάλλουν εισφορές. Αντιθέτως στην περίπτωση που υπήρχε μείωση της ανεργίας, θα αυξανόταν ο αριθμός των εργαζομένων που καταβάλλουν εισφορές κοινωνικής ασφάλισης και θα αντισταθμιζόταν κατά τον τρόπο αυτό οι πρόσθετες επιβαρύνσεις που οφείλονται στον διαρκώς αυξανόμενο αριθμό συνταξιοδοτούμενων, οι οποίοι δικαιούνται παροχών χωρίς να καταβάλλουν πλέον εισφορές.

4.3.4. Θα πρέπει όμως να ληφθούν υπόψη και άλλα στοιχεία.

4.3.5. Από τη μία πλευρά το γεγονός ότι το, επί του παρόντος, υψηλό επίπεδο έμμεσων επιβαρύνσεων, είναι δυνατόν να αποτρέψει την πραγματοποίηση επενδύσεων ικανών να δημιουργήσουν νέες θέσεις απασχόλησης. Ως προς το ζήτημα αυτό θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη η εκπόνηση μελέτης σχετικά με τις σχέσεις που συνδέουν τις έμμεσες δαπάνες με τη δημιουργία

(1) Σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1992 «σχετικά με τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας», ΕΕ αριθ. L 245 (92/442/ΕΟΚ) Σύσταση του Συμβουλίου της 27ης Ιουλίου 1992 «σχετικά με τα κοινά κριτήρια που αφορούν τους επαφείς πόρους και παροχές στα συστήματα κοινωνικής προστασίας», ΕΕ αριθ. L 245 (92/441/ΕΟΚ).

(2) Βλ. έγγραφο SEC(96) 487 τελικό της 20ής Μαρτίου 1996.

θέσεων απασχόλησης, το επίπεδο των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης με το συνολικό κόστος του εργατικού δυναμικού, το κόστος του εργατικού δυναμικού με τη ζήτηση εργατικού δυναμικού. Η εν λόγω μελέτη θα επιτρέψει τον καλύτερο προσδιορισμό των κατευθυντήριων γραμμών που θα πρέπει να διέπουν την προσπάθεια για τη βελτίωση της κατάστασης στον τομέα της απασχόλησης. Επιπλέον όπως αναφέρουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή σε κοινή έκθεση με θέμα την απασχόληση, που υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Μαδρίτης, «θα πρέπει να εκτιμηθούν οι επιπτώσεις, βάσει καθορισμένων στόχων μείωσης, των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, στην απασχόληση», αλλά επίσης και άλλες πηγές χρηματοδότησης.

4.3.6. Εντούτοις, τα επιδόματα ανεργίας, έχουν επίσης ιδιαίτερη σημασία για την οικονομία, δεδομένου ότι μέσω αυτών δίδεται η δυνατότητα στους ανέργους να συνεχίσουν να καταναλώνουν και διασφαλίζεται η διατήρηση των ψυχολογικών εκείνων παραγόντων που είναι απαραίτητοι στο πλαίσιο της προσπάθειας για αναζήτηση εργασίας.

4.3.7. Προκειμένου να ενθαρρυνθεί η προσαρμογή της κοινωνικής προστασίας στην κατάσταση που επικρατεί στον τομέα της απασχόλησης, είναι δυνατόν συνεπώς να υιοθετηθούν διάφορα στοιχεία δράσεως.

4.3.7.1. Ελάφρυνση των κοινωνικών επιβαρύνσεων για τους χαμηλόμισθους

4.3.7.1.1. Όπως σημειώνει ο Jacques Delors στο Λευκό Βιβλίο του, η μεγαλύτερη δυσχέρεια της Ευρώπης οφείλεται στο διεθνή ανταγωνισμό που υφίσταται η Ευρώπη όσον αφορά το εργατικό δυναμικό με χαμηλή ειδίκευση στον τομέα της απασχόλησης. Συνεπώς, πρέπει στη σημερινή κατάσταση της αγοράς εργασίας να ληφθούν μέτρα για την κατηγορία αυτή του εργατικού δυναμικού ούτως ώστε δια της μείωσης των κοινωνικών επιβαρύνσεων να επέλθει ελάφρυνση του κόστους της μη μισθωτής εργασίας. Η πιο σημαντική μακροπρόθεσμη προτεραιότητα έγκειται στην ενθάρρυνση των λιγότερο ειδικευμένων εργαζομένων να αυξήσουν το επίπεδο των ικανοτήτων τους.

4.3.7.1.2. Προς τον σκοπό αυτό τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να θεσπίσουν ένα σύστημα μερικής ατέλειας σύμφωνα με το οποίο οι μισθοί θα υποβάλλονται στην καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης μόνο για το τμήμα εκείνο που ξεπερνά ένα ορισμένο επίπεδο. Όλοι οι μισθωτοί θα ενσωματωθούν συνεπώς στο σύστημα και το μέτρο αυτό αναφέρεται σε όλους τους μισθούς. Αλλά μόνον εκείνοι που υπερβαίνουν το καθορισμένο όριο θα υποβάλλονται στην καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ανάλογα με το ποσό υπέρβασης του ορίου.

4.3.7.1.3. Με το σύστημα αυτό, ο εργοδότης επωφελείται από την κοινωνική ατέλεια εφ'όλων των μισθών όποιο και εάν είναι το επίπεδο τους, αντίθετα με το Λευκό Βιβλίο που θεσπίζει την εξαίρεση μόνο για τους χαμηλούς μισθούς.

4.3.7.2. Συνδυευτικά μέτρα της εξέλιξης των μορφών απασχόλησης

4.3.7.2.1. Η εξέλιξη της αγοράς εργασίας, η ολοένα και συχνότερη εργασία των γυναικών, αποτελούν στοιχεία που είχαν ως αποτέλεσμα τη εμφάνιση σημαντικών μεταβολών ως προς τις μορφές απασχόλησης. Κατά τον τρόπο αυτό εμφανίσθηκαν ή αναπτύχθηκαν διάφορες μορφές απασχόλησης όπως η ευέλικτη εργασία, η άτυπη εργασία (προσωρινή απασχόληση, μερική απασχόληση) και η δυνατότητα πρόσβασης σε παροχές όπως η γονική εκπαιδευτική άδεια.

4.3.7.2.2. Ολοένα και περισσότερο, οι ατομικές μορφές εργασίας παρουσιάζουν διαφορές, συνδέονται στενά με άλλες δραστηριότητες και ευθύνες που επιτίθονται στη σφαίρα του ιδιωτικού βίου και εξελίσσονται κατά τη διάρκεια της ζωής. Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και συνταξιοδότησης θα πρέπει να προσαρμοσθούν κατά τέτοιο τρόπο ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι νέοι αυτοί τρόποι εργασίας και να παρέχεται η κατάλληλη κάλυψη. Ως προς αυτό, χρήσιμα μέτρα αναφέρονται στη Συνθήκη και στη Σύσταση του 1994 του ΔΟΕ σχετικά με την εργασία κατά μερικήν απασχόληση. Η Συνθήκη ζητεί τα δημόσια συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που στηρίζονται στην επαγγελματική δραστηριότητα, να προσαρμοσθούν κατά τρόπον ώστε να εξασφαλισθούν στους εργαζόμενους κατά μερική απασχόληση κατ'αναλογία ισότιμες συνθήκες με αυτές που ισχύουν για τους εργαζομένους που κατέχουν θέσεις απασχόλησης παρόμοιες με τις θέσεις πλήρους απασχόλησης.

Τα κατώτατα όρια κάτω των οποίων οι εργαζόμενοι κατά μερική απασχόληση αποκλείονται από τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να αναθεωρούνται περιοδικώς και προοδευτικώς να μειώνονται. Οι συζητήσεις σχετικά με την προσωρινή εργασία και τους διαφόρους τύπους συμβάσεων (ατύπων) κυμαινόμενου χρόνου εργασίας βρίσκονται ακόμη σε προκαταρκτικό στάδιο. Ένα από τα σημαντικά στοιχεία εδώ (εκτός των ίσων ευκαιριών πρόσβασης) φαίνεται να είναι η ανάγκη προσδιορισμού μακρότερων περιόδων αναφοράς και/ή χρονοδιαγραμμάτων καλύτερα προσαρμοσμένων στα άτομα ως εξασφάλιση καλύτερης κοινωνικής προστασίας.

4.3.7.2.3. Αυτά τα νέα δεδομένα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά την οργάνωση της κοινωνικής προστασίας. Επίσης πρέπει να προωθηθούν ορισμένα πρότυπα χρόνου εργασίας όπως η μερική απασχόληση ή η εκπαιδευτική γονική άδεια στο μέτρο που συμβάλλουν ως ένα βαθμό στη δημιουργία απασχόλησης.

4.3.7.2.4. Η προσφυγή στις εν λόγω μορφές απασχόλησης δεν θα πρέπει κατά συνέπεια να αποθαρρυνθεί από την μη προσαρμογή της κοινωνικής προστασίας. Η οργάνωση των καθεστώτων κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να αποκτήσει την κατάλληλη ευελιξία, προκειμένου να ληφθεί υπόψη η εξέλιξη της επαγγελματικής ζωής των ατόμων. Ταυτόχρονα πρέπει να αποφευχθεί η περίπτωση τα άτομα που κατέχουν ευέλικτες και άτυπες απασχολήσεις να λάβουν συνολικά ή εν μέρει την κοινωνική προστασία.

4.3.7.3. Προώθηση της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας

4.3.7.3.1. Η υλοποίηση μιας πραγματικά ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας και η ελεύθερη διακίνηση των εργαζομένων αποτελούν θεμελιώδεις στόχους της Ένωσης που συμβάλλουν επίσης θετικά στην καταπολέμηση της ανεργίας.

4.3.7.3.2. Προκειμένου να διασφαλιστεί αυτή η ελευθερία, το άρθρο 51 χορηγεί στην Κοινότητα την αρμοδιότητα του συντονισμού της κοινωνικής ασφάλισης των διακινούμενων εργαζομένων, με σκοπό να εξαλειφθούν οι ενδεχόμενες πηγές δυσμενούς διάκρισης μεταξύ εθνικών και «διακινούμενων» εργαζομένων. Ο μηχανισμός του συντονισμού πρέπει συνεπώς να καλύπτει το σύνολο του καθεστώτος των εργαζομένων στα θέματα της κοινωνικής ασφάλισης.

4.3.7.3.3. Τα συστήματα συμπληρωματικής κοινωνικής ασφάλισης αποκτούν συνεχώς μεγαλύτερη σημασία ως ουσιώδεις στοιχείο της κοινωνικής προστασίας των εργαζομένων. Οι μηχανισμοί συντονισμού πρέπει να προσαρμοστούν με τρόπο ώστε να συμπεριλάβουν τα δικαιώματα συμπληρωματικής κοινωνικής προστασίας, προκειμένου να διασφαλίσουν την εγκυρότητά της στο σύνολο της Ένωσης.

4.3.7.4. Προώθηση της εξέλιξης της συνεχούς επιμόρφωσης

4.3.7.4.1. Στο μέλλον, οι περίοδοι επαγγελματικής κατάρτισης θα κλιμακώνονται καθ' όλη τη διάρκεια της ενεργού ζωής. Πλην όμως εάν θέλουμε μια κοινωνική προστασία που να ευνοεί την απασχόληση, τότε είναι απαραίτητο τα συστήματα κοινωνικής προστασίας να δίδουν προτεραιότητα στην υποστήριξη της επαγγελματικής κατάρτισης ακόμη και σ' αυτές που χρηματοδοτούνται από τις εταιρείες της. Πρέπει να καταστεί η κοινωνική ασφάλιση συμβατή με τις νέες μορφές επαγγελματικής κατάρτισης, στον βαθμό που θεωρείται ότι η επαγγελματική κατάρτιση ευνοεί την απασχόληση και ότι η κοινωνική προστασία θα πρέπει να περιλαμβάνει και την ανάληψη δράσεων υπέρ της απασχόλησης. Πρέπει να αναπτυχθούν τα κατάλληλα κίνητρα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογικού συστήματος, ούτως ώστε τα άτομα να είναι διατεθειμένα να βελτιώσουν ακόμη και με δικά τους έξοδα τα επαγγελματικά τους προσόντα, να τολμούν να αναλαμβάνουν νέες θέσεις και να είναι επίσης διατεθειμένα να μετατεθούν. Θα πρέπει να διερευνηθούν οι πιθανότητες που συζητώνται σε ορισμένα κράτη μέλη για την καθιέρωση ενός «λογαριασμού επαγγελματικών επιδόσεων».

4.3.7.4.2. Κατά τον τρόπο αυτό η προσφυγή στην επαγγελματική κατάρτιση θα διευκολυνθεί εάν θεωρηθούν κατά συστηματικό τρόπο οι εν λόγω περίοδοι ως κανονικοί περίοδοι εργασίας, που παρέχουν το δικαίωμα πλήρους κοινωνικής κάλυψης.

4.3.7.4.3. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να λάβουν μέτρα ώστε να διασφαλισθεί ότι η παρεχόμενη επαγγελματική κατάρτιση ανταποκρίνεται στη ζήτηση εργατικού δυναμικού, ότι είναι πραγματικά χρήσιμη και δεν έχει ως αποκλειστικό στόχο την απόκτηση πρόσθετων επαγγελματικών προσόντων χωρίς πραγματική διέξοδο. Η επαγγελματική κατάρτιση θα πρέπει να προσαρμοσθεί στις ανάγκες της οικονομίας ή της επιχείρησης, και ακόμη να επιτρέπει μια κοινωνική ή επαγγελματική προαγωγή, και η κοινωνική προστασία θα πρέπει να συμβάλει σε αυτό.

4.3.7.4.4. Παράλληλα, διαπιστώνονται παντού στρεβλώσεις της πυραμίδας των ηλικιών. Οι εν λόγω στρεβλώσεις εξηγούνται τόσο από την επιμήκυνση της σχολικής ηλικίας και των περιόδων επαγγελματικής κατάρτισης όσο και από την αύξηση του μέσου όρου ηλικίας. Το σχολείο δεν πρέπει να λειτουργεί ως μέσο αποφυγής της αντιμετώπισης των κοινωνικών προβλημάτων των νέων. Θα μπορούσαν επίσης να χρησιμοποιηθούν εκεί η εμπειρία και οι ικανότητες των ηλικιωμένων ατόμων υπέρ των νεότερων. Πράγμα που βεβαίως θα ωφελούσε επίσης και τα ηλικιωμένα άτομα τα οποία και θα διατηρούσαν κατά τον τρόπον αυτό μια δραστηριότητα για μακρύτερο χρονικό διάστημα.

4.3.7.5. Μετατροπή των δαπανών για την ανεργία σε ενεργητικές δαπάνες

4.3.7.5.1. Στο πλαίσιο της εν λόγω οπτικής, θα έπρεπε για παράδειγμα να ενθαρρυνθεί η παραγωγική χρήση του εργατικού δυναμικού που βρίσκεται σε ανεργία και το οποίο ωφελείται από κοινωνική προστασία και θα μπορούσε να στραφεί προς την εκτέλεση έργων που δεν έχουν ακόμη την απαραίτητη φερεγγυότητα. Ο στόχος πρέπει να είναι η στροφή προς τη δημιουργία πραγματικής απασχόλησης.

4.3.7.5.2. Θα πρέπει όμως επίσης να προωθηθεί και η ανάπτυξη ορισμένων τομέων απασχόλησης, οι οποίοι σε αντίθεση με ορισμένες εκ των προτέρων υφιστάμενες αντιλήψεις, θεωρείται ότι δεν αφορούν τους ανέργους διότι δεν εκλαμβάνονται ως επαγγελματική απασχόληση. Πράγματι οι αιτήσεις για θέσεις απασχόλησης στον τομέα της παροχής υπηρεσιών (φύλαξη ατόμων, παροχή οικιακής βοήθειας) δεν ικανοποιούνται σε όλες τις περιπτώσεις, λόγω έλλειψης προσφοράς. Η ικανοποίηση των εν λόγω αναγκών απέχει πολύ από την πραγματοποίησή της. Τα κράτη μέλη θα πρέπει κατά συνέπεια να ενθαρρύνουν τη δημιουργία ιδιωτικών επιχειρήσεων, ενώσεων και δημόσιων υπηρεσιών που θα αναπτύξουν την εν λόγω μορφή δραστηριοτήτων επιτρέποντας έτσι να μην θεωρούνται πλέον ως μεταβατική μορφή απασχόλησης μέχρι την εξεύρεση πραγματικού επαγγέλματος αλλά ως κανονικές δραστηριότητες. Η ΕΕ πρέπει να ενεργοποιηθεί προς αυτή την κατεύθυνση υποστηρίζοντας περισσότερο απ' όσο στο παρελθόν τα κράτη μέλη ούτως ώστε αυτά να προωθήσουν επίσης τους τομείς στους οποίους αναπτύσσονται εμπορευματικές κοινωνικές υπηρεσίες, όταν οι τελευταίες ευνοούν την ενσωμάτωση των ανέργων στην αγορά εργασίας.

4.3.7.5.3. Παρομοίως, τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα μπορούσαν να συνεισφέρουν στη χρηματοδότηση της κατάρτισης μέσω κατάλληλων υπηρεσιών και υπηρεσιών που χαρακτηρίζονται στο μέτρο του δυνατού από την αμεσότερη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και μέσω της δημιουργίας στενότερου δεσμού μεταξύ της κοινωνικής κάλυψης της ανεργίας και της ειδίκευσης του άνεργου εργατικού δυναμικού.

4.3.7.5.4. Τέλος, θα πρέπει να προβλεφθούν και άλλες δράσεις πρόσφορες για την τόνωση της απασχόλησης όπως η αντιστάθμιση των συνταξιοδοτήσεων από την πρόσληψη νεότερου εργατικού δυναμικού ή η λήψη μέτρων υπέρ της επανένταξης των ανέργων μακράς διάρκειας.

4.3.7.5.5. Εντούτοις, η λήψη παρομοίων μέτρων θα πρέπει να συνοδεύεται από τη σαφή ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους των εργοδοτών σχετικά με την τήρηση των υποχρεώσεων πρόσληψης που έχουν συμφωνηθεί με τους κοινοτικούς εταίρους.

4.3.7.5.6. Με στόχο πάντοτε να μετασηματισθεί η παθητική ανεργία σε ενεργό πολιτική απασχόλησης η ΟΚΕ κρίνει αναγκαία την προσαρμογή των καθεστώτων κοινωνικής ασφάλισης, όπως επίσης τη διαφοροποιημένη διαχείριση του χρόνου εργασίας προκειμένου να γίνει πιο προσιτή η αγορά εργασίας στους νέους γονείς. Αυτό μπορεί να συνοδευτεί με την προώθηση της γονικής αδειας και με καλύτερες υπηρεσίες υποδοχής και φροντίδας των παιδιών.

4.3.7.5.7. Υιοθετώντας παρόμοιες κατευθυντήριες γραμμές, τα κράτη μέλη θα συμβάλουν στη μετατροπή των παθητικών δαπανών σε ενεργητικές δαπάνες. Η ασφάλιση έναντι της ανεργίας δεν θα πρέπει να αποτελεί μόνο μία κοινωνική παροχή, αλλά να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα μιας δυναμικής πολιτικής για την απασχόληση.

5. Β — Μέτρα που θα πρέπει να ληφθούν σχετικά με τη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας

5.1. Το ζήτημα της απασχόλησης και το ζήτημα της χρηματοδότησης της κοινωνικής προστασίας συνδέονται άμεσα μεταξύ τους. Όπως αναφέρει ο Jacques Delors στο Λευκό Βιβλίο στην περίπτωση που το κόστος της κοινωνικής προστασίας

επιβαρύνει υπερβολικά την απασχόληση, μπορεί να καθυστερήσει η λήψη αποφάσεων για την πραγματοποίηση επενδύσεων που είναι δυνατόν να έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

5.2. Κατά τον τρόπο αυτό οι ενέργειες που πραγματοποιούνται στον τομέα της απασχόλησης έχουν συχνά επιπτώσεις στη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας και αντιστρόφως.

5.3. Εάν θέλουμε να υιοθετήσουμε μία πολιτική υπέρ της απασχόλησης και ταυτόχρονα να διασφαλίσουμε την οικονομική ισορροπία της κοινωνικής προστασίας, θα πρέπει να θεσπίσουμε νέους κανόνες χρηματοδότησης της, δηλαδή μηχανισμούς που δεν θα επηρεάζουν αρνητικά το κόστος του εργατικού δυναμικού και καθ'επέκταση το επίπεδο της απασχόλησης.

5.4. *Οι κατευθύνσεις που ακολούθησαν τα κράτη μέλη ήταν διάφορες*

5.4.1. Δεν πρέπει να λησμονείται ότι το μέλλον της κοινωνικής προστασίας συνδέεται επίσης με τις διεξαγόμενες συζητήσεις και τα μέτρα που έχουν ληφθεί στα περισσότερα κράτη μέλη όσον αφορά την αναζήτηση της ισορροπίας των κοινωνικών λογαριασμών. Η χρηματοδότηση των κοινωνικών παροχών που προορίζονται για το σύνολο των πολιτών πρέπει να χρηματοδοτούνται περισσότερο μέσω φόρων και λιγότερο μέσω εισφορών ώστε να εξασφαλιστεί η συμμετοχή του συνολικού πληθυσμού στην προσπάθεια αυτή.

5.4.1.1. Εξάλλου η ίδια άποψη διατυπώθηκε και στο έγγραφο προσανατολισμού που συντάχθηκε για την άτυπη συνεδρίαση των Υπουργών Οικονομικών (ECOFIN) που πραγματοποιήθηκε στις 20 Μαρτίου 1996, με θέμα «Η φορολογία στην Ευρώπη». Προς τον σκοπό αυτό θα πρέπει να υπάρξουν ελαφρύνσεις ως προς το κόστος της κοινωνικής προστασίας που επιβαρύνει την εργασία και να εξευρεθούν νέοι πόροι διά της επιβολής άμεσων φόρων ή φόρων υπέρ τρίτων. Πρέπει τότε να συμφωνηθεί ότι η αυξημένη φορολογία πρέπει να συνοδεύεται με αυξανόμενο συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών στα θέματα φορολογίας. Με την επέκταση της κοινωνικής ασφάλισης που χρηματοδοτείται από τη φορολογία, θα πρέπει να θεσπισθούν μηχανισμοί που να επιτρέπουν τη διασφάλιση των κοινωνικών υπηρεσιών όχι μόνο για τα βραχυπρόθεσμα διαστήματα που προβλέπουν οι υπουργοί οικονομικών.

5.4.1.2. Η προσπάθεια αυτή πρέπει εξάλλου να συνοδεύεται από κοινό επανακαθορισμό εκ μέρους των κρατών μελών των θεμάτων που σχετίζονται με την εθνική αλληλεγγύη, την επαγγελματική αλληλεγγύη και την προσωπική προσπάθεια. Αυτές οι τρεις έννοιες αποτελούν τους τρεις πυλώνες της κοινωνικής προστασίας. Μπορεί για παράδειγμα να θεωρηθεί ότι η εθνική αλληλεγγύη αποβλέπει σε γενική προστασία, χωρίς σύνδεση με την επαγγελματική δραστηριότητα. Μπορεί να υπόκειται στην άσκηση επαγγελματικών δραστηριοτήτων και έχει ως αποστολή να αντιμετωπίσει τις περιόδους ανεργίας. Μπορεί να χρηματοδοτείται από μορφές εργατικών ή εργοδοτικών εισφορών.

5.4.1.3. Κατά τον τρόπο αυτό αφενός διασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της αλληλεγγύης και αφετέρου τα κράτη μέλη

μπορούν να προσανατολισθούν προς τη δημιουργία ενός συστήματος που θα καθιερώνει την καθολική συμμετοχή στη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας, σύμφωνα με την οποία κάθε άτομο και κάθε επιχείρηση θα οφείλουν να συμμετέχουν ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

5.4.1.4. Στην περίπτωση αυτή θα υπάρξει διεύρυνση της φορολογικής βάσης με το συνυπολογισμό του συνόλου των εισοδημάτων που προέρχονται από την εργασία, αλλά επίσης των εισοδημάτων κεφαλαίου, της προστιθέμενης αξίας των επιχειρήσεων, της ενέργειας ...

5.4.1.5. Όσον αφορά παραδείγματος χάρι την προστιθέμενη αξία, είναι γνωστό ότι η μηχανοποίηση της εργασίας είχε ως αποτέλεσμα την μείωση των αναγκών σε εργατικό δυναμικό, καθώς και την έντονη αύξηση, στις περισσότερες περιπτώσεις, της προστιθέμενης αξίας. Κατά τον τρόπο αυτό η συμμετοχή ορισμένων επιχειρήσεων στη χρηματοδότηση της κοινωνικής προστασίας είναι ιδιαίτερα περιορισμένη, λόγω του γεγονότος ότι η συμμετοχή τους σε αυτή βασίζεται στο σύστημα των εισφορών βάσει των μισθών, παρά το γεγονός ότι συχνά παράγουν σημαντικό πλούτο.

5.4.1.6. Κατά τον ίδιο τρόπο, με το κόστος της κοινωνικής προστασίας θα επιβαρυνθεί στα κράτη που αυτό αντιμετωπίζεται, ένα ευρύτερο τμήμα του πληθυσμού όπως οι συνταξιούχοι, οι άνεργοι κ.λπ., η συμμετοχή των οποίων θα προσαρμοστεί ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

5.4.1.7. Σε κάθε περίπτωση, η συνολική χρηματοδότηση, είτε βασίζεται στην επιβολή φορολογίας είτε στην καταβολή εισφορών, θα πρέπει να ενσωματωθεί σε ένα σύστημα διαχείρισης που να μη θέτει υπό αμφισβήτηση τα συστήματα διαχείρισης που έχουν επιλέξει τα κράτη και κυρίως τα κύρια και βοηθητικά συστήματα κοινωνικής προστασίας που βασίζονται στην αλληλεγγύη.

5.4.2. Παροχές που θα πρέπει να χρηματοδοτηθούν βάσει της αρχής της αλληλεγγύης

5.4.2.1. Έχουν ήδη υιοθετηθεί ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το εν λόγω ζήτημα σε κοινοτικό επίπεδο. Κατά συνέπεια στο πλαίσιο της πρότασης σύστασης του Συμβουλίου περί της σύγκλισης των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας, αναφέρεται ότι η προστασία θα πρέπει να διασφαλίζει τη διάθεση «των κατάλληλων πόρων για την διατήρηση ικανοποιητικού επιπέδου ζωής».

5.4.2.2. Για το λόγο αυτό οι πόροι που προέρχονται από τη φορολογία θα πρέπει κυρίως να χρησιμοποιηθούν για παροχές, προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, σε εκείνες τις κατηγορίες του πληθυσμού που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στον κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού.

5.4.3. Μορφές χρηματοδότησης της επαγγελματικής αλληλεγγύης

5.4.3.1. Μεταξύ των εξεταζόμενων μηχανισμών χρηματοδότησης, είναι εμφανές ότι η κεφαλαιοποίηση του φόρου δεν έχει προσαρμοσθεί κατάλληλα στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, στην περίπτωση που αυτή είναι καθολική ή αποσκοπεί στην διασφάλιση ενός κατώτατου επιπέδου. Πράγματι, εάν όντως κάθε πρόσθετη εισφορά υπέρ της κοινωνικής προστασίας, θεωρείται ότι πραγματοποιείται εις βάρος του καθαρού εισοδήματος των μισθωτών και προκαλεί πολιτικές εντάσεις που καθίσταται ολόένα και δυσκολότερο να αντιμετω-

πισθούν, δεν θα πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι τα συστήματα κεφαλαιοποίησης του φόρου είναι ιδιαίτερα ευαίσθητα στις δημογραφικές και οικονομικές διακυμάνσεις.

5.4.3.2. Αυτή τη στιγμή όμως οι δημογραφικές μεταβολές προκαλούν ανισορροπίες, η αντιμετώπιση των επιπτώσεων των οποίων είναι ιδιαίτερα δύσκολη και κατά συνέπεια παρουσιάζουν ιδιαίτερους κινδύνους στην περίπτωση που επιδιώκεται η επίτευξη του στόχου κοινωνικής προστασίας.

5.4.4. Ενθάρρυνση της οικογενειακής πολιτικής

5.4.4.1. Κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί η αυξανόμενη σημασία των οικογενειακών επιδομάτων. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται στον εν λόγω τομέα θα πρέπει να θεωρηθούν ως μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Πράγματι ο τομέας της οικογένειας είναι δυνατόν να συμβάλει στη μελλοντική αποκατάσταση της ισορροπίας της διάρθρωσης του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Με την έννοια αυτή θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αποτελεί πηγή εξεύρεσης πόρων στο πεδίο αυτό.

5.4.4.2. Κατά τον ίδιο τρόπο στο πλαίσιο της αποκατάστασης της ισορροπίας στον τομέα της διάρθρωσης της πυραμίδας των ηλικιών στην Ευρώπη, κρίνεται σκόπιμο να ληφθούν υπόψη τα μεταναστευτικά ρεύματα, τα οποία τείνουν να καταστούν μόνιμα, στην περίπτωση βεβαίως που πρόκειται για νόμιμη μετανάστευση.

6. Γ — Αναγκαίες προσαρμογές για την αντιμετώπιση της γήρανσης του πληθυσμού

6.1. Διαπιστώνουμε ότι κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών παρατηρείται στην Ευρώπη το φαινόμενο της δημογραφικής γήρανσης, το οποίο οφείλεται σε δύο παράγοντες: στη μείωση των γεννήσεων και στην αύξηση του ποσοστού των ηλικιωμένων επί του συνολικού πληθυσμού, λόγω της μεγαλύτερης διάρκειας ζωής.

6.2. Έτσι διαπιστώνεται ότι το ποσοστό των ατόμων η ηλικία των οποίων δεν υπερβαίνει τα 20 έτη από το 31,8% του ευρωπαϊκού πληθυσμού το 1960 μειώθηκε στο 30,1% το 1980 και στο 24,2% το 1995. Όσον αφορά το ποσοστό των ατόμων η ηλικία των οποίων υπερβαίνει τα 60 έτη αυξήθηκε από 15,4% το 1960, σε 17,9% το 1980 και σε 20,4% το 1995.

6.3. Η πρόσφατη δραματική μείωση των γεννήσεων στην Ιταλία, στην Ελλάδα, στην Πορτογαλία και στην Ιρλανδία, χώρες με παραδοσιακά υψηλό αριθμό γεννήσεων, θα επιταχύνει ακόμη περισσότερο τη διαδικασία γήρανσης.

6.4. Κατά συνέπεια, το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που αντιστοιχεί στον ενεργό πληθυσμό, μειώνεται, γεγονός που θα έχει, μεσοπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα, ως αποτέλεσμα την εμφάνιση πραγματικών προβλημάτων χρηματοδότησης των συνταξιούχων ενώ θα θέσει σε κίνδυνο την ισορροπία των προϋπολογισμών κοινωνικής προστασίας και παράλληλα θα καταστήσει αναγκαία τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση των κινδύνων εξάρτησης των ηλικιωμένων ατόμων.

6.4.1. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι συνταξιούχοι λόγω της γήρανσης του πληθυσμού

6.4.1.1. Τα κράτη μέλη έχουν ήδη προβεί στην πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων όσον αφορά τα συστήματα συνταξιοδότησης προκειμένου να αντιμετωπίσουν την υφιστάμενη κατάσταση.

6.4.1.2. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υιοθετήσουν κοινές κατευθυντήριες γραμμές, κατά τρόπο ώστε η καταβολή σήμερα εισφορών κοινωνικής ασφάλισης να διασφαλίζει τη μελλοντική χορήγηση των αντίστοιχων παροχών.

6.4.1.3. Το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης στην Ευρώπη δεν είναι ενιαίο. Στις περισσότερες χώρες ως ηλικία συνταξιοδότησης έχει καθορισθεί το 65ο έτος, εκτός της Γαλλίας και της Ιταλίας (60ό έτος) και της Δανίας (67ο έτος). Εξάλλου σε ορισμένες χώρες (Ιταλία, Πορτογαλία, Αυστρία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ελλάδα και Βέλγιο), το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών είναι χαμηλότερο από το αντίστοιχο των ανδρών.

6.4.1.4. Τα κράτη μέλη θα μπορούσαν μέσω της ανταλλαγής των εμπειριών που έχουν αποκομίσει να προβούν στον καθορισμό του ιδανικού ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης και να λάβουν υπόψη όλες τις παραμέτρους που ισχύουν στον τομέα αυτό και την ταυτόχρονη εξέλιξη τους σε σχέση με τους καθοριστικές σημασίες για τον εν λόγω τομέα παράγοντες. Θα μπορούσε να υπάρξει ενδεχομένως προσέγγιση των νομοθεσιών όλων των κρατών μελών, βάσει του προαναφερθέντος ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης.

6.4.1.5. Εξάλλου προκειμένου να αντισταθμισθεί η μείωση του ποσοστού του ενεργού πληθυσμού επί του συνολικού πληθυσμού, αυξήθηκε σε ορισμένες περιπτώσεις το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης. Κατά τον τρόπο αυτό καθίσταται δυνατή η επιμήκυνση της περιόδου καταβολής των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης ενώ ταυτόχρονα μειώνεται η διάρκεια χορήγησης των παροχών γήρασης. Παράλληλα δίδεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να επωφεληθούν από την εμπειρία που διαθέτουν τα ηλικιωμένα άτομα, η αξία της οποίας έχει επανειλημμένα αποδειχθεί.

6.4.1.6. Η λύση αυτή δεν εφαρμόζεται παρά σε σπάνιες περιπτώσεις, διότι βεβαίως, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του αριθμού των απασχολούμενων και τη μείωση των ελεύθερων θέσεων απασχόλησης που θα μπορούσαν να καλυφθούν από τους νέους, το επίπεδο ανεργίας των οποίων λαμβάνει ολοένα και περισσότερο ανησυχητικές διαστάσεις.

6.4.1.7. Μία ενδιάμεση ή εναλλακτική λύση θα αποτελούσε η προοδευτική συνταξιοδότηση των εργαζομένων, δηλαδή η προοδευτική μείωση του χρόνου εργασίας (δηλαδή μία προοδευτική καθιέρωση της μερικής απασχόλησης), με ταυτόχρονη αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης (παραδείγματος χάρη από το 60ό στο 67ο έτος και από το 65ο στο 70ό). Εντούτοις ο εν λόγω μηχανισμός θα πρέπει να προσαρμοσθεί ανάλογα με τους τομείς δραστηριότητας που αφορά. Πράγματι σε ορισμένους τομείς που αντιμετωπίζουν έντονα διαρθρωτικά προβλήματα, θα πρέπει να ληφθεί εκ των προτέρων υπόψη ο κίνδυνος αύξησης των καταβαλλόμενων επιδομάτων ανεργίας, λόγω της εφαρμογής ενός τέτοιου μηχανισμού.

6.4.1.8. Η καθιέρωση ενός τέτοιου μηχανισμού που μοιάζει με επιμορφωτικό λειτουργήμα παρουσιάζει ένα πλεονέκτημα κοινωνικού χαρακτήρα, το οποίο δεν θα πρέπει να παραγνωρισθεί, διότι δίδει στα ηλικιωμένα άτομα τη δυνατότητα να αποσυρθούν προοδευτικά από την ενεργό επαγγελματική ζωή και παράλληλα καθιστά δυνατή την προοδευτική ένταξη των νέων στην επαγγελματική ζωή, μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης, όπως είναι η εκμίσθηση, η εναλλακτική επαγγελματική κατάρτιση κ.λπ. Μία τέτοια εξέλιξη θα πρέπει να πραγματοποιηθεί μόνον στην περίπτωση που υπάρξει ένα σαφώς καθορισμένο πλαίσιο και θα πρέπει να λάβει τη μορφή συλλογικών συμβάσεων που θα περιλαμβάνουν την ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους των ενδιαφερομένων μερών.

6.4.1.9. Στα πλαίσια αυτά πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η πραγματική ηλικία της συνταξιοδότησης, είναι για πολλές κατηγορίες, μικρότερη από την επίσημη. Αυτό οφείλεται κυρίως στην πρόωρη συνταξιοδότηση στις δύσκολες επαγγελματικές κατηγορίες. Η αποκατάσταση και η βελτίωση των άσχημων συνθηκών εργασίας είναι απαραίτητες εάν θέλουμε να μειωθεί το κόστος των συστημάτων ασφάλισης και να αυξηθεί η ποιότητα της ζωής των εν λόγω ατόμων. Ως προς αυτό θα ήταν χρήσιμο να υπάρξει προσανατολισμένη ανταλλαγή ενημέρωσης στο εσωτερικό της ΕΕ.

6.4.2. Ο κίνδυνος εξάρτησης λόγω της γήρανσης του πληθυσμού

6.4.2.1. Σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες ο κίνδυνος εξάρτησης λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, αυξάνεται λόγω ενός δεύτερου παράγοντα. Πράγματι κατά τη διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών παρατηρείται το φαινόμενο της εξασθένησης του θεσμού της οικογένειας, με αποτέλεσμα τη μείωση του αριθμού των ηλικιωμένων που διαμένουν στον ίδιο χώρο με τα παιδιά τους.

6.4.2.2. Κατά συνέπεια εναπόκειται στην κοινωνία να αναλάβει τη φροντίδα τους και να προβεί η ίδια στη θέσπιση μηχανισμών αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών. Θα μπορούσε παραδείγματος χάρη να καθιερωθεί η καταβολή εισφορών εκ μέρους όλων των εργαζομένων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η χρηματοδότηση υπηρεσιών, ενισχύσεων, προγραμμάτων κ.λπ. για τους ηλικιωμένους, με στόχο τη μείωση των καταστάσεων εξάρτησης. Η καταβολή μίας παρόμοιας εισφοράς θα πρέπει να είναι, σε κάθε περίπτωση, καθολική, δεδομένου ότι ο επιδιωκόμενος στόχος αφορά όλους τους πολίτες.

7. Δ — Η οργάνωση που θα πρέπει να υιοθετηθεί για την παροχή κοινωνικής προστασίας που να είναι προσαρμοσμένη στην ενιαία αγορά

7.1. Ένας από τους θεμελιώδεις στόχους, η πραγματοποίηση των οποίων επιδιώκεται, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικοδόμησης είναι να καταστεί δυνατή η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και των εμπορευμάτων και η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στο εσωτερικό της ενιαίας αγοράς.

7.2. Εξάλλου η άσκηση των εν λόγω ελευθεριών αποτελεί ήδη σήμερα μέρος της καθημερινής οικονομικής και προσωπικής ζωής στην Ευρώπη.

7.2.1. Κοινωνική προστασία και ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων

7.2.1.1. Όσον αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων μπορούμε σήμερα να προβούμε σε δύο διαπιστώσεις:

- παρατηρείται μία αύξηση των ενδοευρωπαϊκών μεταναστευτικών ρευμάτων. Οι ευρωπαίοι πολίτες προσφεύγουν ολοένα και περισσότερο στη λύση αυτή για διάφορους λόγους: σπουδές, επαγγελματική κατάρτιση, αναζήτηση εργασίας, συντάξεις κ.λπ.
- παράλληλα διαπιστώνεται ότι οι κοινωνικές παροχές από το ένα κράτος μέλος στο άλλο διαφέρουν σημαντικά, τόσο ως προς το περιεχόμενό τους όσο και ως προς το κόστος τους.

7.2.1.2. Λόγω της κατάστασης που επικρατεί, τα άτομα που προβαίνουν στην άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας, δικαιούνται κοινωνικής κάλυψης η οποία διαφέρει ανάλογα με τον τόπο προορισμού τους. Το γεγονός αυτό

αποτελεί ένα σοβαρό εμπόδιο ως προς την ουσιαστική άσκηση του δικαιώματος ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων. Η τελική επιλογή των ευρωπαίων πολιτών όσον αφορά τον τόπο προορισμού τους είναι δυνατόν να εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα και το κόστος των χορηγούμενων κοινωνικών παροχών. Διατρέχεται λοιπόν ο κίνδυνος να παρουσιασθούν φαινόμενα όπως το αποκαλούμενο φαινόμενο του «τουρισμού των παροχών». Παραδείγματος χάρη βασικό λόγο για την εμφάνιση του προαναφερθέντος φαινομένου αποτελεί η ύπαρξη σημαντικών διαφορών ως προς το επίπεδο της παρεχόμενης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης μεταξύ των κρατών μελών.

7.2.1.3. Λόγω της ευρωπαϊκής διάστασης του προβλήματος, η αντιμετώπισή του θα πρέπει να γίνει σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

7.2.1.4. Εξάλλου δεδομένου ότι όπως είναι γνωστό τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν επιδοθεί στη μεταρρύθμιση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας τους, αποτελεί πρωταρχική ανάγκη να υπάρξει σύγκλιση των προσπαθειών των κρατών μελών προκειμένου οι επιχειρούμενες μεταρρυθμίσεις να ενταχθούν στο πλαίσιο μίας ευρωπαϊκής λογικής.

7.2.1.5. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις πρέπει να έχουν τους ίδιους προσανατολισμούς, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν παρεμφερή προβλήματα. Θα πρέπει κατά συνέπεια να υπάρξει μία αρμονική σύγκλιση των προσπαθειών. Η εν λόγω σύγκλιση θα πρέπει να αφορά:

- τη φύση και το επίπεδο των παροχών προς τους πολίτες: κάθε εγκατεστημένος στην Ευρώπη πολίτης θα πρέπει να δικαιούται ένα κατώτατο όριο παροχών, που θα είναι κοινές για κάθε κράτος μέλος, τόσο ως προς τη φύση όσο και ως προς το επίπεδό τους.

Η σύγκλιση των διατάξεων σχετικά με το ελάχιστο εισόδημα που ισχύει για το σύνολο των εγκατεστημένων στην ΕΕ θα μπορούσε να λάβει ως βάση τα κριτήρια των συμβάσεων του ΔΟΕ για την κοινωνική ασφάλιση: τα κριτήρια πρόσβασης στις παροχές των συντρόφων/οικογενειών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις σύγχρονες συνθήκες ζωής και όρους εργασίας, ούτως ώστε να μην αποθαρρύνεται η συμμετοχή στην αγορά εργασίας.

- τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες καθίσταται δυνατή η πρόσβαση στις εν λόγω παροχές: θα πρέπει να καταβληθεί συντονισμένη προσπάθεια εκ μέρους των κρατών μελών προκειμένου να καθορισθεί το κατά πόσο οι εν λόγω προϋποθέσεις θα καθορίζονται βάσει του τόπου διαμονής, της άσκησης μίας επαγγελματικής δραστηριότητας, τους πόρους που διαθέτει ένα άτομο κ.λπ.

7.2.2. Κοινωνική προστασία και ελεύθερη παροχή υπηρεσιών

7.2.2.1. Η προώθηση και αναγνώριση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικοδόμησης, έχει σημαντικές επιπτώσεις στο μέλλον της κοινωνικής προστασίας. Πράγματι τίθεται κατά κύριο λόγο το ζήτημα της κατανομής των αρμοδιοτήτων μεταξύ των οργανισμών διαχείρισης της κοινωνικής προστασίας, λόγω του ενδοκοινοτικού ανταγωνισμού.

7.2.2.2. Εντούτοις θα πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια του ανταγωνισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας δεν έχει το ίδιο περιεχόμενο με τον ανταγωνισμό σε άλλους τομείς. Οι κανόνες που ισχύουν στον εν λόγω τομέα δεν είναι οι ίδιοι με τους κανόνες που ισχύουν στους καθαρά εμπορικούς τομείς.

7.2.2.3. Διαπιστώνεται η ύπαρξη μίας σειράς οργανισμών οι οποίοι έχουν ως αποστολή ή ως κύρια δραστηριότητα τη διασφάλιση της προστασίας των ευρωπαϊών πολιτών έναντι των ασθενειών, του γήρατος, της ανεργίας, της αναπηρίας κ.λπ. Οι εν λόγω οργανισμοί μπορεί να είναι δημόσιοι ή ιδιωτικοί, υποχρεωτικοί ή προαιρετικοί.

7.2.2.4. Μια άλλη δυνατότητα φαίνεται να ανοίγει για τα κράτη μέλη, που έγκειται στον κοινό καθορισμό του πλαισίου αρμοδιοτήτων των εν λόγω οργανισμών.

7.2.2.5. Το ζήτημα των αρμοδιοτήτων των εν λόγω οργανισμών θα πρέπει να μελετηθεί κατά δύο τρόπους: τόσο ως προς τα γεωγραφικά όρια εντός των οποίων έχουν δικαίωμα δράσης, όσο και ως προς τους τομείς δράσης τους, δηλαδή όσον αφορά τις παροχές που υπάγονται στην αρμοδιότητά τους.

7.2.3. Κοινωνική προστασία και ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων

7.2.3.1. Η εφαρμογή της τρίτης αυτής αρχής έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και καθ'επέκταση στο κόστος εργασίας.

7.2.3.2. Παρατηρείται σήμερα ότι το κόστος του εργατικού δυναμικού καταλαμβάνει σημαντική θέση στη διαδικασία του υπολογισμού της τιμής κόστους ενός μεγάλου αριθμού εμπορευμάτων. Βεβαίως, το εν λόγω κόστος κυμαίνεται ανάλογα με την κοινωνική πολιτική που έχει υιοθετήσει το κάθε κράτος μέλος. Το γεγονός αυτό μας οδηγεί εκ νέου στο πρόβλημα της χρηματοδότησης που έχει ήδη εξετασθεί.

7.2.3.3. Σε κάθε περίπτωση, είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την Ευρώπη να διατηρήσει τη διεθνή ανταγωνιστικότητά της και προς τον σκοπό αυτό το κόστος του εργατικού δυναμικού της θα πρέπει να παραμείνει ανταγωνιστικό. Τα κράτη μέλη θα πρέπει κατά συνέπεια να αναζητήσουν τους πλέον ουδέτερους τρόπους χρηματοδότησης σε σχέση με το κόστος εργασίας επιτρέποντας τη διατήρηση όσο γίνεται ενός υψηλού βαθμού κοινωνικής προστασίας.

7.2.3.4. Πολυάριθμες μεταρρυθμίσεις έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή, προς την κατεύθυνση αυτή. Ο συντονισμός των εν λόγω προσπαθειών είναι ιδιαίτερα σημαντικός, θα μπορούσαν να υιοθετηθούν κοινές κατευθυντήριες γραμμές, με την διάκριση των χορηγούμενων παροχών και του τρόπου χρηματοδότησής τους ανάλογα με το αν υπάγονται στην κατηγορία της επίδειξης εθνικής αλληλεγγύης, επαγγελματικής αλληλεγγύης ή στην κατηγορία των ατομικών προσπαθειών. Αυτές οι κατευθυντήριες γραμμές πρέπει να λάβουν υπόψη τις πηγές εναλλακτικής χρηματοδότησης.

8. Ε — Τα συστήματα υγείας στην Ευρώπη

8.1. Παρά το γεγονός ότι τα συστήματα υγείας κάθε χώρας βασίζονται σε πολύ διαφορετικά πρότυπα, το ζήτημα της αύξησης των δαπανών στον τομέα της υγείας απασχολεί σήμερα το σύνολο των κρατών μελών. Επίσης η εμπειρία την οποία έχει αποκομίσει το κάθε κράτος μέλος από τις μεταρρυθμίσεις που έχει πραγματοποιήσει μπορεί σίγουρα να αποβεί εξαιρετικά χρήσιμη για τα υπόλοιπα. Κατά τον ίδιο τρόπο η αποτελεσματικότητα των ενεργειών που έχουν αναληφθεί από ορισμένα κράτη μέλη θα εξαρτηθεί άμεσα από το κατά πόσο η υλοποίησή τους θα γίνει κατά συντονισμένο τρόπο με τα άλλα κράτη μέλη.

8.2. Τα συστήματα υγείας θα μπορούσαν άραγε να αποτελέσουν τον πρώτο τομέα εφαρμογής των προαναφερθέντων αρχών σύγκλισης;

8.3. Θα ήταν λοιπόν χρήσιμο να συσταθεί ένα σύστημα ανταλλαγής πληροφοριών και απόψεων σχετικά με το εν λόγω θέμα, με τη συμμετοχή των ενδιαφερόμενων παραγόντων των κρατών μελών.

8.4. Παραδείγματος χάρη όσον αφορά την αύξηση των δαπανών στον τομέα της υγείας, έχει ήδη τεθεί σε εφαρμογή σημαντικός αριθμός μεταρρυθμίσεων. Οι ενδιαφερόμενοι παράγοντες μπορούν να προσφύγουν σε διάφορα μέσα προκειμένου να περιορίσουν τις δαπάνες στον τομέα της υγείας: συνολικοί φάκελλοι, πραγματοποίηση λογιστικών ελέγχων καθώς και έλεγχος της παρεχόμενης ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, σύναψη συμβάσεων με τους επαγγελματίες του τομέα της υγείας κ.λπ. Οι ευρωπαίοι εταίροι θα μπορούσαν να συνεισφέρουν σημαντικά στην αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων, τόσο ως προς τις μεθόδους όσο και ως προς τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Αυτό ισχύει και για πολλούς ακόμη τομείς όπως η διαχείριση των ιδρυμάτων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, τα φαρμακεία, η φαρμακευτική πρόληψη κ.λπ.

8.5. Υιοθετώντας την σύσταση του 1992 σχετικά με τη σύγκλιση των στόχων και πολιτικών κοινωνικής προστασίας, τα κράτη μέλη της ΕΕ επιδοκίμασαν τη συνέχιση του στόχου αυτού, που επιδιώκει να διασφαλισθεί σε όλα τα άτομα που κατοικούν νομίμως στο έδαφος ενός κράτους μέλους η πρόσβασή τους στην αναγκαία περίθαλψη, καθώς και η διατήρηση και ανάπτυξη ενός συστήματος υγείας υψηλού επιπέδου. Η μέριμνα για τον περιορισμό των δαπανών στον τομέα της υγείας πρέπει να τροποποιηθεί, κατά τέτοιο τρόπο, ούτως ώστε να διαφυλαχθεί ο στόχος των ίσων ευκαιριών προσβάσεως στην περίθαλψη υψηλού επιπέδου για όλους. Η καθιέρωση μέτρων δια των οποίων επιτρέπεται η επιλογή των κινδύνων «κατά διαλογή» θα έθετε σε κίνδυνο την αλληλεγγύη και την παροχή αποτελεσματικών φροντίδων περιθάλψεως.

8.6. Όσον αφορά τη διαχείριση των συστημάτων υγείας, που όπως αναφέρθηκε προηγουμένως διαφέρει σε κάθε κράτος μέλος, δεν είναι δυνατόν, τουλάχιστον για το άμεσο μέλλον, να τεθεί το ζήτημα της εναρμόνισής τους. Αντίθετα είναι δυνατόν να επιδιωχθεί η απόκτηση κοινών χαρακτηριστικών των εν λόγω διαφορετικών συστημάτων, με στόχο κυρίως την χορήγηση ομοιόμορφων παροχών σε όλους τους ευρωπαίους πολίτες ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τα συστήματα ασφάλισης ασθενείας που αντικαθιστούν, εν μέρει ή συνολικώς, ένα συμβατικό σύστημα και λειτουργούν στην εσωτερική αγορά.

9. ΣΤ — Ο ρόλος που θα πρέπει να διαδραματίσουν τα κράτη μέλη στην προσπάθεια καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, εντός ενός ευρωπαϊκού πλαισίου

9.1. Κατά τα τελευταία 20 έτη το φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού έχει προσλάβει ανησυχητικές διαστάσεις στις πλούσιες χώρες και κατά συνέπεια και στην Ευρώπη, ιδιαίτερα όσον αφορά τους νέους. Δεν έχει καταστεί δυνατόν να προσδιορισθούν τα ακριβή αίτια του φαινομένου αλλά έχει επιτευχθεί ο καθορισμός ορισμένων βασικών λόγων που το προκαλούν. Πρόκειται αφενός για την αύξηση της ανεργίας και ιδιαίτερα της μακρόχρονης ανεργίας και αφετέρου για την εξασθένηση των κοινωνικοοικογενειακών δεσμών που οφείλεται στην κατάρρευση του θεσμού της οικογένειας, καθώς και στην κυριαρχία μίας ολόένα και περισσότερο ατομικιστικής ηθικής.

9.2. Παράλληλα πολλά ευρωπαϊκά συστήματα κοινωνικής προστασίας είναι έτσι διαρθρωμένα ώστε, η διακοπή της επαγγελματικής δραστηριότητας ενός ατόμου έχει ως συνέπεια και τη διακοπή της παροχής ορισμένων κοινωνικών εγγυήσεων. Η εν λόγω κατάσταση έχει ως αποτέλεσμα η αύξηση της ανεργίας να συνεπάγεται αυτόματα και την αύξηση των κοινωνικά αποκλεισμένων ατόμων.

9.3. Για να αντιμετωπισθεί η εν λόγω κατάσταση, η οποία αποκτά ανησυχητικές διαστάσεις για το σύνολο των κρατών μελών, θα πρέπει να ενταχθεί το πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Εξάλλου ορισμένα κράτη μέλη περιλαμβάνουν ήδη στις παρεχόμενες κοινωνικές εγγυήσεις και αυτές που καθιστούν δυνατή την καταπολέμηση του φαινομένου του κοινωνικού αποκλεισμού, όπως παραδείγματος χάρι τις κατώτατες κοινωνικές παροχές. Θα πρέπει κατά συνέπεια να αναληφθεί δράση, στο πλαίσιο της κοινωνικής προστασίας και σε ευρωπαϊκή κλίμακα, για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Τα κράτη μέλη πρέπει να είναι πιο προσεχτικά ως προς τους διεθνείς κανόνες. Αυτό ισχύει επίσης για την ΕΕ.

9.4. Η καταπολέμηση του αποκλεισμού αν προωθηθεί από κοινού από το σύνολο των οργανισμών κοινωνικής προστασίας (των ευρωπαϊκών χωρών) θα έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο και διάσταση⁽¹⁾.

9.5. Μπορούν ήδη να αναφερθούν ορισμένοι τομείς δράσης.

9.5.1. Προκειμένου να μειωθεί ο αριθμός των ατόμων που δεν δικαιούνται παροχής κοινωνικών εγγυήσεων και να προωθηθεί η καθιέρωση της καθολικής κοινωνικής προστασίας θα

(1) Πρέπει να σημειωθεί ότι η ΟΚΕ επεξεργάζεται γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για το «Κόστος της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού».

μπορούσε να θεσπισθεί η χορήγηση ενός κατώτατου εισοδήματος σε όλα τα κράτη μέλη, που θα συνοδεύονταν από την παροχή ενός κατώτατου επιπέδου ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (δωρεάν παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης με την εκ των προτέρων απαλλαγή από την καταβολή των εξόδων, ανάπτυξη της κοινωνικής υποδοχής στα νοσοκομεία κ.λπ.). Τα δώδεκα κράτη μέλη συμφώνησαν άλλωστε ομόφωνα στα πλαίσια σύστασης για το ελάχιστο εισόδημα που υιοθετήθηκε στις 24 Ιουνίου 1992.

9.5.2. Το ζήτημα της επαγγελματικής ένταξης αποτελεί επίσης βασικό στοιχείο στο πλαίσιο της προσπάθειας για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της μακρόχρονης ανεργίας. Μια ευρωπαϊκή πρωτοβουλία υπέρ της πραγματικής απασχόλησης σε επιχείρηση των αποκλεισμένων μπορεί να βελτιώσει τις ευκαιρίες τους να ενσωματωθούν στην κανονική αγορά εργασίας.

9.5.3. Θα μπορούσε να συσταθεί ένα ευρωπαϊκό παρατηρητήριο για τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, το οποίο θα συνεργαζόταν με εθνικά παρατηρητήρια που θα συστήνονταν σε όλα τα κράτη μέλη και θα είχε ως στόχο να προσδιορίζει επακριβώς τις αιτίες της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, προκειμένου να αναληφθούν οι καταλληλότερες δράσεις για την καταπολέμησή τους.

9.5.4. Στο πλαίσιο της προσπάθειας για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού όπως και της ανεργίας, είναι σημαντικό να επιδειχθεί ιδιαίτερη προσοχή προκειμένου οι αναλαμβανόμενες δράσεις υπέρ των κοινωνικά αποκλεισμένων να μην περιορισθούν στην παροχή βοήθειας προς αυτούς, αλλά να προωθήσουν την ουσιαστική επανένταξή τους.

9.5.5. Χρειάζεται να επιβεβαιωθεί και να προωθηθεί η συνεργασία που οργανώνεται από τις ενώσεις αλληλεγγύης, κυρίως σε όσους εθελοντές και μισθωτούς εργάζονται σε όλα τα κράτη μέλη και στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Βρυξέλλες, 28 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οι ακόλουθες τροπολογίες, που έλαβαν θετική ψήφο από το ένα τέταρτο τουλάχιστον των ψηφισάντων, απορρίφθηκαν κατά τη διάρκεια των συζητήσεων.

Σημεία 3.8 έως 3.11

Να διαγραφούν τα σημεία 3.8 έως και 3.11.

Αιτιολογία

Τα σημεία αυτά επιδιώκουν να αποδείξουν κατά τρόπο άλλωστε εξαιρετικώς αφηρημένο ότι στον τομέα της κοινωνικής προστασίας, η επικουρικότητα δεν είναι ίσως η καλύτερη λύση. Έτσι, αντιφάσκουν όχι μόνο προς τα προηγούμενα σημεία, αλλά επίσης και προς το πνεύμα του σχεδίου γνωμοδότησης.

Το κείμενο θα βελτιωνόταν σε σημαντικό βαθμό τόσο από άποψη ουσίας όσο και από άποψη τύπου, εάν διαγράφονταν τα εν λόγω σημεία και το κείμενο συνέχιζε στο σημείο 3.12 που διατυπώνει σαφώς και δίχως διαφορούμενα τη θέση της ΟΚΕ.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 55, ψήφοι κατά: 71, αποχές: 3.

Σημείο 4.3.7.1.1, δεύτερο εδάφιο

Διορθώνεται ως εξής: «Μείωση του κόστους εργασίας μέσω δημόσιων επιδοτήσεων στο μισθολογικό κόστος.»

Αιτιολογία

Στη γερμανική απόδοση γίνεται λόγος για μείωση του μισθολογικού κόστους. Μια τέτοια μείωση δεν είναι το κατάλληλο μέσο για την επανένταξη μη επαρκώς ειδικευμένων εργαζομένων στην αγορά εργασίας και μπορεί να θίξει την αυτονομία των συλλογικών συμβάσεων. Υπάρχει ανάγκη χειρισμού μάλλον με μια δραστήρια ενίσχυση της εργασίας και πολιτική απόκτησης προσόντων γι' αυτές τις ομάδες.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 35, ψήφοι κατά: 78, αποχές: 11.

Σημείο 4.3.7.1.2

Διαγράφεται.

Αιτιολογία

Λόγω των πολύ διαφορετικών κοινωνικών συστημάτων που επικρατούν στα κατ'είδη κράτη μέλη. Οι διαφορετικές συνέπειες θα έπρεπε καταρχή να αναζητηθούν με πιο εμπειριστατωμένο τρόπο.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 57, ψήφοι κατά: 66, αποχές: 7.

Σημείο 5.4.1.4

Να διαγραφεί το σημείο 5.4.1.4.

Αιτιολογία

Το θέμα αυτό αποτελεί αντικείμενο των συζητήσεων εθνικού επιπέδου.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 51, ψήφοι κατά: 66, αποχές: 4.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών “Η Κοινωνία των πληροφοριών: Από την Κέρκυρα στο Δουβλίνο — Μελλοντικές πολιτικές προτεραιότητες”» και
- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με τις “Επιπτώσεις της κοινωνίας των πληροφοριών στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Ετοιμάζοντας τα επόμενα βήματα”»

(97/C 66/18)

Στις 2 Αυγούστου 1996, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις παραπάνω ανακοινώσεις.

Το τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 6 Νοεμβρίου 1996, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Ramaekers.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειάς της στις 27 και 28 Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 79 ψήφους υπέρ, 30 κατά και 15 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί τη φροντίδα της Επιτροπής να αναπροσαρμόσει σύμφωνα με τα νεότερα δεδομένα το σχέδιο δράσης της για την κοινωνία των πληροφοριών: «Από την Κέρκυρα στο Δουβλίνο — Νέες προτεραιότητες που πρέπει να ληφθούν υπόψη».

1.2. Η ΟΚΕ είχε ανέκαθεν επίγνωση του εύρους του προγράμματος εργασίας, που συνεπάγεται εκ φύσεως το σχέδιο δράσης.

1.3. Η ΟΚΕ επικροτεί τη σταθερή απόφαση της Επιτροπής να προσεγγίσει τα κοινωνικά θέματα που συνδέονται με τη μετάβαση στην Κοινωνία των Πληροφοριών και υπενθυμίζει ότι στη γνωμοδότησή της για το σχέδιο δράσης της Επιτροπής «Η Ευρώπη και η Κοινωνία των Πληροφοριών»⁽¹⁾ είχε εκφράσει την κρίση ότι οι κοινωνικές, οι ανθρωπιστικές και οι πολιτιστικές πτυχές δεν είχαν ληφθεί επαρκώς υπόψη.

1.4. Μετά την παρουσίαση του σχεδίου δράσης της Επιτροπής, η ΟΚΕ είχε την ευκαιρία να εκδώσει ποικίλες γνωμοδοτήσεις για διάφορες πτυχές της πλήρους ελευθέρωσης της αγοράς των τηλεπικοινωνιών και επιθυμεί να εντάξει την παρούσα γνωμοδότηση στη σειρά των προηγούμενων γνωμοδοτήσεών της επί του θέματος και, συγκεκριμένα, εκείνων που αφορούν:

- το πρόγραμμα δράσης «Η Ευρώπη και η κοινωνία των πληροφοριών: η συνέχιση της πορείας» — Τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών — Εισηγητής: ο κ. Roger Ramaekers⁽¹⁾.
- το Πράσινο Βιβλίο για την ελευθέρωση των υποδομών των τηλεπικοινωνιών — Τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών — Εισηγητής: ο κ. von Schwerin⁽²⁾.

— το πρόγραμμα INFO 2000 — Τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών — Εισηγητής: ο κ. Pellarini⁽³⁾.

— την παροχή ανοιχτού δικτύου (ONP) — Τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών — Εισηγητής: ο κ. Green⁽⁴⁾.

— την παροχή ανοιχτού δικτύου (ONP) - Τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών — Εισηγητής ο κ. Hernández Bataller⁽⁵⁾.

— την καθολική υπηρεσία — Τμήμα μεταφορών και επικοινωνιών — Εισηγητής: ο κ. Schwerin⁽⁶⁾.

— το Πράσινο Βιβλίο για την πολυφωνία και τις συγκεντρώσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης — Τμήμα βιομηχανίας, εμπορίου, βιοτεχνίας και υπηρεσιών — Εισηγητής: ο κ. Decaillon⁽⁷⁾.

2. Παρουσίαση της ανακοίνωσης της Επιτροπής

2.1. Η Επιτροπή διαπιστώνει ότι κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων ετών τέθηκε σε εφαρμογή η πλειονότητα των μέτρων του προγράμματος δράσης, παρά την καθυστέρηση που είχαν ορισμένες εργασίες, ιδίως στον τομέα της ασφάλειας των πληροφοριών.

2.2. Η Επιτροπή κρίνει ότι σήμερα έχει πιο ολοκληρωμένη εικόνα των μέτρων που πρέπει να ληφθούν και προτείνει την αναθεώρηση του προγράμματος δράσης. Προσδιορίζει ως προτεραιότητες τέσσερις κύριους άξονες:

- Βελτίωση του περιβάλλοντος των επιχειρήσεων
- Επένδυση στο μέλλον

⁽³⁾ ΕΕ αριθ. C 82 της 19. 3. 1995.

⁽⁴⁾ ΕΕ αριθ. C 236 της 11. 9. 1995.

⁽⁵⁾ ΕΕ αριθ. C 153 της 28. 5. 1996.

⁽⁶⁾ Έγγρ. CES 1075/96.

⁽⁷⁾ ΕΕ αριθ. C 110 της 2. 5. 1995, σ. 53.

⁽¹⁾ ΕΕ αριθ. C 110 της 2. 5. 1995, σ. 37.

⁽²⁾ ΕΕ αριθ. C 301 της 13. 11. 1995.

- Πρώτα οι πολίτες·
- Επιτυχή ανταπόκριση στην παγκόσμια πρόκληση.

2.3. Η Επιτροπή τονίζει ότι η πλήρης ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιακών υποδομών πρέπει να έχει πραγματοποιηθεί, με ορισμένες παρεκκλίσεις, την 1η Ιανουαρίου 1998 σε όλη την Ένωση, πράγμα που προϋποθέτει μεγαλύτερη συνοχή των ρυθμίσεων που διέπουν τις υπηρεσίες της ΚΠ. Επίσης, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στις ΜΜΕ.

2.4. Οι γνώσεις θα διαδραματίζουν πρωτεύοντα ρόλο στην ΚΠ. Το 5ο πρόγραμμα έρευνας και ανάπτυξης θα δώσει έμφαση στο γνωστικό υπόβαθρο της Ευρώπης. Η Επιτροπή δεσμεύεται να καταρτίσει σύντομα σχέδιο δράσης σχετικά με την πρωτοβουλία «Η μάθηση στην κοινωνία των πληροφοριών» το οποίο θα πρέπει να αποτελέσει τη σαφή συνέχεια του Λευκού Βιβλίου: «Διδασκαλία και μάθηση προς την κοινωνία της γνώσης».

2.5. Η Επιτροπή σκοπεύει να καθιερώσει στενή συνεργασία των διαρθρωτικών ταμείων, ούτως ώστε να λαμβάνεται υπόψη ο κοινωνικός διάλογος, να προστατεύονται καλύτερα τα συμφέροντα των καταναλωτών, και να βελτιωθεί η ποιότητα των υπηρεσιών του δημόσιου τομέα.

2.6. Η Επιτροπή εκδηλώνει τη φροντίδα της να εντείνει τη συνεργασία με τους γείτονές μας και να βοηθήσει τον τρίτο κόσμο να ενταχθεί στο πλαίσιο της εγκαθίδρυσης της κοινωνίας των πληροφοριών σε πλανητικό επίπεδο.

2.7. Η Επιτροπή προτείνει να προσελκύσει τις αντιδράσεις απέναντι στις νέες προτεραιότητες μέσω:

- της παρούσας ανακοίνωσης: «Οι επιπτώσεις της κοινωνίας των πληροφοριών στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Ετοιμάζοντας τα επόμενα βήματα» — COM(96) 395 τελικό·
- ενός Πράσινου Βιβλίου με τίτλο «Η ζωή και η εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών: Πρώτα ο άνθρωπος» — COM(96) 389 τελικό·
- μιας ανακοίνωσης για την τυποποίηση και την παγκόσμια κοινωνία των πληροφοριών: η ευρωπαϊκή προσέγγιση — COM(96) 359 τελικό·
- ενός σχεδίου οδηγίας για τη διαφάνεια των κανονισμών στην εσωτερική αγορά υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών — COM(96) 392 τελικό.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αναθεωρήσει το σχέδιο δράσης της. Διαπιστώνει ότι ορισμένα θέματα που είχε θέσει στη γνωμοδότησή της για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Η Ευρώπη και η κοινωνία των πληροφοριών: η συνέχιση της πορείας, πρόγραμμα δράσης» εξετάζονται στην παρούσα ανακοίνωση.

3.2. Η ΟΚΕ απορεί, εντούτοις, για την επιμονή της Επιτροπής στην αυστηρή εφαρμογή του χρονοδιαγράμματός της, τη

στιγμή που και η ίδια κρίνει ότι ένα σαφές και σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο είναι βασικό για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών. Πιο συγκεκριμένα, ενώ η Επιτροπή κρίνει ότι έχουν προχωρήσει οι εργασίες για την κατάρτιση αυτού του ρυθμιστικού πλαισίου, η ΟΚΕ, αντίθετα, αν και αναγνωρίζει ότι ορισμένες εργασίες σημειώνουν πραγματικές προόδους, κρίνει πως ορισμένοι ρυθμιστικοί τομείς παραμένουν ομιχλώδεις, ιδίως τα θέματα που σχετίζονται με τη σύγκλιση της οπτικοακουστικής και των τηλεπικοινωνιών, και ειδικά ορισμένες νέες υπηρεσίες, εκ των οποίων ελάχιστες μόνο πραγματεύεται το προαναφερθέν σχέδιο οδηγίας (COM(96) 392 τελικό).

3.3. Η ΟΚΕ υπενθυμίζει τη γνωμοδότησή της για το πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής «Η Ευρώπη και η κοινωνία των πληροφοριών: η συνέχιση της πορείας» και, ιδιαίτερα, τα συμπεράσματά της ως προς τις προκλήσεις στις οποίες αποδίδει προτεραιότητα.

Συγκεκριμένα, το σημείο 4.1 εκείνης της γνωμοδότησης: «Δεδομένης της σύγκλισης του οπτικοακουστικού τομέα και της πληροφορικής, καθώς και των τηλεπικοινωνιών και των εκδόσεων, πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα ρύθμισης σχετικά με τη συγκέντρωση των μέσων μαζικής επικοινωνίας, πριν γίνει οποιαδήποτε ενέργεια για την απελευθέρωσή τους.»

Στο σημείο 4.2 της εν λόγω γνωμοδότησης αναφέρεται: «Η εφαρμογή του προγράμματος ελευθέρωσης των υπηρεσιών και των υποδομών, το οποίο προτείνει η Επιτροπή, πρέπει να εξαρτηθεί από προϋποθέσεις όπως:

- η θέσπιση ενός σταθερού ρυθμιστικού και νομικού πλαισίου (...)
- η εναρμόνιση και ανάπτυξη των Euro RNIS⁽¹⁾ και των IDA⁽²⁾ ώστε να μην τεθεί σε κίνδυνο η ανάπτυξη των εφαρμογών, και ιδιαίτερα των εφαρμογών δημόσιου συμφέροντος.»

Η ΟΚΕ φρονεί ότι οι προβληματισμοί αυτοί είναι πάντα επίκαιροι.

3.4. Γενικά, η ΟΚΕ σημειώνει ότι τα συμπεράσματα της γνωμοδότησής της CES 193/95 εξακολουθούν στο σύνολό τους να είναι επίκαιρα και ότι επιπλέον ορισμένα, ιδίως εκείνα που αφορούν τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές πτυχές, αποτελούν αντικείμενο μελέτης στην ανακοίνωση της Επιτροπής.

3.5. Η ΟΚΕ σημειώνει, επίσης, ότι η ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου εφιστά την προσοχή, στην ενδιάμεση έκθεσή της, στην ανάγκη υπέρβασης των συμβατικών ιδεών όσον αφορά την καθολική υπηρεσία.

Η ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλού επιπέδου κρίνει, εξάλλου, ότι η Επιτροπή δεν έχει δώσει αρκετή προσοχή στην κοινωνική πολιτική.

3.6. Η ΟΚΕ έχει συνείδηση του εύρους των προκλήσεων που θα πρέπει να αντιμετωπισθούν στους τομείς που επηρεάζονται από την εγκαθίδρυση της κοινωνίας των πληροφοριών. Όπως και η Επιτροπή, αναγνωρίζει τη σημασία που έχουν τα

(1) RNIS: Ψηφιακό Δίκτυο Ενοποιημένων Υπηρεσιών.

(2) IDA: Διερωπαϊκά Δίκτυα τηλεματικής για την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών.

κοινωνικά και ανθρωπιστικά θέματα της απασχόλησης, της κατάρτισης, της εκπαίδευσης και της πρόσβασης στις υπηρεσίες, θέματα που όλα έχουν προτεραιότητα. Αναμένει τα αποτελέσματα των τομεακών μελετών, ειδικότερα της μελέτης για την απασχόληση, που έχει ξεκινήσει η Επιτροπή και τονίζει, ειδικότερα, την ανάγκη θέσπισης διαδικασιών συνεχούς κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνάρτηση με την εξέλιξη της τεχνικής και της αγοράς.

3.7. Η ΟΚΕ φοβάται ότι ο ρυθμός που δίδει η Επιτροπή, παρότι σταθερός, δεν θα επιτρέψει να δοθούν απαντήσεις που παρέχουν ασφάλεια στους διάφορους παράγοντες της αγοράς εντός των προθεσμιών που ορίζει το χρονοδιάγραμμα για την ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών.

3.8. Η ΟΚΕ φοβάται ότι, εκτός από τους κανόνες που έχουν ήδη υιοθετηθεί (για την κινητή τηλεφωνία, τους δορυφόρους, τις υποδομές κ.λπ.), ορισμένα σημαντικά ζητήματα δεν θα μπορέσουν να διευθετηθούν εντός των καθορισμένων προθεσμιών. Τονίζει, επί παραδείγματι, την αποφασιστική σημασία της έννοιας της καθολικής υπηρεσίας και σημειώνει την ιδιαίτερη προσοχή που της αφιερώνει η Επιτροπή. Όμως, παρά τις σύντομες προσπάθειες και τη σημαντική εργασία της Επιτροπής για αυτό το θέμα, η ΟΚΕ υπενθυμίζει την παρατήρηση που είχε εκφέρει στη γνωμοδότησή της για την «Καθολική υπηρεσία τηλεπικοινωνιών ενώπιον της προοπτικής ενός πλήρους ελευθερωμένου περιβάλλοντος»: «...Επείγει να παρουσιάσει η Επιτροπή χωρίς καθυστέρηση κατευθυντήριες γραμμές για τη χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας, ώστε να μπορέσουν να κατανεμηθούν οι οικονομικές επιβαρύνσεις σε όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς της αγοράς». Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι πολύ συγκεκριμένα θέματα, όπως η χρηματοδότηση της καθολικής υπηρεσίας, εξακολουθούν να χρειάζονται επείγουσες απαντήσεις, παρά τις σημαντικές εργασίες που έχουν επιτελεσθεί σχετικά.

3.9. Η ΟΚΕ ανησυχεί, συνεπώς, για τις προθεσμίες που προβλέπονται για την πλήρη ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, τη στιγμή που ζητήματα όπως η καθολική υπηρεσία δεν έχουν λάβει ακόμη πλήρεις απαντήσεις λίγο περισσότερο από ένα έτος πριν από την ημερομηνία που προβλέπεται για την ελευθέρωση.

3.10. Κάιτοι η ΟΚΕ φρονεί ότι η Επιτροπή θα μπορούσε να δώσει απαντήσεις στα συγκεκριμένα αυτά θέματα, διερωτάται ωστόσο πώς θα μπορούσαν να διευθετηθούν τα κρίσιμα θέματα κοινωνικής φύσεως, όπως η απασχόληση και η εκπαίδευση.

3.11. Η ΟΚΕ χαιρέτα, από αυτήν την άποψη, για τη διαβούλευση που θα διοργανώσει η Επιτροπή με βάση το Πράσινο Βιβλίο «Η Ζωή και η εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών: Πρώτα ο άνθρωπος» (COM(96) 389 τελικό).

Η ΟΚΕ θα εξετάσει αυτό το Πράσινο Βιβλίο σε χωριστή γνωμοδότηση. Επιθυμεί, ωστόσο, να τονίσει ότι τα θέματα που τίθενται εκεί είναι θεμελιώδους σημασίας για τη συνοχή της κοινωνίας. Η ΟΚΕ, γνωρίζοντας το χρόνο που απαιτείται για

την επεξεργασία μέτρων και την πρόβλεψη αποτελεσματικών κανόνων, διαπιστώνοντας τις καθυστερήσεις στην επεξεργασία κανόνων ιδίως για τα θέματα της ασφάλειας, της σύγκλισης, της ιδιωτικής ζωής, και της καθολικής υπηρεσίας, και αυτό παρά την επένδυση σημαντικών προσπαθειών και ενέργειας, εκτιμά ότι η διαβούλευση για τα κοινωνικά θέματα δεν θα μπορέσει να δώσει αποτελέσματα αρκετά γρήγορα ώστε να δοθούν οι απαραίτητες απαντήσεις ως την 1η Ιανουαρίου 1998.

3.12. Η ΟΚΕ φρονεί, επομένως, ότι προκειμένου να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα της ελευθέρωσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δώσει την κύρια προτεραιότητα στα θέματα τα οποία θίγονται από το Πράσινο Βιβλίο, τις γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ για τους τομείς της κοινωνίας των πληροφοριών, των τηλεπικοινωνιών και της οπτικοακουστικής, την ομάδα εμπειρογνομώνων υψηλού επιπέδου και από το Φόρουμ της κοινωνίας των πληροφοριών, διότι, διαφορετικά, θα είναι ολόένα και πιο δύσκολο να αποφευχθεί η διχοτόμηση της κοινωνίας.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Βελτίωση του περιβάλλοντος των επιχειρήσεων

4.1.1. Η ΟΚΕ διαπιστώνει την ανάγκη να θεσπισθεί ένα σαφές και σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο και να διασφαλισθεί η πραγματική εφαρμογή του, ώστε να ελευθερωθούν τα κεφάλαια, είτε αυτά είναι ιδιωτικά, είτε δημόσια, είτε ιδιωτικά/δημόσια, είτε συνεταιριστικά, για τη δημιουργία αποτελεσματικών υποδομών στον τομέα των τηλεπικοινωνιών.

4.1.2. Η ελευθέρωση ορισμένων τμημάτων της αγοράς των τηλεπικοινωνιών (κινητή τηλεφωνία, δορυφόροι, εναλλακτικές υποδομές) αποτελεί ήδη πραγματικότητα, αλλά η εξέλιξη της προϋποθέτει να διαθέτουν οι Εθνικές Ρυθμιστικές Αρχές επαρκείς πόρους, την απαραίτητη ανεξαρτησία για να εκπληρώσουν το ρόλο τους και να είναι συντονισμένες. Σχετικά με το σημείο αυτό, η ΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή αντιλήφθηκε την ανάγκη να θεσπίσει μια ρυθμιστική αρχή τηλεπικοινωνιών στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία περιορίζει τις εξουσίες των εθνικών ρυθμιστικών αρχών.

4.1.3 Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή δεν θεωρεί ότι είναι σε θέση σήμερα ούτε καν να προβλέψει τις υπηρεσίες που πρόκειται να εμφανισθούν στην αγορά και ότι πρέπει να ασχοληθεί κυρίως με τα εμπόδια στην ανάπτυξη των νέων υπηρεσιών, και ιδιαίτερα του ηλεκτρονικού εμπορίου.

4.1.4 Για να εξασφαλισθεί η συνοχή της εσωτερικής αγοράς, η Επιτροπή (βλ. σημ. 2.7 παραπάνω) προτείνει μια οδηγία σχετικά με την ρυθμιστική διαφάνεια των υπηρεσιών της ΚΠ. Η ΟΚΕ θα εξετάσει αυτήν την πρόταση.

4.1.5. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η Επιτροπή αναλύει σήμερα το πρόβλημα της έλλειψης συνοχής των υφιστάμενων νομοθετικών πλαισίων κατόπιν της πρόκλησης που θέτει η σύγκλιση των τεχνολογιών. Η ΟΚΕ απορεί που η Επιτροπή, εξετάζοντας το θέμα της σύγκλισης μεταξύ των τηλεπικοινωνιών και της οπτικοακουστικής, αναφέρεται σε «μια νέα πρόκληση», ενώ αποτελούσε από την αρχή της συμβουλευτικής διαδικασίας ένα από τα κρίσιμα προβλήματα, το οποίο είχε θέξει άλλωστε και η ΟΚΕ στη γνωμοδότησή της με τίτλο «Προς την κοινωνία των πληροφοριών».

4.1.6. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή προετοιμάζει προτάσεις για την εξασφάλιση του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής, της εμπιστευτικότητας και της αυθεντικότητας.

Η ΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να προτείνει ταχέως μέσα εγγυήσεως, χωρίς τα οποία υπάρχει λόγος να φοβάται ότι η μετάβαση της 1ης Ιανουαρίου 1988 θα γίνει μέσα σ' ένα κλίμα φόβου, που θα οφείλεται στην ασάφεια της ρυθμιστικής ανασφάλειας.

4.1.7. Η ΟΚΕ παρατηρεί ότι η Επιτροπή κρίνει ότι οι ΜΜΕ διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο, ιδίως στην ανάπτυξη της νέας αγοράς των πολυμέσων. Υπενθυμίζει επ' αυτού τους φόβους της σε σχέση με ορισμένες αδυναμίες που εξέφρασε στη γνωμοδότησή της για το σχέδιο INFO 2000 και κυρίως στο σημείο 4.3.4: ... Εάν η Επιτροπή επιθυμεί κυρίως να δώσει κίνητρα στις ΜΜΕ ... θα πρέπει επίσης να τους παράσχει πληροφορίες, διότι είναι διανόητο οι ΜΜΕ που δεν διαθέτουν τα απαραίτητα μέσα για μια τέτοια έρευνα, να αναλάβουν πολυδάπανες πρωτοβουλίες χωρίς να γνωρίζουν εάν αυτές ενδιαφέρουν την αγορά.

Η ΟΚΕ σημειώνει τη σημασία που δίνει η Επιτροπή στο σχέδιο INFO 2000 για την ανάπτυξη της βιομηχανίας του περιεχομένου και υπενθυμίζει τα συμπεράσματα της γνωμοδότησης του Δεκεμβρίου 1995 για το INFO 2000, στην οποία η ΟΚΕ επεσήμανε την αδυναμία της συνολικής χρηματοδότησης, και τούτο παρότι επικροτούσε απόλυτα τους δεδηλωμένους στόχους του προγράμματος INFO 2000, κυρίως το σημείο 5.3: «Η ΟΚΕ ... διαπιστώνει με λύπη της ότι, κατ' ουσίαν, το σχέδιο προγράμματος δεν ανταποκρίνεται πλήρως στους εξαγγελθέντες στόχους, δεδομένου ότι ορισμένες φορές η συνολική εντύπωση είναι συγκεχυμένη, και το πεδίο δράσης μη καθορισμένο επακριβώς». Η ΟΚΕ εκπλήσσεται, εξάλλου, για τη σύνδεση του σχεδίου INFO 2000 στην παρούσα ανακοίνωση με τον τομέα της οπτικοακουστικής, ενώ αφορά κατά κύριο λόγο τις εκδόσεις.

4.1.8. Η ΟΚΕ σημειώνει τη σημασία που αποδίδει η Επιτροπή στην τυποποίηση και παραπέμπει στην ιδιαίτερη γνωμοδότησή της για το θέμα, αυτή τη στιγμή σε φάση επεξεργασίας.

4.2. Επένδυση στο μέλλον

4.2.1. Η ΟΚΕ σημειώνει τη σημασία που αποδίδει η Επιτροπή, στην ανακοίνωσή της, στη διά βίου μάθηση, αφενός,

για τη βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και, αφετέρου, για την αιεφόρο ανάπτυξη και εκφράζει σχετικά την ικανοποίησή της.

4.2.2. Η ΟΚΕ σημειώνει την επιθυμία της Επιτροπής να ανταποκριθεί καλύτερα στις ανάγκες της βιομηχανίας και της κοινωνίας, επικεντρώνοντας τις προσπάθειες E&A στα θέματα γενικού ενδιαφέροντος που ανταποκρίνονται στις ανάγκες των χρηστών. Η ΟΚΕ χαίρεται για αυτό το γεγονός, επειδή συμπίπτει με ορισμένες από τις κυριότερες ανησυχίες της.

4.2.3. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να συντάξει το Λευκό Βιβλίο με τον τίτλο «Εκπαίδευση και κατάρτιση — Προς την κοινωνία της μάθησης» και εξετάζει αναλυτικά σε χωριστή γνωμοδότηση το Πράσινο Βιβλίο «Η ζωή και εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών: πρώτα ο άνθρωπος». Η ΟΚΕ σημειώνει τη γενική διαπίστωση της Επιτροπής όσον αφορά την πεπαιδείωση των επαγγελματιών προσόντων του ενεργού πληθυσμού και επισημαίνει ότι έχει κοινοποιήσει ευρέως σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της την ανάγκη για διασφάλιση της κατάρτισης των πολιτών.

4.2.4. Η ΟΚΕ σημειώνει τη διάγνωση του Φόρουμ της Κοινωνίας των Πληροφοριών σχετικά με την ανάγκη εξέλιξης της εκπαίδευσης και τις δημοσιονομικές επιπτώσεις που συνεπάγεται, η οποία τονίζεται από την Επιτροπή στην παρούσα ανακοίνωση στο σημείο 2.2, β, 2η παράγραφος.

Η ΟΚΕ επικροτεί την παρουσίαση από την Επιτροπή του σχεδίου δράσης για το θέμα της «Μάθησης στην κοινωνία των πληροφοριών» και παρατηρεί ότι η Επιτροπή συμμερίζεται την ανάγκη για εταιρικές σχέσεις ιδιωτών και δημοσίου όπου η συμβολή του ιδιωτικού τομέα θα είναι σημαντικότερη.

Η ΟΚΕ έχει επίγνωση της σημασίας της καθιέρωσης των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών στα σχολεία κάθε κατηγορίας και βαθμίδας και συνιστά μια αποφασιστική κοινοτική δράση για να ενθαρρυνθεί η επαρκής προετοιμασία των νέων έναντι των νέων προκλήσεων του μέλλοντος.

4.2.5. Η ΟΚΕ σημειώνει τις θετικές συνέπειες που μπορούν να έχουν οι ΤΠΕ (τεχνολογίες της πληροφορικής και των επικοινωνιών) στη χρησιμοποίηση των πόρων, όπως σημειώνει, π.χ., η Επιτροπή, στη διαχείριση της κυκλοφορίας και τις επαγγελματικές εφαρμογές και, επομένως, στην αιεφόρο ανάπτυξη. Λαμβάνει, ωστόσο, υπόψη τους φόβους που έχουν εκφραστεί από το Φόρουμ της ΚΠ περί φαινομένου «μπούμερανγκ», του οποίου τονίζει και εκφράζει ρητά η Επιτροπή στην παρούσα ανακοίνωση στο σημείο 2.2, γ, 3η παράγραφος.

4.3. Πρώτα οι πολίτες

4.3.1. Η ΟΚΕ χαίρεται για τη ευχή που διατυπώνει η Επιτροπή να μπορέσουν οι νέες τεχνολογίες να ωφελήσουν όλους τους πολίτες σε όλη την επικράτεια της Ένωσης, λαμβάνοντας υπόψη την προστασία των καταναλωτών.

Η ΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση της Επιτροπής να ενθαρρύνει τη χρήση των υπηρεσιών που αποσκοπούν στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού, του οποίου θύματα είναι ήδη, ή πρόκειται να γίνουν, ορισμένες κατηγορίες του πληθυσμού, οι οποίες είναι από τώρα γνωστές. Πρόκειται, μεταξύ άλλων και ειδικά για άτομα που δεν εργάζονται για διάφορους λόγους (ανεργία, προσύναξη, κ.λπ.) ή για άτομα με χαμηλό εισόδημα ή για αναπήρους ή ηλικιωμένους, χωρίς ο κατάλογος αυτός να είναι εξαντλητικός.

4.3.2. Η πρόσβαση στις υπηρεσίες των πληροφοριών είναι θεμελιώδης πρόκληση της ΚΠ. Η ΟΚΕ επισημαίνει την ανάγκη ανάπτυξης των υποδομών, για να μπορέσει να γίνει πραγματικότητα αυτή η πρόσβαση.

4.3.3. Σε σχέση με την πρόσβαση, η ΟΚΕ σημειώνει την υποχρέωση παροχής καθολικής υπηρεσίας, η οποία περιλαμβάνει ήδη την πρόσβαση στις υπηρεσίες άμεσης επικοινωνίας («on line»). Παρατηρεί, εντούτοις, ότι οι απαραίτητες επενδύσεις θα γίνουν σε διαφορετικούς ρυθμούς στην Κοινότητα, πράγμα που την ανησυχεί.

4.3.4. Η ΟΚΕ σημειώνει τη βούληση της Επιτροπής να συνδέσει με τη διαδικασία της τυποποίησης και της διαβούλευσης τους εκπροσώπους των οργάνωσεων των καταναλωτών, ούτως ώστε, μεταξύ άλλων, να αναπτυχθούν πιο εύχρηστες τεχνικές και να ενθαρρυνθεί η εκπαίδευση και η κατάρτιση των καταναλωτών.

4.3.5. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι ο δημόσιος τομέας πρέπει να εξοπλισθεί με αποτελεσματικά δίκτυα, ώστε να διασφαλισθεί η αποτελεσματική επικοινωνία όλων των διοικητικών επιπέδων σε όλη την Ένωση. Εύχεται να δώσει η Επιτροπή ιδιαίτερη προσοχή σ' αυτό το θέμα.

4.3.6. Η πολιτιστική πολυμορφία και η πολυφωνία των μέσων ενημέρωσης πρέπει να διατηρηθούν, διότι αποτελούν ανεκτίμητο πλούτο για την Ένωση. Η οπτικοακουστική βιομηχανία και το ζήτημα των πνευματικών δικαιωμάτων έχουν ιδιαίτερη σημασία σ' αυτό το πλαίσιο. Πρέπει, συνεπώς, να επιδιωχθεί η ανάπτυξη των απαραίτητων μέτρων για τη διατήρηση αυτού του πλούτου.

4.4. Η παγκόσμια πρόκληση

4.4.1. Η ΟΚΕ έχει επίγνωση της ανάγκης για στενή σύνδεση των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και βοήθεια των μεσογειακών γειτόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανταπεξέλθουν στις προκλήσεις της κοινωνίας των πληροφοριών. Η ΟΚΕ κρίνει ότι η θέσπιση βασικών κανόνων σε παγκόσμιο επίπεδο έχει προτεραιότητα προκειμένου να δημιουργηθεί ένα ισόρροπο πλαίσιο. Για το λόγο αυτό, η ΟΚΕ θα δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις διαπραγματεύσεις του ΠΟΕ για την ελευθέρωση των βασικών τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών.

4.4.2. Η ΟΚΕ εύχεται η συνειδητοποίηση της ανάγκης σύνδεσης τρίτων κρατών να μην περιορισθεί μόνο στα γειτονικά κράτη, αλλά να επεκταθεί και στις τρίτες χώρες οι οποίες

σημειώνουν καθυστέρηση όσον αφορά την κοινωνία των πληροφοριών, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στα λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη να συμμετάσχουν στην ΚΠ, διαφορετικά το χάσμα μεταξύ πλούσιων και φτωχών χωρών απλώς θα τονισθεί περισσότερο.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η ΟΚΕ επαναλαμβάνει τις ανησυχίες της σε σχέση με την εξέλιξη της απασχόλησης στην κοινωνία των πληροφοριών. Θα πραγματοποιηθεί πιο αναλυτικά το θεμελιώδες αυτό ζήτημα στη γνωμοδότησή της για το Πράσινο Βιβλίο «Η ζωή και η εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών: Πρώτα ο άνθρωπος». Κρίνει, πάντως, πως οι αναλύσεις που διαθέτουμε σήμερα δεν επιτρέπουν εφησυχασμό σε σχέση με το μέλλον της απασχόλησης, και δη εν όψει της εξέλιξης των εργασιακών σχέσεων, και τίποτα δεν μας επιτρέπει σήμερα να υποθέσουμε ότι θα υπάρχει δίκαιη κατανομή της απασχόλησης στο μέλλον.

5.2. Αν η Ένωση επιθυμεί να επιτύχει ένα δίκαιο επίπεδο κατανομής του πλούτου, της πρόσβασης στην πληροφορία, τη γνώση, τις υπηρεσίες και την πνευματική καλλιέργεια, πρέπει να ανταπεξέλθει στις γιγάντιες προκλήσεις που προσδιορίζει σήμερα η Επιτροπή.

Η ΟΚΕ θεωρεί ότι αυτές οι προκλήσεις αποτελούν προτεραιότητα και ότι δεν είναι δυνατόν να απαντηθούν με μία μόνο διαβούλευση. Πρόκειται για μια δυναμική διεργασία, που απαιτεί συνεχή αξιολόγηση. Η ΟΚΕ φοβάται μήπως η Ένωση αναπτύξει τις ποικίλες δράσεις της για την καθιέρωση μιας ελεύθερης αγοράς σε διάφορους ρυθμούς, πράγμα που ενέχει τον κίνδυνο να προξενήσει πολυάριθμες ανισοροπίες, ιδίως στο κοινωνικό επίπεδο.

5.3. Για την ΟΚΕ είναι βασικό να προσαρμοσθεί η κοινωνία των πληροφοριών στα άτομα και όχι το αντίθετο. Πρέπει να ληφθούν ιδιαίτερα υπόψη οι κοινωνικές ομάδες που έχουν ήδη ένα χάσμα να τις χωρίζει από τις ΤΠΕ σήμερα και που κινδυνεύουν να έχουν ακόμη μεγαλύτερο χάσμα αύριο, τα άτομα που για διάφορους λόγους δεν εργάζονται, οι πρόωγα συνταξιολογημένοι, αυτοί που διακόπτουν τη σταδιοδρομία τους για να μεγαλώσουν παιδιά, οι άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με χαμηλά εισοδήματα, χωρίς να αγνοηθούν τα άτομα που θα έπρεπε ήδη σήμερα να παρακολουθούν κύκλους κατάρτισης: πρόκειται, εν συντομία, για ομάδες πολύ σημαντικές, παρά το γεγονός ότι πρόκειται για άτομα πολύ διαφορετικών καταστάσεων που δεν είναι δυνατόν να συγκριθούν και που πρέπει απαραίτητα να ληφθούν υπόψη αν θέλουμε να αποφύγουμε την κοινωνική ρήξη και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Επίσης πρέπει να μελετηθούν και να προβλεφθούν προγράμματα κατάρτισης για ορισμένες ομάδες εργαζομένων, όπως οι ελεύθεροι επαγγελματίες, οι «ηλεκτρονικοί» και να τεθεί το ζήτημα της χρηματοδότησης των προγραμμάτων κατάρτισης για τους εργαζόμενους στις ΜΜΕ.

5.4. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής να αναπροσαρμόσει το σχέδιο δράσης της στην τρέχουσα πραγματικότητα πριν από το τέλος του 1996. Θεωρεί, όμως, ότι

προκειμένου να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα της ελευθέρωσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να δώσει την κύρια προτεραιότητα στα θέματα που τίγονται από το Πράσινο Βιβλίο «Ζωή και εργασία στην κοινωνία των πληροφοριών», τις γνωμοδοτήσεις της ΟΚΕ για τον ίδιο τομέα, και από το Φόρουμ της κοινωνίας των πληροφοριών διότι, διαφορετικά, θα είναι ολοένα και πιο δύσκολο να αποφευχθεί η διχοτόμηση της κοινωνίας.

Η ΟΚΕ ενθαρρύνει την Επιτροπή να διενεργήσει τις απαιτούμενες αναλύσεις και πρωτοβουλίες, που θα επιτρέψουν σε όλους τους πολίτες να ενταχθούν στους κόλπους μιας κοινωνίας των πληροφοριών στην υπηρεσία του ανθρώπου και όχι το αντίστροφο.

5.5. Η ΟΚΕ κρίνει ότι επιβάλλεται να δοθεί κατεπειγόντως απάντηση στις ανησυχίες σχετικά με το ρυθμιστικό πλαίσιο, εκ των ουκ άνευ όρο για την πλήρη ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών, και επιμένει ιδιαίτερα στα προβλήματα που προκύπτουν από τη σύγκλιση των τηλεπικοινωνιών και της οπτικοακουστικής, την ασφάλεια στη μετάδοση των πληροφοριών και την προστασία της ιδιωτικής ζωής· δίδει δε την προτεραιότητα στην έκταση της καθολικής υπηρεσίας, στη χρηματοδότησή της και στην επέκτασή της ώστε να καλύψει και την πρόσβαση στα δίκτυα της κοινωνίας των πληροφοριών.

Δεδομένης της σύγκλισης του οπτικοακουστικού τομέα και της πληροφορικής, καθώς και των τηλεπικοινωνιών και των εκδόσεων, πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα ρύθμισης σχετικά με τη συγκέντρωση των μέσων μαζικής επικοινωνίας πριν γίνει οποιαδήποτε ενέργεια για την απελευθέρωσή τους.

Αν δεν διευκρινισθούν προηγουμένως αυτά τα θέματα, η ΟΚΕ πιστεύει ότι οποιοδήποτε βήμα προς την πλήρη ελευθέρωση των τηλεπικοινωνιών το μόνο που θα καταφέρει είναι να θέσει σε κίνδυνο την επιτυχία της ένταξης όλων των πολιτών στην κοινωνία των πληροφοριών.

5.6. Η ΟΚΕ καλεί, ως εκ τούτου, την Επιτροπή να δώσει προτεραιότητα σ' αυτές τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές ανησυχίες και να προβεί στην αξιολόγηση των συγκεκριμένων μέτρων που πρέπει να ληφθούν για να αποφευχθεί ο τονισμός των κοινωνικών διαφορών μεταξύ των πολιτών της Ένωσης.

Η ΟΚΕ επιμένει να οριστεί το ρυθμιστικό πλαίσιο πριν από την πλήρη ελευθέρωση της αγοράς των τηλεπικοινωνιών και ενθαρρύνει την Επιτροπή στην πρωτοβουλία της να προετοιμάσει ένα σχέδιο δράσης προσαρμοσμένο στις νεότερες τεχνολογικές εξελίξεις πριν από το τέλος του χρόνου.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3528/86 για την προστασία των δασών στην Κοινότητα από την ατμοσφαιρική ρύπανση» και
- την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 2158/92 για την πυροπροστασία των κοινοτικών δασών»⁽¹⁾

(97/C 66/19)

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1996, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης για την ίδρυση της ΕΟΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις παραπάνω προτάσεις.

Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε τον κ. Kallio εισηγητή και του ανέθεσε την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε ομόφωνα την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η ΟΚΕ επιδοκιμάζει αμφοτέρως τις προτάσεις κανονισμού, με την επιφύλαξη των παρακάτω παρατηρήσεων.

σίας με την ανάπτυξη ενός συστήματος πληροφόρησης. Αυτό το σύστημα πληροφόρησης θα πρέπει να δίνει μεγάλη σημασία στην εποπτεία και την έρευνα.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή διαπιστώνει ότι απαιτείται η συνέχιση της ισχύος των δύο κανονισμών, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι που ορίζονται σ' αυτούς. Από την άποψη της επίτευξης των στόχων του κανονισμού για την προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η μακροβιότητα των δασών.

1.2. Η ΟΚΕ τάχθηκε υπέρ της παράτασης της ισχύος των κανονισμών για πρώτη φορά το 1992, με γνωμοδότηση πρωτοβουλίας. Επιπλέον, η ΟΚΕ μπόρεσε να σχηματίσει μία επίκαιρη εικόνα για την κατάσταση των ευρωπαϊκών δασών, βάσει των ετήσιων εκθέσεων για το θέμα στην Ευρώπη και μελετών σχετικά με τα αποτελέσματα ερευνών για τις πυρκαγιές των δασών.

1.3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι:

- τα κοινοτικά μέτρα για την προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση είναι σύμφωνα με τους στόχους της γεωργικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ανταποκρίνονται στους στόχους του πέμπτου κοινοτικού προγράμματος για την περιβαλλοντική πολιτική και τα μέτρα για διαρκή και φιλική προς το περιβάλλον ανάπτυξη. Επίσης, τα εν λόγω μέτρα συμβάλλουν στην τήρηση των διεθνών δεσμεύσεων που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Ένωση (Διάσκεψη του Ρίο 1992):
- οι ενισχύσεις των κρατών μελών για τα μέτρα πυροπροστασίας των δασών έχουν συγκεντρωθεί στις πλέον επισφαλείς περιοχές και θα πρέπει μελλοντικά να ενισχυθεί η κοινοτική συνεργασία για τη βελτίωση των συστημάτων πυροπροστα-

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Τα δάση έχουν θεμελιώδη σημασία για τη διαρκή διαφύλαξη της οικολογικής ισορροπίας, και κυρίως όσον αφορά το έδαφος και γονιμότητα του εδάφους, την οικονομία των υδάτων, το κλίμα και την πανίδα και χλωρίδα. Οι εν λόγω προστατευτικές λειτουργίες των δασών αποτελούν σημαντική προϋπόθεση για τη διατήρηση της γονιμότητας των επιφανειών που χρησιμοποιούνται από τη γεωργία.

2.2. Η οικονομική σημασία των δασών έγκειται στην παραγωγή ανανεώσιμων πρώτων υλών, καθώς και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης στους τομείς της δασοκομίας και ξυλείας. Επιπλέον και άλλοι τομείς της οικονομίας επωφελούνται από τα δάση, όπως ο τουρισμός και οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Για τη δασοκομική εκμετάλλευση των δασών πραγματοποιούνται τα απαιτούμενα έργα υποδομής.

2.3. Λόγω των σημαντικών οικολογικών, οικονομικών και κοινωνικών λειτουργιών τους, τα δάση θα πρέπει να θεωρούνται βαρύνων παράγοντας ανάπτυξης για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.4. Η ΟΚΕ διακρίνει στα ευρωπαϊκά δάση πόρους στρατηγικής σημασίας, ώστε η διαφύλαξή τους να χρῆζει μιας ολοκληρωμένης διαρθρωτικής πολιτικής σε συνάφεια και με τη συμβολή της ΕΕ στην προστασία των οικοσυστημάτων και στην διαρκή ανάπτυξη σε παγκόσμιο επίπεδο.

2.5. Θα πρέπει ακόμη να ληφθεί αναλόγως υπόψη βάσει των κοινοτικών πολιτικών η σημασία των ευρωπαϊκών δασών για τον άνθρωπο και το περιβάλλον, την οικονομία και τη

(¹) ΕΕ αριθ. C 268 της 14. 9. 1996, σ. 7 και 8.

γεωργία. Επιπλέον, θα πρέπει να δοθούν κίνητρα στη δασοκομία, ώστε να διασφαλισθεί η διαρκής προστασία και η σύμφωνη με τις φυσικές συνθήκες ανάπτυξη των δασών.

2.6. Η ΟΚΕ πληροφορήθηκε με ικανοποίηση ότι και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ήδη από το 1992, ασχολείται συστηματικά με το θέμα της διαφύλαξης και της ανάπτυξης των δασών και των δασοκομικών πόρων (Μελέτη EUROFOR 1994, Πρωτοβουλία 1996).

2.7. Η ΟΚΕ πληροφορήθηκε με ικανοποίηση το συντονισμό των εργασιών της Μόνιμης Δασικής Επιτροπής τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε ευρύτερο επίπεδο.

2.8. Η ΟΚΕ συμμερίζεται ιδιαίτερος την πρόθεση της Επιτροπής για τη σύσταση μίας Συμβουλευτικής Δασοκομικής Επιτροπής.

3. Ιδιαίτερες παρατηρήσεις όσον αφορά την ανάληψη κοινοτικής δράσης για την προστασία των δασών από την ατμοσφαιρική ρύπανση

3.1. Η ΟΚΕ χαιρετίζει τις ανακοινώσεις για την κατάσταση των δασών, τις οποίες εκδίδουν από το 1992 η Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη (UN/ECE) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Από αυτές προκύπτει όμως ότι, παρά την ύπαρξη ορισμένων βελτιώσεων σε περιφερειακό επίπεδο, οι ζημιές στα δάση αυξάνονται στο σύνολο της Ευρώπης.

3.2. Επιπλέον, διαπιστώνεται με ικανοποίηση ότι όλο και περισσότερες χώρες συμμετέχουν στις εθνικές και διεθνείς έρευνες για την κατάσταση των δασών (επίπεδο I) και ότι οι έρευνες, οι οποίες περιορίζονταν σε αναλύσεις των κορυφών των δένδρων, επεκτάθηκαν κατά την περίοδο από 1991 μέχρι 1995 και στην εξέταση του εδάφους, καθώς και στη χημική ανάλυση των βελονών και των φύλλων των δένδρων.

3.3. Εξάλλου η ΟΚΕ επικροτεί το ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Διαρκή Παρατήρηση των Επιφανειών (επίπεδο II), το οποίο διενεργεί εντατικές έρευνες. Βάσει των αποτελεσμάτων αυτών των ερευνών, θα επιδιωχθεί να αποσαφηνισθεί η περίπλοκη σχέση μεταξύ των ζημιών στα δάση και της ατμοσφαιρικής ρύπανσης.

3.3.1. Σε σχέση με τα ανωτέρω θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα πρώτα αποτελέσματα των ερευνών της διαρκούς παρατήρησης των επιφανειών θα είναι διαθέσιμα το 1997. Εντούτοις για τον εντοπισμό των βασικών τάσεων, θα πρέπει να προβλεφθεί η κατάσταση για τα επόμενα 10 έτη τουλάχιστον, πράγμα που απαιτεί τη διενέργεια τακτικών ερευνών επί 5 έως 10 έτη.

3.3.2. Η αξιοποίηση των εντατικών παρατηρήσεων, η τυποποίηση των μεθόδων μέτρησης, καθώς και η τακτική ανταλλαγή και αντιπαραβολή των αποτελεσμάτων με εκείνα άλλων κέντρων ερευνών σε διεθνές επίπεδο στηρίζονται στη στενή κοινοτική συνεργασία.

3.3.3. Οι συνοδευόμενοι από ένα εντατικό πρόγραμμα παρατηρήσεων στόχοι θα επιτευχθούν ευκολότερα με τη συμμετοχή πολυάριθμων χωρών. Γι' αυτό, θα πρέπει να υποστηριχθούν περαιτέρω οι χώρες που είναι ήδη δραστήριες σε αυτόν τον τομέα και να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν οι ενδιαφερόμενες χώρες.

3.4. Σύμφωνα με ορισμένες ανακοινώσεις, οι υπεύθυνοι για τις ζημιές στα δάση παράγοντες είναι πολυάριθμοι και επιδρούν από κοινού κατά τρόπο ιδιαίτερα περίπλοκο επί των δασών. Η επίδραση αυτών των οργανικών και ανόργανων παραγόντων επί της ζωτικότητας των δασών, καθώς και οι αλληλεπιδράσεις τους, θα πρέπει να αναλυθούν εντατικά στο μέλλον. Η ΟΚΕ συνιστά επ' αυτού να ενισχυθεί από την Κοινότητα η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους ζημιολόγων παραγόντων.

4. Ειδικές παρατηρήσεις όσον αφορά την ανάληψη κοινοτικής δράσης για την πυροπροστασία των δασών

4.1. Τα κοινοτικά μέτρα για την πυροπροστασία των δασών αποκτούν νόημα μόνο όταν εφαρμόζονται στο πλαίσιο μίας ολοκληρωμένης δασικής πολιτικής. Η εν λόγω δασική πολιτική θα πρέπει να αποτελεί μέρος μίας αναπτυξιακής πολιτικής για τις γεωργικές γαίες, όπως αναφέρεται στη Δήλωση του Cork⁽¹⁾. Η πυροπροστασία των δασών έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χωροταξική πολιτική.

4.2. Επικροτείται το σύστημα πληροφόρησης για τις πυρκαγιές των δασών, το οποίο σχεδιάστηκε βάσει μίας πρότυπης μελέτης⁽²⁾ και επί του παρόντος καλύπτει πολυάριθμες επαρχίες των νοτιών κρατών μελών και βάσει του οποίου βελτιώθηκε η μέχρι πρόσφατα ανεπαρκής γνώση των αιτιών των πυρκαγιών.

4.2.1. Διαπιστώνεται ότι κατά τα τελευταία 10 έτη έχει βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων για την πυροπροστασία που έλαβαν τόσο τα κράτη μέλη όσο και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η συνολική έκταση των καμένων επιφανειών μειώθηκε, η μέση διάρκεια των μεμονωμένων πυρκαγιών ελαττώθηκε και η ταχύτητα επέμβασης της πυροσβεστικής υπηρεσίας αυξήθηκε. Εντούτοις προξενεί έντονες ανησυχίες η αισθητή αύξηση των πυρκαγιών. Καθώς κατά 50 % τα αίτια των πυρκαγιών παραμένουν άγνωστα, θα πρέπει να ενισχυθεί η έρευνα των αιτιών των πυρκαγιών. Η ανάλυση αυτή είναι ζωτικής σημασίας για πολλούς οικονομικούς τομείς, όπως η γεωργική εκμετάλλευση, η εγκατάλειψη των γεωργικών περιοχών, ο τουρισμός, κ.λπ.

4.3. Έχει διαπιστωθεί ότι το 60 % των καμένων εκτάσεων ανήκουν σε ιδιώτες. Λαμβανομένης υπόψη της περιορισμένης φυσικής αποδοτικότητας αυτών των δασών της νότιας Ευρώπης, δικαιολογείται η συγχρηματοδότηση εκ μέρους της

(1) Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για τη Γεωργική Ανάπτυξη. Cork, Ιρλανδία, 7-9 Νοεμβρίου 1996.

(2) Ευρωπαϊκή Επιτροπή: Forest fires in the south of the European Union Pilot project in preparation for setting up the Community forest-fire information system. Βρυξέλλες 1996.

Κοινότητας δαπανηρών μέτρων πρόληψης των πυρκαγιών στα ιδιωτικά δάση, τα οποία διαφορετικά δεν θα ήταν δυνατόν να χρηματοδοτηθούν. Επομένως, κρίνεται σκόπιμη η προβλεπόμενη αύξηση των χρηματοδοτικών μέσων για αυτή την περίοδο παράτασης της ισχύος.

4.4. Συμπληρωματικά στην κοινοτική παρέμβαση, θα πρέπει να εκπονηθούν σχέδια για τη λήψη δασικών μέτρων για το

περιορισμό των συνεπειών των πυρκαγιών στα δάση σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

4.5. Τέλος η ΟΚΕ επισημαίνει το σημαίνοντα ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν η Μόνιμη Δασική Επιτροπή και η σχεδιαζόμενη στους κόλπους της ΓΔ VI Συμβουλευτική Δασοκομική Επιτροπή ως κάθετος αγωγός πληροφόρησης μεταξύ των περιφερειών, των κρατών μελών και της Επιτροπής.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις «Συνέπειες της εισαγωγής των νέων τεχνολογιών στην κατάσταση της απασχόλησης»

(97/C 66/20)

Κατά τη συνεδρίαση της 21ης Φεβρουαρίου 1995, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού, να καταρτίσει γνωμοδότηση για τις «Συνέπειες των νέων τεχνολογιών στην απασχόληση».

Κατά τη συνεδρίαση της 21ης Δεκεμβρίου 1995, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 1 του Εσωτερικού Κανονισμού, να συστήσει υποεπιτροπή την οποία επιφόρτισε με την προετοιμασία των εργασιών της για το ανωτέρω θέμα.

Η υποεπιτροπή υιοθέτησε σχέδιο γνωμοδότησης στις 11 Οκτωβρίου 1996 (εισηγητής: ο κ. Cal, συνεισηγητές: οι κ. Bernabei και Ramaekers).

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 80 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 5 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η ΟΚΕ πραγματοποίησε τον Οκτώβριο του 1995 μια έκτακτη σύνοδο ολομέλειας αφιερωμένη στην απασχόληση. Κατ'αυτή αναλύθηκαν διάφορες γνωμοδοτήσεις⁽¹⁾ που προετοιμάστηκαν από τα αρμόδια τμήματα για θέματα που συνδέονται απευθείας με τις συζητήσεις στους κόλπους των κοινωνικών οργάνων και είχαν σαν κοινό παρονομαστή τις επιπτώσεις τους στην απασχόληση (βλ. ειδικώς εκδοθέν φυλλάδιο).

1.2. Η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας αποσκοπεί στη διεύρυνση, προσαρμογή στην επικουρικότητα και λεπτο-

μερέστερη ανάλυση των θεμάτων που συζητήθηκαν και αφορά ιδίως τις συνέπειες από την καθιέρωση νέων τεχνολογιών στην απασχόληση. Το θέμα εξετάζεται ευρύτατα και στα διάφορα κοινοτικά όργανα καθώς και σε διεθνείς οργανισμούς. Μεταξύ αυτών αναφέρονται η πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ (τεχνολογία, παραγωγικότητα και δημιουργία απασχόλησης), το πράσινο βιβλίο για την κοινωνία των πληροφοριών της Επιτροπής⁽²⁾ οι εκθέσεις της συμβουλευτικής ομάδας για τον ανταγωνισμό⁽³⁾, το φόρουμ για την κοινωνία των πληροφο-

(2) COM(96) 389 τελικό.

(3) Γνωμοδοτική Ομάδα που συστάθηκε από την Επιτροπή το Φεβρουάριο 1995 βάσει των οδηγιών της Ευρωπαϊκής Διάσκεψης Κορυφής του Έσσεν. Αποτελείται από 13 εμπειρογνώμονες, εκπροσώπους ιδιωτικών και δημοσίων τραπεζών, μεγάλων επιχειρήσεων και κοινωνικών ομάδων. Προεδρεύεται από τον M.C.A. Ciampi, τέως πρωθυπουργό της Ιταλίας και τέως διοικητή της Τράπεζας της Ιταλίας και ένα μόνιμο εκπρόσωπο της Επιτροπής.

(1) ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 37· ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 42· ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 54· ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 68· ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 74· ΕΕ αριθ. C 18 της 22. 1. 1996, σ. 83.

ριών⁽¹⁾ και οι εκθέσεις της ομάδας ανώτατου επιπέδου για την κοινωνία των πληροφοριών⁽²⁾. Άλλες μελέτες και εκθέσεις, για τις οποίες η ΟΚΕ εξέδωσε ή θα εκδόσει γνωμοδότηση (λευκό βιβλίο για την εκπαίδευση και την κατάρτιση προς μια κοινωνία της γνώσης, Πράσινο Βιβλίο για την καινοτομία⁽³⁾), ενδεχομένως ανακοίνωση για την τηλεργασία, κ.λπ.) εξετάζουν τα θέματα αυτά, πράγμα που δείχνει την επικαιρότητα και σημασία τους.

1.3. Η ΟΚΕ δεν προτίθεται να επικαλύψει τις εργασίες ή συζητήσεις που διεξάγονται, αλλά δεν θα αποφύγει να εκδόσει γνωμοδότηση για ζητήματα που θεωρεί σημαντικά και να συμβάλει μέσω κατάλληλων συστάσεων και προτάσεων που θα απευθύνονται στις αρμόδιες για τη λήψη αποφάσεων αρχές της ΕΕ και οι οποίες δύνανται να συμβάλουν στη διεύρυνση των συζητήσεων που διεξάγονται στους κόλπους των κοινωνικο-επαγγελματιών οργανώσεων που εκπροσωπούνται σ' αυτή.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Είναι γεγονός, που γίνεται δεκτό από την οικονομική θεωρία και αποδεικνύεται από ιστορικά δεδομένα μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 70, ότι η αύξηση της παραγωγικότητας μακροπροθέσμως (κατά βάση προσδιορίζεται από την τεχνολογική πρόοδο) υπήρξε αποφασιστικός παράγων για τη συνεχή οικονομική ανάπτυξη, για την αύξηση της απόδοσης και του βιοτικού επιπέδου και για τη δημιουργία απασχόλησης. Όμως, ιδιαίτερα από τα μέσα της δεκαετίας του 1970, όπου ο δείκτης ανάπτυξης της οικονομίας στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ είναι κατώτερος από το μεταπολεμικό, ετέθησαν ερωτήματα για τους λόγους που οδήγησαν στη σημερινή κατάσταση, ακόμη περισσότερο διότι το κυρίαρχο αίσθημα των ατόμων είναι ότι η τεχνολογική εξέλιξη επιταχύνθηκε κατά την περίοδο αυτή, ειδικά κατά την τελευταία δεκαετία (τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας, βιοτεχνολογία, νέες ύλες και ενεργειακές τεχνολογίες).

2.2. Αυτό το «παράδοξο της παραγωγικότητας» είναι ενδεικτικό διαφόρων ερμηνειών που εντείνονται από τις υφιστάμενες ανεπάρκειες και δυσχέρειες ως προς την ποσοτική απεικόνιση των οικονομικών φαινομένων, όπως η παραγωγικότητα, οι οποίες διεξάγονται από τις σχέσεις μεταξύ των μακροοικονομικών συνθηκών και της διεργασίας της καινοτομίας και φθάνουν μέχρι τις δυσχέρειες των σημερινών τύπων οργάνωσης των επιχειρήσεων και/ή της κοινωνίας για την πλήρη χρησιμοποίηση των δυνατοτήτων των νέων τεχνολογιών. Από μακροοικονομικής πλευράς, όπου η τελική ζήτηση επιβάρυνε σχετικά τους συντελεστές του παρελθόντος και ο ενεργός πληθυσμός εξακολουθεί να αυξάνει, αυξάνεται, μεταξύ άλλων, η ανεργία και, ιδίως, εκείνη της μακράς διάρκειας, των εργαζομένων με λιγότερα προσόντα και των νέων ανέργων που αναζητούν μια πρώτη απασχόληση.

2.3. Οι προοπτικές για τη μελλοντική εξέλιξη δεν αποτελούν αντικείμενο ομοφωνίας και οι απόψεις δίστανται. Από τη μία πλευρά υπάρχουν εκείνοι που πιστεύουν ότι οι τρέχοντες μετασχηματισμοί είναι τόσο ριζοσπαστικοί και ποιοτικά διαφορετικοί από εκείνους του παρελθόντος ώστε εξαναγκάζουν να εξισώνεται η κατανομή της υπάρχουσας εργασίας και της απόδοσης με τρόπο εντελώς καινοφανή. Από την άλλη πλευρά υπάρχουν εκείνοι που θεωρούν ότι η παρούσα δυσαρμονία μεταξύ της προσφοράς και ζήτησης εργασίας είναι προσωρινή και ότι τη σημερινή εξαφάνιση θέσεων εργασίας, που οφείλεται στην εισαγωγή νέων τεχνολογιών, ιδιαίτερα τεχνολογιών για τις πληροφορίες και την επικοινωνία, θα ακολουθήσει αναθέρμανση της απασχόλησης κυρίως σε νέους τομείς και δραστηριότητες. Και στις δύο περιπτώσεις γίνεται δεκτό ότι οι συνέπειες στη δημιουργία απασχόλησης δεν θα είναι αυτόματες και ότι στη σημερινή φάση επιβάλλονται πρωτοβουλίες πολιτικού χαρακτήρα, περισσότερο ενθαρρυντικές για την οικονομική αύξηση και τη δημιουργία απασχόλησης είτε στο μακροοικονομικό, είτε στο μικροοικονομικό επίπεδο, με πρόσφατο παράδειγμα το Λευκό Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

2.4. Στο παρελθόν οι τεχνολογικές μεταβολές διαδίδονται με τρόπο αργό και περιορίζονται σε ορισμένους τομείς της οικονομίας, πράγμα που επέτρεπε όπως η απασχόληση που έχανταν σε ένα τομέα αντισταθμιζόταν με τη δημιουργία απασχόλησης σε άλλους (τυπικές περιπτώσεις είναι εκείνες της μετακίνησης των αγροεργατών προς τη βιομηχανία και από την τελευταία προς τις υπηρεσίες). Σήμερα, όμως, οι νέες τεχνολογίες, ευθύνες ως προς την τιμή, εφαρμόζονται πολύ γρήγορα σε όλους τους τομείς της οικονομικής ζωής και σε όλες τις σφαίρες της κοινωνικής ζωής.

2.5. Ο ρυθμός εισαγωγής των τεχνολογιών, βραδύτερος στην Ευρώπη απ' ό,τι σε άλλες δυναμικότερες περιοχές του πλανήτη, δεν συνδέεται με αύξηση των επενδύσεων οι οποίες, στο παρελθόν, επέτρεπαν την αντιστάθμιση των θέσεων εργασίας που έχανταν. Μολονότι η απόδοση των επενδύσεων στην ΕΕ φθάνει σχεδόν τα ιστορικά ανώτατα ύψη των ετών 1960-1970, οι επενδύσεις στην ΕΕ εξακολουθούν να είναι κυρίως λόγω ορθολογισμού και όχι λόγω επέκτασης.

2.6. Η αυξανόμενη σημασία των χρηματοοικονομικών επενδύσεων για κερδοσκοπικούς σκοπούς, που ενθαρρύνονται από

(1) Φόρουμ «Κοινωνία των Πληροφοριών». Γνωμοδοτική Ομάδα που συστάθηκε για πρώτη φορά στις Βρυξέλλες (13. 7. 1995) υπό την προεδρία του κ. Martin Bangemann. Το φόρουμ αποτελείται από 125 μέλη, που ορίζονται με βάση την προσωπική τους ιδιότητα, και εκπροσωπούν τους χρήστες νέων υπηρεσιών (επιχειρήσεις, δημόσιες υπηρεσίες, ενώσεις καταναλωτών, ΜΜΕ, και επαγγελματίες), κοινωνικές ομάδες (συνδικαλιστικές ενώσεις, εργοδοτικές ενώσεις, πανεπιστημιακούς, οικογενειακές οργανώσεις), προμηθευτές υπηρεσιών και ειδών πληροφορικής (εκδόσεις, σταθμούς ραδιοφωνικών εκπομπών κ.λπ.), εκμεταλλευτές δικτύων, Επίτροπο αρμόδιο για τα δεδομένα, κατασκευαστές εξοπλισμού και όργανα (ΕΚ, ΟΚΕ, ΕΤΠ, περιφερειακές και τοπικές αρχές).

(2) Ομάδα εμπειρογνομόνων υψηλής βαθμίδας για τις κοινωνικές και κανονιστικές πτυχές της κοινωνίας των πληροφοριών. Γνωμοδοτική Ομάδα εμπειρογνομόνων που έχουν επιλεγεί σε συμφωνία με τους Επιτρόπους που είναι αρμόδιοι για την κοινωνική πολιτική, την κοινωνία των πληροφοριών, την έρευνα, την εκπαίδευση, την εσωτερική αγορά και την περιφερειακή πολιτική.

(3) ΕΕ αριθ. C 212 της 22. 7. 1996.

την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων και ενδέχεται να συνεπάγονται χαμηλότερο επίπεδο κινδύνου και, σε ορισμένα κράτη μέλη, λιγότερο μειονεκτικούς φορολογικούς όρους, πιθανόν να έχει αρνητικές επιδράσεις στις παραγωγικές επενδύσεις.

2.7. Η ανάπτυξη μιας πολιτιστικής αντίληψης του «καινοφανούς» αποτελεί συνεπώς θεμελιώδη αρχή τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και από εκείνη της προσφοράς, και θα απαιτήσει τη συμμετοχή των επιχειρήσεων και των εργαζομένων, των εκπαιδευτικών και διδακτικών ιδρυμάτων και των δημοσίων αρχών: τούτο θα καταστήσει δυνατό να υπάρξει μια θετική πορεία όσον αφορά τη δυναμική ανάπτυξη — τεχνολογία — απασχόληση. Είναι σκόπιμο να δημιουργηθεί ένας ενεργός σύνδεσμος μεταξύ της ενσυνείδητης εφευρετικότητας του ανθρώπου, της αξιοποίησής του ως ουσιαστού παράγοντα της ανάπτυξης και ενός προτύπου οικονομικής και κοινωνικής εξέλιξης που διευκολύνει την υιοθέτηση μιας θετικής στάσης έναντι των τεχνολογικών μέσων και των προκλήσεων της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας, ενώ θα μειώνει την αβεβαιότητα και θα προβλέπει μηχανισμούς που θα ευνοούν τη δημιουργία ενός νέου επαγγελματικού και επιχειρηματικού πνεύματος. Το μέλλον της Ευρώπης και ο ρόλος της στο παγκόσμιο σύστημα εξαρτώνται από τη συγκεκριμένη ικανότητα δημιουργίας μιας καινοτόμου πολιτιστικής αντίληψης: η τελευταία είναι πράγματι η στρατηγική πορεία του μέλλοντος που θα καθορίσει τα ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα μεταξύ Ευρώπης και των άλλων περιοχών της υδρογείου.

2.8. Από μικροοικονομικής πλευράς γίνεται δεκτό ότι τη διχοτόμηση μεταξύ ειδικευμένης και μη εργασίας θα ακολουθήσει προοδευτικά μια διχοτόμηση μεταξύ μιας δημιουργικής και συμμετοχικής εργασίας, αφενός, και μιας συνηθισμένης και κατευθυνόμενης αργασίας, αφετέρου. Οι αλλαγές στη διάρθρωση της απασχόλησης είναι επίσης σημαντικές, με τη μείωση της μισθωτής απασχόλησης με πλήρες ωράριο και με σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου και την αύξηση της απασχόλησης με μειωμένο ωράριο, με συμβάσεις ορισμένου χρόνου απασχόλησης για ίδιο λογαριασμό και ακόμη απασχόλησης με μη εξαρτημένο τρόπο.

2.9. Η αυξανόμενη ανισότητα μεταξύ εργαζομένων που έχει εκδηλωθεί στις τελευταίες δεκαετίες υπήρξε και συνέπεια της χειρότερης της θέσης των λιγότερο ειδικευμένων εργαζομένων και της μεγαλύτερης ζήτησης ειδικευμένων εργαζομένων με νέα προσόντα. Εν μέρει αυτή η μεγαλύτερη ζήτηση οφείλεται στις μεγαλύτερες απαιτήσεις από πλευράς ειδίκευσης και προσόντων που επιβάλλονται από την τεχνολογική καινοτομία. Οφείλονται επίσης στην αύξηση των ανταγωνιστικών πιέσεων που απορρέουν από τη διεθνοποίηση της παραγωγής του διεθνούς εμπορίου και τις άμεσες επενδύσεις εκτός ορισμένου χώρου.

2.10. Οι νέες τεχνολογίες μπορούν να αυξήσουν σοβαρά το ρόλο του ανθρώπου κατά την παραγωγική διεργασία, αλλά, επιπλέον, μπορεί να καταστήσουν τον εργαζόμενο περισσότερο εύρωστο στους μετασχηματισμούς της οργάνωσης εργασίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, διαπιστώνεται μάλιστα μείωση των απαιτούμενων προσόντων.

2.11. Ακόμη και στις επιχειρήσεις της μεταποιητικής βιομηχανίας των αναπτυσσόμενων χωρών, το βασικό μέρος των δαπανών για το προσωπικό τείνει να είναι κάθε φορά περισσότερο σχετικό με έργα που δεν συνδέονται απευθείας με τις παραγωγικές δραστηριότητες (έρευνα, σχέδιο, διάθεση στην αγορά, επίβλεψη, οικονομικά θέματα, κατάρτιση, διαχείριση, τεχνολογίες πληροφόρησης). Οι δαπάνες για το προσωπικό που συνδέεται άμεσα με την παραγωγή μειώνονται σε σχετικούς όρους και, σε ορισμένες περιπτώσεις, είναι κατώτερες από το ένα τέταρτο του συνόλου των δαπανών για το προσωπικό.

2.12. Ως αποτέλεσμα οι βιομηχανικές επιχειρήσεις περιλαμβάνουν περισσότερες υπηρεσίες (είτε στο εσωτερικό, είτε στο εξωτερικό της επιχείρησης βάσει υπεργολαβίας) και ο τομέας της προσφοράς υπηρεσιών σ' αυτές καθίσταται συνεχώς πιο σημαντικός. Αυτές οι οργανωτικές μεταβολές θίγουν παράλληλα την εξέλιξη των αντιλήψεων για τη διαχείριση («total quality management», «just in time», «kaizen», «lean production»).

2.13. Η διάδοση των αποτελεσμάτων της E+A μπορεί να αποφέρει οικονομικά οφέλη. Ενώ προηγουμένως τούτο είχε τη μορφή αυξήσεων της παραγωγικότητας με την αγορά νέου εξοπλισμού, τώρα καθίσταται εμφανέστερο στον τομέα των υπηρεσιών με τη χρήση τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνιών. Ενώ θα πρέπει να αποτελεί συνεχή προτεραιότητα για την παροχή υποστήριξης και ενθάρρυνσης στην E+A και στο σχεδιασμό νέων προϊόντων και μεθόδων, μεγαλύτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στη διάδοση της τεχνολογίας μέσω του οικονομικού ιστού και σε κάθε περιοχή της ΕΕ καθώς και στην εκμετάλλευση ιδεών και μεθόδων που είναι ήδη γνωστές και αναπτυσσόμενες.

2.14. Ο τρόπος οργάνωσης και το μέγεθος των επιχειρήσεων πρέπει επίσης να μεταβληθεί: περάσαμε από μια φάση στην οποία οι μεγάλες επιχειρήσεις επιβάλλονταν χάρη σε οικονομίες κλίμακας, σε μια εποχή όπου οι ΜΜΕ διαδραματίζουν σοβαρό ρόλο, είτε στην παραγωγή και την καινοτομία, είτε στη δημιουργία απασχόλησης και προδιαγράφεται τώρα η ενίσχυση μεγάλων επιχειρήσεων οργανωμένων σε δίκτυα συνεργασίας, γύρω από συστήματα πληροφόρησης όπου δύνανται να υφίστανται ενότητες με διαφορετική πολιτιστική ανάπτυξη.

2.15. Για την αποτελεσματικότερη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών και για να ανταποκριθούν καλύτερα στον ανταγωνισμό μιας παγκόσμιας οικονομίας, οι επιχειρήσεις οργανώνονται με πιο συγκεντρωτικό τρόπο όσον αφορά τον πυρήνα των ιδίων των δραστηριοτήτων, με συστήματα διαχείρισης περισσότερο αποκεντρωμένα, με μια ευρύτερη κατανομή των ευθυνών, ενώ απαιτούν νέα αυξανόμενα προσόντα από το εργατικό τους δυναμικό.

2.16. Η συσσώρευση γνώσεων που πραγματοποιείται στους κόλπους της επιχείρησης αποκτά σημασία όλο και μεγαλύτερη

για την ανταγωνιστικότητά της. Η καινοτομία είναι η μέθοδος που μετασχηματίζει νέες γνώσεις σε νέα προϊόντα και νέες μεθόδους παραγωγής. Ο βαθμός χρησιμοποίησης των τεχνολογιών εξαρτάται και από τις γνώσεις που συσσωρεύονται στην επιχείρηση και την ικανότητα οργάνωσης της εφαρμογής τους.

2.17. Καίτοι είναι γνωστό ότι η επαγγελματική κατάρτιση συμβάλλει στην αύξηση των συνολικών γνώσεων των εργαζομένων, ορισμένες επιχειρήσεις τείνουν να μην επενδύουν στην κατάρτιση, διότι η επιδίωξη της αποδοτικότητας βραχυπρόθεσμα τις ωθεί στις περιοχές δαπανών, κυρίως εκείνων που έχουν περισσότερες μακροπρόθεσμες συνέπειες. Η μελέτη του ΟΟΣΑ αναφέρει μάλιστα σαν απωθητικό παράγοντα το γεγονός ότι οι εργαζόμενοι που έλαβαν κατάρτιση ενδέχεται να προσληφθούν από άλλες επιχειρήσεις.

2.18. Οι υπερασπιστές της εξωτερικής ευελιξίας (δυνατότητα των επιχειρήσεων να απολύουν ή να προσλαμβάνουν σε συνάρτηση με την εξέλιξη της ζήτησης) και οι υπερασπιστές της εσωτερικής ευελιξίας (όπου επιδιώκεται η διασφάλιση της τεχνολογίας και του συσσωρευμένου κεφαλαίου γνώσεων) έχουν διαφορετικές απόψεις όσον αφορά την ανάγκη ευελιξίας. Διάφορα πρόσφατα παραδείγματα φαίνεται να δείχνουν ότι οι επιχειρήσεις που υιοθέτησαν μεγαλύτερη εσωτερική ευελιξία, αντί για εξωτερική, είναι ευκολότερο να αντισταθμίζουν τις διακυμάνσεις συγκυρίας διότι φαίνεται να είναι σε καλύτερη θέση για να αντιδρούν γρήγορα στις διακυμάνσεις αυτές.

2.19. Οι επιπτώσεις της εισαγωγής νέων τεχνολογιών στην απασχόληση εξαρτώνται τόσο από τον τρόπο με τον οποίο επιλύθηκαν στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις οι αντιθέσεις συμφερόντων μεταξύ των μετόχων (και, μεταξύ αυτών, αποκτούν πάντοτε μεγαλύτερη σημασία τα κεφάλαια για επενδύσεις), των διοικητικών στελεχών (ιδιαίτερα η τεχνική δομή), των πελατών και προμηθευτών (το βάρος των οποίων αυξάνεται λόγω της λειτουργίας του προαναφερθέντος δικτύου) και των εργαζομένων.

2.20. Η υφιστάμενη αντίληψη ως προς τις τρέχουσες αλλαγές και τις επιπτώσεις τους στην απασχόληση, την εργασία, την πρόσβαση στις γνώσεις, στο δίκαιο, στην πολιτιστική ανάπτυξη, στα αξιώματα, στην εκπαίδευση, στις ανισότητες, στον αποκλεισμό και στη δεοντολογία δημιουργεί ελπίδες αλλά και φόβους, ιδιαίτερα μεταξύ των πλέον ευάλωτων ή των πλέον ανασφαλών από οικονομικής πλευράς.

2.21. Σε μια μεταβατική φάση μεταξύ δύο προτύπων κοινωνίας και οικονομικής οργάνωσης, υπάρχει, κατ' ανάγκη, ένα στάδιο έντονου πολιτικού διαλόγου ο οποίος, εάν διεξαχθεί υπεύθυνα, είναι ιδιαίτερα χρήσιμος για να καταστεί δυνατό να προσληφθούν οι τεχνολογικές και κοινωνικές αλλαγές και να εδραιωθεί μια νέα ηθική που συμβαδίζει με την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων με την κοινωνική οικονομία της αγοράς.

2.22. Τα χαρακτηριστικά των νέων τεχνολογιών και της διάδοσής τους σε όλες τις δραστηριότητες, οικονομικές και

κοινωνικές, επιταχύνουν τη φάση της έντονης αλλαγής στην κοινωνία: μεταλλαγές δημογραφικού χαρακτήρα, στις αγορές, στις κοινωνικές διαρθρώσεις και στις αξίες. Η κοινωνία των πληροφοριών ή, όπως πιστεύεται, η κοινωνία των γνώσεων (που αποκτά μια νέα τεχνολογική βάση με τις τεχνολογίες της πληροφορίας) βρίσκεται υπό σχηματισμό και οι κοινωνικές και πολιτικές πτυχές δεν δύνανται να αποχωρισθούν από τις τεχνικές και οικονομικές πτυχές.

3. Συστάσεις και ουσιαστικές προτάσεις

3.1. Είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν οι προϋποθέσεις για τη διεύρυνση του δημοκρατικού διαλόγου ως προς τον τύπο της κοινωνίας που δύναται να διασφαλίσει τις καλύτερες συνθήκες για την πλήρη χρησιμοποίηση των νέων τεχνολογιών εις απάντηση προς τις αυξανόμενες και διαφοροποιούμενες ανάγκες των ατόμων.

3.1.1. Για να διασφαλισθεί η καλύτερη μετάβαση από τη σημερινή κοινωνία, μεταβιομηχανικού τύπου, προς μια κοινωνία των γνώσεων είναι αναγκαίο όπως οι πολιτικές αρχές προάγουν τον ευρύτερο δυνατό διάλογο σχετικά με τα διακυβευόμενα για να γίνει δυνατός ο χειρισμός της μεταλλαγής, για να γίνει ευκολότερα αποδεκτή και για να προληφθούν και να ελαχιστοποιηθούν οι αρνητικές επιπτώσεις.

3.1.2. Οι διάφορες πτυχές της κοινωνίας που πρόκειται να αναδυθεί έχουν ήδη αναλυθεί — η αυξανόμενη ψηφιοποίηση, η ζωτική πραγματικότητα, τα πολυμέσα, η κοινωνική διάρθρωση που καθίσταται μοριακή, οι λειτουργίες μέσω δικτύου, η ενοποίηση των τεχνολογιών, η συνεχής καινοτομία σε προϊόντα και μεθόδους, η οικονομία με πλήρη απασχόληση, οι απευθείας επαφές μεταξύ παραγωγών και καταναλωτών, η διεθνοποίηση των αγορών. Ο τρόπος με τον οποίο θα γίνουν οι αλλαγές έχει σοβαρές επιπτώσεις κυρίως στις μεταβολές στην αγορά εργασίας, στην αυξανόμενη ανισορροπία στις αποδόσεις, στις γνώσεις και στις δραστηριότητες.

3.1.3. Η κοινωνική συνοχή, η διατήρηση της πολιτιστικής και θεσμικής ποικιλομορφίας και η συμφιλίωση της τεχνολογικής αποτελεσματικότητας με την ποιότητα ζωής αποτελούν επιτακτικές ανάγκες για να διατηρηθεί η συνεχής ανάπτυξη μακροπροθέσμως.

3.1.3.1. Η κοινωνική συνοχή, όπως αναγνωρίζεται στην έκθεση του ΟΟΣΑ, εκτός ότι είναι μια αξία αυτή καθαυτή, αποτελεί και μία σημαντική οικονομική αξία και οι μορφές όπως «οι νίκες μπορούν να αντισταθμίσουν τις ήττες» κατά τη διεργασία της μεταλλαγής επιβάλλεται να συζητηθούν και να τακτοποιηθούν.

3.1.3.2. Η ποικιλομορφία των πόρων και των συστημάτων καινοτομίας βελτιώνει την απόδοση και είναι αναγκαίο να διασφαλισθεί ότι δεν επιβάλλεται μια μονομερής πολιτιστική ανάπτυξη και ότι οι διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων συστημάτων και πολιτισμών συμβάλλουν στην ενίσχυση των συνεργιών σε διεθνή κλίμακα.

3.1.3.3. Η μετάβαση από την κοινωνική αποδοχή των τεχνολογικών μεταβολών στην κοινωνική συνεννόηση όσον αφορά την καθέρωσή τους και στον κοινωνικό έλεγχο των επιπτώσεών τους και η άρθρωση των νέων αναγκών για τη

δημιουργία καλύτερων βιοτικών συνθηκών με τις δυνατότητες αντίδρασης που απορρέουν από τις νέες τεχνολογίες αποτελούν βασικές πτυχές αυτής της συζήτησης.

3.2. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση αναγνωρίζονται συνεχώς όλο και περισσότερο ως οι κύριοι παράγοντες ανανώρισης, ένταξης, κοινωνικής προσαγωγής και προοπτικής ανάπτυξης και ως στοιχεία καθοριστικά για την ισότητα ευκαιριών.

3.2.1. Στην κοινωνία των γνώσεων, όπου η ροή και ο όγκος των πληροφοριών αυξάνουν συνεχώς, όπου οι τεχνολογικές και οικονομικές μεταλλάξεις εντείνονται και όπου η φύση της εργασίας και η οργάνωση της παραγωγής μεταβάλλονται, η προετοιμασία των ατόμων για να αναλαμβάνουν τις ευθύνες τους και να ενεργούν με μεγαλύτερη αυτονομία αποτελεί αποφασιστικό παράγοντα.

3.2.2. Εκτός από τις αλλαγές στην προσφορά, είναι ανάγκη να υπάρξει επίγνωση των νέων αναγκών για τους τελικούς χρήστες ή τους καταναλωτές, ώστε να αποφευχθεί η επέκταση της «τεχνολογικής ανεργίας». Όπως αναγνώρισε η Συμβουλευτική Ομάδα για τον ανταγωνισμό «η συνέλευση προς την κοινωνία των πληροφοριών θα είναι ταχύτερη και ευκολότερη αν με την τεχνολογική ώθηση αυξηθεί η πίεση της ζήτησης»⁽¹⁾.

3.2.3. Η προσαρμογή των μεθοδολογιών και του περιεχομένου του συστήματος εκπαίδευσης είναι αναγκαία για την πρόβλεψη των αναγκών ειδικεύσεων και τη δυνατότητα χρήσης του δυναμικού που απορρέει από τις νέες τεχνολογίες, ώστε να περιορισθούν στο ελάχιστο οι αρνητικές επιπτώσεις και να μεγιστοποιηθούν οι θετικές τους συνέπειες.

3.2.4. Η εκπαίδευση των καθηγητών και η κατάρτιση των διαδασκόντων είναι ιδιαίτερα σημαντική, διότι, σε ορισμένους τομείς, οι νέοι αισθάνονται πιο εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες απ' ό,τι θα έπρεπε να είναι οι δάσκαλοί τους. Η σύνδεση του σχολείου και του χώρου εργασίας μπορεί να διαδραματίσει, από την άποψη αυτή, σημαντικό καταλυτικό ρόλο. Είναι αναγκαίο επιπλέον να διατεθούν μέσα ανάλογα προς αυτή την ουσιαστική προτεραιότητα.

3.2.5. Η επαγγελματική κατάρτιση δεν πρέπει να έχει μόνο παθητικό χαρακτήρα για να μπορεί να προβλέπει τους νέους όρους, τις νέες ταξινομήσεις και τις νέες ευθύνες. Η επαγγελματική κατάρτιση δεν πρέπει να θεωρηθεί ως μία δαπάνη που συμπληρώνει τις επενδύσεις σε νέους εξοπλισμούς, αλλά ως πλήρες μέρος της διεργασίας μεταλλαγής και προσαρμογής των οργάνωσεων, πράγμα που απαιτεί ικανότητες, όπως η εργασία σε ομάδες, η επίλυση προβλημάτων και ο σχεδιασμός.

3.2.6. Η διαρκής κατάρτιση και η συνεχής απόκτηση ικανοτήτων είναι αναγκαία, για να αποφευχθεί η διχοτόμηση μεταξύ εκείνων που γνωρίζουν και εκείνων που δεν γνωρίζουν, μεταξύ

εκείνων που μπορούν να δραστηριοποιηθούν και εκείνων που υφίστανται τις συνέπειες και βρίσκονται στο περιθώριο.

3.3. Ο ρόλος του δημόσιου τομέα επιβάλλεται να επανεκτιμηθεί και προσαρμοσθεί στην επικαιρότητα έναντι της ανάγκης δημιουργίας των υποδομών που είναι αναγκαίες για την εξάπλωση και εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, ιδιαίτερα των τεχνολογιών πληροφόρησης και επικοινωνίας και τη διασφάλιση της ταχείας διάδοσής τους μέσω ολόκληρου του παραγωγικού κυκλώματος. Η μείωση των δημόσιων επενδύσεων, που παρακαλούσαμε τα τελευταία χρόνια, μπορεί να δυσχεράνει την αύξησή τους στο αναγκαίο ύψος. Η υλοποίηση του προγράμματος των διευρωπαϊκών δικτύων είναι θεμελιώδης για την εξασφάλιση συνεκτικών και σύγχρονων υποδομών στο ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.3.1. Η δημόσια πολιτική για την έρευνα και την τεχνολογική ανάπτυξη σε εθνική και κοινοτική κλίμακα πρέπει να υποστηρίξει πιο σθεναρά την έρευνα σε τομείς κοινού συμφέροντος όπως η εκπαίδευση, η υγεία, το περιβάλλον, ή μικτού συμφέροντος (δημόσιος/ιδιωτικός τομέας) όπως οι μεταφορές, οι επικοινωνίες, η ενέργεια και οι αστικές περιοχές. Επιβάλλεται η αντιμετώπιση των αναγκών της κοινωνίας και η αντιμετώπιση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και η διασφάλιση των θέσεων απασχόλησης.

3.3.2. Ο στόχος της βιομηχανικής ανταγωνιστικότητας τον οποίο τα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης θεωρούν πρωταρχικό, πρέπει να ανταποκρίνεται στο αυξανόμενο δυναμικό της κοινωνίας και να επιτρέπει τη συνεχή βελτίωση νέων προϊόντων, συστημάτων και υπηρεσιών.

3.3.3. Ο δημόσιος και ιδιωτικός τομέας, στο σύνολό του, δύναται να συμβάλει μέσω του συντονισμού των πρωτοβουλιών σχετικά με τις υποδομές και με τα προγράμματα έρευνας και ανάπτυξης με μια ώθηση στη διεργασία της καινοτομίας. Αλλά ο δημόσιος τομέας δύναται ακόμη μέσω της δημιουργίας ζήτησης να δημιουργήσει καλύτερες προϋποθέσεις για την εξάπλωση της καινοτομίας.

3.3.4. Ο δημόσιος τομέας έχει επιρροή για τη δημιουργία του κανονιστικού πλαισίου στο οποίο αναπτύσσονται δραστηριότητα οι επιχειρήσεις, κυρίως στη δημιουργία της εσωτερικής αγοράς και πρέπει να συμβάλει, στο μέτρο του δυνατού, στη διαμόρφωση των στρατηγικών επιλογών που πρέπει να γνωρίζουν οι επιχειρήσεις με αρκετά χρονικά περιθώρια.

3.3.4.1. Οι πολιτικές ETA σε εθνική και κοινοτική κλίμακα πρέπει στο εξής να βασίζονται σε μέσα που επιτρέπουν την πρόβλεψη και την ενημέρωση όσον αφορά την τεχνολογική και απασχολησιακή εξέλιξη, που θα αναπτύσσονται με τρόπο συντονισμένο και συνεκτικό για την προληπτική ανταλλαγή πληροφοριών τόσο από πλευράς απασχόλησης όσο και τεχνολογικής εκτίμησης βάσει ευρωπαϊκών συστημάτων και δικτύων. Οι εξελίξεις από πλευράς τεχνολογίας και απασχόλησης θα

(1) Έκθεση Ιουνίου 1995, σημείο IV. 2: Καθορισμός μιας στρατηγικής.

επιτρέψουν στους ερευνητές να διατυπώσουν μέσω μιας προσηγορίας εκ των κάτω, τις προτεραιότητες τους όσον αφορά την ΕΤΑ και να συντονισθούν σε ολοκληρωμένα προγράμματα ευρωπαϊκού επιπέδου.

3.4. Η οργάνωση των επιχειρήσεων, ιδιαίτερα από πλευράς παραγωγής, όσον αφορά την έρευνα και την ανάπτυξη και το χειρισμό των ανθρωπίνων πόρων είχε μια εξέλιξη σχετικά βραδεία, και σε διάφορες μελέτες επικρατεί η άποψη ότι οι καθυστερήσεις αυτές, στη διαδικασία της καινοτομίας στο επίπεδο της οργάνωσης των επιχειρήσεων και του δημόσιου τομέα, εξηγούν τους λόγους για τους οποίους η ταχεία τεχνολογική πρόοδος δεν έχει ακόμη προκαλέσει ουσιαστική αύξηση της συνολικής παραγωγικότητας.

3.4.1. Η ανάγκη για αύξηση της ανταγωνιστικότητας και η εξέλιξη των αντιλήψεων για τη διαχείριση πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να περιορισθούν οι περιπλοκές και γραφειοκρατικές διαρθρώσεις, όσον αφορά τη διαχείριση, για να καταστούν ενιαία τα στάδια σύλληψης και εκτέλεσης, για να καταστεί η διαδικασία σχεδιασμού ταχύτερη και αποτελεσματικότερη με κατεύθυνση προς τη διευκόλυνση της οργάνωσης της παραγωγής και των υπηρεσιών, για να εξαιρεθούν οι σπατάλες, να βελτιωθεί η ποιότητα, να περιορισθούν οι προθεσμίες παράδοσης και οι δαπάνες, για να καταστούν ελαστικότερες η παραγωγή και οι υπηρεσίες και, έτσι, να υπάρξει καλύτερη ανταπόκριση στις αλλαγές της αγοράς που καθίσταται συνεχώς πιο παγκόσμια, για να καθιερωθούν σχέσεις μακράς εμβέλειας με τους προμηθευτές και τους πελάτες και έτσι να υπάρξει συμβολή για τη βελτίωση της συνολικής ποιότητας των δικτύων επιχειρήσεων.

3.4.2. Η προσπάθεια σχετικά με νέους εξοπλισμούς και τεχνική επαγγελματική κατάρτιση, αν και επιτρέπει μια καλύτερη ανταπόκριση (στις ανάγκες), δεν θα έχει ισοδύναμες συνέπειες στη γενική αύξηση της παραγωγικότητας, ιδιαίτερα όταν δεν συνδέεται από μια βαθειά αλλαγή από πλευράς οργάνωσης και χειρισμού.

3.4.3. Πολλοί είναι οι λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν στην αποτυχία των διαδικασιών μετατροπής των οργανισμών. Η διαδικασία της μετατροπής χρειάζεται ισχυρή διεύθυνση που να μπορεί να μεταδίδει την έννοια του επείγοντος στα άτομα και να τους δίνει κίνητρα, να έχει ως αφετηρία μία ειλικρινή και ρεαλιστική ανάλυση των πτυχών που μπορεί να είναι δυσάρεστο να αναγνωρισθούν, να προωθεί τη συνεργασία σε μια ομάδα επαρκώς ισχυρή, όσον αφορά τις πληροφορίες, τις γνώσεις, τη φήμη και τις ανθρωπίνες σχέσεις, να εμφανίζει ένα όραμα προοπτικών της οργάνωσης που να έχει αρκετά κίνητρα και συνοχή και να μην αποτελεί κράμα συγκεχυμένων και ασύμβατων σχεδίων, να μπορεί να κάνει τα άτομα να πιστεύουν ότι η αλλαγή είναι εφικτή και να τα δραστηριοποιεί για την επίτευξη του στόχου αυτού ώστε να μπορούν να προβούν βραχυπρόθεσμα σε θυσίες, να χρησιμοποιεί όλους ανεξαιρέτως τους διαύλους επικοινωνίας με το προσωπικό, να αίρει τα εμπόδια στη διαδικασία των αλλαγών, να σχεδιάζει ορατές βελτιώσεις χωρίς όμως να παρουσιάζει ότι έχει επιτευχθεί η νίκη σε κάθε βήμα με συνείδηση του ότι η διαδικασία είναι μακρά και, τέλος, να επιτυγχάνει τη διείσδυση των αλλαγών στην οργανωτική παράδοση, ανάγοντάς τες σε αξίες και συμπεριφορές της οργάνωσης.

3.5. Τόσο οι νέες τεχνολογίες όσο και οι νέες συνθήκες του ανταγωνισμού απαιτούν από τους εργαζόμενους να μην περιορίζονται στην εκτέλεση προδιαγεγραμμένων καθηκόντων, όπως κατά το παρελθόν, αλλά να λαμβάνουν περισσότερες πρωτοβουλίες και να έχουν μεγαλύτερες δυνατότητες αποφάσεων. Η ύπαρξη εργατικού δυναμικού ικανού να χρησιμοποιεί τις νέες τεχνολογίες δημιουργικά και να ανταποκρίνεται με ταχύτητα και ευελιξία στις αλλαγές της αγοράς εξαρτάται επίσης από τη δραστηριοποίηση και τη συμμετοχή του.

3.5.1. Η χρήση των νέων τεχνολογιών για να ενισχυθεί το πρότυπο κατά Taylor, με ανάθεση στον εργαζόμενο επιμέρους και δευτερευόντων καθηκόντων ώστε να ακολουθεί προκαθορισμένη πορεία, είναι τεχνικά δυνατή και έχει εφαρμοσθεί σε πολλές επιχειρήσεις. Όμως μακροπρόθεσμως αυτή η στάση δεν επιτρέπει την πλήρη εκμετάλλευση των νέων συνθηκών και, συνεπώς, είναι αντίθετη προς τις προσπάθειες δημιουργίας θέσεων απασχόλησης που απαιτούν περισσότερη ειδικευση.

3.5.2. Άλλο πρότυπο που είναι στραμμένο προς το μέλλον και βασίζεται στην κοινή χρήση των τεχνολογικών και οργανωτικών καινοτομιών, στο οποίο ο εργαζόμενος μπορεί να συνδυάσει την τεχνική γνώση με το οικονομικό συμφέρον και, ιδίως από μια εμπλουτισμένη οριζόντια τεχνική πολλαπλότητα, να πραγματοποιεί καθήκοντα κάθετης πολλαπλότητας (διάγνωση, συντήρηση και επισκευή συσκευών) είναι εκείνο όπου υπάρχουν ικανότητες από πλευράς προγραμματισμού και έχει επιφέρει καλύτερα αποτελέσματα.

3.5.3. Θεωρητικώς υπάρχουν ποικίλοι τρόποι για να καθορισθούν τα χαρακτηριστικά του προτύπου σε κάθε επιχείρηση και να θεσπισθούν κανόνες για μια νέα οργάνωση εργασίας, αλλά εκείνο που ανταποκρίνεται στο ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο είναι η διαβούλευση, συνεννόηση και διαπραγμάτευση με τους εκπροσώπους των εργαζομένων. Με τον κοινωνικό διάλογο σε διάφορες βαθμίδες θα επιτευχθεί η υπερνίκηση των αντιστάσεων στην αλλαγή, θα δημιουργηθούν εναλλακτικές προοπτικές και θα συνδεθεί η κατάρτιση με την αλλαγή της οργάνωσης και της διαχείρισης.

3.6. Η δυναμική επιτάχυνση της ΕΤΑ ενδέχεται να διευρύνει τον κοινωνικό και περιφερειακό αποκλεισμό. Χρειάζονται, συνεπώς, ενεργητικές πολιτικές υπέρ των λιγότερο ειδικευμένων εργαζομένων και των νέων που αναζητούν μια πρώτη απασχόληση, διότι αυτές οι κατηγορίες είναι οι πλέον ευάλωτες οικονομικά και θύματα μακράς ανεργίας.

3.6.1. Η πάλη κατά του αποκλεισμού πρέπει να ενταθεί όσον αφορά τις μειονεκτικές περιοχές, η γεωγραφική απομάκρυνση των οποίων επιτείνεται από την έλλειψη δομών και υποδομών που συνδέονται μέσω δικτύων με το υπόλοιπο της Ευρώπης και από τεχνολογικές διαφορές εντονότερες από τις οικονομικές. Η τεχνολογική ανάπτυξη επιβάλλεται, επομένως, περισσότερες

βαθμίδες — κοινοτική, εθνική και περιφερειακή — που αναπτύσσουν έναντι των τεχνολογιών αιχμής οριζόντιες τεχνολογίες για να ευνοηθεί η εξέλιξη και των βιομηχανικών τομέων με τεχνολογικό περιεχόμενο λιγότερο υψηλό οι οποίοι, όμως, απαιτούν προηγμένες παραγωγικές μεθόδους για να αντιμετω-

πίσουν τον αυξανόμενο διεθνή ανταγωνισμό. Μαζί με την προτεραιότητα της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής της ΕΕ είναι ευκαία μια κοινή και συντονισμένη παρέμβαση της κοινοτικής ΕΤΑ με τις δράσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων, ώστε να εξασφαλισθεί η καλύτερη δυνατή αμοιβαιότητα.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για τη θέσπιση ενός συστήματος ταυτοποίησης και καταχώρησης των βοοειδών», και
- την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας»

(97/C 66/21)

Στις 17 Οκτωβρίου 1996, και σύμφωνα με τα άρθρα 43 και 198 της Συνθήκης ΕΚ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνώμη της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις παραπάνω προτάσεις.

Η ΟΚΕ όρισε τον κ. Strasser ως γενικό εισηγητή και του ανέθεσε την προετοιμασία των σχετικών εργασιών.

Κατά την 340ή σύνοδο ολομέλειας της 27ης και 28ης Νοεμβρίου 1996 (συνεδρίαση της 27ης Νοεμβρίου 1996), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 95 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Οι λόγοι της εμφάνισης των ισχυόντων κανόνων

1.1.1. Σε όλη της επικράτεια της ΕΕ αλλά και σε ορισμένες τρίτες χώρες που εισάγουν κατά παράδοση βόειο κρέας από την Ευρώπη ο πληθυσμός καταθρουβήθηκε με αφορητή αμφιβολίες όσον αφορά την ασφάλεια της κατανάλωσης ευρωπαϊκού βόειου κρέατος και των παράγωγων προϊόντων του.

1.1.1.1. Η κατάσταση αυτή οδήγησε, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε δραστική μείωση της κατανάλωσης σε όλα σχεδόν τα κράτη μέλη και σε μια πτώση των τιμών η οποία πλήττει σοβαρά την γεωργικοτηνοτροφικές επιχειρήσεις και το εμπόριο ζώων ζώνων και κρέατος τόσο στην ΕΕ, όσο και σε τρίτες χώρες.

1.1.1.2. Η σε πολλές περιπτώσεις ανεπαρκής ή ακόμη και ανύπαρκτη δυνατότητα αναγνώρισης της προέλευσης και άλλων ενδείξεων που να βοηθούν τους ενδιαφερόμενους να

αντλήσουν συμπεράσματα όσον αφορά την ποιότητα των προϊόντων ενίσχυσε ακόμη περισσότερο τις ανησυχίες που υπήρχαν και οδήγησε σε περαιτέρω μείωση της κατανάλωσης. Ειδικά στην περίπτωση ενός τόσο ευαίσθητου προϊόντος, όπως το κρέας, καθίσταται σαφές ότι η έννοια «ποιότητα» πρέπει να διευρυνθεί για να συμπεριλάβει ορισμένα αναγνωριστικά στοιχεία. Σε τελευταία ανάλυση, οι ευρωπαίοι καταναλωτές πρέπει να γνωρίζουν τι αγοράζουν.

1.1.2. Αυτό που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι να υπάρξει μια ταχεία και κυρίως σαφής ρύθμιση του θέματος της αναγνώρισης του κρέατος και των παράγωγων προϊόντων του, ώστε να μην ακούγονται κατηγορίες περί γενικής αποτυχίας της ΚΓΠ της ΕΕ. Αν δεν υπάρξει ανταπόκριση στις επιθυμίες που αφορούν την ασφάλεια των προϊόντων, θα τεθεί υπό αμφισβήτηση το σύνολο των μέτρων που έχουν ληφθεί στον τομέα των βοοειδών.

1.1.2.1. Οι εκτροφείς βοοειδών στην ΕΕ παράγουν σύμφωνα με τις υψηλότερες παγκοσμίως προδιαγραφές όσον αφορά τη φυσικότητα της μεθόδου και την ποιότητα του κρέατος. Το γεγονός αυτό πρέπει να μπορεί να διαπιστωθεί με την καθιέρωση ενός σαφούς και ελεγχόμενου συστήματος αναγνώρισης του βόειου κρέατος.

1.1.2.2. Εκτός από τη συγκεκριμένη περίπτωση, με την κατάρτιση ενός νέου συστήματος αναγνώρισης πρέπει να καλυφθεί και ένα πλήθος άλλων απαιτήσεων που αφορούν την ασφάλεια των προϊόντων. Εξάλλου θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι σε κάθε κράτος μέλος υφίστανται εντελώς διαφορετικές παραδόσεις και μορφές εμπορίου και πώλησης του βοείου κρέατος.

1.1.3. Για την αναγνώριση ειδών διατροφής έχουν τεθεί ήδη σε ισχύ διάφοροι κανονισμοί της ΕΕ, οι οποίοι όμως δεν έχουν χρησιμοποιηθεί παρά μόνο σε λίγες περιπτώσεις και με ανεπαρκή τρόπο κατά τη διάθεση κρέατος στην αγορά. Προφανώς, η απαιτούμενη πρόοδος μπορεί να σημειωθεί μόνο εφόσον εκδοθούν κανονισμοί που θα επιβάλουν ένα βασικό σύστημα διακρίωσης του βοείου κρέατος.

1.1.4. Κατά την άποψη της ΟΚΕ, η στάση της Επιτροπής δεν είναι συνεκτική. Ενώ όσον αφορά την αναγνώριση και τη δυνατότητα ελέγχου της προέλευσης ζώντων ζώων επιβλήθηκαν ριζικές τροποποιήσεις, η αναγνώριση κρέατος δεν είναι υποχρεωτική αλλά έχει εθελούσιο χαρακτήρα. Η αιτιολογία της κατάστασης αυτής δεν είναι επαρκής. Υπάρχουν φόβοι ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο δεν πρόκειται να υλοποιηθεί — ο κατά τα άλλα απολύτως θεμιτός — στόχος που έχει τεθεί.

1.1.5. Η ΟΚΕ κρίνει ότι υπάρχουν και άλλοι λόγοι που επιβάλλουν την καθιέρωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος αναγνώρισης των βοοειδών και του βοείου κρέατος. Στην ευρωπαϊκή αγορά βοείου κρέατος επικρατεί εδώ και μερικά χρόνια μια κατάσταση επισφαλούς ισορροπίας: Η κατανάλωση βοείου κρέατος, που αποτελεί ενδεικτική παράμετρο της μακροπρόθεσμης λειτουργίας της αγοράς, μειώνεται από χρόνια. Σύμφωνα με το ρυθμό αναπαραγωγής των βοοειδών, πρέπει να αναμένεται αύξηση της παραγωγής το 1996 και τα επόμενα χρόνια.

1.1.6. Οι στα πλαίσια του Γύρου της Ουρουγουάης της ΓΣΔΕ αναληφθείσες υποχρεώσεις επιβάλλουν τη μείωση των ενισχύσεων, όπως των επιδοτούμενων εξαγόμενων ποσοτήτων, και περιορίζουν τις δυνατότητες επηρεασμού της αγοράς. Οι διμερείς και μονομερείς υποχρεώσεις που έχει αναλάβει η ΕΕ όσον αφορά την εισαγωγή ζώντων βοοειδών (ελαφρείς και υπέρβαρες μόσχοι, βοοειδή επίλεκτων φυλών) και βοείου κρέατος (βόειο κρέας υψηλής ποιότητας, και βόειο που χρησιμοποιείται για επεξεργασία) συνιστούν σημαντικά εμπόδια για τις εμπορικές συναλλαγές της και καθιστούν δυσχερέστερη την αντιμετώπιση των προβλημάτων που υφίστανται στην αγορά βοοειδών για την ΕΕ.

Το πρόβλημα αυτό προσέλαβε δραματικές διαστάσεις με την εμφάνιση της σφογκώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών, γεγονός για το οποίο δεν ευθύνονται ούτε οι εκτροφείς, ούτε η αγορά.

1.1.7. Σε αντίθεση με άλλες περιπτώσεις όπου είχε προκύψει κρίση εμπιστοσύνης και κατανάλωσης στην αγορά κρέατος, βάσει διαφόρων προγνώσεων που στηρίζονται στην πολυπλοκότητα του προβλήματος που προέκυψε με την ΣΕΒ, και του γεγονότος ότι δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς η μεταδοτικότητα της ασθένειας αυτής στους ανθρώπους καθώς και της αρνητικής εικόνας που εξακολουθεί να προβάλλεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, υπάρχουν φόβοι ότι μεσοπρόθεσμα, αν δε ληφθούν αποτελεσματικά μέτρα, η κατανάλωση βοείου κρέατος θα μειωθεί σε ποσοστό έως και 15 % της μέχρι τούδε κανονικής κατανάλωσης.

1.1.8. Η αποκατάσταση της κατανάλωσης βοείου κρέατος μπορεί να επιτευχθεί μόνο με μια δέσμη μέτρων που είναι:

- η συνεκτική εξάλειψη των αιτιών της ΣΕΒ·
- η απόσυρση από την αγορά όλων των ζώων που ενδέχεται να είναι φορείς της ασθένειας·
- η συνέχιση και η διεύρυνση των ερευνητικών προγραμμάτων που εκτελούνται·
- η ταχεία βελτίωση του συστήματος αναγνώρισης των βοοειδών και του βοείου κρέατος και η συνετής εφαρμογή του με:
 - η αναγνώριση όλων των ζώων,
 - η εξασφάλιση της δυνατότητας ελέγχου της προέλευσης των ζώων που διατίθενται στο εμπόριο,
 - η καθιέρωση ασφαλέστερων συστημάτων σήμανσης του βοείου κρέατος στα καταστήματα ειδών διατροφής.

1.1.9. Συνεπώς, η ΟΚΕ επικροτεί κατ' αρχήν τις προσπάθειες της Επιτροπής, η οποία υπέβαλε δύο προτάσεις κανονισμού με στόχο την ταχεία ανεύρεση μιας κοινής ευρωπαϊκής βάσης για τη βελτίωση του συστήματος αναγνώρισης των βοοειδών και τη σήμανση του βοείου κρέατος και των παραγώγων προϊόντων του.

1.2. Οι αδιαμφισβήτητοι στόχοι

1.2.1. Στις συνεδριάσεις που πραγματοποίησε τον Απρίλιο και το Σεπτέμβριο του 1996, το Συμβούλιο των Υπουργών Γεωργίας τάχθηκε υπέρ της βελτίωσης του συστήματος αναγνώρισης των βοοειδών και του βοείου κρέατος.

1.2.2. Η Ομοσπονδία Ευρωπαϊκών Συνδικάτων, στη γνωμοδότηση που εξέδωσε στις 7 Ιουνίου 1996, εξέτασε διεξοδικώς το πρόβλημα της ΣΕΒ και ζήτησε να ληφθεί μια σειρά μέτρων, αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στην αποκατάσταση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης.

1.2.3. Στη γνωμοδότηση που εκτόνησε για την κρίση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών: Οι περαιτέρω συνέπειες για την Ευρωπαϊκή Ένωση⁽¹⁾, η ΟΚΕ ζήτησε την καθιέρωση μιας «ταυτότητας ζώου» στην οποία θα αναφέρονται λεπτομερείς και σαφείς πληροφορίες προς τους καταναλωτές. Σύμφωνα με τη γνώμη της ΟΚΕ, στο πλαίσιο αυτό συγκαταλέγεται και η λήψη μέτρων από τις οργανώσεις των παραγωγών για την προαγωγή της διάθεσης κρέατος που έχει αναγνωριστεί με τον ενδεδειγμένο τρόπο και φέρει τη δέουσα σήμανση, ώστε να παρέχονται οι απαραίτητες πληροφορίες ως προς την ποιότητα, την προέλευση και την εμπορική αξία των προϊόντων αυτών.

2. Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για τη θέσπιση συστήματος ταυτοποίησης και καταχώρησης των βοοειδών

2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

2.1.1. Η θέσπιση περισσότερο ενιαίων κανόνων για την αναγνώριση των βοοειδών πρέπει, κατ' αρχήν, να υποστηρι-

(¹) ΕΕ αριθ. C 295 της 7. 10. 1996.

χθεί. Είναι αναμφισβήτητο ότι η θέσπιση ενός ολοκληρωμένου συστήματος πρέπει να αρχίσει με την εξασφάλιση της δυνατότητας αναγνώρισης των ζώντων ζώων. Παράλληλα όμως, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ευχρηστία των συστημάτων στα κράτη μέλη ή και τα ήδη εφαρμοζόμενα συστήματα αναγνώρισης. Προκειμένου να εξασφαλιστεί εκ των προτέρων η αποδοχή του συστήματος, πρέπει να αποφευχθεί η υπερβολική επιβάρυνση των κτηνοτρόφων και της αγοράς.

2.1.2. Για την απλοποίηση του εμπορίου ζώντων ζώων τόσο στην ενιαία αγορά, όσο και με τρίτες χώρες πρέπει να θεωρηθεί απαραίτητη η περαιτέρω ενοποίηση και η βελτίωση των συνοδευτικών εγγράφων και π'έραν των διατάξεων της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ.

2.1.3. Πρέπει όμως να γίνει μια διάκριση μεταξύ:

- των βελτιώσεων που υποστηρίζονται από την ΟΚΕ όσον αφορά την καταχώρηση ζώντων ζώων και την αναγνώριση βοείου κρέατος που είναι απαραίτητες για τη μόνιμη αποκατάσταση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και για την καλύτερη εποπτεία των ασθενειών των ζώων,
- και της άσκοπης αύξησης της γραφειοκρατίας και της καθιέρωσης αυστηρότερων προληπτικών μέτρων, στα πλαίσια του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, τα οποία δεν εξυπηρετούν κατά κανένα τρόπο την αναγνώριση κρεάτων.

2.2. Ειδικές παρατηρήσεις

2.2.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την υποβληθείσα πρόταση κανονισμού. Παρατηρεί σχετικά ότι με τον εν λόγω κανονισμό εισάγεται μια ουσιώδης καινοτομία για την αναγνώριση και καταχώρηση των ζώων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, η οποία συνδέεται με τις υφιστάμενες διατάξεις της οδηγίας 92/102/ΕΟΚ. Εξάλλου, φαίνεται ότι κατ'αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται η ταχεία εφαρμογή των προτεινόμενων διατάξεων.

2.2.2. Δεδομένου ότι ο ισχύων κανονισμός συνιστά ουσιώδες στοιχείο του ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης και ελέγχου, το χρονοδιάγραμμα για την εφαρμογή νέων μέτρων πρέπει να προσδιοριστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να προσφέρεται στα κράτη μέλη η δυνατότητα να εφαρμόσουν χωρίς δυσκολίες τα μέτρα αυτά. Το προβλεπόμενο σύστημα πρέπει να μπορεί να εφαρμοστεί με απλό τρόπο από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και να μην οδηγεί σε σημαντική αύξηση του κόστους ανά ζώο.

2.2.3. Η ΟΚΕ συνιστά να χρησιμοποιηθούν στον προτεινόμενο κανονισμό οι όροι που χρησιμοποιούνται στην οδηγία 92/102/ΕΟΚ.

2.2.4. Για λόγους που αφορούν την ασφάλη και διαρκή αναγνώριση των ζώων, η εφαρμογή ενός συστήματος «διπλών

αναγνωριστικών ενωτίων» κρίνεται ορθή. Η μεταβατική φάση θα πρέπει να προβλεφθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η υποχρέωση της τοποθέτησης διπλών ενωτίων να αρχίσει να ισχύει για τα ζώα που θα γεννηθούν μετά τη θέση σε ισχύ του παρόντος κανονισμού.

2.2.5. Από το άρθρο 3 δεν προκύπτει σαφώς ποιοί άλλοι ενδιαφερόμενοι — εκτός της Επιτροπής και των αρμόδιων αρχών — θα πρέπει να έχουν πρόσβαση στις πληροφορίες του συστήματος. Αν πρόκειται να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών, οι οργανώσεις των τελευταίων, τις οποίες εμπιστεύονται, πρέπει να διαθέτουν την ευκαιρία (χωρίς να απειλείται η προστασία των δεδομένων) να εξετάζουν τις πληροφορίες που αποθηκεύονται στο σύστημα. Ο όρος «ιδιαίτερο συμφέρον» δεν πρέπει να χρησιμοποιείται για να παρεμποδίζονται οι οργανώσεις των καταναλωτών.

2.2.6. Η καθιέρωση μιας υποχρεωτικής ταυτότητας για όλα τα ζώα και η δημιουργία τραπεζών δεδομένων, που προβλέπονται στο άρθρο 3, θα διευκολύνουν σημαντικά την αναγνώριση των ζώων.

2.2.6.1. Πρέπει να εξασφαλιστεί η δυνατότητα αναγνώρισης ενός ζώου ανά πάσα στιγμή. Ωστόσο, σε σχέση με το άρθρο 5, σημείο 3 του κανονισμού, η ΟΚΕ δεν πιστεύει ότι είναι αναγκαίο

- να δηλώνεται αμέσως στην κεντρική τράπεζα δεδομένων κάθε «μετακίνηση» ζώου και να καταχωρείται σ' αυτήν κατάλογος με όλες τις μετακινήσεις ενός ζώου από την εκμετάλλευση στην οποία γεννήθηκε·
- να αναγράφονται διαρκώς στο διαβατήριο των ζώων όλα αυτά τα δεδομένα.

Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον ο στόχος που έχει τεθεί θα μπορούσε να υλοποιηθεί με την παράλληλη μείωση της γραφειοκρατικής επιβάρυνσης, με την καθιέρωση ενός συστήματος με βάση το οποίο, οι μετακινήσεις ενός ζώου από τη γέννησή του θα αναγράφονται μόνο στο διαβατήριό του, και η καταχώρησή του στην κεντρική τράπεζα δεδομένων θα ακολουθεί της σφαγής ή της μεταφοράς του σε άλλο κράτος μέλος ή σε τρίτη χώρα.

2.2.7. Για τη λειτουργία του συστήματος αυτού πρέπει να επαρκεί η αναγνώριση ενός ζώου εντός 30 ημερών από τη γέννησή του ή, αντιστοίχως, από τη διάθεσή του στην αγορά.

2.2.8. Η προβλεπόμενη στο άρθρο 6 έκδοση ταυτότητας βοοειδών από τις αρμόδιες αρχές εντός διαστήματος 7 ημερών από τη στιγμή που ένας εκτροφέας δηλώσει τη γέννηση ενός ζώου θα προσκρούσει σε πρακτικές δυσκολίες, επειδή πολλοί μόσχοι διατίθενται στην αγορά πριν την πάροδο της προθεσμίας αυτής.

Η «ενεργοποίηση» της ταυτότητας πρέπει να μπορεί να γίνεται και από τους εκτροφείς, υπό την επίβλεψη των αρμόδιων αρχών. Οι προθεσμίες που προβλέπονται στο άρθρο 7 για την αναφορά έκτακτων προβλημάτων στις αρμόδιες αρχές πρέπει να οριστούν με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι δυνατή η τήρησή τους στην πράξη.

3. Κανονισμός σχετικά με τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας

3.1. Εισαγωγή

3.1.1. Η ΟΚΕ επικροτεί κατ' αρχήν την εξεταζόμενη πρόταση κανονισμού Κανονισμός σχετικά με τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας. Οι καταναλωτές επιθυμούν σε ολόένα και περισσότερες περιπτώσεις να ενημερώνονται όχι μόνο σχετικά με την προέλευση, αλλά και σχετικά με τη μέθοδο εκτροφής και την τροφή των ζώων καθώς και για άλλα στοιχεία που ενδιαφέρουν από την άποψη του περιβάλλοντος. Η ΟΚΕ είναι της άποψης ότι κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούν να καλυφθούν οι απαιτήσεις πολλών καταναλωτών όσον αφορά την ενημέρωσή τους και να προωθηθεί σημαντικά η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των προς το βόειο κρέας ευρωπαϊκής προέλευσης.

3.1.2. Κατά την περίοδο κρίσης που επικρατεί σήμερα, έχει αποδειχθεί ότι, σε όλες τις περιπτώσεις που οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να εμπιστευτούν ένα προϊόν ως αποτέλεσμα προγραμμάτων για την καθιέρωση ελεγχόμενων συστημάτων αναγνώρισης της προέλευσης, η μείωση της κατανάλωσης ήταν χαμηλότερη απ' ό,τι σε άλλες αγορές. Επίσης, στις περιπτώσεις όπου υπήρχε από πριν μια ιδιαίτερη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ του καταναλωτή και του κρεοπώλη, η οποία στηριζόταν στην παροχή προσωπικών συμβουλών και εκτενών πληροφοριών για το βόειο κρέας, οι επί του παρόντος απωλεσθέντες πελάτες μπορούν να επανακτηθούν ταχέως.

3.1.3. Η ΟΚΕ διαπιστώνει με έκπληξη και λύπη ότι η Επιτροπή δεν προτείνει την υποχρεωτική αναγνώριση της προέλευσης του βοείου κρέατος. Οι προτάσεις που έχουν ήδη υποβληθεί για την αντιμετώπιση της κρίσης και οι τεχνικές δυνατότητες που υπάρχουν επιτρέπουν την καθιέρωση ενός συστήματος υποχρεωτικής αναγνώρισης της προέλευσης, πράξη η οποία αποτελεί και τη μοναδική λογική συνέχεια των προσπαθειών για τη συνεπή βελτίωση του συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών.

3.1.4. Θα αποτελούσε υπεραπλούστευση των πραγμάτων σε περίπτωση που θα αφήνονταν οι καταναλωτές να καθορίσουν, μέσω της αγοραστικής συμπεριφοράς τους, μέχρι ποιο σημείο θα πρέπει να προχωρήσει το σύστημα αναγνώρισης. Εάν η αναγνώριση έχει εθελούσιο χαρακτήρα, υπάρχει κίνδυνος οι υποχρεώσεις που πρέπει να εκπληρωθούν να αποθαρρύνουν τους παράγοντες της αγοράς από τη συμμετοχή στο σύστημα. Σε περίπτωση που το σύστημα δεν είναι υποχρεωτικό, δεν υπάρχει δυνατότητα να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η εμπιστοσύνη των καταναλωτών.

3.1.5. Λόγω της έλλειψης συστημάτων που να επιτρέπουν την αναγνώριση ενός ζώου από τη γέννηση έως τη θανάτωσή του, η σημερινή μέθοδος θα οδηγήσει μάλλον στη μείωση των περιπτώσεων αναφοράς χαρακτηριστικών, όπως είναι η προέλευση, η διατροφή κ.λπ.

3.1.6. Για να αντιμετωπισθεί η παρούσα κατάσταση η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι η εν λόγω πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα πρέπει να προσανατολισθεί προς ένα νέο στόχο:

— γενικές υποχρεώσεις για την ταυτοποίηση των σφαγίων,

— όσον αφορά το νωπό βόειο κρέας, διαρκή υποχρεωτική ταυτοποίηση μέχρι τον τελικό καταναλωτή.

3.1.6.1. Αποδίδεται μεγάλη σημασία στην ύπαρξη ενός απλού συστήματος, το οποίο να περιλαμβάνει την επιβολή υποχρεωτικής αναγνώρισης του νωπού βοείου κρέατος, να μην επιφέρει πρόσθετες οικονομικές δαπάνες και να καθιστά δυνατή τη συμμετοχή σ' αυτό όλων των παραγόντων της αγοράς, και ιδίως των κρεοπωλών, χωρίς μεγάλη επιβάρυνση. Επ' αυτού, η ΟΚΕ τάσσεται υπέρ της επιβολής της γενικής υποχρεωτικής ταυτοποίησης των σφαγίων. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται σημαντική πρόοδος και στην προαιρετική ταυτοποίηση των προϊόντων.

3.1.6.2. Όπως δημιουργήθηκε μια σημαντική βάση για το νωπό βόειο κρέας, έτσι είναι δυνατή η επιβολή υποχρεωτικής ταυτοποίησης χωρίς μεγάλες δυσχέρειες και στην επί τόπου πώληση. Κατά την πώληση μη συσκευασμένου κρέατος και τεμαχίων, η τακτοποίηση θα μπορούσε να είναι διαφορετική απ' αυτή του συσκευασμένου κρέατος, για το οποίο η σήμανση δεν θέτει προβλήματα.

3.1.6.3. Η ΟΚΕ προτείνει να υπάρχει η δυνατότητα προαιρετικής αναγνώρισης και των παρασκευασμάτων με βάση το βόειο κρέας. Καθώς με την υποχρεωτική αναγνώριση των σφαγίων δημιουργούνται οι προϋποθέσεις για την προαιρετική ταυτοποίηση και των παρασκευασμάτων.

3.1.6.4. Για να εμπιστευτούν οι καταναλωτές ένα τέτοιου είδους σύστημα, είναι αναγκαίο να πραγματοποιούνται τουλάχιστον δειγματοληπτικοί έλεγχοι εκ μέρους των αρχών ή άλλων ανεξάρτητων οργάνων ελέγχου.

3.1.6.5. Η ΟΚΕ είναι της γνώμης ότι το νωπό κρέας θα πρέπει να συνοδεύεται από ορισμένες περιορισμένης έκτασης πληροφορίες, προκειμένου να γίνεται αποδεκτό, όπως:

— η χώρα καταγωγής και προέλευσης, καθώς και η ταυτότητα του ζώου,

— η κατηγορία του κρέατος (βοδινό, μοσχαρίσιο κ.λπ.),

— η επιχείρηση σφαγής.

3.1.6.6. Εξάλλου, θα ήταν δυνατή η χρησιμοποίηση περαιτέρω προαιρετικών στοιχείων αναγνώρισης, και επ' αυτού θα μπορούσαν να αναφερθούν όλα τα προγράμματα σήμανσης του κρέατος (ιδιαίτερα προγράμματα περιφερειακής καταγωγής που εγγυώνται τη διατροφή με χορτάρι ή ελεγχόμενης καταγωγής) και περαιτέρω στοιχεία, σύμφωνα με το άρθρο 5 της πρότασης της Επιτροπής.

3.1.7. Πρέπει να διατηρηθεί το ευέλικτο σύστημα αναγνώρισης που επελέγη και που μπορεί να προσαρμόζεται στις ανάγκες των κρατών μελών και που προωθεί την παροχή αντικειμενικών πληροφοριών για το βόειο κρέας. Παράλληλα, πρέπει να διατηρηθεί και το σύστημα και ορισμού προδιαγραφών (ή καλύτερα, το σύστημα χορήγησης αδειών) από τις αρμόδιες εθνικές υπηρεσίες.

3.1.8. Η συμπερίληψη των εισαγωγών από τρίτες χώρες στο σύστημα αποτελεί σημαντική ενέργεια, η οποία κρίνεται ως θετική.

3.2. Επί μέρους παρατηρήσεις

3.2.1. Έχει ιδιαίτερη σημασία να οριστεί ακριβώς η σημασία του όρου «σήμανση». Στο άρθρο 1 περιλαμβάνεται η φράση «... να τοποθετηθεί σήμανση στο βόειο κρέας ή στα προϊόντα με βάση το βόειο κρέας κατά τρόπο λεπτομερή στο σημείο πώλησης», ενώ στο άρθρο 2 η έννοια της «σήμανσης» διευρύνεται προφανώς για να συμπεριλάβει και τα «... στοιχεία που παρέχονται στον καταναλωτή στο σημείο πώλησης». Συνιστάται να διασαφηνισθεί ο όρος «σήμανση».

3.2.1.1. Κατά συνέπεια, με βάση την ισχύουσα οδηγία για την επισήμανση τροφίμων (79/112/ΕΟΚ), η ΟΚΕ θεωρεί ότι ο όρος χρησιμοποιείται με την ευρύτερη έννοια. Κατά τη γνώμη της ΟΚΕ, ο όρος «σήμανση» καλύπτει, τη γνωστοποίηση της εμφάνισης ενός προϊόντος στην αγορά, την αναγραφή της τιμής ή, αντιστοίχως, τη σήμανση στον τόπο διάθεσης κατά την έννοια της οδηγίας 84/450/ΕΟΚ σχετικά με την εναρμόνιση των διατάξεων για την παραπλανητική διαφήμιση.

3.2.2. Στο πλαίσιο των διατάξεων περί εφαρμογής, πρέπει να διευκρινιστεί έως ποιο βαθμό πρέπει να διατηρηθούν τα μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 3, σημείο 1, δεύτερη περίπτωση σχετικά με την εξασφάλιση της ακρίβειας των δεδομένων

στην περίπτωση του καθορισμού των προδιαγραφών εκ μέρους των αρμόδιων αρχών. Έχει σημασία όπως το σύστημα επισήμανσης εφαρμόζεται με αυστηρότητα χωρίς να προσθέτει στο κόστος. Αντί για την διενέργεια δαπανών μέσω της απαίτησης όπως οι επαγγελματίες καταχωρούν κάθε σύστημα επισήμανσης (πράγμα που θα καθυστερήσει και την παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές) οι δαπάνες πρέπει να πραγματοποιούνται για ελέγχους εφαρμογής επιτόπου ώστε να διασφαλισθεί ότι οι επαγγελματίες τηρούν τις υποσχέσεις που έδωσαν.

3.2.3. Θεωρείται οπωσδήποτε απαραίτητος ο έλεγχος των συστημάτων πιστοποίησης της προέλευσης εκ μέρους μιας ειδικής υπηρεσίας που λειτουργεί ανεξάρτητα από το κράτος.

3.2.4. Πέραν των στοιχείων αναγνώρισης που περιλαμβάνονται στο άρθρο αυτό, με την χορήγηση έγκρισης για τη χρησιμοποίηση ορισμένων επισημάτων που αντιστοιχούν σε ένα σύνολο των ιδιοτήτων που κατονομάστηκαν.

3.2.5. Οι κυρώσεις που αναφέρονται στο άρθρο 7 (ανάκληση της έγκρισης ή επιβολή πρόσθετων όρων) πρέπει να πλαισιωθούν με αποτελεσματικά μέτρα σε εθνικό επίπεδο και κυρίως όσον αφορά το υποχρεωτικό μέρος της ταυτοποίησης, έτσι ώστε να περιοριστούν οι περιπτώσεις κατάχρησης και εξαπάτησης των καταναλωτών.

Βρυξέλλες, 27 Νοεμβρίου 1996.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS